

ילקוט "פורים תורה"

כולל בו:
כל בו לפורים

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"ה

יוצא לאור ע"י
חברה "מצחיקי הרבים"

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"ה

ילקוט "פורים תורה"

כולל בו
כל הפרטים המנוקבים מעבר לדרך

לה' הארץ ומלואה

שם _____

הכתובת _____

טלפון _____

אזהרה!

יש פוסקים שכותבים תוכחת מוסר לאלו הלומדים
מסכת שיכורים.
עיין באר היטב סימן תרצ"ו ס"ק י"ג בשם ספר דבר
שמואל סימן קנ"ג.

מכתח ילקוט

"פורים תורה"

מסכת פורים:

פרק ראשון: אור לארבעה עשר בודקין את
המים

פרק שני: הכל חייבים בשתיקה

פרק שלישי: ערב פורים סמוך למנחה אסור
לשתות

פרק רביעי: כל הנין פשר לשתות

הגדה לליל שפורים

סליחות לפורים

תלמוד ינקאי:

(1) מסכת הדיוטות:

פרק ראשון: שלשה הדיוטות קופצין בראש

(2) מסכת חנוכה:

פרק ראשון: שבעת ימים קודם החנוכה

(3) מסכת נכסים:

פרק ראשון: אע"פ שאמרו חכמים הכל

נאמנים על העניות

(4) מסכת מסוה:

פרק ראשון: בראשונה לא היו יוצאין במסוה

(5) פרק כזבים:

פרק ראשון: באחד באפריל ראש השנה

לכזבים

(6) מסכת עמירקא:

פרק ראשון: אין בין עמירקא לשאר ארצות

פרק שני: הכל ירוקים הם לעמירקא

פרק שלישי: אלו חייבים בעבודה

פרק רביעי: מי שהיה פדלר

פרק חמישי: איזה היא חברה

"מרשות" לפורים

קידוש לליל פורים

קידושא רבא לפורים

זמירות לפורים

דיינו לפורים

קיצור פסקי שאלות לפורים

שטר תנאים לפורים

שטר כתובה לפורים

ספר הבקבוק הנביא לפורים

כל בו לפורים

כולל בו:

שאלות ותשובות הלכות שפורים

מערכת לפורים

הקפות לפורים

קידוש לפורים

יוצר חדש לפורים

הושענות לפורים

תפילת געילה לפורים

שיר המעלות לילדות לפורים

שיר המעלות לפורים

אקדמות לפורים

שו"ת לפורים

מדרש הנעלם לפורים

יציב פתגם לפורים

מסכת המון:

פרק ראשון: בנות המון שנפל לתוך קדירה של

בשר

פרק שני: הכל חייבין במשלוח מנות.

פֶּרֶק שִׁישִׁי: מַה בֵּין רַב אֲרֻמְדָקְסִי לְרַב רַפְרָמִי
פֶּרֶק שְׁבִיעִי: שְׁלֹשָׁה חֵיבִין בְּפֶרֶק
פֶּרֶק שְׁמִינִי: כָּל כְּתָבֵי הָעֵתִים

מִדְרָשׁ אֶסְתֵּר

הַגְדָּה לְסוּפְרִים

תְּמוּנֹת וְצִיּוּרִים:

(1) בְּרוּךְ מִדְּכִי – אֲרוּר הָמָן

(2) בְּרוּכָה אֶסְתֵּר – אֲרוּרָה זֶרַשׁ

(3) חֵיוֹךְ פָּנִים – פָּנִים זועֶפּוֹת

(4) אַ פֶּרִי־לִיכֵן פּוּרִים

(5) שְׁמַחַת פּוּרִים

(6) שַׁעַר בְּלֹאֵט שֶׁל ש״ס – הֶפֶךְ כֹּה

(7) שַׁעַר בְּלֹאֵט שֶׁל ש״ס – הֶפֶךְ כֹּה

(8) כָּל מְצוּוֹת פּוּרִים מִתְחִילִים בְּאוֹת מ'

* * *

וְעַל כָּל אֱלֹהֵי יֵשׁ לִי עוֹד מִסִּבֹּתוֹת אֲבָל לֹא

נִכְלָלוּ בִּילְקוּט זֶה וְהֵם:

מִסִּבֹּת אֲדֻמָּנִים מִן תִּלְמוּד בּוֹלְשֶׁבִיק

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: הַכֹּל אֲדוּמִים הֵן

פֶּרֶק שְׁנִי: בְּמָה טוֹמָנִין

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי: אֵף עַל פִּי שְׁאֲמְרוּ

פֶּרֶק רְבִיעִי: הַמִּקְבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת חֵבֵר

פֶּרֶק חֲמִישִׁי: שְׁנֵי דִינֵי גְזִירוֹת הָיוּ בְּרוֹסִיָּא

מִסִּבֹּת פְּרוֹת־בִּישׁוֹן מִן תִּלְמוּד בְּמִלִּי

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: הַכֹּל שׁוֹתִין

פֶּרֶק שְׁנִי: מוֹכְרִין יַיִן

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי: מוֹתֵר בְּמִקְח וּמִמְקָר

פֶּרֶק רְבִיעִי: אֵין בֵּין אֲרָצוֹת הַכְּבִרִית

פֶּרֶק חֲמִישִׁי: חֵיב אָדָם

מִסִּבֹּת סוֹחֲרִים:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: אֲרֻבָּעָה אָבוֹת סוֹחֲרִים הֵן

פֶּרֶק שְׁנִי: הַמִּפְקִיד תְּבוּאָתוֹ בְּבֵית הָאוֹצָר

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי: אֵין בֵּין סוֹחֲרֵי תְּבוּאָה

פֶּרֶק רְבִיעִי: הַמִּקְבֵּל

פֶּרֶק חֲמִישִׁי: הַחֲנֻנִין

תּוֹסֶפֶת־א סוֹחֲרִים: שְׁלֹשָׁה פֶּרָקִים

מִסִּבֹּת מְחַבְּלִין:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: אֲרֻבָּעָה אָבוֹת מְחַבְּלִין

מִסִּבֹּת מְלַחֶמֶת אוֹסְלוֹ:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: אֲרֻבָּעָה אֲרֻגֵּי מְחַבְּלִים

מִסִּבֹּת בְּחִירוֹת:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: מֵאִמְתִּי יוֹרִין קְסָאִמִּים

מִסִּבֹּת יוֹרִים:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: מֵאִמְתִּי יוֹרִין בְּגִילָה

מִסִּבֹּת דִּימִים:

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן: מֵאִמְתִּי יוֹצֵאִין לְדִיִּט בְּעֶרְבִין

* * *

"מרשות" לפורים

מרשות בית המרזח הגדול בעיירה,
 ומרשות השמפניה הכי יקרה.
 ומרשות מוזג הכוסות ומסדרם בשורה,
 ומרשות כל שותיהם לשכרה.
 ומרשות כל שותי השכר והבירה,
 אפתח פי בשירה ובזמרה.
 יין שתיתי ואשתכרה,
 ואתגולל בקיא וברפש, לתפארה.
 בזכות המלך אחשורוש הנאדר בגבורה,
 ובזכות ושתי המלכה החמודה.
 ובזכות המן, תבוא עליו מארה,
 ובזכות זרש, ימח שמם וזכרה.
 בזכות כל אלה ה"גדולים", בני התורה,
 זכינו לחג זה, הנכבד והנודא.
 ואף-על-פי שיש איזה חרבונה זכור לרע,
 אבל זה כלל לא מפריע לשמחה ההדורה.
 ובכן חבר'ה, יהודים אוהבי טיפה מרה,
 הבה נרים כוס "לחיים" לזכר המן הי"ד, שאת הפורים
 ברא!!

קידוש ליל פורים

יום הפורים ויכולו המים מהארץ וכל צבאם: ויכל
לוט ביום הפורים כדו אשר שתה: וישתה ביום
הפורים מכל כדיו אשר שתה: ויברך את יום הפורים
ויקדש אותו: כי בו שתה מכל משקיו אשר בחר
לשתות:

סברי סוררים ומורים ושכורים

ברוך אתה מוכר פרי הגפן

ברוך אתה אשר מכר לנו מכל יין. והשקנו מכל
דבש והשכירנו בכוסותיו: ותתן לנו באהבה משקים
לשמחה יין ודבש לששון. את יום חג הפורים הזה
זמן שפרותנו בארבעה עשר לחודש אסור לשתית
מים. כי לנו מכרת ואותנו הרוית מפרי כרמים.
ומשקי כדיך בשמחה ובששון השכרתנו. ברוך אתה
מוכר משקים ומעדנים:

ברוך אתה שהשקנו והשכרנו והגמאנו לזמן הזה:

קידושא רבא לפורים

יום השישי ויכולו השמים

(השמים) מספרים כבודו

(כבודו) מלא עולם, משרתיו שואלים זה לזה איזה

(איזה) שרה אשתך

(אשתך) כגפן פוריה בירכתי ביתך

(ביתך) ובשעריך: והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצווה אתכם היום

(היום) תאמצנו, היום תברכנו, היום תגדלנו, היום תדרשנו לטובה, היום תשמע שועתנו, היום תקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, היום תתמכנו בימין צדקך

(צדקתך) צדק לעולם ותורתך אמת

(אמת) כי אתה הוא יוצרם, ואתה יודע יצרם, כי הם בשר ודם

(דם) צפרדע, כנים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך, מפת בכורות. רבי יהודה היה נותן בהם סימנים

(סימנים) היו בה ואלו הן: הצרי והצפורן, החלבנה והלבונה - משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה, שבולת-גרד וכרכום - משקל ששה-עשר מנה. הקושט שנים-עשר

(שנים-עשר) שהם שנה אחת

(אחד) אלקינו, בשמים ובארץ, גבור ונערץ. דגול ורבבה, הוא שח ויהי

(ויהי) בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מהודו

(הודו) לה' כי טוב, כי לעולם

(מעולם) עד עולם אתה קל. ברוך אתה מלך הנין, גדול ומהולל בשיכורים, מלך היינות, אדון הוודקאות, בורא כל המשקאות, רבון כל הליקרים, הבוחר בבתי המרזת, מלך סובא, חי השיכורים:

הקהל: אמן!!!

זְמִירוֹת לְפֹרִים

יֹזֵם זֶה מְכַוֵּד מְכָל יָמִים. כִּי בּוֹ יִשְׁתַּה צַדִּיק תָּמִים:
כָּל הַשָּׁנָה תַּעֲשֶׂה מְלֹאכֶתֶךָ. וַיּוֹם הַפֹּרִים לַיִּינֶךָ. פֹּרִים
לֹא תַעֲשֶׂה בּוֹ מְלֹאכָה. כִּי חָג הוּא לְפָרִי הַכֶּרְמִים: יוֹם
זֶה: רֵאשׁוֹן הוּא לַיָּמִי שִׁיכָרוֹן. יוֹם מִשְׁתָּה יוֹם עֲבוּדַת
נָרוֹן. עַל כֵּן כָּל אִישׁ בְּיֵינוּ יָרוֹן. עַל שְׁתֵּי כּוֹסוֹת יִבָּצְעוּ
תָּמִימִים: יוֹם זֶה: אָכּוֹל לְבִיבוֹת שְׁתֵּה יַיִן עָסִיס. כִּי הֵיִין
יִתֵּן לְכָל בּוֹ יִשִּׁישׁ. אוֹר פָּנָי מִלֶּךְ כְּשֶׁמֶן כְּתִית. מִרְפָּא
לְנַפֶּשׁ וְאוֹרֶךְ. יוֹם זֶה: לֹא תַחֲסֹר כָּל בּוֹ וְשְׁתִית וְשִׁמַּחְתָּ.
וּבִרְכַּת אֶת הַיַּיִן עַל הַשּׁוֹלְחָן עֲרֹכֶת. יִשְׁמַח גַּם הָעֲנִי
בְּמִנּוֹת שְׁלֹחַת. כִּי אֲסוּר בְּפֹרִים פָּנִים נִזְעָמִים. יוֹם זֶה:
הַכּוֹסוֹת מְסַפְּרִים כְּבוֹדוֹ. וְגַם הַמִּרְתֵּף מְלֹא חֶסֶדוֹ. רְאוּ
כִּי כָל אֱלֹה עֲשֵׂתָה יָדוֹ. כִּי מִשְׁתָּה הוּא לְבוֹעָרִים
וְחֻכָּמִים. יוֹם זֶה:

דיינע לפורים

כמה מעלות טובות למקום עלינו

אלו נהרגה ושתי ולא מלכה אסתר תחתיה ז"ל

אלו מלכה אסתר ולא קראה את המן אל המשתה ז"ל

אלו קראה אסתר את המן ולא נדדה שנת המלך ז"ל

אלו נדדה שנת המלך ולא בא המן אל החצר ז"ל

אלו בא המן אל החצר ולא הרביב את מרדכי על הסוס ז"ל

אלו הרביב את מרדכי ולא נפל על המטה ז"ל

אלו נפל על המטה ולא דבר חרבונה ז"ל

אלו דבר חרבונה ולא נתלו בני המן עם אביהם ז"ל

אלו נתלו המן ובניו ולא נתן רכושם למרדכי ז"ל

אלו נתן רכושם למרדכי ולא נעשה נקמה בשונאים ז"ל

אלו נעשה נקמה בשונאים ולא נקבעו ימי פורים ז"ל

אלו נקבעו ימי פורים ולא נצטוינו לעשות משתה ושמחה ז"ל

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו.

שנהרגה ושתי ומלכה אסתר תחתיה וקראה את המן אל

המשתה ונדדה שנת המלך ובא המן אל החצר והרביב את

מרדכי על הסוס ונפל על המטה ודבר חרבונה ונתלה המן ובניו

ונתן רכושם למרדכי ונעשה נקמה בשונאים ונקבעו ימי פורים

ונצטוינו לעשות משתה ושמחה בכל מושבותינו:

לשנה הבאה נשתה בכפלים!

פורים שמח
א פריילעכן פורים

HAPPY PURIM

FELIZ PURIM

פזרים תורה

קיצור פסקי שאלות

1. שאלה: פארוואס זיינען המן'טאשן דריי עקיקע?
תשובה: ווייל אויב עס וואלט געהאט פיר עקן וואלט עס געדארפט האבן ציצית.
* * *
2. Q. Why did אדם הראשון refuse to run for the president of the United State?
A. He said: why bother I'm already married to the first lady.
* * *
3. שאלה: פון וואנען ווייסן מיר אז משה רבינו איז געווען א ספרדי?
תשובה: וואלט ער געווען אן אשכנזי, וואלט מען אים גערופן משה רבינאוויטש.
* * *
4. Q. How do we know the Jews were like the Chinese people when they left Egypt (מצרים)?
A. In the posuk says "מִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם וְאֶכְלֶתָּ." an obvious reference to chopsticks.
* * *
5. שאלה: פארוואס אין ש"ס קומט מסכת עירובין פאר מסכת פסחים?
תשובה: ווייל עירובין איז מבאר די נושא פון צורת הפסח.
* * *
6. שאלה: וואס איז דער אונטערשייד פון פסח ראשון און פסח שני?
תשובה: איין מאנאט.
* * *
7. Q. Why didn't אסתר המלכה write the מגילה on her PC?
A. It was infected by an Achshvirus.
* * *
8. שאלה: פון וואנען ווייסן מיר אז המן איז געווען א דארער Skinny מענטש?
תשובה: עס שטייט אין מגילה אז אסתר האט אויף אים געזאגט "איש צר".
* * *
9. Q. What is the proper blessing to recite at a funeral?
A. Boray Pri Hacoffin.
* * *
10. Q. I'm looking for A מהדר way of honoring my parents on their upcoming Anniversary. What would be a good present?
A. Buy them matching PCs, that's the best way to fulfill the mizvah of "keyboard av-veem".

* * *

11. Q. What is placed on the bride's finger at a Jewish wedding?
A. Ring around the Kallah.

* * *

12. Q. Who stole my הושענות?
A. The Hoshana Robber.

* * *

13. Q. Can you recommend A Yeshiva where I will be able to study ספר נביאים the book of the neviim?
A. Sorry, no – A Yeshiva is a Non-prophet institution.

* * *

14. Q. I want to learn about the הלכות רבית, where can I find information?
A. I am sending you an article on the subject, which you should find interest inc.

* * *

15. Q. Are there any instances where Jewish law is decided by a woman?
A. normal court cases are handled by Beis-Din [בית-דין] But capital cases requires Mrs. Besdin [מיחת בית דין].

* * *

16. Q. In what month was the story of Purim?
A. In the month of may, as it says veyei B'may.

* * *

17. שאלה: המן איז דאך געווען א רשע, אויב אזוי פארוואס האט מרדכי נישט מקיים געווען "הקחה את שיניו" אים אויסהאקן זיינע ציינער?
תשובה: ווייל המן איז געווען אן עבד פאר מרדכי, אויב וואלט מרדכי אים אויסגעהאט די ציין וואלט המן באפרייט געווארן ווייל יוצא בשן ועין.

* * *

18. שאלה: המן איז דאך געווען א חיה רעה, איז פארוואס האט מען נישט געמאכט כיסוי הדם אויף זיינע בלוט?
תשובה: ווייל ער איז געווען א גנב הבא במחתרת וואס אין לו דמים.

* * *

תם ולא נשלם!

בשעה טובה ומפקדת אור לארבעה עשר

למזיק טוב צרה קרובה, שנאות ואיבה הוה על הוה, יעלה ויצמח כגן רטוב הצרעת — שנאה וכעס חוסר דעת, פרץ על פרץ מביא לארץ, שוט וקרץ כולו רשע וחנף ויפנו זנב אל זנב, המגיד מראשית אחרית, הוא יתן שם רע וכפול צרות. צרות על צרות ואחריתם לקברות. ואלה דברי הברית והתנאים שנדברו והתנו בין שני הצדדים פוחזים ורמאים, היינו מצד אחד עוכר ישראל צורר היהודים המן בן המדתא האגגי ימ"ש העומד מצד בנו היתום הבחור השחור הדומה לאחור המסכיל ויזתא ימ"ש. מצד השני קוסם קסם ומלשף חובר חבר ואונן הלא הוא הרשע בלעם בן בעור ימ"ש העומד מצד בתו הכלה המנוולת מרת ארנבת בת כלבתא ימ"ש.

ראשית דבר ה"ה החתן האתון הנ"ל ישא למזיק טוב את הכלה המנוולת הנ"ל בלא חופה וקדושין כדת רוצחים וגנבים ויבריחו ויעלימו ויכו זא"ז מכת חרב והרג ואבדן וילכו מבית לבית ומעיר לעיר ויהיו הפקר כאפרה דארעה ה"ה אבי הכלה התחייב לתת נדוניא מאה עורלות פלישתים שלש מאות זנבות שואלים ארבעה אבות נזיקין חבילין ומעוקין צרות ודחקין ארבעה מיתות ב"ד. כ"ז נסלק את החתן קודם המיתה. מתנות מצד הכלה מכה אחת גדולה אחת ואחת כל מיני קדחת אחת ושתיים חולי מעיים אחת ושלוש חולת וחלוש אחת וארבעה דבר וארבה אחת וחמש אפילה ואמש אחת ושש עני ורש אחת ושבע זב וזבה. לסלק לזמן הנ"ל מתנות מצד החתן טומטום ואנדרוגינות וכרות שפכה ומרואץ אשך לבד מכות קטנות ובגדי תכריכים כמנהג בעלי בתים חשוכים.

החתונה תהי' על חצר בית הקברות ביום המיתה!

הערב הקבלן מצד החתן ה"ה אליפז בן עשו

הערב הקבלן מצד הכלה ה"ה בלק בן צפור

והצדדים מחויבים לחכות ולפצעות את הערב הקבלן פצע תחת פצע עד

שיגיעו לנזק צער רפוי שבת ובושת...

והכל בדוק ומנוסה שריר וקיים...

(אום נבוכדנצר מלך בבל

(אום נמרוד גבור ציד

א פרייליכן פורים

יתן ד' אותך לאלה ולשבועה

את האשה
אשר נפלה
בגורלך

ומוצא אני
מר
ממות

בתובה לפורים

יתן ד' אותך לאלה ולשבועה ומוצא אני מר ממות את הישה שנפלה בגורלך

בששה עשר לחודש הראשון, הוא חודש ניסן שלישי למחית
עמלק ימ"ש שנה שלש אלפים וארבע מאות
וארבעה לבריאת עולם, למניין שאנו מונין פה, שושן הכירה,
ממדינת פרס, אן סהדי איך היה, הארור השומה המפורסם,
חזיר היער, צורר היהודים וכו' המן הרשע ימ"ש, אמר לה,
להרא פסילתא, שבידתא יאלי דחמורחא, פרה המשכלת וכו'
הרשעת, זרש, אשת מפחירי, הרי אח מוכחשת לי, והוי לי
לכלבתא, כדה בלעם חנידא, ובלק בן צפור ימ"ש, ואנא
במיסר, אסכע ואוקיר ואפלח חץ כבדי, ואשפוך לארץ מרירתי,
ואבחר, ואחסר יתך ליכי, כהלכות נוכרין רשעין, דמפלחין
ומוקדין, ומכהרין, ומחסרין ית רשעותיהן, בקושא, ועלי, מיתותיכי,
וכריתותיכי, יתך כחדא, ומיתלא וסיכחב יתך כאורח עפרא
דארעא, וצביאת במן רעת הרשעת, הוונה הארורה זרש ימ"ש,
ועבדות לי תליחא, ודין נדוניא דהנעלת לי מבי למוחא, בין
בקללות בין בארורים, בין הכל מילי דמיאוס כמאני דקבורה,
במסמוחא דמוחא, ובמיתותא דכרסא, הכל קילל עליו, ועלי
בסך ארבעים ושמונה קללות שבתורת כהנים, וצבי במן החצוף
הגיל המן בן המדתא האנגי, חזיר דין, והוסיף לה מרלי
סך אחד עשר ארורים שבמשנה תורה וצבי עוד הפתח הניל חזיר דין
והוסיף לה עוד מרלי סך תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה,
סך הכל, יורדת עמו לבאר שחת, ואינה עולה כניל, וכך אמר, חזיר
היער הניל, ארורות שמר קבורתא דא, למוחא דין, וחפירתא
דא קבילת עלי, ועליך ועל ירתי בתרא, למצלב יתך ויתי כחדא,
וירתי בתרא, על צליבא בר חמשין אחא, ולפרוע מנהון, שמר
קבורתא דא למוחא דין, וחפירתא דא, מירתי ירתי בתרא, ח'ו
דלא לאשטאה וכו' כניסול וכו' ובפיסול וכו' כדעת עביסא
דבורסי דעל ראשי, כחוקף של שמרי ארורין נוכרין רשעין
עמלקאן ימ"ש שחיק ממיא, והכל ישריר וברור וקיים.

נאם פתן חרש בן כסיל עד

נאם חסר דעת בן מביש עד

יתן ד' אותך לאלה ולשבועה ומוצא אני מר ממות את הישה שנפלה בגורלך

פורים שמח!

א פרייליכן

פורים!

ספר חבקוק הנביא

חזיון לימי פורים

נרפס מעם ראשון בויניציאה

על ידי אדילקינד בר קורניליא

בשנת שי"ב.

Wien 1850.

Druck von Adalbert della Torre.

Verlag von M. E. Lewy in Pest.

ספר חבקוק הנביא

על שזענות

לקרוא בו בעת רצון ביומי פורים.

יהי בימי כרמי בן זרח מכצרה מלך ישראל חשותים
במורקי יין ואוחבי אשישי ענבים: ויהי דברה' אל חזקיהו
בן הכוס בן ענב את מי אשלח ומי ילך לנו להציל את
ישראל מיד שוסרו: צעק לבם אלי ותקצר נפשי בעמל
ישראל כי ידעתי את מכאוזי וארד להצילו כי באו מים
עד נפשי: ואם אין זר אנכי אחיה אספך והוריתך אשר
תרבר: ויאמר אחי " צבאות הנה לא ידעתי דבר כזנער
אנכי אך שלח ביד חבקוק הנביא ידעתי כי דבר ידבר
הוא: ויצא חבקוק הנביא מלאך ה' במלאכות ה': ויבא
בקבוק אל כרמי ויאמר אטף לך לין ולשכר וטף אל
בית יצחק והיה חמטף לעם הזה: תחלת דבר בקבוק
שמעו עמים כלם אם תשמעו שמעו ואם תחלו חן אנכי
נפשי הצלתי: ואעידה לי עדים נאמנים נאדת שכר וגבלי
יין: ויאמר אלהים עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים
אם כרמי לכו אחריו ואם בארי לכו אחריו: ועת כל העם
ויאמרו טוב הדבר דבר אלינו הנביא לכו וגפילח גורלות מי
יעצור לנו וילכד כרמי: וידע כרמי כי לו משפט המלוכה
ילך לן אל ארץ טוב ותלקטו אל כרמי אנשי זחיל אשר
נגע אלהים בלבם: ואנשים בני בליעל אמרו מה יזשיענו זה
מחלנו חלק בכרמי ולא נחלה בבצרה איש לאוחלץ ישראל
וחסוך לבב העם ויהי למים וילכו וימשיכו את בארי למלך
עליהם ויהי כמחריש: (פרשה סתומה)

יהי דבר ה' אל חבקוק הנביא לאמר: עד מתי לערה
חרעה הזאת כה עשו אבותיהם בהוציא אותם מארץ

ספר הנקוק הנביא

מצרים: תנה לנו מים ונשתה ואותי עזבו מקור מים לחצוב להם בארות: סר סכאם הונה הונו עברו תורות חלמו חק הפרו את בריתו: ולא אמרו איה ח' המעלה אותם מים סוף המוציאם מקצה יאורי מצרים: ואתם קטתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים: ואשלח לכם את עבדי השכם ושלוח ולא שמעתם: ועתה אם באמת ובתמים משחתם את בארי למלך עליכם ישמח הוא בכם. ואתם תשמחו בו: ושאתם מימי כששון ממעיני הישועה ואם לא גם אתם גם מלככם תספּו: ויאמר בקבוק ארז כל הדברים האלה באוני בני ישראל סכא אשכר ארז הנתי ולא אבו שמוע ויקשו את ערפם הרעו מאבותם ותרב המלחמה בין כרמי וכין בארי ויהי בית בארי חלכים ודלים ובית כרמי רבו למעלה: (פתיחה)

ויהי דבר ח' אל כרמי ביד בקבוק לאמר: אל תירא ולא תחת כי אתך אני וחרככתך על כמותי ארץ: חרחק מאהלי המים הזדונים אשר עד נפש יקיפו עליך: חי אני אם לא אכין כסאך ממעל כל השמים וקורא לך שם חדש אשר פי ח' יקבנו: והיה עבדי כרמי עשרת תמארת לכל הארץ ונחרו אליו כל הגים: ולא יקרא עוד כרמי זה שמו אשר יקראו מתנשא לכל לראש: ויהי כשמוע כרמי את הדברים האלה וישתחו ארצה לה: ויאמר כרמי מי אנכי ומי ביתי כי הביאותני עד הלום לך ח' הממלכה והמתנשא לכל לראש: (פתוחה)

ויקרא כרמי לעמו ויאמר שמעוני אחי ועמי גבורים לשתורת יין ואנשי חיל למסוך שכר: התחזקו וחיייתם לאנשים פן תעבדון את עם בארי כי לו המלחמה פנים ואחור ויזעקו אליו כל בית אביו: ויקבצו אליו כל האגמים והיאורים והנהרות עם הים הגדול ויאמר להם סובו העם הזה והקיפום ויהיה האיש אשר יצא מן המחנה ונמלט יהיה נפשכם תחת נפשו: ואם תעשו את הדבר הזה

ספר חבקוק הנביא

לכלכם אתן מתנות לכסף ולזהב ושמתי אתכם שרים על
עמי: ויטב הדבר בעיניהם ויעשו כן: עוד חציים אחרי כרמי
וחצים אחרי בארי וישם בארי מס על הארץ ואי חים:
(פתוחה)

וישלח בארי אל כרמיו ואמר כח יעשה לי אלהים וכת
יוסף אם אשאר לבית כרמי עוללות שר אור הבקר: והבתך
כשוט שוטף ורעם ברד ואבני אלגביש עד אשר לא ישאר
שם גם צרור: ונאסף שמחה וגיל מכרמי ויין מיקבים השכתי
לא ידורך הדורך הידר השכתי: גם נביאך לא מצאו חזון
לא ישמע עוד קול מלאכה: וכל רואיך ישום וישרוק
ונשא הקינה הזאת עליך: היית לגפן אדרת נטע שעשועים
לעשות נטע ולשאת ולעשות פרי ואיך נהפכת סורח כגפן
נכריה: אם בוצרים כאו לך הלא ישאירו עוללות אם גנבים
בלילה הלא יגנבו דים: ויהי כשמוע העם את הדברים
האלה ויחרדו איש אל אחיו ואמרו הבו עצה עוצו ודברה:
(פתוחה)

ויהי כל העם נדון זה אומר נחנח ראש ונשובה אל
בארי זה אומר הגמול אתם משלמים אל כרמי המלבישכם
שני עם ערנים וחיכתם את ראשיכם למלך: ויהי הקשר
אמין את בארי ויחנו לו איש שקל כסף ויאמר להם בקנוק
אמרתי לא אוסף עוד לרבר והנה הציקתני רוח בטני
כלכל לא אוכל: הנה בטני כיון לא יפתח וכאוכות חדשים
לא יבקע: הגידו באים וראו הן היתה כזאת שמעו שמעו
וחתמהו תמהו: ההמיר גוי מלכו טוב ברע אורע בטוב
ועמי חמיר כבודו בלא יועיל: אהי טלכך איפה אלה הוא
ממקומו ולא עמד כי ח' הרפו: הלא ידעתם אם לא שמעתם
זים מלכנו החל למלוך ועתה מדוע אתם סוררים וחיאל לא
תצלח: על מה תכו חליתם עוד תוסיפו סרח בת עמי על
מה כספך היה לסינים סבאך מהול במים תיסרך לעררך
ומשובותיך תוכיחך ראי דרכך תוסיפו לדאבה בת ויין

ספר חבקוק הנביא

ישמח לבב אנוש: עמי מה חונעתך ומה חלאתך ענה
 כי מה לך לדרך מצרים לשתות מי שידוד מה לך לדרך
 אשור לשתות מי נהר: מה לכם כי בחרתם לשתות מי
 באר חלא מימיז בכסף תשתו לכו שכרו בלא כסף ובלא
 מחיר יין חיי כל צמא ילך למים לבוש ואין לחם לו ואין
 כסות בקרח: וכיין כלם יחמו כתגור בוערה מאוסה מה לו
 ולבגדים יכסותו וכדים ענבים סותה אשרי משכמי בקר
 שגר ירדמו וטוב לך משתה תמיד: (פזמה)

ואתח בארי שמע דבר ה': הטוב אתה מים סוף חרוב
 רב עם ישראל אם נלחם נלחם בם וחמה כרתו אורז
 לשנים ויעברו בין כתריו: שמעתי חרפת בארי גאותו וגאותו
 ועברתו את מי חרפת וגרפת ועל מי חרמות קל: כחאמר
 ה' קצפתי על אבותיך קצף מימי נח זאת לי חתריכו ארץ
 ומלואה תכל ויושבי בה ואנכי קצפתי מעט וחמה עורו
 לרעה: לכן ה' אני אם יעלה לשמים שיאך ואם על כמים
 שים קינך משם אורידך נאם ה': ועל העבים אצוח מתמסר
 על עמי ממרו והמטרת על ארץ לא איש ארץ שואח ומשואח
 לא יפנה דרך כרמים: אומר לצולה חרבי ואחריו כנף
 פעמי כל יארי מצור: אעצור במים ויבשו מכי נחחרת
 משיתור ועד פרפר ועקת שגר יעערו: גם מי נמרים
 לשמח יהיו ונשתו מים מהים ומי חירן יכרתון ונחר יחרב
 ויבשו: וחובשתי את מקורו וחכרתי מבית בארי משתין
 בקיר ועצור ועוב: ודון לכך חשיאך שוכני בחגוי סלע חורי
 עפר וכפים: אמרת אעלה על כמותי עב כנשר אדאה
 על כרמי ועל בצרו שודד אמיל: לכן יושר עליך השירחות:
 הבאר הגדול חרובך בתוך יאוריו האומר בלבבו אני יאורי
 ואני עשיתי איך היה לשמה כרגע נבעו מצפוניו: באר
 חפרוהו שרים ברוח נרבי עם איבה נחשב לנבלי חרש
 בארות נשברים אשר לא יכילו המים: תהום אמר לא כי
 היא וים אמר אין עטרי: חכנהרים חרה ח' אם בנחרים

ספר חבקוק הנביא

יב

אפך גוער בים ויבש וכל הנהחת החריב: שערי הנדרות
נפתחו נמו ולא עמדו רץ לקראת רץ יחצו: ועבר בים
צלה הובישו כל מצולות יאור הליו חקו כל נהרות בבל
אשר אדריהם שודרו נפל גאון עוזכם: קומו ולכו כי לא
זאת המרגועה באו בנקרת הצורים ובמחילות הסלעים
מפני פחד ה' עד יעבור ועם: חיעמוד לבכם אם תחזקנה
ידיכם לשור אחיכם כקוף מונר כלהם כמים חגרים לא
נדע מקומו אים: (פתחה)

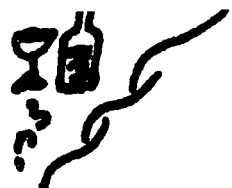
ואת כרמי ארחם ונתן פריז המשמח אלחים ואנשים:
ורע יעבדנהו חנה שכרו אתו כל אשר כרמי עובר אדום
חגתי כל נבל ימלא יין וככרמים גילה ורנן ושבת את שבות
עמי ונתנו בביתו ובחומותי קול כחורכים חידד ועבר לוי
ונשיא להם לעולם: (סתומה)

ויאמר חבקוק אל כרמי ולעמו כה אמר ה' בחצי הלילה
ונפיתי ידי על בארי ועל עמו: וחשבת גאון ודים וגאון
עריצים אשפיל והיו כצבי מודה אש אל ארצו ינומו ישאו
נהרות דכים אף ירגו תהומות אבן מקיד חועק כחקיר ביד
מימיה: הלא יבשו כי יבואו כל נהריהם ובקשו את מלכם
ולא ימצאו חלף עם אניות אבה הלך בלא חסדו
וחיה כמון עובר המון אדירים עד ארץ אשפילם אורידם
וחכיתים במימי וחיו בקרבם לצנות בסון ולנסיל דרך והנאתי
להם חלחלה בכל מחנים ופיק ברכים ונבדלו צידים וחבלים
יאחזיון כילדה יחלון וחיו להם לצינים פחים בדרך עקש
אז יכיד וידעו כי אני ה' דברתי ועשיתי: ואת כרמי
אציל מידי ולא עליהם יהיה הגשם: ואתם תשבעו מים
ואבלתם מעדנים והמה ירעבו ולקחתם מהם מין הרקח
והגעיתם אל הדלת אל דל שפתותיכם ופסחת עליכם ולא
אתן המשחית לבא אל בתיכם: ונשמרתם מאד לנפשותיכם
פן תשתו מים בעצם היום הזה והיה משתכם חוף וכנור
נבל וחליל ויין רבש וחלב תחת לשנך ומכל תחי מכל בשר:

ספר הבקוק הנביא

קחו נשים והולידו בנים ובנות נטעו כרמים ואכלו את פריהן
מחרו ועשו את אשר צויתי כי יש שכר לפעלחכם: והי
כשמוע כרמי את הדברים האלה וישתחו ארצה לה'
ויאמר כל אשר דבר ה' נעשה אך יקם ה' את דברו והי
בחצי הלילה וה' נהג רוח ים חזק מאד וישם את הים
לחרבה וייבש כל הנהרות והאגמים והיאורים והבארות
החריב: גם העבים הריץ רץ לקראת רין ומטר לא נחך
ארצה: ואת אנשי בארי הכאיב ויך אותם בשחין רע מכא
רגל ועד ראש אין מתוס בבשרם: ובראותם כי גדל הכאב
מאד וישוכו אל כרמי בכל לבם: ויאמרו חטאנו לה' ולך:
ועתה שא נא פשענו אשר נואלנו ואשר חטאנו: וישכש
לו לעשות כל אשר יצום ויכרות להם ברית: ויהללו את
ה' אשר הביאם אל הכינוח והאל הנחלה ויהמו קול כחולך
בחליל ותשמח הארץ לקולם: ויאמר להם בקבוק לט
וגלכח אל בצרה ונחרש שם המלוכה שם העיר מיום שמת
שם שם לו חק ומשפט להיות ימי הפורים תאלח נוכרים
וגעשים ידי שנה בשנה: והאיש אשר לא שמע למלך
והשרים אשר יהיו כימים ההם יחרם כל רכושו חלל
ממלכת ושריה: וניצלו ספרים בכל מדינות המלך לקיים
את כל חוקף הכתוב בספר: בכל עיר ועיר מקום אשר
דבר המלך ודרתו מגיע שמחת וששון ליהודים חשתח וזם
טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: קימו וקבלו היהודים
עליהם ועל זרעם ועל כל הגלויים עליהם לקיים את כל
חוקף הכתוב בספר התורה חוח: ויתר דברי כרמי ומעשה
תקפו וגבורתו הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים
למלכי מדי ופרס: ולא קם נביא עוד בבית כרמי כבקבוק
לכל האותות והנופטים אשר עשה לעיני כל ישראל:

ותשלם המלאכה בי"ג אדר ראשון שנת שי"ב על יד
דניאל אדילקינר בר קורניליו חוקן יצו בניצייה:

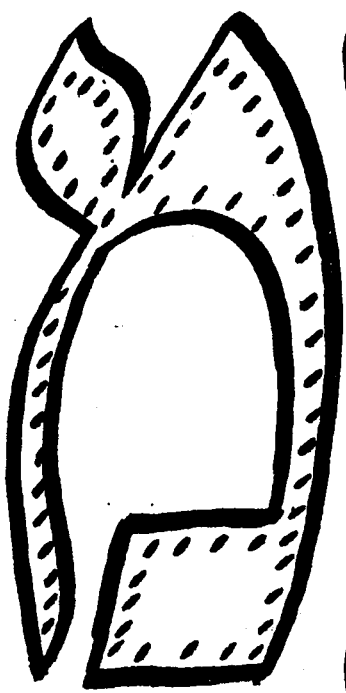
לפורים

בס"ד

צות היום

שנכנס אדר מרבין בשמחה
 חצית השקל
 קרא מגילה
 חית עמלק (קריאת התורה)
 תנות לאביונים
 שלוח מנות
 שתה ושמחה

... ליהודים היתג אורה
 ... ושמחה וששון וקר
 ...

נזכרים: מקרא מגילה
 פרסומי ניסא

ונעשים: משלוח מנות
 מתנות לאביונים
 כשתה ושמחה

כל בו לפורים

כולל

שאלות ותשובות שכורים

ודברים אחרים חדשים נפלאים
משמחים לבב בפז מסולאים

הלא הם

מערבית לפורים . אתה הראתה . הקפות . קידוש .
יוצרות . הושענות . זמירות . תפילת נעילה לתג
הפורים . ושיר המעלות ליולדת בפורים .

גם אקדמות לפורים

עם פירוש כמלות

לעונג ושעשוע יום הפורים לזקני ת"ח
ובני הנעורים

כל אלס חוננו לכס יחדו

Litho in U.S.A. by Saphrograph Co.
194 Elizabeth St. -- 86 Attorney St.
New York, N. Y.

שאלות ותשובות

הלכות שכורים

א שאלה. פורים שנתקדו שמים בעבים אי מותר לבר ישראל לצאת לחוץ ולהסתכל מתוך החלון :

תשובה. לכאורה נראה להתיר להסתכל בעבים בפורים דלית בהו משום בל יראה. דבכה"ג שפיר אמרינן שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. אבל אחרי העיון מצאתי דסברא מוטעת היא דעיקר הטעם של אבל אתה רואה של כו' הוא לפי שהדבר שהוא של אחרים או שר הקדש אינו שלנו ואין אנו אחראין בו. גם אין בידינו למהות. והטעם הזה אינו שייך אצל עבים דהא של כל ישראל נינהו. כמאמר ז"ל לא נברא העולם אלא בשביל ישראל ומשום הכי אין תחומין למעלה מעשרה, דמעשרה ומעלה קנין של כל יחיד ויחיד בפ"ע היא. ודרשו על ונתתי גשמיכם בעתם שלא בפורים ולא בפורים שושן. גם יש בידינו למחות שאין לך כל דור ודור שאין בו צדיקים כרב שתייא ומצינו בירושלמי דמס' שכורים פעם אחת אירע בערב פורים שנתקדו השמים בעבים מיד נתעטף ר' שתייא כישמעל ושם מסוה על פניו ואמר גלוי וידוע לפנך שלא לכבודי ולא לכבוד בית אבא שתיתי אך בשביל צמאון גרוני שתיתי מיד נתפורו העבים ונקחה לו חמה כל הלילה וכל היום. אם כן שפיר קאי ביה שלך אי אתה רואה. לכן זכינו לדין דאסור להסתכל בעבים בפורים דמים גמורים הם ולא דמיא לחמץ נוקשה אבל לראותם מהתוך החלון כשהוא סגור מותר. מידי דהוה אצואה בעששית דמותר לקרות ק"ש כנגדה. וזה ברור :

ואחרי אשר זכיתי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אומר לכת"ה שלוא ידעתי צדקתו ועוצם קדושתו. לא השבתי לו מאומה והייתי חושרו שלקפחני בהלכות הוא בא. באשר שאר אותי דבר שאי אפשר להיות. דמי חשיד קוב"ה דעביר מירי דאתי ביה ישראל לידי תקלה. ומלבד אשר ת"ל באתי בימים ומעודי לא ראיתי יום הפורים הקדוש שאין החמה בו במהרתה מבלי שום רושם ענן כי שמעתי גם מרבתי שקבלה בידם מרבני שכוראי שמששת ימי הבריאה ואילך לא ראתה עוד עץ כל בריה שום עב וענן בי"ד באדר ובשושן במ"ו באדר :

ב שאלה. אדם כשר וירא שמים מושל על ערש דוי בחולי המים ר"ל שקורין וואסר זוכט. ומרוב זריזותו מבקש מבני ביתו לעשות ערב פורים מחיצה לפניו כדי שלא יראוהו בפורים. ובני ביתו אינם רוצים לשמוע לו גם מורה הוראה אשר בעירו מוחה בידם ואומר שמנהג שמות הוא אך אינו נותן טעם לדבריו. ומהמת שהזמן קצר וימי הפורים ממשמשים ובאים. ילמדנו רבינו מה לעשות והדין עם מי :

תשובה. בדבר אשר שאל ר"מ ממני יש פנים לכאן ולכאן. ואך אירא לנפשי להורות ברבר חמור כזה אשר שני דברים גדולים סקיפים אותו כעכנא. מצד האחר נוגע לאיסור מים החמור מאד. ומצד השני איכא למיחש משום פסוח נפש. אך מרוב חיבתי אליו לא אבנע מלהשיבו כפי בינתי הקלושה :

מתוך תורף שאלתו הקצרה הבינותי שהחלטה צריך בכל פעם לבני ביתו לשמש ולעשות

שאלות ותשובות

ולעשות לו כל צרכיו. ובשכיל זה הם מסרבים לעשות מחיצה מבודלת בינו ובינם. להניחו מעל'ע ביחידות בלי עזרתם. ובפרט כי בלי ספק הדיוטים הם ולא דיני גמירי. ולכן אולתם כפרתם. אך על הרב המורה המיהני שנעלמה ממנו הלכה אין אומרים הטא כרי שיזכה הבירך. וכי בשביל שצריך חחולה אליהם יכשלו ח'ו באיסור מים. חס ליה לזרעיה דאברהם ואלו נתן טעם לדבריו החרשתי. אבל כיון שאמר מלתא בלא טעמא. נראה דלא נחית לעומקא דדינא וגערחו בם היא רק משום זלזול שמוזלזל במצות שתייה. לכן ראוי להעבירו ולנדותו כדן זקן ממרא. אך בגוף הדבר נראה לכאורה להתיר דאי לאו הכי לא שבקת חיי לכל בריה. ויהיה מוכרח כל אדם להטמין א"ע בפורים כדי שלא יראה אותו שום איש מאנשי ביתו משום כיתה וניעה דאיתניהו ביה. ואין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בו. והו' מימי רגלים מאי איכא למימר. דבתר שמא אזלינן ולא בתר טעמא. ויהיה אסור לכולי עלמא להטיל מים בפורים נהי דבאנפי נפשיה יכול לסגור את עיניו שלא יראה. לאחרים מאי איכא למעבד. דמי רגלים הפקר הם ואית בהו משום שלך אי אחא רואה. אלא ודאי דבכה"ג ליכא למיחש. עוד יש סברא להתיר דכל עיקר טעם בל יראה הוא משום גזל האיסור דאיכא למיחש שאם יראנו יבא ליהנות ממנו. אבל הכא אין מקום לחששא זו דבלאו הכי אבר מן החי הוא. ואפי' בכל השנה נמי בדילי אינשי ממנו. ואין שום איש מישראל נחשד לעבור על שני איסורים גדולים כאלו בבת אחת. אך אחרי שובי נחמתי על סברא זאת. דאי בעי מפקיר מימי' ושוב מותרים דשתות. ואיכא בהו שפיר איסורא דבל יראה. שוב מצאתי טעם אחר להתיר. דלענין נטילת ידים פסקינן דמים שאין הכלב יכול לשתות מהם פסולים מתורת מים. והכא נמי אין הכלב יכול לשתות מהם. דבתוך החולה נינהו. ואם כן אין שם מים עליהם. אך אחרי כל השקלא וטריא ראיתי דמ"ס האיסור במקומו עומד. דסוף סוף כידי כלי של מים לא יצא. דכיון שהמים בעין בתוכו שפיר ככלי של מים חשבינן ליה. ומשנה מפורשת היא כלי שיש בו מים או שנשתמש בו מים אסור במגע ובכשא ובראייה בפורים. ואף דיש לסתור מטעם דחי נושא את עצמו ולא כלי איקרי. יש להחמיר בנידון דידן דאיסור חמור הוא. וצריך לעשות כחיצה כביב החולה. ואין לחוש שמא תארע לו תקלה כשיהיה מעל'ע בלא עור וכעד. דשומר מצוה לא ידע דבר רע. ובפרט כשמבקש בעצמו ומסתמא ידע בנפשי' שיש כח בו להיות יחיד:

ג. שאלה. איש הם בעירנו הרבה לשתות בפורים שעבר ונשתכר מאד ובכל זאת ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואחר כך הפורים בא והתורה לפני ובמ' נפשו בכה מאד ובקש ממני ליתן לו תשובה על חטאתו. גם התנפל לרגלי ליתן לו עצה הגונה מה יעשה בשנה הבאה אם יארע לו שוב המכשול הזה. ומחמת שאין אני בקי בדברים כאלה העוכדים ברומי של עולם. הנני מציע הדבר לפני וימכת'ה למען יורני בחכמתו פשרא להחויא:

תשובה. הכי תנינן חייב איגש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. וכיון שלא ניהנה הורה לכלאבי השרת. אין להסתפק שחז"ל בעשותם הדבר חובה על כל איש מישראל. בלי שום תנאי. ידעו בודאי שיש ביד כל איש למלא החובה הזאת כי סוד ה' ליראי. והדבר ברור בידי שהמקרה הרע הזה אשר קרה אך משום פשיעות הוא. והפושע הזה ראוי לעונש חמור מאד. בא וראה

שאלות ותשובות

ודאה עד כמה החמירו חכמי שבורים בשתיי' חד אמר עד כדי דקאה ואחרינא עד כדי שינה (שכורים ו' א') וכיון דאתי למר עד הקאה ולמר עד שינה בודאי לא ידע עוד בין ארור לברוך. אך כיון שבא החומא בעצמו והתורה. יש להקיל מעט בענשו ולאסור עליו שלא ירחץ בכל השנה פניו ידיו ורגליו ביין שרף. ולכעוע שלא יארע לו עוד מבשול כזה להבא. לא ישחה בערב פורים מי' שעות ומעלה שום משקה עד הערב שמש כדי שישחה בפורים לתיאבון. ובזה בודאי תהיה תרופה למכתו. היין יכהץ ויחליף רקתו. תתערב ותתבלבל עצתו. ישתכר ככל עדתו. לא יבריל בין ארור לברוך בהכמתו. ויזנה לראות את לוש במערתו :

ד שאלה. אחר מבעלי בתי העיר יש לו חזקה נכבד לירד בפורים לפני התיבה לומר אתה הראת. ובשנה זו נעשה כובס. ועתה גמרו שבעה טובי העיר להעבירו מהזקתו לפי שאומנתו במים. והוא אימר שלא יניח את הזקתו לאיש אחר. וכדי דלא ליתי לאנצויי שאלו את פי ולא היה בירי. לכן אפנה אל כת'ה למען יורני פשר דבר :

תשובה. תמיהני עליך אשר כל רז לא אנים לך וכל הלכות שבורים שגורים תמיד בפוך. ששאלתני דבר פשוט בזה הלא זיל קרי בי רב הוא. תנן התם טעה בכל הברכות אין מעבירין אותו טעה בברכת המינים מעבירין אותו שמא מין הוא. ולכאורה קשה למה לא היישנין גם בשאר הברכות שמא אינו מודה בהם. כמו בתחי' מתים שמא כיפר בתחית הבתים וכדומה. אך התשובה על זה היא. דכל ישראל בחזקת כשרות הם וגם מי שכופר באחד מן העקרים יאמר הברכה כתקונה דמה איכפת ליה. לאפוקי מי שמין הוא בודאי לא ירצה לומר הברכה שהיא קללה לעצמו. וזה ברור. ואם הענין כן בדבר שהוא ספק אצלנו ורק מאומדנא מעבירין אותו. ק"ו בן בנו של ק"ו בעובדא שלפנינו של פרנסת האיש הזה במים הוא. ואיך יוכל לומר תפלה שהיא בזיון וקללה נמצאת למים. ואף אם יאמר אתה הראת ביהיד בפ"ע חוששני לו כחמאת. דבודאי לבו בל עמו. ואית בי' משום דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ומכ"ש להוציא את הרבים ידי חובתם חס וחלילה לא תהיה כזאת בישראל. ולא בלבד אתה הראת כי אם גם תפלה אחרת שיסרו רבני שבוראי לפורים אסור לו להתפלל לפני התיבה. משום הקריבהו נא לפחתך. דהאי ודאי בעל מום. היש כך מום גדול מזה שמתפרנס במים. הלא נודע לך מאמרם על ובשתים יכסה רגליו. שלא להזכיר מעשה ענל. והאיש הזה רוצה להיות ש"ץ ולהזכיר ע"י עצמו מעשה מים. הנשמע כזאת הגע בעצמך. וש"ס נפורש הוא אין קמיגור נעשה סגיגור. ואלו ישמעי ראשי עירך בקולי יאיימו עליו בנדוי וחרם שלא יבא כלל לביהכ"נ בפורים :

אחרי כתבי זאת מצאתי בפירוש בירושלמי שכורים. הכובסין זכל מי שאומנתם במים אסורים לבא בפורים לבתי כנסיות ובתי מדרשים ואף לא לבתי משתאות וקרסאות. ואסמכוה אקרא נהרות ימחאו כף יחד הרים ירגנו. בני אדם שמכים בידיהם על הנהרות. יתפללו (אין רנה אלא תפלה) על ההרים ביחיד. ובקהל לא יבואו. הרי כך בהדיא שאין לכובס הזה שום זכות עוד על חזקתו. והדין עם טובי העיר :

ה שאלה נחתום חדש בא לקהלתנו ורוצה לחדש מנהג חדש שלא היה בישראל עד עתה. והוא לעשות לחמניות של פורים שקורין המן מאשין מרובעים

שאלות ותשובות

מרבועים ולא משולשים. ולמלא אותם בשומשמן. ורבים מרננים עליו ואומרים דפורץ גדר הוא :

תשובה. מאד נבהלתי בקראי את דברי כ"ת כי כבר שמעתי מיציאים לעו על אנשי קהלתו ואומרים שבטלו מנהגים רבים העומדים ברומו של עולם. כאכילת לפת שקורין בייערן בלילי שבתות. אכילת דייסא בשבת. כרתי וראש כבש בראש השנה. עשיית קרעפלך בהושענא רבה. עשיית דגלים ויריית פילזור בשכחת תורה יציקת דריידלך בחנוכה. הכאת המן בקלעפרלך וגראגרם והתחפשות במלבושים נכרים בפורים שתיית יין צמוקים בפסח. עשיית לחמניות של חמאה וטיוול על ההרים בשבועות. ועתה הם רוצים להוסיף חטא על פשע לשנות מכנהג אבותיהם. ולעשות המן טאשין מרובעים בפורים. אוי לאזנים שכך שומעות. ואוי לו לדור שכך עלתה בימיו. הלא ידעו אם לא יבינו שמלבד אשר כל מנהג ישראל תורה ובפרט המנהג הקדוש הזה אכילת המן טאשין. אשר על כל פרוסה ופרוסה מקבלין שכר וכל פרורין קטנים שלהם מלאים סודות גדולים אשר אין כל פה יכולה לספר. והכופר בהם ככופר בעיקר שתייה מלבד זה הלחמניות המרובעים האלו הייבין בציצית. כדן כל כסות בת ד' כנפות. והמן טאשין לאו כסות לילה הם דמצותם כל היום. ואפילו אם יקבלו על עצמם להטיל בהם ציצית. מתי יברכו עליהם. דלכאורה נראה דברכת האכילה קודמת. דאכילת המן טאשין תדיר היא. ועשיית ציצית בכנון דא דבר חדש הוא ותדיר ושאינו תדיר קודם. אך מ"מ צריך הדבר עיון רב. ולמה לנו להבנים עצמנו בכפקות כאלה במקום שאין צורך. הגת להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. ומסתמא היה כים של המן הרשע כצלמם ודמותם ואין לשנותם. אבל אותות השומשמן אשר רוצה למלא אותם. דעתי נוחה ממנו. ומאן יהיב לן משופרי שופרי וניכלינהו. רק בהנאי שיהיו משולשים. ואין זה דבר חדש בישראל. דדכירנא כד הוינא טליא. עשו איזה אנשים בעיר מולדתי לחמניות כאלו ומצוה מן המובחר במ. לפי שהשוכין משכרים הם. וכהני מילי מעליותא דפורים נינהו. ותו לא מידי. דו"ש באהבה :

ו שאלה הגם שאינני מפקפק ח"ו בשום דבר מדברי חז"ל בכל זאת אותה נפשי מאד לדעת מה להשיב לאפיקורס על דרשחם על והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש ששפכה בתו עציץ של צואה על ראשו. כי רבו מאד בעו"ה בדורנו המלעגים על דרשות כאלה ואינם רוצים להאמין במ. לכן יהי נא חסרו להשיבני נכוחה על זה. למען יסבך פי דוברי עתק.

תשובה. היטבת לשאול בני. ובאמת לא רבים יחכמו בדבר אשר שאלת ועתה שמעני הנה לא נעלם ממך דמעשה של המן בפסח היה והנה אמרו המן מן התורה מנין שבאמר המן העץ. ובעץ של אדה"ר נחלקו רבותינו וחד אמר חטה היה א"כ לדעת אותו מאן דאמר המן חטה היה והמוצא חטה בפסח כופה עליו כלי. ועתה יצא כאור משפט דבתו של המן סברה כאותו מ"ד דהמן חטה הוא. וכיון שראתה אותו בפסח כפתה עליו כלי. וקיימה הדין כהלכתו. ברוך שבחר בהם ובשתייתם :

ו שאלה. גי"ק קבלתי. ואחרי בקשת הסליחה מכת"ה אומר לפניו כשואל לא כמשיב שנעלמה מעיני רו"מ גמ' מפורשת דבם' פורים פ"א. פורים שירדו

שאלות ותשובות

שירדו גשמים וכו'. הרי לן בהדיא דאפשר לירד גשם בפורים. דלא כדברי מר שאפילו יום המעונן בפורים לא משכחת לה. ולהלן באותו ענין ספר הש"ס מרב כרא הנפיק לשוקא ביומא דפורים ואתי מטרא ורץ רב כרא בעינים סגורות לביתו. ואם כן לחנם גער בי כת"ה בתשובתו היקרה (לעיל סי' א') באמרו כי שאלתי שלא כהוגן:

תשובה. מעיד אני עלי כל אילי נביות. שבשעת אשר כתבתי תשובתי למר. לא נשכחה ממני הברייטא שהביא ר"ס. כי המסכת הזאת הקדושה

לא תמוש מנגד עיני ואני הונה בה יומם ולילה. אך כשם אין סתירה לדברי. דדין הברייטא רק משום דרוש וקבל שכר הוא ופולא בעלמא כדרך הש"ס לפלל אף בדברים שלא היו ולא יהיו לעולם. משום יגדיל תורה ויאדיר. דקוב"ה חדי בפולא דאורייתא. גם איכא למיחש שמא יהי דור שאינו ראוי לגם ויהיה עולם כמנהגו נוהג. וירדו גשמים בפורים דבימות הגשמים הוא וממעשה דרב כרא אין רא"י כלל. דהא מבוסס הוה ולא חזי שפיר. דוק היטב בלשון הש"ס ותשכח. רב כרא נפיק לשוקא ביומא דפורים. ולמה לא אמר סתם נפיק לשוקא בפורים. ומדחוסף מלת ביומא ש"ס דלהורות קאתי לבל נטעה ונחשוב שבאמת ירדו גשמים דזה אי אפשר. כמו שבארנו. אך מדפורים לילו כיומן לכל דבר. כבר נתבסס רב כרא משתיית הלילה. דצדיק נמור הוה. ולא פסיק פומי' מכסא עד דלא ידע בין ארור לברוך. ומדהא לא ידע בין גשם לחמה נמי לא ידע והאי חירגא דיומא הדומה למפות כמר כגשם אתחזי ליה ולפ"ז מיושב היטב קושיית התוס' שם בד"ה דגברא ואין צורך לתירוצם הרחוק ע"ש ודו"ק כי קצרתי:

ח שאלה. עיר שכולה נכרים. ורק ישראל אחד מחזיק האראגדי גר שם ואינו מוצא בפורים רק יין נסך. אם מותר לשתותו:

תשובה. היטבת לשאול בני. כי זה כבר נכספתי שתבא שאלה כזו לידי ואתירנה. ולפענ"ד אין שום מיחוש איסור בזה. כדפסקינן לענין ט"ב אם אין קברי ישראל הולכין על קברי עכו"ם. ואין זה מצוה הבאה בעבירה. דגדולה עבירה לשמה. ואתי עשה דשתייה ודחי ל"ת דין נסך. גם אמרתי בזה פרפרת נאה מאוד. דכל עיקר איסור יין נסך הוא משום בנותיהם. ובפורים לא שייך האי גזרה. דבלא"ה חיחון אס"ד בפורים. וליכא למיחש בי' משום לא תתחתן. וזה נחמד מאד. ולולא דמסתפינא הייתי דן לפני רבותי שאפילו בעיר שרובה ישראל ויין כשר מצוי לרוב. אך המוזגים חשודים על תערובת מים במשקים. טוב יותר לשתות בפורים יין עכו"ם שאינו מעורב במים. דלא חמיר איסוריה כל כך. ובפרט שאין אנו יודעין בברור אם נסך הוא. וספק שתייה להקל. ומשום בנותיהם נמי ליכא בי' כמו שכתבנו. משא"כ במים דאיסוריה במשהו עוד מצאתי ראיה חזקה לדעתי מהאי עובדא דרב שכרן שנודמן למערה של לוש בפורים ומצא בה קיתון מלא יין ושתה ונשתכר (מס' שבוים פ"ב) ולוש עכו"ם הוה. ואבנותיו ודאי משום לא תתחתן איכא למיחש. שהפקידו עצמן לזנות ועברו על העריות שנצטוו בהן בני נח. אלא ודאי דאין איסור בדבר. שוב מצאתי בס' שכורי אפרים בהדיא סער וסמך לדברי. זה לשונו. אף מי שנוהר כל השנה מיין עכו"ם. לא יזהר ממנו בפורים כשהוא חזק ואינו מהול במים. ויין של ישראל מעורב במים. דמים בפורים אפילו באלף לא בטלי. ואיסורם במשהו

שאלות ותשובות

במשהו עב'ר והודתי ברכת הודאה על שכוונתי לדעת הגרוד. ואעפ"כ אינני אומר רק להלכה ולא לכעשה אם לא יסכימו עמדי רוב גאוני הדור :

ט שארה. גר שנחגייר קודם פורים. ובעיר הזאת יש תקנה שקונים יין מקופת הקהל ומחלקים בחנם לכל אנשי הקהלה בפורים. ועכשיו טוען הגר שמתחייבים ליתן גם לו יין בחנם לפורים. דגם הוא חייב בשכרות כדיוקא דת"ק מן וכל הנלוים אליהם לרבות גרים (מס' שבירים פ"ב). והקהל טוענים דגרים לא הו' בכלל אותה תקנה. גם אומרים שאינו מחוייב כלל לשנות בהלכה כרב שברן ומרוב ענותנותי אירע מאד להורות בדבר חמור כזה. לכן אל בת"ה אשים דברתי. ולפניו אציע שאלתי :

תשובה. אף אם תבלי מדרות רבות-סבבוני עתה בדבר הכנת המשקים ליום הפורים העומד אחר כתלנו והכנה דילי דאורייתא בכ"ז פניתי אליך להשיבך על שאלתך ולהוכיח לאנשי עירך פשעם. מה שטוענים הקהל דתקנתם לא הו' על גרים. טענת שוא היא דאפילו לא היתה תקנה כלל מחוייבים ליתן לו בחנם כדאמרינן לגר בנתינה ולנכרי במכירה ועל מה שאמרו דהלכה כר' שברן עתידים ליתן את הדין עד שזוללו בכבוד התנא קמא אשר זכיתי להיות על קברו ובעיני ראיתי גודל הדר כבודו. וזכורני מימי נעורי בתלמיד אחד שהוציא מפיו דבר שלא כהוגן על הצדיק איסר האיטלקי זכר לטיט וגער בו טורי בנויפה ונהג נדוי בעצמו ל' יום. ומכ"ש שראויים האנשים האלו להיות בשמתא לפי שדברו סרה בתנא קמא הקדוש. וגרים שוים לענין שכרות בפורים לכל בר ישראל. לכן צדקה מאד טענת הגר נגדם והם מחוייבים ליתן בכל שנה יינו ושקוייו. אבל בפורים דהאי שתא חלילה וחלילה להם ליתן לו אף טפה אחת ואפי' שבר. דגר שנחגייר כקטן שנולד דמי ומאן יריב יין לתינוק בן יומו הלא סבנה הוא לו ויוכל ה"ו למות עי"ז. וחמירא סכנתא מאיסורא : ובהא לא שייך ה' שומר את גרים דאין סומכין על הנם לכתחילה.

סדיקא להו שוית שכורים

הללו אומרים והללו מתירים

מערבית לפורים

ליל פורים נברא לשתייה. יד היין עליו גמליה. צעקה בבתים
וקריה הומיה. משתכרים בו מחשבתם רצויה: ברוך השותה דם
ענבים:

ישמחו בפורים ידידים ונעימים. שתות בצל גפן לילות פימים.
יתענגו בו במיני מטעמים. משתכר בו נקרא צדיק תמים: בירד
אוהב משקה ישראל:

נסדר א"כ

פורים אוכלים לביבות ומעדנים. ושותים ומריקים תקנקנים:
ביום חג פורים:

פורים באים לבית היין. ונותנים בבוש עין. ביום חג פורים:

פורים נשים כל יראה. כי מים אסור בהנאה. ביום חג פורים:

פורים דבש ויין יחד. ישתו וישכרו בלי פחד. ביום חג פורים:

פורים הוללות וצחוק עושים. ויין שרף שותים. ביום חג פורים:

פורים וועד לשתות ולהשתכר ואחר כל משקה לבקר:

ביום חג פורים:

פורים זקנים עם נערים. ישתו וישכרו בשמים. ביום חג פורים:

פורים חבתין קודמין לנסכים. ויינות פמים נשפכים. ביום חג פורים:

פורים טובל במים גויתו. אין כפרה לחטאתו. ביום חג פורים:

פורים יין מותר לנזירים. והפקר לענים ועשירים. ביום חג פורים:

פורים פדים ריקים אסורים. ובודקין בסדקים וחורים. ביום חג פורים:

פורים לא יראה קף מים. ברית פרוטה לעינים. ביום חג פורים:

פורים מקפוש נכרי ילפשו. הולכים ערומים ולא יתבוששו:

ביום חג פורים:

פורים נהרות ונחלים יפרצו. פגול הם לא ירצו. ביום חג פורים:

מערבית לפורים

פורים סתר בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מָלֵא וְאוֹמַר לְחַיִּים.

ביום חג פורים :

פורים עָלֵי לֵוִי בְּנֵי. וְשָׁתוּ יַיִן מִעֲדָנֵי.

ביום חג פורים :

פורים פֶּה פֶּתוּחַ לְרוּחָה. אֲשֶׁר־יִהְיֶה שָׁלוֹ כָּכָה.

פורים צִמְאון וְדַעַב הָרָעִים. בְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל לֹא נִוְדָעִים :

ביום חג פורים :

פורים קוֹל קוֹרָא בְּרַחוּבוֹת. הִרִיקוּ הַפְּדִים וְהָאוֹבוֹת. ביום חג פורים :

פורים רַחֲצוּ בַיַּיִן רַגְלֵיכֶם. וְכֹס מָלֵא שְׂאוּ יְדֵיכֶם :

ביום חג פורים :

פורים שְׁכֹרֶת וְלֹא מִיֵּין. בְּשִׁבְטֵי יִשְׁוֹרוּן אֵין.

ביום חג פורים :

פורים הַרְדָּמָה עֹזן פְּלִיגִי. כִּי הֵיִן עֹמֵד לְמוֹדִי.

וַיִּרְדַּ הַיַּיִן לְמַעֲמָקֵי בִטְנָה. עֲלָה יַעֲלֶה לְמַרְוֵמי רֹאשָׁה. קְתִיבֵל

וּמְלוֹאָה תִּדְעַג בְּגֹאוֹנָה. תַּחֲוֹג תִּגְנוֹעַ וַיִּמְעְדוּ רַגְלֵיהֶם. בְּגִלָּה בְּרִנָּה וְכוּ

לֹא תִשָּׁתֶה מִיָּם בְּמִסְתָּרִים. בְּמַעֲשֵׂה תַמְיָמִים בִּימֵי בֵּין

הַמִּצְרִים יַיִן וְדָבֵשׁ חֲדָשִׁים לְבָקָרִים. יַחֲלִיפוּ כַּח וַיֵּאֱמָצוּ בְּשָׂרִים.

זה כוס שתייתנו פצו פה וכו :

לֹא תִשָּׂא כֹס רִיק בְּיָדֶיהָ. וְאַל תִּמְסֹךְ מִיָּם בְּגִבֵּיעַ יֵינָה. גִּפֶּן

וְדָבֵשׁ יִכּוֹנוּ עַל שְׁפָתֶיהָ. וְדָם עֲנָבִים יִמָּזֵא קֶרֶךְ :

אוֹחֲזִי בְּיָדָם כּוֹסוֹת מְלֵאִים. בָּאִים לְסִלְדָּה שְׂכֹרִים וְשֹׁבְעִים

מִרְקָדִים כְּאֵיל בְּמִסְכַּת רָעִים. יִשָּׂרִים יִשְׁתּוּ וּפּוֹשְׁעִים צִמְאִים.

ברוך הפורס מפת שלמה עליו ועל ישראל ועל כל פושקי שפתים

אתה הראת

אתה הִרְאָתָ קְדַעַת כִּי הֵיִן הוּא הַמִּשְׁקָה אֵין עוֹד מְלַבְּדוֹ : לְשׁוֹתָה

דָּבֵשׁ לְבַדוֹ הַשְׁמַחָה כִּי לְעוֹזְקֵם חֲסֵדוֹ : אֵין כְּמוֹךָ בְּמִשְׁקִים יַיִן וְאֵין

כדמותך

הקפות לפורים

כְּדִמוּתָהּ: יְהִי כְבוֹד הַגָּפֶן לְעוֹלָם יִשְׁמַח הַכּוֹרֵם בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם ה' יִין
מְבוֹרָךְ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יְהִי הַדָּבָשׁ עִמָּנוּ כְּאִשֶּׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ
אֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִטְשֵׁנוּ: וְאָמְרוּ הַשִּׁקְנוּ יִין גַּפְנֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַצָּמָאון
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם תְּפֹאֲרֶתָהּ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתָהּ: הִיִּין מֶלֶךְ הִיִּין מֶלֶךְ
הִיִּין יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: הַדָּבָשׁ עֻז לְיִשְׂרָאֵל יִתֵּן הַדָּבָשׁ יִשְׁכַּר אוֹתָנוּ
בְּשָׁלוֹם: וְיִהְיוּ נָא גְבִיעֵנוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כּוֹס. וְיִהִי בְּנִשּׂוּא הַגָּרוֹן
וַיֹּאמֶר לוֹט קוֹמָה הִיִּין וַיִּקְיצוּ אוֹהֲבֶיהָ וַיְנוּסוּ הַמִּים מִפָּנֶיהָ: קוֹמָה
הִיִּין לְשׁוֹתֶיהָ אֶתֶּה וְהַדָּבָשׁ רַעֲעָ: קוֹנֶיהָ יִלְבָּשׁוּ מַסּוּהָ וְשִׁכּוּרֶיהָ יִרְנְנוּ:
בְּעִבּוֹר לוֹט עֲבָרָה אֵל תָּשָׁב פָּנֶי מִשְׁחָרֶיהָ: וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא
הִנֵּה יִינְנוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וַיִּשְׁקְנוּ זֶה הִיִּין קוֹיֵנוּ לוֹ גִּילָה וְנִשְׁמָחָה
בְּשִׁתִּיתוֹ: מִשְׁקָה מִשְׁקָה כָּל עוֹלָמִים וּמִשְׁתֶּה כָּל דּוֹר וָדוֹר: כִּי
מִיִּין יֵצֵא סוּבָא וְדַבֵּר שְׂכוֹר מִפְּרִי צִהְרִים:

אָנָּה הִיִּין הַשְּׁפִיעָה נָא. אָנָּה הַדָּבָשׁ הַגְּמִי'אָה נָא. אָנָּה הַגָּפֶן
הַשִּׁקְנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

אֲבִי הַשּׁוֹתִים הַשְּׁפִיעָה נָא. בּוֹצֵר הַכֶּרֶמִּים הַגְּמִי'אָה נָא. גָּפֶן
פוֹרְזָה הַשִּׁקְנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

דָּבָשׁ מְבוֹשָׁל הַשְּׁפִיעָה נָא. הִין צֶדֶק הַגְּמִי'אָה נָא. וְיִי הַמֶּרְתֶּה
הַשִּׁקְנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

זְמוּרַת הַגָּפֶן הַשְּׁפִיעָה נָא. חֲכָלִילוֹת עֵינַיִם הַגְּמִי'אָה נָא. טַל
שְׁרִיגִים הַשִּׁקְנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

יָקָב תִּירוֹשׁ הַשְּׁפִיעָה נָא כּוֹס וְגִבִּיעַ הַגְּמִי'אָה נָא. לוֹט וְדַעֲיוֹ
הַשִּׁקְנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

הקפות לפורים

מִדָּה צֶדֶק הִשְׁפִּיעָה נָא. נֹאד וְנִבֵּל הִגְמִיָּאָה נָא. סָף וְסָפֵל
הִשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ :

עֲסִים וְעֵנִב הִשְׁפִּיעָה נָא. פָּרֵט פָּרֵם הִגְמִיָּאָה נָא. צִנְצֻנֵת
וְצִלְוִחִית הִשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ :

קִצִּין וְיֵשֶׁר הִשְׁפִּיעָה נָא. רְסִיסֵי יֵין הִגְמִיָּאָה נָא. שׁוֹמֵר הַחֲבִיּוֹת
הִשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ :

תּוֹמֵךְ שְׁבוּרִים הִשְׁפִּיעָה נָא. תִּירוּשׁ וְדָבֵשׁ הִגְמִיָּאָה נָא. תָּמִים
בְּמַעֲמוֹ הִשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ :

קִירוֹשׁ לַפּוֹרִים

יוֹם הַפּוֹרִים וַיָּכּוּלוּ הַמַּיִם מִהָאָרֶץ וְכָל צִבְאָם: וַיָּכֵל לוֹשׁ בְּיוֹם הַפּוֹרִים
כִּדּוֹ אֲשֶׁר שָׁתָה: וַיִּשְׁתָּה בְּיוֹם הַפּוֹרִים מִכָּל כִּדּוֹ אֲשֶׁר שָׁתָה: וַיִּכְרֹךְ
אֶת יוֹם הַפּוֹרִים וַיִּקְרָשׁ אוֹתוֹ: כִּי בּוֹ שָׁתָה מִכָּל מִשְׁקֵי אֲשֶׁר בְּחֵר
לְשָׁתוֹת :

סְבִירֵי מוֹרִים וּמוֹרִיב וּשְׁבוּרִים

בְּרוּךְ אַתָּה מוֹכֵר פְּרִי הַגֶּפֶן

בְּרוּךְ אַתָּה אֲשֶׁר מָכַר לָנוּ מִכָּל יֵין. וְהִשְׁקֵנוּ מִכָּל דָּבֵשׁ
וְהִשְׁכִּירָנוּ בְּכּוֹסוֹתָיו: וְתִתֵּן לָנוּ בְּאַהֲבָה מִשְׁקִים לְשִׁמְחָה יֵין
וְדָבֵשׁ לְשִׁשׂוֹן. אֶת יוֹם חַג הַפּוֹרִים הַזֶּה זְמַן שִׁבְרוֹתֵנוּ בְּאֶרְבָּעָה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ אֲסוּר לְשִׁתֵּיית מַיִם. כִּי לָנוּ מִכֻּרֶת וְאוֹתָנוּ הִרְוִית מִפְּרִי
כַּרְמִים. וּמִשְׁקֵי כִדִּיךְ בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשׂוֹן הִשְׁכִּירָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה
מוֹכֵר מִשְׁקִים וּמַעֲדָנִים :

בְּרוּךְ אַתָּה שֶׁהִשְׁקֵנוּ וְהִשְׁכִּירָנוּ וְהִגְמִיָּאָנוּ לְזְמַן הַזֶּה :

זמירות לפורים

כָּל מְקַדֵּשׁ פּוּרִים כָּרְאוּ לוֹ . כָּל שׁוֹתָה יַיִן כָּדַת מְחַלְלוֹ . שְׁכָרוּ
 הִרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פִּעְלוֹ . אִישׁ עַל כּוֹסוֹ וְאִישׁ עַל מֵאֲכָלוֹ : אוֹהֲבֵי הַיַּיִן
 הַמְּחַכִּים בְּבִכּוּרֵי עֲנָבִים . בְּיוֹם הַפּוּרִים שָׁתוּ וְהִתְעַלְסוּ בְּאַהֲבִים .
 גַּם שָׂאוּ יְדֵיכֶם כּוֹסוֹת וְאָמְרוּ לְחַיִּים . בְּרוּךְ פְּרִי הַגֶּפֶן הַמְּשַׁמֵּחַ לֵב
 וְעֵינַיִם : דּוֹרְשֵׁי הַדָּבָשׁ זָרַע אֲבָרָהֶם אוֹהֲבוֹ . הַמֵּאַחֲרִים לְצֵאת מִבֵּית
 הַמִּשְׁתָּה וּמִמֶּהָרִים לָבָא . שְׂמֵחִים לְשִׁמְרוֹ וְלַעֲרוֹב עֲרוֹבוֹ . זֶה הַיּוֹם
 נִתְּלָה הָמָן נִגְיָקָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ : זָכְרוּ תּוֹרַת שְׁתִּיָּיה בְּמִצּוֹת פּוּרִים
 גְּרוּסָה . חֲרוּתָה לַיּוֹם שְׁכָרוֹן כְּחִבִּית בֵּין רַעוּתֶיהָ מִשׁוּפָצָה . מְתוֹרִים
 יִשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּהָ בְּמֵאֲמָר כָּל אֲשֶׁר שָׁתָה . וַיִּכַּל הַיַּיִן מִן הַכֹּד מְרֹב
 כּוֹסוֹת אֲשֶׁר שָׁתָה : יוֹם מִשְׁתָּה הוּא מְבֹאֵא וְעַד צֵאתוֹ . כָּל זָרַע
 יַעֲקֹב יִכְבֹּדְהוּ בְּדַבַּר הַמֶּקֶךְ וְדָתוֹ . לְהַשְׁתַּכֵּר בּוֹ וְלִשְׁמוֹחַ בְּתַעֲנוּג
 אָכּוֹל וְשָׁתוֹ . כָּל עֲדַת שְׂכוּרִים יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ : מִשׁוֹךְ כֶּרֶךְ לְמִסּוּפָה
 חֵט חוֹרֵשׁ וְרוֹקֵם . נוֹטְרֵי לַיּוֹם הַפּוּרִים שָׁתוּ וְשִׁכְּרָה לְהִקָּם .
 שְׂמֵחִים בְּכּוֹס שָׁלֵם בְּאוֹר יֵינָה תְּבַהֲיָקֵם . יְרוּיוֹן מִדֶּשֶׁן גְּבִיעָה וְנַחַל
 דְּבִשָּׁה תִשְׁקֵם . עֲזוֹר לְשׁוֹתִים בְּפּוּרִים בְּיוֹם וּבְלִיקָה עוֹקְמִים .
 פּוֹסְעִים בּוֹ עֲקֻקְקוֹת וּמִשְׁתַּכְּרִים אֶקֶף פְּעָמִים . פְּגִיָּהֶם יִצְהִירוּ
 בְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים . יַיִן חָמַר אֶהֱבֵת תָּמִים . יַיִן שָׂרָף שְׁתִּיִּית
 עוֹקְמִים .

יוֹם זֶה מְכּוּפָּר מִכָּל יָמִים . כִּי בּוֹ יִשְׁתָּה צְדִיק תָּמִים :
 כָּל הַשָּׁנָה תַּעֲשֶׂה מְדַאֲבָתָהּ . וַיּוֹם הַפּוּרִים לֵיֵינָה . פּוּרִים לֹא תַעֲשֶׂה
 בּוֹ מְדַאֲבָה . כִּי חָג הוּא לְפָרִי הַכֶּרֶמִּים : יוֹם זֶה רֵאשׁוֹן הוּא לַיָּמִי
 עֲכָרוֹן . יוֹם מִשְׁתָּה יוֹם עֲבוּדַת גְּרוֹן . עַל כֵּן כָּל אִישׁ בִּיָּנוּ יִרְוֶן

זמירות לפורים

על שתי כוסות יבצעו תמימים : יום זה : אכול קביבות שתה יין
עסים. כי היין יתן לכל בו ישיש. אור פני מלך בשמן כתיית.
מרפא לנפש ואורך ימים : יום זה : לא תחסר כל בו ושתית ושמחת.
וברכת את היין עד השותחן ערכת. ישמח גם העני במנות
שלת. כי אסור בפורים פנים נזעמים : יום זה : הכוסות מספרים
כבודו. וגם המרתף מלא חסדו. ראו כי כל אלה עשתה ידו. כי
משתה הוא לבוערים וחכמים. יום זה

יום פורים אין לשכוח. זכרו פריח הניחוח. יין מצא בו מנוח
ישם ישתו ויהלפו כח : היום ישתו בני אמונים. זהירים לדבש
אבות ובנים. חקוק שפרון עד כל פנים מרוב יין אמיץ כח :
יין מצא : ובאו כולם בברית יחד. נשתה ונרוה אמרו באחד.
ופתחו ופצו פה אחד. פרוך הנותן לשכור כח : יין : דבר ביינו לזש
השכור. יום הפורים זכור ושמור. וכל פדיו יחד לגמור. חזק
מתנים כבן מנוח. יין : העם אשר נע בשכר תעה. ישכור לקיים
מצות שתייה. לבל יעבר בם מקרה רעה. לא יישן ויתגל באהלו
בנח : יין :

יוצר חדש לפורים

מסוד כלים מכלים שונים. ומלמד דעת מויגת מבינים.
אפתחה פי בכח ורב אונים. לשחות כוסות המונים הכונים :

ובכן וישת לזש ביום ההוא :

אחד הוא היין. בקעדו אפס ואין. גהה ייטיב לזקנים. דובב

כסוד ח"כ

יוצר חדש לפורים

שִׁפְתֵי יְשָׁנִים . הֶבֶל אֲוִיבִי יִהְיֶה לּוֹ . וְאוֹהֶבִי לְעַד יִמְשְׁלוּ . וְרֵשׁ
וְהַמֶּן הָרָשָׁעִים . הֶבֶר נְחָשִׁים רָעִים . טָפֵשׁ כְּחֶלֶב לֶבָם . יֵין לֹא
רָאִתָּה עֵינָם . כֹּד מַיִם שָׁתוּ . לְדוֹר דּוֹרִים נִבְרָתוּ : נִבְרָתוּ וְנִשְׁמְדוּ
כְּזֶרַע פֶּתְרוֹס . וַיְהִי לִבִּי מְרִי לְמוֹפֶת וְאוֹת :

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַבּוֹם

מְדִינָה וּמְדִינָה כְּחֻקֹּתֶיהָ . נִשְׁכָּרִים וְנִשְׁתִּים מִשְׁקוֹתֶיהָ . סוֹר
טָמֵא לַמַּיִם יִצְחָחוּ . עֲצָרֵת רְסִיסֵי דָאָרְץ יִשְׁפְּכוּ . פְּרִי הַגֶּפֶן
בְּמַחִיר יִבִּיאוּ . צִנְצֻנֵת הַדְּבֵשׁ כְּפִיהֶם יִסִּיעוּ . קוֹנָה וּמוֹכֵר כְּמִלּוֹנָם .
רוֹמְמוֹת הַיֵּין בְּגִרוֹנָם . שֹׁחַר לִשְׁתוֹת יִקְוּמוּ . תְּנוּמָה וְשִׁנָּה יַחְרִימוּ :
יַחְרִימוּ וַיִּשְׁמִידוּ כָּל זֶכֶר מַיִם . וְלֹא יִפְקֹד תַּחַת הַשָּׁמַיִם :

אֲזַן נִבְהָלוּ כָּד שׁוֹאֲבֵי מַיִם :

חֲסִדֵי תֵיִן אֶזְכִּירָה . וְהִתְהַלְתוּ בְּפִי אֲשִׁירָה . יִשְׁנִים מִתְרַדְמָתָם
אֶעֱיִרָה . כְּבוֹדוֹ בְּדֵבֶשׁ בֶּרֶךְ אֲמִירָה . לוֹ הִכּוּ וְהִגְבוּרָה . וְהִתְמַתְּ
כְּאֵשׁ מְדוּרָה . מִשְׁמַח אֲנָשִׁים בְּחִבּוּרָה . וּמְגַרֵשׁ דָּאָגָא אֲרוּרָה .
מִסוֹד חֲכָמִים מְנוּיָה וּגְמוּרָה יֵין אֵל תִּשְׁתֶּה בְּמִשְׁוֹרָה . הִרְחֵב
פִּיךָ וּמִלֵּאֲהוּ כְּאַתּוֹן נוֹרָא . וּמִי שֶׁאֵשׁוּ בְּעֲצָמוֹתָיו עֲצוּרָה . עֵינֵינוּ טוֹעִים
טַעַם מִיתָה וְקִבּוּרָה . וְהוֹרֵר עָלֵינוּ עוֹשֶׂה כְּשׁוֹרָה : חֲטָאתוֹ
כְּסוּדוֹ וְעוֹנוֹ כְּכַפִּירָה : וְהַדְּבֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בְּמִלּוּכָה . חוֹט שֶׁל חֶסֶד
עָלֵינוּ מְשׁוּכָה . חֶלֶק יַעֲקֹב הוּא חֶבֶל נִחְלָתוֹ . רוֹפֵא שִׁבְרוֹ וּמַחֲבֵשׁ
עֲצָבָתוֹ מְחִירוֹ מֵעַט וּרְבָה פְּעוּלָתוֹ לְרוּחוֹת וּלְשִׁבְרֵי אַחַת דָּתוֹ .
לְשִׁמְחַת נִיגִים יוֹצֵרוֹ עָשׂוֹ כִּיֵּין אֲדוֹם צִלְמוֹ וְדַמּוֹתוֹ וּבְמִקּוֹם שֶׁאֵין יֵין
כְּחִלְכָתוֹ . הַדְּבֵשׁ מִמֶּלֶא מְקוֹם שְׁתִּייתוֹ . וְהַשּׁוֹתוֹ מְקַיֵּים כְּמִשְׁפָּט

יוצר חדש לפורים

מְצוֹתוֹ . וְכָרֹב יָמָיו כֵּן גְבוּרָתוֹ : טוֹבִים מִנְּעוּרָיו יָמֵי זְקֻנָּתוֹ .
 וּבְאֵחָיו תִּיּוֹן הַשִּׁיבָה תִּהְלָתוֹ : וְהִינֵן שְׂרָף גַּם הוּא אַחֲרֵיהֶם . בְּחוּם
 וּגְבוּרָה נִלְוָה אֲלֵיהֶם . שׁוֹתֵיו פָּנֵי דְהָבִים פְּנִיָּהֶם . טוֹעֲמֵיו חַיִּים זָכוֹ
 בִּימֵיהֶם . מְצוּה מִן הַמּוֹכֵחַר בּוֹ בְּשִׁחְרִית . חֲלִישׁוֹת הֵלֶב סוּפוֹ
 לְהִבְרִית . לְהִגִּים יִלְוָה פִּי שְׁנֵיפִי בְּגִלְלָם יִשְׁתַּוְּחוּ בְּכַפְלִים . טָרָם
 אֲכָדָם לוֹ מִשְׁפֹּט הַבְּכוּרָה . וְאַחֲרֵיהֶם פִּים שְׁנֵי מְאֻבּוֹת מְסוּרָה .
 בְּרֹאשׁ כָּל אוֹכֵל הוּא יִסַּע רֹאשׁוֹנָה . וּמֵאַסְפָּה לְכָל הַמִּשְׁקִים כְּבוֹדוֹ
 בְּאַחֲרוֹנָה . שְׁלֹשׁ אֵדָה מִשְׁקֵי נְדָבוֹת : יִשְׁתַּוְּחוּ וַיִּשְׁכְּרוּ בָּנִים וְאֻבּוֹת .
 פּוֹצִים פֶּה וּמְמַלְאִים גְּרוּנֵיהֶם . לְשִׁלְשֹׁתָם יַחַד מִנְּמַת פְּנִיָּהֶם .
 אֵלָה לְאֵלָה פּוֹשְׁקִים כְּפִיָּהֶם . וְאֵלָה לְאֵלָה יֹאֲרִיכוּ לְשׁוֹנֵיהֶם . אֵלָה
 מְרַקְדִּים כְּבָנֵי צֶאֱן וְאֵלָה מְרַנְּנִים בְּגֵרוֹן .
 כְּפֹס עַל יַד שְׂבוּרֵיךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר דְּחִים :

הושענות לפורים

הוֹשַׁעֲנָא

לְמַעַנְךָ יִינְנוּ הוֹשַׁעֲנָא :

לְמַעַנְךָ תִּירוּשְׁנוּ הוֹשַׁעֲנָא :

לְמַעַנְךָ נִפְנְנוּ הוֹשַׁעֲנָא :

לְמַעַנְךָ דְּבִשְׁנוּ הוֹשַׁעֲנָא :

לְמַעַן אֲמַתְךָ . לְמַעַן בּוֹצֵרְךָ . לְמַעַן גְּבִיעֶךָ . לְמַעַן דָּגֶיךָ .
 לְמַעַן הִינֶךָ לְמַעַן וְעוֹדֶיךָ . לְמַעַן וּגְיֶךָ . לְמַעַן חֲרֻצְנֶיךָ . לְמַעַן טַעַמְךָ .

הושענות לפורים

למען יקבִּיד. למען כִּרְמֶה. למען לביבותֶיה. למען מַעֲדֶיה.
למען נגינותֶיה. למען סִמְדֶיה. למען עֲנִיֶיה. למען פִּרְשָׁנֶיה.
למען צְמוּקֶיה. למען קַעְרוֹתֶיה. למען רַעֲיָה דְרַבִּים. למען
שׁוֹתֶיה. למען תִּירוּשָׁה הוֹשַׁעְנָא :

אֲבֹן שְׁתִּיה. בֵּית הַמִּשְׁתָּה. גַּת דְּרוֹכָה. דָּגִים מְדַחִים. הֵינן
צֶדֶק. וְצַחֲזֹק יִרְאָה. זֶלֶל וְסוּבָא. חֲבִית דְּבֶשׁ. טְבוּחַ טָבַח.
יֵין שָׂרָף. כּוֹס מָגָא. גִּזּוּ וְאִגּוּז. מֵאֲפֶה תַגּוּר. נְזִיד עֲרֻשִׁים. כִּיר
הַבָּשָׂר. עֲרֻמוֹן זָרִים. פּוּצִי פָה. צְלִי אֵשׁ. קִבָּה וּכְטָן. רֹאשׁ
מַחוּץ. שְׁבוּרֵי אֶפְרַיִם תִּירוּשׁ וְיִצְהָר הוֹשַׁעְנָא :

רַחֵם נָא קְהֵל עַדְת שְׁבוּרִים. שְׁלַח וּמִלֵּא גְרוֹנָם. וְהַשְׁקֵנוּ יֵין מִשְׁתָּנוּ :
שַׁעֲרֵי הַמִּדְבָּר פָּתַח. וַיִּינֶה חֲטוּב לָנוּ תִפְתָּח. תִּשְׁפִּיעֵנוּ
וַמִּים אֵל תִּשְׁפֹּךְ. וְהַשְׁקֵנוּ מִסֶּךָ יֵישָׁנוּ :

קול מִשְׁכַּר מִשְׁכַּר וְאוֹמֵר

מְנוּיָה וְגִמּוּדָה מְסוּד חֲכָמֵי מִשְׁתָּה. טוֹב לְאָדָם שִׁישְׁתָּה
מִשְׁלָא יִשְׁתָּה :

שִׁישֵׁי וְשִׁמְחוּ בְּעִזְמֻחַת פּוּרִים. וְתָנוּ כְּבוֹד לְעַדְת שְׁבוּרִים.
כִּי טוֹב הָיִין לְעַנְיִים וְעֲשִׁירִים : מִפּוֹ וּמִפְּנִינִים יִקְרָה. נִגְד וְנִשְׁיֵשׁ
בִּיקָב וּבִזְרָה. כִּי הֵם לָנוּ עֹז וְאוֹרָה : אֶהְלֵל יֵינִי וְאִשְׁמַח בּוֹ.
וְאִשְׁיִמָּה שְׁתִּייתִי בּוֹ. אֲנִמִּיאֵנוּ בְּסוּד עִם קְרוֹבוֹ יֵינִי תִירוּשֵׁי אֲרוּחָה
בּוֹ : נִגִּיל בְּכָל פֶּה אֲרִיק גְּבִיעֶה. וּבִצְוֹאֵךְ עֲתָק אִשְׁתָּה בְּרִיד
בְּשִׁשׁוֹן תִּנְהַלְנוּ לְבֵיתְךָ עַל חֲזֻקָה וְעַל טַעֲמָה : נִגִּיל : גִּפֶּן תַּחֲיֵשׁ
מִשְׁקָה טוֹב. כִּי אַתָּה שְׁכָרוֹן עֹז וְטוֹב. גְּבוּרִים יִשְׁתּוּךְ בְּפֶה טוֹב

הושענות לפורים

הודו לַיִן כִּי טוֹב : נְגִיל : דְּבַשׁ הַשְּׂקָה נָא הַמּוֹנִי . כִּי אֵין כָּמוֹךָ
בְּעֵינַי . דָּגִים יִסּוּבְבוּךָ קִפְנִי . מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת מַעַדְנִי : נְגִיל : הֲלֹא
בְּאַהֲבָתוֹ בָּחַר בָּנוּ . דָּם עֲנָבָיו הִשְׁקֵנוּ . הָאָדוֹם הָאָדוֹם הִשְׁכִּירָנוּ .
כִּי לְעוֹזְקֵם חֲסָדוֹ עָמְנוּ :

נְגִיל וְנָשִׁישׁ בִּיקָב וּפּוֹרָה , כִּי הֵם לָנוּ עוֹז וְאוֹרָה :

תפלת נעירה לפורים

כְּשֶׁנוֹעַל הַחֲנוּנִי חַח בֵּית הַמִּשְׁתֶּה וְחֵינוּ רוֹנָה לִיתֵן כֶּהֱקֶסֶה .

אַתָּה נֹתֵן יָד לַשּׂוֹתִים וַיִּמְיֶנָּה פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל מַעוֹת . וְתִלְמִדָנוּ
לְהַתְּוֹדוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל הַכּוֹסוֹת אֲשֶׁר שָׁתִינוּ לְמַעַן נִחְדַּל מִעוֹשֶׁךָ
יְדִינוּ . וְתִקְבְּלֵנוּ בְּכִים שְׁלֵם לְפָנֶיךָ בְּאִישִׁים וּבְנִיחוּחִים . לְמַעַן
מִשְׁקוּתֶיךָ אֲשֶׁר הִכִּינוֹת . אֵין קֵץ לְצַמְאוֹן גְּרוֹנֵנוּ . וְאֵין מִסְפָּר לְתַאֲוֹת
חִבְנוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ שְׂאֵהֲרִיתָנוּ שְׁכָרוֹן וְקִיא צוֹאָה לְפִיךָ הָרַבִּית מִים
בְּכּוֹסֵנוּ . מָה אָנוּ מָה יֵינָנו מֵתִּדְבָשׁנוּ מָה שְׁתִּיתָנוּ בֵּה נֹאמַר לְפָנֶיךָ
הֲלֹא כָּל הַשְּׂכּוּרִים כָּאֵין לְפָנֶיךָ וְלוֹט כֹּלָא הָיָה וְנָבֵל כְּבִלִי מָדָה
וְבִלְשָׁצַר כְּבִלִי הַשִּׁבֹּל כִּי רוֹב מִשְׁתִּיָּהֶם תוֹהוּ וּמִסְפָּר גְּבִיעֵהֶם הֶבֶד
לְפָנֶיךָ וּמוֹתֵר הַכּוֹס מִן הַחֲבִית אֵין כִּי הַכֹּל הֶבֶל :

אַתָּה הַבְּדִדָּת יֵין מְרוֹשׁ וְתִשְׁפּוֹךְ לְתוֹכּוֹ מִים לְעִמּוֹד לְפָנֶיךָ כִּי
מִי יֹאמַר לָךְ מַה תִּפְעֹל וְאִם יִשְׁחַת מִי יַעֲצוֹר בְּעֶדְךָ . וְהִתְקַלְנוּ בְּאַהֲבָה
אֶת יוֹם הַפּוֹרִים הַזֶּה שְׁתִּיָּה וּגְמִיָּאָה לְכָל שְׂפֹתֵינוּ לְמַעַן נִחְדַּר
מִמַּעֲשֵׂה יְדִינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּכָל רִגְעַ לְשִׁתּוֹת יֵינְךָ בְּפֶה שְׁלֵם וְאַתָּה

בְּרַחֲמֶיךָ

נעילה לפורים

בְּרַחֲמֵיךָ תְּרַבִּים רַחֲמֵינוּ כִּי לֹא תִחְפֹּץ בְּצַמְאֵן שְׂבוּרִים שֶׁנֶּאֱמַר
 דָּרְשׁוּ תֵינָן בְּהִמָּצְאוֹ שְׂתוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קָדוֹב וְנֶאֱמַר יַעֲזֹב שׂוֹתָהּ דָּרְכָו
 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִחֲשׁבוֹתָיו וַיָּשׁוּב אֶל תֵּינָן וַיִּחַמְּמֶהוּ וְאֵל הַרְבֵּשׁ כִּי
 יִרְבֶּה לְשִׁתּוֹת : וְאַתָּה הַמּוֹזֵג אֶרֶץ יָדִים וְרַב שָׁקָה וּמִרְכָּה לְמִסּוּךְ
 וְרוֹצֶה אֶתָּה בְּשִׁתִּיית אֲנָשִׁים וְאִין אֶתָּה חֲפֵץ בְּשִׁנְתָּם שֶׁנֶּאֱמַר
 אֲמֹר אֲלֵיהֶם חַי אֲנִי אִם אֶחְפֹּץ בְּשִׁנְתָּ הַשְּׂבוּרִים כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ
 מִבֵּיתוֹ וְשִׁתָּה וְנֶאֱמַר שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִפְּתִיכֶם וְלֹא תִרְדְּמוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְנֶאֱמַר הַחֲפֵץ אֶחְפֹּץ תִּרְדַּמְתָּ סוּבָא נָאוֹם הַמּוֹזֵג הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ
 מִקִּיאוֹ וְשִׁתָּה וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּשִׁנְתָּי מִמָּסַךְ נָאוֹם הַמּוֹזֵג
 וְהַשִּׁיבוּ וְשִׁתּוּ כִּי אֶתָּה מְמַלֵּא מָסַךְ לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹזֵג לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּמִפְּלִעְדִּיהָ אִין לָנוּ מוֹזֵג וּמוֹכֵר מִשָּׁקָה בְּתַנְזָה
 אֲלֹא אֶתָּה :

שיר המעלות ליוקדת בפורים

שִׁיר לְמַעֲלוֹת אִשָּׁא עֵינֵי אֵל הָעָרִים מֵאִין יָבֹא יְיָ : יְיָ מַעַם
 אוֹנֵנָארוֹ גּוֹי אַחֵר בְּאֶרֶץ : אֵל יִתֵּן גְּעֵמוֹד רִגְלָהּ אֶל יְנִיף לְשׁוֹנָה :
 תִּנֶּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׂוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל : יִין שׁוֹמְרָה יִין צִלָּהּ עַל יָד
 יְמִינָהּ : יוֹמָם תֵּינָן לֹא יַעֲזֹבָהּ וְהַרְבֵּשׁ בְּלִילָהּ : תֵּינָן יִשְׁמְרָהּ מִכָּל צָמָא
 יִסְגֹּר אֶת עֵינֶיהָ : תֵּינָן יִמְיָא פִּיהָ וְגִירוֹנָה מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם :

טאקייער וַנַּעֲסֵמִילָר וְשִׁאֲמִפֵּאֲנִייר

תשתה לא מים
 לא תשתה מים
 מים תשתה לא

מים לא תשתה
 לא מים תשתה
 תשתה מים לא

שיר המעלות לפורים

לום ועורכת
בלגר ושגל

חרח ואמחלאי
נכל ואניגיל

זרש וכר כת דילה חוין

אקדמות לפורים

אֶקְדְּמוֹת מִלִּין לְאַחֲוִיָּא מֵאַחֲשׁוּרֵשׁ מִדְּכָא טַפְּשׁ תָּא
אוֹלָא שְׁקִידָנָא לְפוּמָא כֶּסָא דְחִמְרָא וְכִדָּא דִּינָא
שְׂרָפִי תָא
אֶפִּיק מֵאֲנִידְבִּי מִקְדָּשָׁא וְשִׁתִּי בְּהוֹן אִיהוּ וְרַבְרַבְנוּהִי
וּלְחִינְ תָא
אִיהוּ בְּקָרִי וְאִיהוּ בְּבוֹצִינָא תְּרַנִּייהוּ אֲתַבְּנוּנִי דִּזְנוּ תָא
בִּיזְמָא שְׁבִיעָאָה קְדִישָׁא דָא הוּא יוֹמָא יְקִירָא
דְּשִׁב תָא
בְּהֵאֵי יוֹמָא דִּישְׁרָאֵל מִשְׁבַּחִין לְמֵאֲרִיָּהוֹן וְעֶסְקִין
בְּאֲרִי תָא
בְּמַעַם חִמְרָא אֲנִצּוּיִי בְּשִׁפְרִתָּא דְנִשִּׁי וּמִתְעֶסְקִין
בְּזִנְ תָא

בִּיד

השיר הארמי הזה הנצשה כתבנית אקדמות לשבועות סופר והולך כל פרטי נס פורים
ע"פ מדרשי חז"ל בש"ס ומדרשים וחרגוס שני : לאחריו . לספר : אולא . בתחלה : ולחיתא .
וטלשו : איהו בקרי . משל כפי חז"ל והכונה שאם הנצל נואף גם אשתו מנאפת : אנצווי .
נחלקו ע"ד יופי הנשים : ערטילאי . סרומה : פירן . מלאכים . לא נביאת . לא רצתה .
רעותא

אקדמות לפורים

בְּיַד סָרִיסוֹהִי שְׂדֵר לְאִיתִי יֵת וְשִׁתִּי עֲרֻמִּי לְאִי לֵהִי
 דְּכֹן תָּא
 גְּמִיל אֲתִיב לָהּ קוֹבִיָּה פְּגִין דְּעֵבְדָּהּ עֲבִידָתָא
 בִּיהוּדִיָּתָא בְּשַׁב
 גְּבִרְיָאֵל מִלְּאָכָא קְדִישָׁא בְּגִזְרַת עִירִין עֲבִיר לָהּ זִנְיָה
 בְּמִצָּה תָּא
 גִּלְגֵּל בֶּן לָא עָבִיאת לְמִיתִי קֶדָם מִלְּכָא וְלִמְעַבְדֵּי לֵיהּ
 דְּעוֹ תָּא
 גְּבִרָא בֶר אַהוּרִיָּירִי דְּאָכָא שְׂדֵרַת לֵיהּ דְּקָבֵל אֶלְפָּא
 חֲמָרָא שׁ תָּא
 דְּנָא מִלְּתֵאדְרִקַּת בֵּיהּ כְּנוּרָא עַל דְּזִלְזָלָא בְּמִלְכוּ תָּא
 דִּינָא שְׂדֵר לְחַבִּימִי דִּיהוּדָאִי דִּהִיתִי גְבוּכְרִנְצֵר
 מִירוּשְׁלָם בֶּר תָּא
 דָּא אֲתִיבֵי לֵיהּ מִיּוֹמָא דְּגִינָא מֵאַרְעָא לִיתְבִּין דְּע תָּא
 דְּעָתֹן דִּתִּיזִיר לְעֻמּוֹן וּמִוָּאֵב דִּיתְבִּין כְּחֲמָרָא עַל
 דְּזִלְזָלִי תָּא

הקריב

רעותא . רצון : גברא . שלחה לו לומר אתה עבד ושומר הסוסים אלל אחי היות : דהיתו .
 שהביא : דיתבין כחמרא . שיושבים בשלח כיון על יסמריה : יעלוהי . וועציו : עיטא . עזא :
 בדנח , בדקר וערב : שים טעם . יתאן הדת : גניסת . משפחת . שאל המלך : זמין .
 מלאך הביא לו שדית בתואר אסתר ועי"כ לא נטמאה הכדקת מבטלת אחשורש : לא
 אסתאל

אכרמות לפורים

הקריב לות שבע יעטוהי שאידתא דא מרתא
 רברב
 הדיוט מכוכן דלג פריש דא הוא הקמן רשיעא בר
 חכך
 דא עיטא יהיב ליה למקטל קושתי וקנסב אתתא
 אחרני
 דא רשיעא אמר בדביה למיהב ליה ברתיה
 לאנתתא ומלכו
 וכד פג ינא דמלקא ודכר ית ושתיה בדנח ושקע
 ומניה שים טעם למכנש ית כד עולמתהא לשושו
 בירן
 ואשתפחת תקן אסתר דהות מן גניסת דשאל
 מלך
 וי צוח הקמן רשיעא בר חזא העינוהי דא שפיר
 זנא אחשורש עם פולחון ולא נייחא בהון דע
 זונגא דאסתר פייסיה בגין דטעים טעם בעידתא
 ובתור
 זמין ליה מלכא שרתא חלופא דאסתר בצלמהא
 ודמו

זיהור
 ססתאכ : לא נטמא : אצית : שמע דצריהס : חוי : ספר : ואטליבו : ונתנו : בספרא
 דוכרנייתא

אקדמות לפורים

זיהור יקרה לא אסתאב ואשתארת זכאה
בקרובש

חשיו בנתן ותדש למיהב ליה למלכא סמא
דמו

חכים מרדכי אצית מליהון רהוה ידע בקר לשון
לחישו

חוי פתנמא לאסתר ואסתר למלכא ואשתכתא
מלתא מהימנו

חרץ להון מותא ואצטליבו ואתכתב בספרא
דזכרניי

טיפש אחישורש רבי ית הקמן בר הקד

טעם אתייהב למסגר קמיה בדחילו ואמתנו

טמא הקמן חקיה ליה צלמא על לבא ברשיעו

טהור מרדכי לא צבי למסגר ידא פולחן נזכריי

יעץ הקמן שיעצאה ית מרדכי וכל ישראל אומ

ירחא אדר סדיק ליה בתר דאטיל גורלא וחשבנו

ישראל עמא הדישא לאשמדא מתחות שמיא וכל
אתרו

תא

יזמא

דזכרנייתא . כספר הזכרונות : רבי . הגדיל : טעם . דת : ואמתנותא ופחד : נבי . ראה :
פולחן

אקדמות לפורים

יומא תליתאי אזל ואכל קורצא בי מלכו
 כלבא בישא אמר איתי גוברין מתבדרין בכל
 מדינ
 כרנא לא יהבין למלכא ולא עבדין שום משמשו
 כד מתיליד דהון דבר מוהלין ופורעין יתיה כל
 רחמנו
 בדין וכלין עבדין בישא דלא למפרט בשפן
 לא קהך דית אינון פדחין ואמרין דלית ביה משש
 לכו דא שתא מסקין בשיהי ופחי ומקללין בבי
 כנשתא למלכו
 דיינא דיקן טמא קריין ומושדין יתיה כמי מסאבו
 למשבק יתהון בארעא ביש ימשי לנא וסגיא
 עוי
 מלכי ישפר עקך לאתרבא דהון מארעך בתרא
 שע
 מן דא ייתון עסר אלה בגנרין רבספא לנגיא
 דמלכו
 שמיא אתיבו ליה רשע כבר אקדימוך ישראל
 בתקלין דמשכנ
 מרא

סולחן נוכרייתא . פונד כוכבים : לשינאה . לבלות ולהשמיד : ואכל קורצא . דבר לשון הרע :
 מתבדרין

אקדמות לפורים

תא מָרָא דְעֵלְמָא יַעֲבִיד עִמָּךְ מְלַחְמָתָא וְקָרְבוֹ
 תא נִטְל מִלְכָּא עֲזָקָא מִן יְדֵי וְאָמַר לְהָמֵן בְּנִקְשׁוּ
 תא נְסִיב קָדָּה בְּסִפָּא וְהִדִּין עִמָּא וַעֲבִיד בֵּיהּ כָּרְעוּ
 תא נְבִיִּיא כּוּלְהוּ לָא אֶהְדְּרוּ לִישָׁרְאֵל בְּתִיּוּבְתָא כְּהִדָּא
 תא עֲזָק
 תא נִפְשֵׁיהוֹן אֶתְמַסְרוּ בִּידֵי סִנְאָה דְגָרִיעַ מִנְחַשׁ קְדָמִי
 תא סְפִירֵי אֶתְכַתְּבוּ לְשִׁיצָאָה יֵת יִשְׁרָאֵל עַד זְבוּלָא
 תא בְּתִרֵי
 תא עוֹדְתָא דְאַחֲשׁוּרֵשׁ דְאַתְהֵגִי מִינָה עֲבָדָה לְהוֹן
 תא הָאֵיד
 תא סוּדָא גְלִי דְאֵלֵיהּ מִשְׁמִיא דִּיקְלִין צְדִיקָא דְמַבְטֵל
 תא דָּא גִיּוֹר
 תא עוֹבְדָא סַח אֵלֵיהּ דְמַרְדֵּכִי בְּחִלְמָא דְהוּא צְדִיקָא
 תא וְרִישׁ גִּלְגֹּל
 תא עֲזִיטָא יְהֵב לִיהּ לְאַלְבָּשָׁא שְׁקוּאָפּוֹר אֶפּוּשֵׁי צִלוֹ
 תא פּוֹרְפוּרִיהּ בְּזַע וְלִבִּישׁ שָׁקָא וְאַתָּא עַד קֶדֶם תַּרְעָא
 תא דְמַלְכוֹ
 תא פְּרִיסְתָּקָא שְׁדָּרָה אֶסְתֵּר דְמַגִּינָה צוּמָא קָבֵל עִמָּא יוֹמִין
 תא תִּקְ

צמית

מחזקין . מפורים : כרגא . מכס : דכר . כן זכר : נשהי וסכי : הוא ראש י חובות שנת היום
 וסמח

אֲהַרְמוֹת לַפּוֹרִים

תָּא צְמִית אֹנָה הִיא וְאַעֲלֵת קָדָם מֶלֶכָא בְּלֹא הֶרְמֵנוּ
 תָּא צְדִיקָת אֶת־לִבָּשֶׁת חָנָא וְאוֹשִׁיט לָהּ אֶחָשׁוּרֶשׁ שֶׁרְבִיטָא דְמַלְכוּ
 תָּא צֹחַ וְאָמַר מַה בָּעִיתִי יְהִיבָנָא לְבַר מִבְּנֵין מִקְדָּשָׁא בִירוּשָׁלַם בְּרִ
 תָּא קִבְלֵדְנָא אִמְרָה יִיתִי מֶלֶכָא וְהָמָן לְאַרְסָטוֹן דִּי תִקְנִית וְיִשְׁרוּ
 תָּא קִבְיַעִין תְּהוֹוֹן אֹנָה לְמַחַר דְּאַעְבֵּד לְכוּן סְעוּדָ
 תָּא רְשִׁיעָא הָמָן אֶת־יִיְהוָה וְחַוִּי דָּא מִלְתָּא לְאַנְתִּיתִיה וּבְנֵי בִי
 תָּא רְבוּתָא דְעֵבְדָּה לִיה אֶסְתֵּר גְּרָמָה לִיה קִטְלָא וּמֹו
 תָּא שְׁנַתָּא גִדַּת מִמֶּלֶכָא וְחֻשְׁדָּה לְמִלְכַּתָּא עַל דְּזִמְנָה לְבַר הַמֶּלֶךְ
 תָּא שְׁדַר לְמִיתִי וְלִמְקָרִי קְדָמוֹהִי יֵת סִפְרִי דְזִכְרָנִי
 תָּא שְׁמֵשִׁי מוֹחֶה וְגִבְרִיָּאל כּוֹתֵב דְּמֶרְדֵּכִי אֵצֶל מֶלֶכָא מִסְמָא דְמוֹ
 תָּא תְּוֹה מֶלֶכָא עַל דָּא אֶת־עֲבִיד עֲמִיה שׁוּם יֶקֶר וְרֵבּוּ
 תָּא מֵאֵן בְּדִרְתָּא שְׂאִיל וְהָמָן אֶתִּי לְמִימַר דְּעֲבִיד לְמֶרְדֵּכִי צְלִיבּוּ
 תָּא אִמַּר מֶלֶכָא סֵב לְבוּשָׁא וְסוּסָא וְאַרְכִּיב לְמֶרְדֵּכִי בְּשׁוּשָׁן בִּיר
 תָּא הֵאִי שְׁעָתָא אֹדִיקָת בְּרִיתִיה מִחֲלוּנָא וְשִׁדִּית עֲלִיה עֲצִיצָא דְצֹאָ תָּא
 תָּא רְשָׁעִיתִיה תָּבֵת בְּרִישִׁיה וְאַתְחִיל לְמִנְפֹּל מְרִבוּתִיה לְשֹׂאֹל תַּחְתִּי תָּא
 תָּא חֲרִבוּנָה חַוִּי לְמֶלֶכָא דְאַתְקִין צֵלְבָא לְמֶרְדֵּכִי עַד שְׁזַבִּיה מִנּוּ מוֹ תָּא
 תָּא רְגֹז מֶלֶכָא וְאָמַר צְלִיבּוּ יֵת הָמָן עֲלִיה עַל דְּמָרִיד בְּמַלְכוּ
 תָּא וְיִהִיב רִשׁוֹ לִיהוּדָאִי לְמִקְטֵל יֵת עֲמִמָּא דְאַיִנוֹן דְּהוּן גִּנּוּ

חדו

ופסח היום : ומושדין . ושופכין אותו כמים טמאים : וסניא עוינתא . וחטא גדול יהי' לנו .
 מלכי . עצתי : לאתרכא . לגרש : עוקא . טבעת : לשנאח להשמיד ולכלות : פורפוריה
 כזע . קרע את מעילו מוליו : פריסתקא . סקיד ומצוה : הרמנותא . רשות : לארסטון ושרותא
 לסעודה ומשחה אשר עשיתי : אתייהר נתנאה : חוס . תמה והתפלל : כליותא . עז לתלות
 עליו : אודיקת וכו' . ראתה בתי מן החלק ושפכה עליו עצין של צואה : חבת . שבה בראשו :

אקדמות לפורים

תא חדו יהודאי וצליבו בְּנוֹהֵי דְהֶמֶן מִן פֶּרְשֵׁנְדָּתָא עַד נִין
 תא יומא דפּוּרִיָּא שְׁפָרַעְזָן לְמַתְנֵי שְׁבַחֵי דְתַלְמוּדֵי דְרַב שִׁי
 תא צְדִיקָיָא מִסְחָרִין עָלֵי תַפְאֵר דְרַב יִינָא דְנָטִיר בִּי נֶעֱוֹן
 תא חֲמָרָא טָבָא קְפּוֹם רַבָּנָן וְתַלְמִידֵיהוֹן קְמַקְבַּע הִלְכָתָא בְּרַב־בִּי
 תא קְלִילָן פּוּמִיָּהוֹן בְּנִשְׂרָא לְמַפְתַּח בְּרַב פֶּדָא וּלְמַסִּימֵי בְּרַב חֲבִי
 תא חֲמִשִּׁין אֵינוֹן אוֹשְׁפּוּזִין שְׁרִירִין וְקִימִין לְמִשְׁתֵּי חֲמָרָא בְּכָל שִׁי
 תא זָכָאִין אֵינוֹן דְּשִׁתִּין בְּהָאֵי יוֹמָא יִינָא וְדוּבָא שְׂאֵר רַבָּוֹן רַבָּוִי
 תא חֲמָרָא יִגְנֵן עֲלֵיהוֹן וְיִדְמִכּוֹן כְּלוּט דְעֶרְקִמֶן גּוֹ סְדוּם קִרְיֵי

חו'. ספר: ננותא. שונאים ואויבים: חדו: שמחו: מסחרין: מפוכין על שולחן של רב
 יינא המשומר: אושפוזין: אורחים טובים: וידמכון. יוכי לישן כלוט שזרח מן סדום
 כהפוכה:

גם אלה להכמי שכורים אין מוקדם ומאוחר בפורים

שאלה. אכסנאי הדר בכפר וביתו כדובה באוכלסין והכין לעצמו קודם פורים שלש יורות גדולות של יין. ובפורים בהשכמה תיכף אחר קריאת אקדמות נפלה מפת מים לתוך יורה אחת ועין לא ראתה לאיזה יורה נפלה. ורצה האחד להורות דבטלה האחת לגבי השנים. אך האחרים מעכבים על ידו. ולשלוח אחד מהם לקהלה הקרובה לקנות יין אחר אי אפשר. דאיכא למיחש שמא יתעכב בדרך ולא יקיים חזו מצות שתייה. לפי שהשמן מקטרג בשעת הסכנה. וע"י נכרי נמי אי אפשר דחיישינן שמא ינסך דרך הליכתו. ועכשיו הם מצטערים מאד ובמבוכה גדולה. לכן אפיל תחנתי לפני מרן שישלח לנו תיכף וסיד תשובה נכונה כי הזמן קצר מאד:

תשובה. מה שרצה האחד להתיר משום בטול. טעות הוא בידו ותלמיד שלא הגיע להוראה הוא. דמלבד שאין בטול בדבר שיש לו מתירין הני יורות קבוע נינהו וכל קבוע כמחצה על כחצה דמי. אך מתוך שאלתך אני רואה שלא זכית לראות ירושלמי דמס' שכורים מימך שאלמלא ראית אותו לא נסתפקת כלל בנידון דידן דהכי גרסינן בירושלמי שכורים. אע"פ שאמרו חכמים מים בפורים במשהו. במקום שאין יין חי כי אם מזוג במים. מקיימים בו מצות שתייה ואין חוששין. ומפרש בגמ' שם דתנא קרא אשבח ודרש. והשתייה כרת אין אונס. אימתי מחוייבת השתייה להיות כרת. בזמן שאין אונס. אבל היכא דאיכא אונס מותר לעבור על דת. הרי לך בהדיא דכשאיין יין אחר מותר לשתות יין שנאמר ע"י תערובות. ואל תרחק אותו בקש דלא פסקינן כירושלמי נגד הש"ס בבלי דילן. דהא כבא הוא. דמי גרע מצות שתייה מפקוח נפש שאין לך דבר שעומד נגדו. ובכהאי גוונא ודאי אמרינן וחי בהם ולא שימות בהם:

זכינו א"כ לדין דמותר להם לשתות מן היורות האלו עד דלא ידעו בין ארור לברוך. מיהו לצאת ידי ספק ולקיים מצות מן המובחר. נלפענ"ד שראוי להם לשלוח נכרי לקהלה הקרובה לקנות יין. דמשום נסך ליכא למיחש. דמלבד שאין לחשוד את הנכרי ע"ז. דלא שביק אינש היתרא ואתי איסורא. גם לא תהיה כלל שהות בידו לנסך. דבלי ספק ישתה בדרך ממנו. ואיירי דפריד למבלע לא פלט. מלבד זה כבר הורתי בסייעתא דיינא שיין נסך מותר בפורים (דעיל סי' ח') ואין שום חששא בדבר. מיהו אסור להם להמתין עד שיביא. דמלבד שאין ספק מציא מידי ודאי. כל שעתא ושערה רגל בפני עצמו הוא. ואין דה תשלומין כל עיקר:

שאלה. מים על מומר שעבר עליהם הפורים אם מותרים בהנאה. אי נימא כיון דאתקיש פורים לפסח לכל דבר. בהאי נמי אתקיש ואסורים בהנאה כחמץ שעבר עליו הפסח. או דילמא שאני מים דנותן טעם לפגם נינהו:

תשובה. תמיה לי טובא על מה שצדד רז"מ להתיר מימו של מומר שעבר עליו הפורים מטעמא דנותן טעם לפגם נינהו. דאי הכי מיכו של ישראל נמי ליתשר. ותו הא לא גרע נטל"פ ממשוה דהכי פסקינן לענין פסח. וגם אפילו אם אין למצוא מים אחרים אלא של אותו מומר אין להתיר מטעם זה. דהא אפשר ביין ובכשקים אחרים ומצוה מן המובחר במ. כדב שתיין דשלהי מס' שכורים. השותה כל השנה תבא עליו ברכה. אך אחרי העיון מצאתי סברא אחרת להתיר. דשאני מצה דלחם

שׁוֹת לַפּוֹרִים

עוני הוא . וקנסין ליה למומר דליבטל חמציה ויאכל להבא והאי לחמא עניא ולא חמין דמעליא הוא . משא"כ הבא אם נכריחנו לבטל המים קודם פורים . ישתה יין וישתכר ככל ישראל קדושים . ולמה לנו להביאו לידי שמחה כזו . אדרבא הלעיטוהו לרשע וימות . דיין חיים איקרי . ומים מות נינהו . ואין לסתור משום דמצות לאו ליהנות ניתנו . דכיון שמי שאינו מצווה ועושה נקרא הדיוט . לאו מצוה קעביר . ובוראי יהנה מסנו . וזה שיסדר הפיימן במערבית לפורים . ישרים ישתו ופושעים צפאים . דהאי פושעים אעכו"ם לא קאי . דאי הכי פשיטא כאי קמ"ל וכי תעלה על הדעת דעכו"ם נמי לישתי אלא ודאי אמוסרין קאי . ודוק כי הדברים מתוקים :

מדרש הנעלם לפורים

פתח רב מנחם דמן כושי מאי דכתיב תנו שכר לאובר ויין למרי-נפש . הא קרא בפורים קא משתעי . חזא שלמה חבימא ברוח קודשא דעתיר יומא דפוריא למיהוי בעלמא . וישראל משתכרין ביה . להכי קאמר תנו שכר לאובר דישאל אובר נינהו דמתבררין בגלותא בני עממא . כמה דאת אמר צאן אוברות היו עמי . והא שכר לאו שיכרא ממש כלישנא דבני נשא . אלא כל מידי דמשכרי . הכי קרי להו . ויין למרי נפש . למארי דנפשא . דישאל מארי דנפשא אינהו ושלמין בה למעבד פקודין דאורייתא . א"ל רב יונא סבא אי הכי אמאי כתיב בקמי הכי אל למלכים שתו יין ולרוזנים אי שכר . והאי קרא ודאי בישראל קא משתעי . דכל ישראל בני מלכים הם . אתיב ליה רב מנחם ודאי הכי הוא אל למלכים דאינון ישראל כדקאמרת שחו יין : למשתי יין קמעא . אלא לשכרא ולאורייתא עד דלא ירעי בין ארור לברוך . ולרוזנים . אילו ת"ח דידעין רזי דאורייתא לא יאי למשאל בפוריא אי שכר . דתובה עליהון לאתקנא יונא ודובשא וינא שרפוטא תלתין יומין מקמי דפוריא . דהכי אוקמה מארי מתניתין . שותין ומבינין כל צרכי שתייה ושכרות שלשים יום קודם הפורים : ותיקין היו מתחילים להשתכר בפרוס הפורים . והלכתא כוותייהו . פן ישתה וישכח מחוקק . דאי ישתה ולא ישתכר ישכח ית יונא . דיין מתחוקק אתקרי כמה דאת אמר במחוקק במשענותם אל תיקרי במשענותם אלא במשתתותם . וישנה דין כל בני עוני . יעבור על דינא דשכרותא . דשכרות עוני מתקרי . כמה דתנינן אין השכרות מתקיימת אלא במי שעושה עצמו עני עליה . נשקוה רב יונא סבא על רישא וא"ל בריך יונא דזכינא למשמע מפוסך מלה כדא . ואי תיהוב לי רשותא אימא אוף אנא מלתא חדהא . יהיב ליה רב מנחם רשותא . כדון פתח רב יונא סבא ואמר תא חזי כמה אית לבר גש לאזדהרא דלא יפסוק פומיה ממשתי ביומא דפוריא . דהא שלמה מלכא אוהר עליה ואמר בהדא פרשתא . בתח פיד לאלם . לאלם דא איהו יין דגבר אלמא הוא וליח דתקיף מיניה . ואל דין כל בני חלוקה , לקיימא כל פקודין דשכרותא ואבורייהו דיינא וכל חילוי בני חלוקה אותקריין , דכר שתי לון בר נש אתחזיק והוה לגוברא אתרא , ולהכי לא חיישי רבנן לזוגות ואמרי דאין כוס של ברכה מצטרף לרעה , דלבתר כל כוס אינש אחרינא איהו :

מדרש הנעלם לפורים

רב דובשא דריש לה מהבי ויין ישמח לבב אנוש אתם קרויים אנוש ואין א"ה
 קרויים אנוש. והאי קרא ודאי בפורים קאי. דהא כתיב בחריה להצהיל פנים משמן.
 ואימתי צהלותא דפנים. ה' אומר בפורים. דכל אנפין בפרצופין נוכראין מזקשין. א"ל
 רב חמרא אי הכי אנוש כחציר יסיו מאי איבא לסימר. א"ל רב דבשא אין הכי ודאי
 הוא. ומהכי קא אמינא להאי דרשנא. טב ליה לבר ישראל למתעסקא בכל ימיה
 במיכלא ומזתי והכי קאמר קרא אנוש דא הוא בר ישראל יהי כחציר כל ימיו. דהדין
 חציר תוקפא דמיכלא ומשתי איהו כמה דכתיב חציר לקנה וגומא. לקנה דא הוא קנה
 דצוארא. וגומא דא הוא ושט. דתשמישתיה דמשקין איהו. ולהכי גומא איקרי דלישנא
 דשתייה הוא. כמה דכתיב הנמיאני נא מדרך תא חזי עונשא דיוסף צדיקא לא
 הוה אלא על דאמר לשר המשקים והזכרתי אל פרעה. ואין פרעה אלא הדין חנוני
 דא יהיב מידי בלא סמונא/לפרעה. ועל דבצא מיניה לארבורי יתיה באנפי חנוני למהב
 ליה ייג בפוריא ולא סמונא בהימנותא אתענש על דלא אתרחיץ במריה. דדינא כתיב
 בהלכתא דשבויריא. לוו עלי ואני פורע. ולהכי אתענש יוסף דאינשי ליה שרא דמשקים.
 דדין שרא דמשקים לאו אינש הוה אלא מלכא דסמונה על משתייה ודאי. דכל מלי וסלי
 שרא אית ליה בשמיא. ואשתעי לן רב שתיין דאתחזי ליה בתלמא ואוהר ליה דלהוי
 זחור במשתיא. דלא לתעניש כיוסף צדיקא: אמר רב מוגן אנא ירעין דעובדא דיוסף
 בפוריא הוה. קא מחיך עלוהי רב מיכלא רבא ואמר ליה שמיא מי לא קא קרית והנה
 גפן לגני, אימתי גפן קמי דאינשי אלא ודאי בפורים קא משתעי. למחר פנע בית
 לוס ברב גרגון והוה קא שאיל ליה מאי עבדית בהאי שעתא. אמר ליה אמרינא
 נצחוני בני נצחוני. ההוא כובסא דהוה כבס כולא שתא במיא וביומא דפוריא
 ביינא. קרי עליה רב כדא כבס בין לבושו. ותו ליכא והא איכא וברם ענבים
 סותה. וברם ענבים יין אדום משש. וכבס בין אפילו לבן נמי איקרי: כד חזי רב
 משתי ההוא צלותי דעביר רב מנחם דגן דבשא ליומא דפוריא חדי וקצף כחדא.
 חדי להדין מערבית. אתה תראית והקשות דליליא. וקצף לצלותי דיומי אינן יוצרות
 השענות ואקרמות. דבדיליא אמתלתא דשתייה היא ומצרין מקמי דשברין. ברם
 בצפרא כבר שבורי יין אנן ותנן שבור אסור להתפלל. ומאן דקם בשפרפרא ולא נשיי
 תיכף מידי דמשברי לפימיה אלא עביר צותיה. עליו נאמר מסיר פיו משתות יין גם
 תפלחו תועבה. א"ל רב מנחם אדרבא להכי קא עבידנא לההוא צלותי דפוריא.
 דחזינא בני נשא דבפנין ביומא בין בטר צלותי דיומי מבי ויומא דכפרא. דלכולהו
 תגין אית צלותין וליומא דין לית כהום ופחידנא דלא ייתון לידי מכשול ואתו לאצלווי.
 להכי תקינית לון צלותי דין. ובין דאיתנייהו להוא תיב לא יהוי להון חשקא בתריהון.
 כדאמר מר אינו דומה מי שיש לו פת במלא למי שאין לו פת בסלו. אודו ליה רב
 משתי ואמר שפיר קעבדית. שאיל רב מוגן מ"ט לא עבדינן פורים תרין יומי משום
 ספקא דיומא א"ל רב מנחם אשתעי לי אבא דביומא בעא חר מן חברייא למעבר תרין
 ימי פוריא ולא שבקו ליה רבנן דאית בהא מסא לא תסגי גבול רעך. ומאן רעך דא
 פורים דשושן. זכאה איהו מאן דשתי ביומא דפוריא לחוד כשאר אינשי בכולא שתא.
 זכאה תולקיה ועדיביה לעולמייא:

יציב פתגם לפורים

יציב פתגם . דלוט מסדום . ברבו רבבן שבו
שתי אנא . מהנונא . דובין לעניין ועשי
חביתוהי . קנו מוהי . נגיד ונפיק נה דנו
במי דבשותא . ויין שרפותא . וזקן דנור ובעז
שתא וקבא . מה בחביתא . ועמיה ערין נה
משקין שתא . בלא פסקא . וגלן ליה דמטמ
בעית מניה . ית יניה . ובתרוהי דובשה ומי פי
זדעי הלכתא . מיכלא ומשתא . משופרי שופ
מא חיא . ללמא . יתרכון וקא מינח
אמיר עליהן . בטלין יהון . וקא יתחשבון היך עפ
ישתון כען . חכים ורבן . יטופון עינוהי חמ
רעותן הב ואפנא צהב . ינהרון כנדר צפ
לי הב חמרא כמא דאתאמרא . במסכת פורים ושאר ספ
וידון עדנא . קנו נפ שתנא . דבסומי ביומא דפו
ידוי יתו . נונא פדויהן . בכין ליה נמטי אפ

ואח"כ אומרים יין שמעתי שמעך צמאתי וכו'

פלינו לש חות

כוס שלם

תם ונשלם כל בו לפורים
משמח לב עניים ועשירים

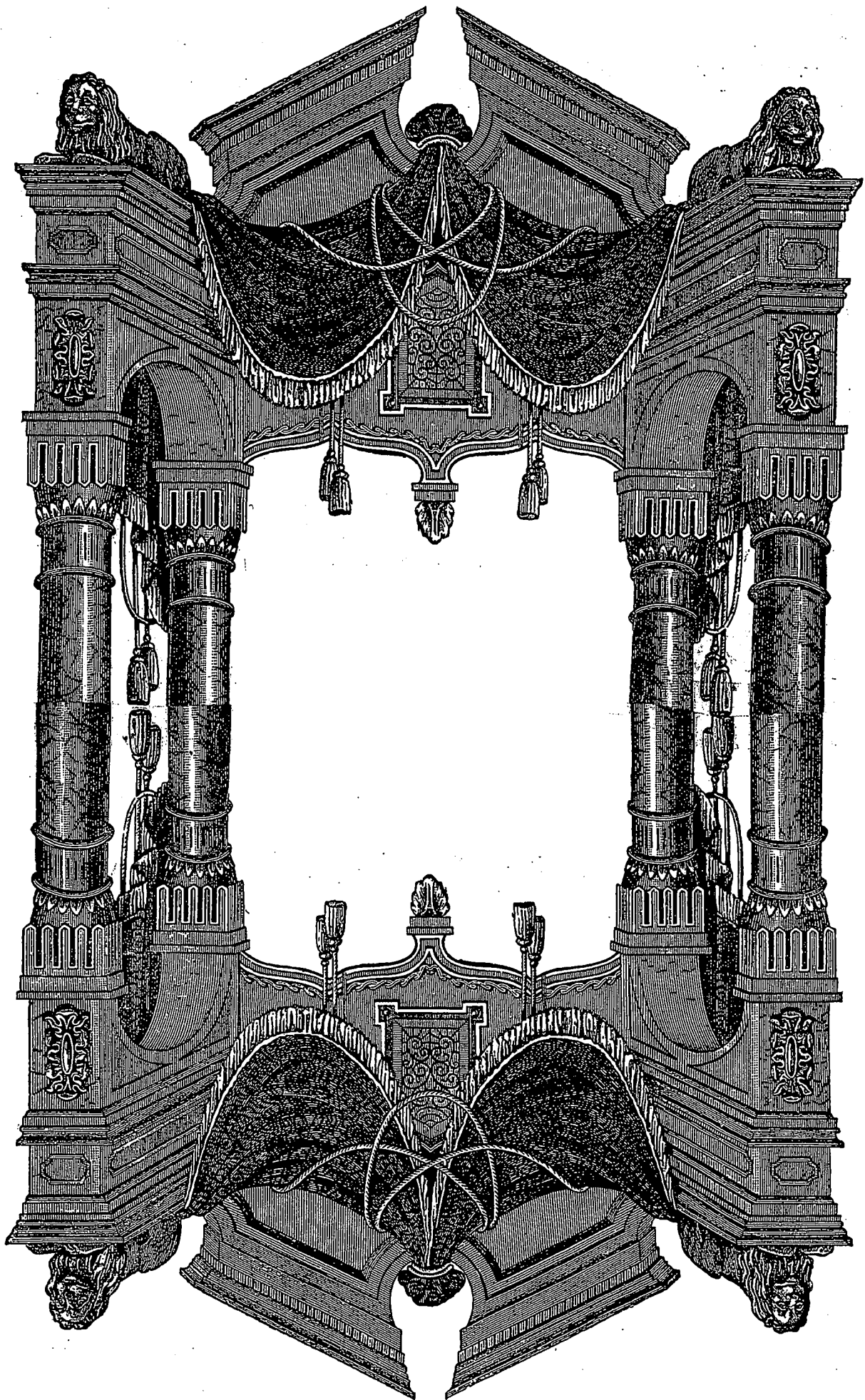
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן
הן

מסכת המן

עונג פורים

לתלמידי חכמים

מאת א. כ. מלפנא

בזית

גמ' לאכילה. כלומר נשום נשך אדם דאית ציה איקור
 עשה שחומר (ויקרא יא) זאת החיה אשר וכו'
 נשומע דוקא חק דכתיבו והו' לאו הנא וכלל עשה: משום
 עכרים לית ביה. דלא חימל
 כיון דחוק עשה עלמו אלוה
 נאמר נשום אילי ונשך אקור
 נחלה ואקור בכל שחול נלה
 נלה וצ' נמי כדן יין נכך
 ותקוצת עכרים קמיל דנעלי
 חיים חין נאקרינ נשום אילי
 כדלמדיק נזמכת תמורה (דק
 כח) נדאק רחמנא נענד
 נגזת נשומע דלהדיוע מוהר
 חפילו נאכילה ואין קצרה
 נחלק בין אדם נשך נעלי
 קיים: והא הו' נוראן טעם
 לפגם. כלומר כיון דנקרחה
 כל הקדרה ע"י כזית הנז' זה
 יהא הכל נותר חפילו י' זה
 נזותן טעם: לאחר נכוח
 והרחק. כלומר לאחר שהודח
 חזון ונ' העיופה: היכא
 הנפגם ע"י האיסור. כגון
 נכילה קרוחה נקדרחה ונעלמה
 לו שכי מין נאחד פוגם את
 חצרו ע"י התערובת כגון נשך
 ויין לו. יין נחלגים אצל הכא
 הנשך גופו לא נפגם הילכך
 לא נותר נשום נזותן טעם
 לפגם: לימא תהוי תיובתא
 וכו'. כלומר כיון דנכלע
 העיופה נגופו של הנז' נעשה
 הוא עלמו נכילה קריחה ונפגם
 התערובת ע"י חאיך עלמו
 תהא כל הקדרה נותרת:
 מכמי דהך כיבודא. כלומר
 קודם תאי עובדא דקדרה:
 לרזליה. כלומר נותרתין לאו
 לחיך אכילה ויירי אלא
 לנזות חליה כיון דלחור הנזך
 חלוח עליו נזות לחלוחו כולו
 שלא נשך נזותו כלום חזן
 לחליה וכיון נפגם מיינן כזית
 נשך לתוך קדרה חס י' זה
 נזותן טעם כל הקדרה י' זה
 דין חזון ונזות לחלוחה ולא
 ע"ד נזה נזותן טעם לפגם
 כיון דלאו לחיך אכילה ויירי:
 חפץ בימרה כלומר נזן זה
 נענו: אסור ביה חמירי
 כלומר וכו' נעלי חיים חמורים
 חס ונחלי עלים ואזנים ונאך

המן שנפל לתוך קדרה של בשר, אם יש בה
 בנותן טעם כל הקדרה אסורה:
 גמ' אסורה למא, אילמא " לאכילה, מה איריא
 המן אפילו כל אדם נמי, הא קמיל דהמן משום
 בשר אדם איהביה, משום עכרים לית ביה. לאפוקי
 מהאי תנא דתניא חתיכת המן שנפלה לתוך קדרה
 של בשר אפילו יש בה אלף חתיכות של הטר הכל
 אסור בהנאה לפי שהמן אסור משום אליל שנאמר
 (אסור ג) וכל עבדי המלך אשר בשער המלך
 כורעים ומשתחווים להמן מלמד שעשה עצמו
 אלוה דברי ר' שקרן וחכמים אומרים י' בעל חי
 אינו נאסר משום אליל והא הו' נזותן טעם לפגם
 דתניא כיון ששמעה בתו של המן את הקול ככה
 יעשה לאיש וכו' סברה שאביה הוא הרוכב
 ומרדכי מנהיג מה עשתה אותה צדקה באותה
 שעה חלכה בדידות לקיים מצות כבוד אב' ונפלה
 קדרה גדולה המחזקת תשעה קבין ויש אומרים
 מ' סאה כשיעור מקוה וחזירה על כל האשפות
 ובתי כסאות שהי' בשושן הבירה ומלאה את כל
 הקדרה כולה ונפלה לה בכבודה ובעצמה לא
 ע"י שליח משום מצוה בג' יותר מבשליחו ועלתה
 לראש נגה והפכה הקדרה על פיה וכבדה את
 אביה במאכל ומשקה וכסות נקיה באותה שעה
 נודעוה כל העיר ששן ד' מאות פרסה על ד'
 מאות פרסה ונסתמו כל החומים שהי' בשושן
 הבירה אמר ר' קהנן מתניא: לאחר קנוח והרחק
 איכא דאמרי כי אמרינן נזותן טעם לפגם מותר
 היכא דנפגם ע"י האיסור אבל הכא דנפגם ע"י
 דבר אחר לא לימא תהוי תיובתא דר' פספסא
 בר טפשא דאמר ר' טפסא בר טפשא נס גדול
 נעשה בו ביום שמיד נבלע בנפשו של המן בדמיו
 אבריו ושס"ה גיריו שאילמלא כך לא הי' שום בריה
 יכולה להתקיים מפני ריחו ואע"פ כן עדיין נשאר
 ריח רע בשושן ולא יכלה עד לעיל ואמר רב
 סרחנאי האי דסריחנא מפי מחבראי משום דהוינא
 בשושן חלחא יומין אלא מתניתין מקמי דהך
 כיבודא כי אתא ר' לצנא מעלמא דקשט אמר
 מתניתין לחליה קא מירא היכא תלינן לה אמר
 ר' צלבנא עבדינן צליכא נבזה חמשים אמה
 ותולין הקדרה עליה וקוראין לפנייה ככה יעשה
 לקדרה של בשר אשר המן חפץ ביקרה: י' תנן
 התם קטע ראש אונה ראש חוטמה ראש

לאכילה. חומר רצונו תרנגול דעל כרחך קודם שנחלה
 נייירי דאי לאחר שנחלה ונזת לא גרע נקטע
 ראש אונה דתקן פיד דע"י קטע ראש אונה ראש חוטמה
 ראש אלצנא וכו' נעילה ואיכ
 ונה רבותא דליטריך לאשמועון
 דכזית הנז' אינו חוסר בכל שחול.
 ואית הא' כזית הנז' חייך דנז' אי
 דנרקב הנשך נחמזת ונכה ונפל
 ונעלמו הוי ליה נכלה קרוחה ונזותן
 טעם לפגם ולקנוח דפריך והא הו'
 נזותן טעם נפגם לא הי' לריך
 להניח הא עובדה דנזותן של חזון
 גס חיי' שכו"י דנשכי לקנוח לא חיי'
 שפיר דכיון דנשך קרוח הוא
 הו' פגם ע"י חאיך עלמו
 וגם קנוח והדחה לא נהני ואי
 דחך אדם נזותו כזית נשך
 נזיח אכתי תקשי והא הו'
 חלי' נכתבנעל דאין קצרה
 לומר דדוקא ראשי אברים
 נעין כלשון הנשכה ראש אונה
 ראש אלצנא מדקחתי נקיפא
 רקק נפניה השתין נפניה חיה
 נעילה נשומע נשום דלא עשה
 זה נעשה אצל חס עשה זה
 נעשה נעילה וי"ל כגון דחך
 ישראלי כזית נשך נזותן וישראלי
 אינו יכול לנצל חלי' של נכרי
 כדליתא נזמכת ע"י:
 אבל הכא דנפגם ע"י דבר
 אחר לא. ואית הא
 קיי"ל (ע"י קו) חפילו חין כה
 נאמר נכדו לפגום אלא ע"י
 דבר אחר הנקיינו כגון נפגם
 חייך לקדרה שיש זה מלח
 ותנצין ואילמלא הנזלה והתנצין
 לא הי' כה נאמר לפגום
 חפילו חיי' נותר וי"ל דשחיי
 התם דחמולח והתנצין גורמים
 שהחייך עלמו יפגם אצל הכא
 הנשך גופו לא נפגם רק קרוח
 ע"י העיופה. ואית הא קיי"ל
 דאם עירב נאמר דבר נז'
 הו' שלא כדרך הנחמה ופעור.
 וי"ל דפעור נזמכות נשום
 דהו' שלא כדרך הנחמה אצל
 נזותן טעם לפגם לא הו' חאקור
 ועוד י"ל דנשך אדם חין חלוק
 בין כדרך הנחמה לשלא כדרך
 הנחמה לפי שלא נאמר צו לשון
 אכילה והו' כזית נשך וחלל
 וכלאי כרס:

אצבעה פחסה אע"פ שלא חסרה בשילה רקק בפניה השתין בפניה נזק בה את הצואה הרי זו אינה בשילה.
 בעו מניה מר' בשלן לר' שקרן דאמר בעלי חיים נאסרין מי מהני בהו ביטול או לאו איל אסור ביה חמירי א"ל

א
 רפכ"ס
 ס"ב ד' סא
 ב
 חמורה
 כח
 י"ד
 ס' קסו
 ג
 ע"ז נג

ד
ב"ב

המן בן המדתא לא הי' לו לא ידי' וכי' חומר רציו רי' ט"ס צאגדה זו קוד עמוק חסו כי חומר חזיל כי גזירת חסון על ישראל הי' גזירה מן השמים צביל שהשתחוו לאלים כדליתא צמקת מגילה ולזה חומר לא הי' לו ידי' וכי' כלומר לא עשה כל מעשיו צמחיותו אלא שליותא דרמחמא עבד וסמכו על המלחמה כל המלך לישראל נעשה ראש שאלומר הי' לריה לראש על דרך לב מלכים ושרים ציד די לפי טעמיני הכלל תלויס צלון הנוגך והשרים טועל הקציה הצמירה מהם על זה נקשה הגמרא ממשמעות הכי כתיבס דמשמע דהי' לו אצרים וגוף כלומר דעשה כל מעשיו צמחיהו ומשני דכל אלה הי' גלגולי קצות מאלת הקציה ולא העלמו עשה ואח"כ נקשה נפקק ויקח חסון חז' הלבוש וכו' כלומר דזה הי' המעלה לראשונה של חסון וענקו על זה פ"ד למה נענש חס' הי' מוכרח צמחיו ומזיק חוטס גדול וכו' כלומר טעם דוחק על כעס וכעס נקח הגמות ונקות רוח וחסון הי' צעל גלות וגם רוח שצעה עלמו אלוה לעקוד תורהו הקדושה וזהו כונה אמתיס וחלי וכו' כמדת ארץ הקדש מקום התורה לפיכך נענש:

ביון דסוף סוף לנרמיה כהן עבד. ולית הא חמריק צמחיה המתכוון לחבול צמר חזיר ועלה צידו צמר טלה לריק ומחילה וכפרה. וי"ל הא חסון הי' כפרה לכל ישראל:

חיתם אירך. ומכאן למד רציו חס' שצמקוה של פורים לריק להיות חוטס ארץ זכר לחוטמו של חסון וכן נהגין:

היכי דעבד פהו מעשה ודאי לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן כנון רקק בפני' זרק פהו את הצואה מאי את"ל דלא בשלו זרק צואה בהמן מאי ח"ש י' רקק והגיע בו רוקו נותן ד' מאות זה אלמא כיון דמתבייש נותן לו דמי בשתו הכא נמי כיון דמתבייש בשלו מסייע ל' לר' ברכן דאמר ר' ברכן דבר גדול נעשה בו ביום שמיר שנשתפכה אותה קירה על ראש המן בן המדתא נעשה נבלה סרוחה ונתהפכו פניו ככרוס וצעק בקולות משונות ככלב שושה ומרדכי יושב על סוסו ומברך ברוך שבישל עבודת אלילים מעולמו: חיד שבע שמים נקראו לו המן צמכון חופיון כליון סרוחו פשרון סחמן חופיון ע"ש אבל וחפו ראש כליון ע"ש שכפתה עליו הקדרה בניגית ויצא מקושט ומבושם ככלה מחופתה סרוחו ע"ש שנעשה נבלה. סרוחה פשרון ע"ש שבעשה שנקלה עליו אוהו מעשה קדרה סבר שגשמים יורדין סחמן ע"ש שעל ידו נסתמו כל החוטמים שהי' בשושן הבירה: ר' גדיא ור' סוסיא הוו יתבי בסעודתא דהמן איל ר' סוסיא לר' גדיא לימא מר מהני מילי דאנדתא דשמעת מפום מרכבתא רבך איל הכי אמר ר' מרכבתא המן חכם גדול הי' ובקי בביעשה מרכבה יותר ממרדכי שנאמר (אסתר ג') ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבוהו וכו' מלמד שלמדו מעשה מרכבה כיצד איל המן למרדכי קום רכיב על הדין סוסיא א"ל לית בי כח דאנא סב איל ולית אנא גבר סב איל ולית את הוא דגרמת איל קום דאנא ממך קדלי ויית דרוס עליו וסליק ורכב למקיפת לכוון מה דאמר כתבה ואחה על במותימו תדרוך כי הוי סליק ורכיב פסח ואמר ארומימך ד' כי דליתני והמן פסח פסח וצוח כתורא בבי משבחתיא ככה יעשה לאיש וכי יצחה בת ק"ל ואמר ההרחב פיך ואטלאהו אדהכי והכי פרחת עציצה מלעילא ויירד התבשל לחיך פיו לקיים מה שנאמר דבש וחלב תחת לשניך: חיד המן בן המדתא לא הי' לו לא ידי' ולא רגלים ולא בשן ולא כתף ולא צואר אלא ראש בלבד שנאמר (איכא א) כל המיצ' לישראל נעשה ראש מיתביה (אסתר ג) ויסר המלך את שבעתו מעל ידו ויתנה להמן מאי לאו דיהב ל' לדי' לא דתלי ל' להמן

בחושמה ת"ש (שם ו) ויבא המן מאי לאו דקא אתי ברנליו לא דנתגלגל ואחי ת"ש (שם ז) ויתלו את המן מאי לאו דתלי ליה בצואריה לא בחושמה ת"ש (שם ח) וישב הדבר לפני המן ויעש העץ ע"י שליח איב לימא קרא ויצו לעשות מאי ויעש משום דשליחו של אדם כמיתו והוא קייל אין שליח לדבר עבירה כיון דסוף סוף לנרמיה קא עבד הוי שליח לדבר מצוה ת"ש (שם ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי אלא אמר ר' פילנאי חוטם אירך הי' לו להמן בן המדתא כפיל אמתיס וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו וכו' הי' עושה כל מעשיו: מתני' כל הנריגוראות והולמנאות כשרין חוץ משל כסף: גמ' מאי טעמא ר' כדא

למרדכי: מתני' נדנוראות מן כלי גרענער צלעו: הולמנות: מין כלי חסון קלאפער צלעו ואוח מעלסון חולס

ומתכות שהרי צצ"ח פלוגי רצקן ואמרי דליקן נאקריין כל עיקר וצמחכות הכל מודים דנאקריין ומדמחתי ציטול צליל ומתכות צצ"ח לא כ"ס: היכי דעבד פהו מעשה. כלומר כנון קעט ראש חונה דעשה מעשה צגופה פקיעה דמחתי דלא גרע מאלילי מתכות: כנון רכה בפני'. ללא עשה מעשה צגופס מחי מי חמריקן דאלילי צעלי חיים קילי ומתכות וציקול גרוע כזה כנוי ומחתי אן דלמא לא טעא: את ד' דלא בשלו: צאלר צעלי חיים דליקן דעת להחצי"ס לפיכך שוין לאלילי ומתכות דאס לא עשה צגופס לא ומחתי: זרק צואה ברהמן. כי יומר דאס ט"ס לו דעת להחצי"ס מי חמריקן דציקול הוי כנוי מעשה צמחיות. לפי שהעבוד יודע צמחיות מה צודלי ציטול צלעו אן דלמא חלדנא הוא דקא רתח עליה ולצקוף מפייקה אלמא כיון דמתבייש וכו'. כלומר דחלוק ק' צין אדס צצ"ח חכא כנוי קצרה הוא כיון דמציטו ציטול וחסון מיד כשצמחכות צצ"ח מאלילוסו: הוי רכוב על חרין ס'סיא רכוב על קוס זה: סב זקן: ולית אנא גבר סב. וכי אכי איני זקן כמותך: ולית את הוא דגרמת לנפשך. וכי אתה לא גרמת לעלמך הי'עם הולת קצתה ממחלך איש אשך חמלך חפץ ציקול יצילו לצוס מלכות וכו': משיך קדלי. משפיל כתפי: דרוס עליו. רעוס עלי: וסליס ורכוב. ועלה ורכוב: למסימת לכ' ז' לקיים לכס מה שאלמר הכי'וז ואחיה על צמקיומו חדרוך: כי הוי סליה. מרדכי ורכב פסח פיו לשכח להקציה: כתורא בבי משבחתיא. כסוד צצ"ח ממעצחיים צצ"ח שחיתה: עציצה. עציץ של צית חכמא: דמחלגל. הראש וכו': ויעש העץ. ונעשה אי אפער צלי ידיס: אין שליח לדבר עבירה. וחסון חסון חסון צצ"ח ומדכי: ויבא המן וכו' וילבש וכו'. חס' לא הי' פני שליח כיון דחמלך ללא עדוקא חסון יעשה זאת

ונוכה שהוא עשוי כוון נכר דק וקורנך קטן ונוכה זו ומשניע קול: כל תשחית. לפי שאפשר לקיים המלוה נכל ען ולא עשה של כסף עוצר צבל תשחית: דכספא לא הו'

אמר משום כל תשחית ור' כובי אמר משום אין קשינור נעשה קשינור דכתיב (שם ג) ועשרת אלפים בכר כסף וכי' אי הכי של עץ נמי דכתיב (שם ה) וישב הדבר לפני המן ויעש העץ אלא כיון דלבסוף איהו דכא איצטליב לא חשיב קשינור הכא נמי כיון דלא שקיל מיניה דכתיב (שם ג) הכסף נתון לך לא חשיב קשינור שאני עצים דקא הדרי ברו מקשרונייהו בדחניא בשעה שאמר המלך חללו עליו החתולו כל האילנות מריבין זה את זה זה אמר עלייך צדיק את ראשו והו' אימר עלי יניח מיד עשאו הקבה עץ אחר ר' בדאי מאי טעמא לא אמר כר' כובי משום דכספא לא הו' קשינור ונרינור לאו קשינור ור' כובי מאי טעמא לא אמר כר' בדאי אשו כספא לאו בשוויח קאי כי אתי ר' קישטא מעלמא דשקא אמר טעמא דמתניתין לא כר' בדאי ולא כר' כובי אלא שלא לבייש את מי שאין לו: אמר ר' רמזאי רמו לגרינור מן התורה מני שנאמר (דברים י) והמם מהומה גדולה עד השמדם אל תקרא והמם אלא והמן מכאן שבשעה שמניע החזן אצל המן מצינו לגרנ': תיר מצות גרינור גרינור איש וביתו והמהדרין מן המהדרין גרינור ביטן והולמן בשמאל וכשמניע החזן אצל המן מנדר והולם בשתי ידיו ומכה ראשו בכוח וביעש שגליו על הארץ ונוכה בכלב שושה וכל המכה לגרנר ולצעוק הרי זה משוכה מעשה בר' גרנר הגדול שה' אצל ר' חיבונה בשעת קריאת המנילה וה' מרנר בכל כחו וצועק בעגלה ערופה ומכה בראשו על הארץ ומקדק על כל השלחנות עד ששבר כל הכלים שבבית הכנסת ואח"כ קפץ כתרנגול על החלון ונפל לארץ ונית ויצאה נשמתו בהמן יצאה בת קול ואמרה מוונן ר' גרנר לחיי העולם הדמיון שנהרג על קדוש השם: תיר אין הקביה נפרע מן הישעים אלא מדה כנגד מדה שנאמר (ישות יח) כי בדבר אשר זדו עליהם המצריים באו על ישראל במים לפיכך נאכדו במים המן רצה לתלות את מרדכי לפיכך ויתלו את המן ועיד כדי לפרסם את הנס כדי שראו אותו תלוי ויאכדו זהו שחשב

המן רצה לתלות את מרדכי לפיכך וכו'. חגיג דלא ומשניע קול: כל תשחית. לפי שאפשר לקיים המלוה נכל ען ולא עשה של כסף עוצר צבל תשחית: דכספא לא הו' קשינור ונרינור לאו קשינור. כלומא חכי אמרינן אין קשינור נעשה קננור כגון צנדי וזה צבת גדול שהוא צל לכפר על חטאות ישראל לפיכך אמרינן ליה חתה צל לכפר ולהשכיח את העונות והקציה וחתה לצוט צחצח שהוא נחירי חטא העגל אצל כהיית הכסף של הון אין זה שום קטרוג על ישראל ונגרור אין שום קטרוג על עגל ישראל דטעמא דגרנור ושום נחיתת זכר חונק: אמו כספא כלומר וכי הכסף נתקבל ע"י טענה ומונו גרינור הכסף יס לו שוויו צבל עת שיראה יכול למכרו ולקח את דמיו: שלא לבייש ויגרום שיקבלו זו אחיים:

לג. אמה. חזן מהרומים קצניהם: דתלו ליה מתחא לעילא. כלומר לא תלו את חזן צדק העץ. וצני למוטה היינו זה חזן זה חזן צתחילה תלו זה הין למוטה וחזיק את צני למוטה חזנו זה על זה: כיון דשלשה עינא למטה בפליאה. כלומר אדם הרואה דבר מידוש כיון דתתחיל לראות רואה לראות את כולו והכא כיון דשקטת עינא צחצח וצניו יתחיל גם למוטה ויראה זה חזן: איב"א בעשרה בניו כיון דודאי נכרים היו שהם צני חזן איבא נמי פרקומא יקח: איב"א צליבא שאני כלומר אדם הרואה לליצא חזן מידוש חלו ושלטה עינא צכולת:

על היהודים לאבדם ונתלה: אמר מר כדי לפרסם את הנס מכדי צליבא דהמן גבוה הוי חמשים אמה וחנן נר חוכה שהניח למעלה מזה ים אמה פסולה דלא שלטא ביה עינא דתלו ליה למטה מעשרים מכדי קומת איש כמה הו' ג' אמה והמן ועשרה בניו היו דהי לג. דתלו להו מתתא לעילא איבעית אימא כיון דשלשה עינא למטה בפליאה אתי וחזיה למעיה איבא בעשרה בניו נמי איבא פרסומא ניסא איבא צליבא שאני:

הדרו עלך בזית המן

* והמהד י' גרינור לכל אחד ואחד.

ר' לץ אמר חייבים ממש ואלית חל כתיב קינוו וקצלו יהודים משמע דוקא יהודים אצל זהומות חיות ועופות לא ויל' דיהודים תרתי משמע יהודים עליונים גה מה שהוא

הכל חייבין במשלוח מנות אפילו בהמות חיות ועופות חזן משור הנסקל ופרה אדומה: **גמ'** מאי חייבין ר' לץ אמר חייבין ממש ור' חמים אמר ישנן בתורת משלוח מנות אמר ליה ר' חמים לר' לץ וזא איש לרעהו כתיב אמר לי' מצינו דבהמה נמי איקרי איש שנאמר (שמות כא)

גמ' חייבין ממש כלומר דזהומות חיות ועופות וחיות' לקיים מלות משלוח מנות חיות לעצמו: ישנן בתורת משלוח מנות כלומר רחוק וכשנזין לקיים צחן ואלות משלוח מנות

של ישראלי (די יודישע אייגענטימער זענען) כל דבר הקנוי ליהודי וכהאי גוונא אפשר לומר גבי עבד עברי דאליטריק קרא דהאי עבד עברי פירושו עבד שהוה עבד של אדם נטעה לומר עבדו של עברי דאפילו אם תיבת עבד לא הי' נקמך אל תיבת עברי אפשר ג"כ לטעות דעברי משמע עבד הקנוי לעברי וכן התואר כפרי לא שהוה עבדו כפר אלא שהוה דר זכפר וכן י' הרבה תוארים וגבי זנות יתרו שאמרנו איש זנאי הלינו ג"כ לא חשבו דנעשה זאמות וזנאי הוא אלא איש הדור בארץ זנאים הבא נמי היהודים כל הדברים שהם צרכות היהודים זאת אומרת עלי יניח צדיק ובי' אומר רבינו טיפס נסס חכמי חז"ל דעה נחליה ר' נ' לרי תומים דזאמות עלים ואזנים נמי י' להם קול דהאי זאת אומרת וכו' ודאי אמירה ממש היא ולא נהירא לרבינו נכון דלדך אפשר שאין דומם ידבר ויאמר דאין הקדש צדקה נסס לצטלה אל צעת הלוקד כנראה וכל הנסס ופלאות הנזכרים בחורה וזגמורא ועוד למה לא נכתב הנסס הזה בחורה הוי' ל' לזככת ויפתח ד' את פי האזנים דהוה פ' ח' יומר ונפתחת פי האתון והיל למרני ג"כ גבי העשרה דברים שנזכרו צע"ס צין השונות ופי האזנים פ"כ נראה נפרס כי ידוע דכל העולם לא נברא אלא צעציל הלדיק הלא נברא את צוראו כי הוא תכנית כל הצריאה (הקדמות הרביצ' לקדר זרעיס) צעציל שיהא הלדיק הכל נוכח פכיו של יערידנו הגוף מעצודתו ואצ"פ שני עליה הועטים ולהם נברא העולם צכונות גדול כי שנראה לזכורה שהוה שלל ללודק התשובה על זה כי כל בני אדם גם הרשעים לא נבראו אלא לשרת לזה או לזנות לזה (רביצ' סס) נמלא כי כל הצריאה הדומם הליהח החי והידבר הכל צעציל הלדיק

אע"פ שהלדיק צעציל די לו ככמות קטן מאוד וכל הצריאה חיה רחוקה רחוקה צדדים זאת אומרת וכו' כלומר חיי נברא צעציל מיד עשאו הקציה אין אחת כלומר גם שאל האזנים שאין להלדיק צעציל לודק צהן אין לכן לקרא חגר על צריאתם כיון דיש צהם לודק לשאר בני אדם נקראו לרכי לדיק

כי יגוף שור איש את שור רעהו אשכחן בהמה חיה מנא לן חיה בכלל בהמה תינח בהמות חיות עופות מאיל עוף נמי איקרי איש דכתיב (שם כח) ופניהם איש אל אחיו איל אימא סיפא חוץ משור הנסקל ופרה אדומה איל שור הנסקל איהו דארעי אנפשיה דכיון דננח איש וקטליה גלי דעתו דלא ניהא לי באיש ויצא מכלל איש ופרה אדומה מאי טעמא כיון דצריכא שתהא אדומה תמימה שאם הי' בה שתי שערות שחורות פסולה הוי' מלתא דלא שכיחא ולית לה חברי ולא קרינן בה לרעהו: הכל הייבין: הכל לאחיו מאי ר' לן אמר לאחיו עצים ואבנים יור' תמים אמר לאחיו ביצה שנולדה בירש. איל ר' תמים ל' לן מי סברת דעצים ואבנים נבי מקריין איש איל עצים ואבנים לא צריך קרא דעיקר הנם נעשה על ידם עצים דכתיב ויחלו את המן על העץ ואבנים דאמר ר' שחר אותה קדירה שנתהפכה על ראש המן קדירה של אבנים היתה איל לן שמך ורצונתא מילך וכי נתנה תורה לבהמית חיות ועופות ועצים ואבנים איל אין דתיב (תחלים קטר) ההרים וכל גבעות עין פרי וכל ארזים וכו' יהללו את שם ד' איל מי סברת דהאי יהללו נמי יהללו ממש איל אין בהמה מצי למימר מה ותרנגול מצי למימר קוקורוקו אמר ל' תינח חיה וכל בהמה הרים וגבעות מאיל איל אינהו נמי אית להו הלא דתניא ויקח מאבני המקום עשאו כמין מרוב סביב לראש כפני שירא מחיות רעות התחילו האבנים מריבות זו את זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח מיר עשאו הקביה אבן אחת והרי שנאמר ויקח את האבן אל עד מתי אחת מנלה פנים בחורה שלא כהלכה יהיב בי עינא ונעשה גל של עצמות: אמר מ' הכל לאחיו ביצה שנולדה בירש יורש מאי עבדתיה הא קמיל אע"ג דמוקצה היא חייבת במשלוח מנות הא יורש היכי דמי אילימא יורש דעלמא מכדי מירש דחג ועד פורים הי' חדשים הוי' לה ביצה סרוחה ותנן המעופשין והנרקבין והסרוחין וכל דבר מאיס פטורין מתרומות ומעשרות ומכל מצות האמורות בחורה אלא בירש דפורים והא קמיל אע"ג דפורים איקרי יורש מותר בעשית מלאכה ובציקצה דתניא חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי ואמר ר' סומיא ארור המן חול ברוך מרדכי יורש איבעית אימא לעולם בירש דחג והביע בביצה סידית דלא מיסרת: חוץ משור הנסקל ופרה

שוב לאי הוי מוקלה צפורים ומה קומל ויל דהא קומל אציג דקדומה היא חייבת: פטורין סהריס וכו' כלומר פטורין מלהפריש ומן תרומות ומעשרות לפי שאין ראוי לאכילה וכן צאח מנות דלאו לאכילה נשום זה חילי ואנחא: סידית. הכבשה צקיד:

במומר לאסורי וכו'. אם רעהו מומר מקיים בו דבר
אסור: שהאיש שירר בביתו. כלומר דכל מה שקנתה
זאת קנה בעלה ואף אפשר לה לקיים המלוה בלי רשות

אדומה: מאי מעמא משום דאסורין בהנאה מכלל
דאסורי אכילה חייבין לימא מתניתין דלא כר'
צדקין דתניא הכל חייבין במשלוח מנות אפילו
סוסים וחמורים וחזירים חוץ מפרה אדומה ושור
הסקל דברי ר' כובן ר' צדקן אומר אינו חייב
במשלוח מנות אלא דבר המותר באכילה וראוי
לאכול כמות שהוא אמר ר' צדקן לר' כובן מה
יעשה ישראל בבשר חזיר א"ל יאכילנו לעבדו
ושפחתו הכנעניים א"ל איש לרעהו כתיב דבר
הראוי לרעהו אפילו חימא ר' צדקן והביע במומר
לאסורי אכילה והנאה והא קא עבר אלפני עור
לא חתן מכשול בקים לי בניה דבהאי שעתא
איסורא קא אכיל איבא משום דאתי עשה

דמשלוח מנות ודחי לא תעשה דלפני עור לא חתן מכשול: מתנ' אשה חייבת
במשלוח מנות לרעותה וליתן מתנות לאביזנים במה דברים אמורים כשאין לה בעל
אבל יש לה בעל בעלה מציאה ידי חובתה: נמי ת"ר איש אין לי אלא איש
אישה מנין ת"ל היהודים הרי כאן נשים איך למה נאמר איש שהאיש שורר בנ"תו
ומדבר כלשון עמו: אמר מר ת"ל היהודים מאי משמע אחיא בגזרה שוה נאמר
כאן היהודים מה להלן היהודים מה להלן מער ועד זקן סף ונשים אף האן
פגער ועד זקן סף ונשים: כתנאי נשים חייבות לשלוח מנות שאף הן הן בא"תו
הגם ר' פסרון פוטר שנאמר איש לרעהו איש ולא אישה: איבעיא להו מלמדי
חינוקת חייבין במשלוח מנות או לא אליבא דרבנן לא מבעיא לן השתא נשים
חייבות מלמדין לא כ"ש כי קא מיבעיא לן אליבא דר' פסרון דאמר איש ולא אישה
אלמדין מאי מי אמרינן איש אמר רחמנא והני מלמדין לאו בכלל איש נינהו
בדאמרי אינשי לית דין בר נש מלמד שמיא הוא או דילמא לשון תורה לחוד לשון
בני אדם לחוד תיש ואותי צוה ללמד אתכם וכתוב והאיש משה שאני משה
דעשירי ה' ולימד כהם ת"ש המלמדים והחוננים והשמשנים והענינים ואביזנים ואורחי
מורחי חייבין לשלוח מנות בפורים ולשתות ד' כוסות בפסח שאף הם ה' באותו
הגם הא מני רבנן דיקא נמי דתני שאף הם ה' באות הגם ת"ש איש חסיד ה'
ברי מוזן ומחיה ומדעני בכלל איש מלמד נמי בכלל איש שים: ת"ר הכל כשרין
לשליחות המנות אפילו נכרי ותרש שופה וקטן: אמאי והא הני לאו בני שליחות
נינהו אטו מציה דבנינו תליא משלוח אמר והא קא שלח: איבעיא להו ע"י עצמו
מאי מי אמינין משלוח דוקא אמר רחמנא או דילמא לא גרע משליחו הניח ע"ג
המורו והיך אחריזי מאי תיקו: ת"ר שלח מנות לחברו ולא רצה לקבלו או שמחל
לו יצא ידי חובתו. איבעיא להו אכלו השליח בדרך מאי תיקו: תנן התם אינו
נעשה סורר ומורה עד שיגנב משל אביו ואכל ברשות אחרים: איבעיא להו שלח

עצלה לפיכך כחצו איש חבל
בחולה או גרושה דנשקחה
קאי חייבת וכן נקראה אם
נתן לה בעלה רשות או שנתן
לה אחר ונתנה ב"נ שאלץ
לבעלה רשות בה חייבת:
להלן גבי גזירה להשמיד
ולחגוג כלומר לפי שאלץ הן
א"י בחותו הנכס: מלמדי וכו'.
צב"ל מקבלין הם כדתקן לקמן
צפרקין: ואיתי צוה וכו' הרי
יעשה ונלמד ה"י וקראו הכחוש
א"ש:

בקום ליה וכו'. דהאי דמושיע
כוס יין למיך מוקי לה
בגמרא (ע"ז ו') צחרי עברי
דכתיב ולעניג דליקר דרבנן מיהא
חיבא דחייב להפרישו מליקר
(מוק' שבת ג') שא"ל הכל
דכיון דיועד דודאי צלוחה שעה
ליקר קא חבל חיו מפרישו
מליקר צוה שאינו שולח לו
דצב"ל גבי מושיע כוס יין
למיך צמקוס סיכול ליעלו ומס
מעלמו למריק דלעניג דבכלל
השקט דידיה נמי יכול ליעלו
את האסור כיון דהוא יכול
להליכו מעצירה ע"י סיעלים
ומנו האסור חייב להפרישו
וכן גבי הולאת שבת כיון דנעשה
יכול לקפח את ידו שלא יניח
את העני ליעול החפץ חייב
להפרישו חבל הכל ה"ל מומר
אוכל צודאי צלוחה שעה חיה
ליקר וצוה שחול שולח לו
ליקר אחר חיו חלל כמחליף
לו כית חזיר זה צב"ל אחר
וליבא חפילו ליקר דרבנן
ואית כיון דצומו לחיזבון
מייירי יכול להפרישו ע"י שיעל
לו דבר חמר ומומר לחיזבון
לא. צק חתרא ואכל ליקר

וי"ל דמייירי צלץ לו דבר מומר לשלוח לו: משום דאתי עשה וכו' ולריך לומר דמייירי כשאי אפשר לו
לקיים המלוה צלופן אחר כגון שאלץ לו דבר היקר כלעיל דאי לאו הכי הו' אפשר לקיים שניהם ולל דחי ואחיה
במיד דנשה דרבנן קבלה דוחה לא תעשה שבתורה וכן כראה דעת מהר"ם (גמ' נו"ה) גם דעת הפ"ע א"ח רמז
דעת הטורי א"ן (מו"ה צ"ח רע"ב ח"ה חלה) ואית הא למריקין לקמן שלח מנות לחברו ולא רצה לקבלו או שנתח לו
לא וקממע דמדי קבל ליד השליח קיים המלוה איך לא הו' צעידה דעל הללו דלפני עור לא עבר חלל כשכח
ליד חברו דומיא דמושיע כוס יין למיך ואחיה דדוקא כשכח השליח לצינו ולא רצה לקבלו קיים המלוה ומקום
דעיקר טעם דמשלוח מנות ומקום חסות וריעות וזה המעלה כיון שחלה לא לחברו חסות וריעות שלו יאל חניף
שאינו מקבלו חבל כשלא צל לצינו כלל לא קיים המלוה איך תפסוק האי איבעיא דקמן אס חלבו השליח
צדק ד"ל יאל דהיבא דקיים העשה מקודם דחי חניף דלינו צעידה דצב"ל חלל חללו כעקר מביקרא
למריק כיון דנשענה העצירה חיו עושה המלוה לא למריק דחיה למפרע חבל כשמוקיים מקודם העשה הוא עדיפה
ונצטידח דהא צענה המלוה חין כחן עצירה כלל: עד שיגנב משל אביו וכו'. שאל רבנו לך אס נתן אחד
לחברו צפר ויין ע"ג שלא יתי' לו צן קורר ומורה ואכל צו וכן מתנה זו מרבינו צפר ושתה ח"י לוג יין מה
אי למריק דנעשה קורר ומורה ח"גלו ונלח למפרע דהמתנה לא הו' מתנה ואכל משל אחרים מני' ח לא נעשה
קורר ומורה מני' ח ה' מתנה ונעשה קורר ומורה וחתר חלילה: שלח לחבירו סרטימו וכו'. ואית ח"ך נעשה

קורר ומורה צפורים חל חזרין בגגות (סנהדרין ע') חכל דב- מלוח או צחצוח מלוח אינו נעשה קורר ומורה וצפורים מלוח לאכול ולשתות יין וי"ל דמייכי צפא- ימות השנה:

לחברו תרשימר בשר וחצי לוג יין ביד בנו ואכל הבשר ושתה היין בדרך מאי היכי דמי אי דעשאו האב שליח להולכה פשיטא דחייב דהא עדיין לא יצא מרשות אביו עד דמסי ליד חברו ואי דעשאו חברו שליח לקבלה פשיטא דפסור דכיון דמסי לידיה קנה חברו אלא כגון דעשאו האב שליח להולכה וחברו עשאו שליח לקבלה מאי תיקו:

משרות המזית הרבנים והדיינים והמלמדים והחוננים והשמשים: **גמ'** הני הוא דקא מקבלי אינשי אחריני לא אלא לאקדום: פשיטא רב ורין רב קדים מלמד שמש מלמד קדים מלמד וחזון מאי ר' מלמדא אמר אנא קדים ור' חזנא אמר אנא קדים והלכתא כר' מלמדא דתורה אקרא ראשיה שנאמר ד' קנני ראשית דרכו: אמר ר' ליצנא חייב אדם לשלוח לחברו בפורים מאתים זה שנאמר ומשלוח מנות ומיעוט מנות שתיים אמר לי ר' חמימא לא נקרא מנה אלא מאכל הראוי לאכול כמית שהוא שנאמר (שמיאל א') ולחנה נתן מנה אחת אפים איל התם נמי זויי דקא יהיב לה איל ומתנות לאביונים במאי מקימת איל במתנה דיעקב שנאמר (בראשית לב) ויקח מן הבא בידו פנחה לעשו אחיו עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתונות עשרים ועזים עשרה איל אסור כולי עלמא עשירי נינהו איל איש אמר רחמנא ולא נקרא איש אלא עשיר גדול שנאמר (שם ב') ויגדל האיש וכר' ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר וכר' ומאן דלית ליה הרי זה מן הנוסלין שנאמר ישב בדרך וידום כי נשל עליו מאי כי נשל עליו אמר ר' שקרא חל עליו חובת נטילה ופסור מליח והלכתא מנות אוכלין ומשקין מתנות כל דהו: אמר ר' איב בר ר' סבא עתיד הקבי"ה לשחוט את המן לעשות מטנו סעודה לכהמות חיות ועופות שנאמר והי' נבלתך מאכל לעוף השמים ולבהמות הארץ ואומר ואכל העוף את בשרך מעליך ואומר באבוד רשעים רנה:

סריקא דה מסכת המן

הדרן עלך מסכת המן הדרקון עלך השן חתני בני רנצגשי מנד בעלמא הדרין ובעלמא דאחי. גיפ: פרשנדתא בר בר המן אספתא בר המן פורתא בר המן אדלוא בר המן ארדתא בר המן פרמשזא בר המן אויסי בר המן ארדי בר המן יהיזא בר המן גיפ:

ירקמן ויתמנף שמיה דהמן. בעלמא דל' אירעביד רעורית. בחייכון וביומיכון וכחיי דכל בית ישראל בעגלה ובזמן קריב ואמרו אמן. יהא שמיה דעמלק טקולל ומאידר לעלם ולעלמי עלמיא. יתחק ויראבד וירחבזה וירחלל וירחרף וישתפל וירמנר ויתכלל ויתמיה דעמלק ורעיה ימח שם. לעילא מכל קללתא ופלונתא הרפתא ומינפא דאמין בעלמא ואסור אמן. על שונאי ישראל ועל תלמידיהון ועל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין לבטל איריגא די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולהון עקתן נפישן וחזין קצרין ומרעין בישן ושתנא דבא מן כדס מן די בשמיא וארעא ואמרו אמן. יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טיבים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן. עושה שלום במרומוי הוא יעשה כמטה ומחלוקת על שונאנו שיכו ויקטעו ראשיהם זה את זה ושלום ילינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

מסבת פורים

מן

תלמוד שבורים

עם פירש"ה ותוספות מרובה ומהרש"ע

נתחדשה ונכתבה מחדש מסבת זו וניתוספו בה
כמה חידושים בנמ' ופירש"ה ותוספות מרובה ע"י
השיכור הגדול מהור"ר ברוך מחביות :

ועתה נוספו גם הגהות ותוספות חדשים מכנסו מרי

נפרי דדכנא ראש שכו"י אצריס סגלון מוס' מקס

מק"ק י"ז וסגלון מוס' דס ענכ מק"ק כורס יע"א

גם

הגדה ליל שבורים

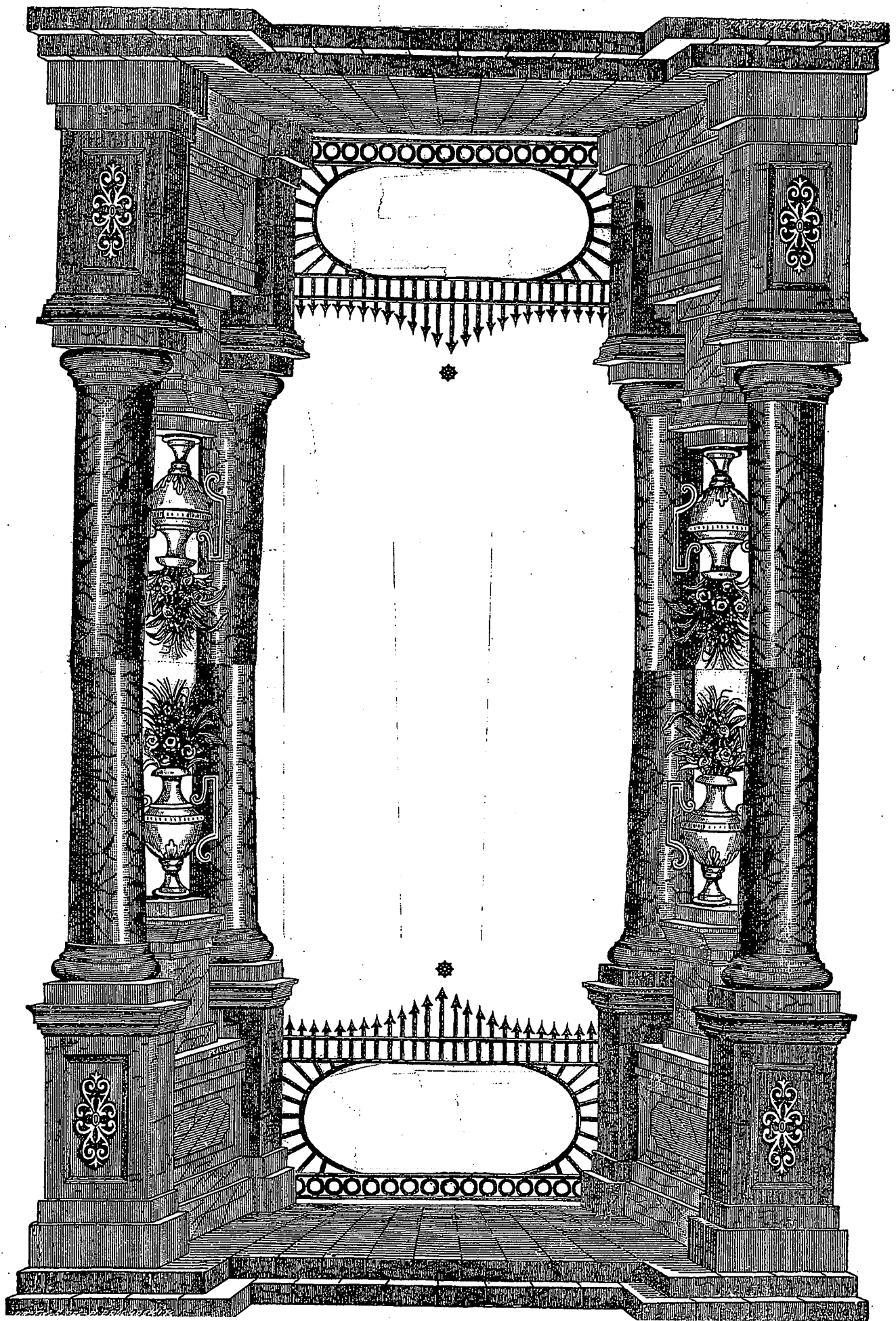
מאד המפורסם בחכמת השתיה נצר נהמד

מנזע יין

גם

סליחות לפורים

מחד מרבוותא דרבניקשישאי י"ע

אור לארבעה עשר פרק ראשון

אור לארבעה עשר. פרק שלפני ארבעה עשר. **בזדקין** חמל דקתני נדיקס נדי מיס בשלמה דקרי לכרז אור פ' שקורין לסומא סגי נהור :

בזדקין. בגמר' מפרש ספמא מן הכתים ומן החלרות שחל חבל מיס בשלמה פנייס שפיר דלא בדילי מני' בגמר' סריך ל'ל למיתני חלירות: כל. בגמ' מפרש חבל פשירי מ"ס וי"ל דלא פלוג וסוד י"ל דפשירי

האי כל לאחויי מאי : גב' מה"מ. דמים בשוריה

לריכיס נדיקה: מי פירות. מי משקין הנפש' מפירות

בער"א נפש' : לא מלא יין. כרייהא הוא במס' שכורי :

מפסיס רמונים. הולך לאחויי קרס דלי בלא קרס

הוא מלי למימר דפסיס לאו מי פירות הוא שגא' וסכרי'

יספו פסיס א"ה לאידך שטיי דר"ח קל פרי' דמשני

מי דבש לאו מי פירות הוא ומשמע דשאר מי פירו' אף

דמשכרי נמי אסור כמו שפושין במדינות אשכנז'

שקורין בראנ"ד ויין : למזון שומשמן. מפי מרי

סזקן שממתי למזון שס שמן ונתחלף לכס שס שמן

לשומשמן וגרל' למורי דמלה' אגב אורח' קמ"ל דכמוך

לפזרים היה וזה מזבין לפשות מהן מלייתא לזבנות

ולחמניות שקורין בל"א סמן פלש: אסכרל דשש.

אסקופת הפחח : השתל דלחית להכי. דיוגלין נמי

בשכר : סלי מי פירות. דלמר ר"ח שאין יוגל כהן

די חובתו : ה"ג מי תסוחי' ומי אגסיס'. שיש מקומו'

שפושין מהס משק'. הנח ושיר. כן דרך החנא

בכריית' שלח למיתני הכל: סיסר' נהרג צפורי' א"סדנ"ג להולפי שמשת' ככלן דנכרי ג"כ חייב בשתי' ולקמן לא

חני אלא בהמה חיה וטוף וכי תימא הנא ובייר איכל למפקד מאי שייר דהאי שייר : נאמר כלן. אלא סיסרל

ונאמר להלן אלא המן : מכדי פזרים הוא. ותנן במתניתין אור לארבעה עשר בזדקין את המים מפני

בנחייב לשחות יין : מאי ספמא יכנס ליה חלב כיון דחלב הוא מברש"ע הוה' ד"ה בזדקין ק"ק אלא לא בקשו ספוס' קושיל פלומס מזה מאי

אור

לארבעה עשר בזדקין את המים מן הבתים וכן החלרות. כל מקום שאין

מכניסין בו מים אין צריך בדיקה : גמ' מה"מ אמר קרא ובער' הרע מקרבך ואין

רע אלא מים שנאמר והמים הרעי'. אמה רב חמרא מי פירות אסור לשתו' בפורי'

מ"ט אמר קרא לעשות אותם ימי משה ושמחה ואין שמחה אלא ביין שנא'

ויין ישמח לבב אנוש בתיב רב יינא לא מצא יין ישת' עסיס ועסיס מי פירות הוא

שנא' מיין הרקח מעסיס רמוני. שאני עסיס דאיתק' ליין דכתי' גבי הדדי תינח

עסיס מי דבש מאי איכא למימר שאני מי דבש דמשכרי אי נמי מאי דבש דבש

דבורי' דלאו מי פירות נינהו אי הכי מי פירות דהיינו י"ש לתסרי וכי תימא ה"ג

והתני' השותה י"ש בפורי' יוצא י"ה אלא מהוררתא כרשנינן מעיקר' ומסייע

ליה לרב שתייא דא"ר שתיין כל המשקין המשכרין אדם יוצא בהן י"ח בפורים

ואפי' מי פירות ואיקלע רב כדא לנבת לכובן שומשמן אשכח לרב יינא כי הוה

קאי ותלי אעיבר' דדשא ובעי מיניה מהו רצא' ידי חובתו בפורי' בשכר א"ל לאו הן ורפיא בדיה עד כי אתא

רב דנא ואמר בשכר נמי יוצאין א"ל רב כדא מנא לך הא א"ל כקרא אני דורש אל י"שכ תשת שמע מינה בשכר נמי יוצאין

השהא דאתית להכי הא מי פירו' למעושי מי תפוחים ומי אגסיס ואלא הא דחני' לא מצא יין ישתה עסיס ולא קתני נמי שכר חנא

ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר יו"ש יתיב רב שתיין ודר' סכרא נהרג בפורי' נאמר כאן כרע נפל ונאמר להלן אשר החילו' לנפול

מה להלן פורי' אף כאן פורים מכדי פירי' הוה מ"ט יהבה ליה חלב קאי ותלי אעיבר' דדשא ובעי מיניה מהו

רצא' ידי חובתו בפורי' בשכר א"ל לאו הן ורפיא בדיה עד כי אתא רב דנא ואמר בשכר נמי יוצאין א"ל רב כדא מנא לך הא א"ל

כקרא אני דורש אל י"שכ תשת שמע מינה בשכר נמי יוצאין השהא דאתית להכי הא מי פירו' למעושי מי תפוחים ומי אגסיס ואלא הא דחני' לא מצא יין ישתה עסיס ולא קתני נמי שכר חנא

ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר יו"ש יתיב רב שתיין ודר' סכרא נהרג בפורי' נאמר כאן כרע נפל ונאמר להלן אשר החילו' לנפול מה להלן פורי' אף כאן פורים מכדי פירי' הוה מ"ט יהבה ליה חלב

קאי ותלי אעיבר' דדשא ובעי מיניה מהו רצא' ידי חובתו בפורי' בשכר א"ל לאו הן ורפיא בדיה עד כי אתא רב דנא ואמר בשכר נמי יוצאין א"ל רב כדא מנא לך הא א"ל כקרא אני דורש אל י"שכ תשת שמע מינה בשכר נמי יוצאין השהא דאתית להכי הא מי פירו' למעושי מי תפוחים ומי אגסיס ואלא הא דחני' לא מצא יין ישתה עסיס ולא קתני נמי שכר חנא

ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר יו"ש יתיב רב שתיין ודר' סכרא נהרג בפורי' נאמר כאן כרע נפל ונאמר להלן אשר החילו' לנפול מה להלן פורי' אף כאן פורים מכדי פירי' הוה מ"ט יהבה ליה חלב קאי ותלי אעיבר' דדשא ובעי מיניה מהו רצא' ידי חובתו בפורי' בשכר א"ל לאו הן ורפיא בדיה עד כי אתא רב דנא ואמר בשכר נמי יוצאין א"ל רב כדא מנא לך הא א"ל כקרא אני דורש אל י"שכ תשת שמע מינה בשכר נמי יוצאין השהא דאתית להכי הא מי פירו' למעושי מי תפוחים ומי אגסיס ואלא הא דחני' לא מצא יין ישתה עסיס ולא קתני נמי שכר חנא

האי כל לאחויי מאי : גב' מה"מ. דמים בשוריה

לריכיס נדיקה: מי פירות. מי משקין הנפש' מפירות

בער"א נפש' : לא מלא יין. כרייהא הוא במס' שכורי :

מפסיס רמונים. הולך לאחויי קרס דלי בלא קרס

הוא מלי למימר דפסיס לאו מי פירות הוא שגא' וסכרי'

יספו פסיס א"ה לאידך שטיי דר"ח קל פרי' דמשני

מי דבש לאו מי פירות הוא ומשמע דשאר מי פירו' אף

דמשכרי נמי אסור כמו שפושין במדינות אשכנז'

שקורין בראנ"ד ויין : למזון שומשמן. מפי מרי

סזקן שממתי למזון שס שמן ונתחלף לכס שס שמן

לשומשמן וגרל' למורי דמלה' אגב אורח' קמ"ל דכמוך

לפזרים היה וזה מזבין לפשות מהן מלייתא לזבנות

ולחמניות שקורין בל"א סמן פלש: אסכרל דשש.

אסקופת הפחח : השתל דלחית להכי. דיוגלין נמי

בשכר : סלי מי פירות. דלמר ר"ח שאין יוגל כהן

די חובתו : ה"ג מי תסוחי' ומי אגסיס'. שיש מקומו'

שפושין מהס משק'. הנח ושיר. כן דרך החנא

בכריית' שלח למיתני הכל: סיסר' נהרג צפורי' א"סדנ"ג להולפי שמשת' ככלן דנכרי ג"כ חייב בשתי' ולקמן לא

חני אלא בהמה חיה וטוף וכי תימא הנא ובייר איכל למפקד מאי שייר דהאי שייר : נאמר כלן. אלא סיסרל

ונאמר להלן אלא המן : מכדי פזרים הוא. ותנן במתניתין אור לארבעה עשר בזדקין את המים מפני

בנחייב לשחות יין : מאי ספמא יכנס ליה חלב כיון דחלב הוא מברש"ע הוה' ד"ה בזדקין ק"ק אלא לא בקשו ספוס' קושיל פלומס מזה מאי

אור לארבעה עשר פרק ראשון

וקשה כיוון דפורים הוא מנה שקלת יפל חלב והא חנן בודקין את המים וי"ל שהשאלו אותם מכרי שכינה : לפי שגרם לישראל . תימא וכי הוא גרם להם לשחית ויין ושקוד' לא שחו ויין . י"ל דהכי קאמר

ותיתי סידך מני' : דכפניו הוא . וחיישין דלמא ישכח וישתה אבל בחצרות דשלח כפניו הוא לא חיישין דלמא ישכח וישתה קמ"ל דלפילו בחצרות חיישין דלמא וילמא מאוד וישתה להכי חני תרווייהו :

בתני' ביר סתם בור
שם בו כפיין
מיכס דלי אפסר לבתר
יבנימול סני דלאו דילי' הוא
לפנור עליסם דכל יראה :
ג' ג' ד' אמות . הא דנקב
ד' אמות דקויל' ד' אמות
של אדם קוט' לו והוא
דידיה אבל חוץ לד' אמות
לאו דידיה הוא ואינו פונד
עליו דסתם בור דרשות
הרבים הוא ולא קריין ביה
לא יראה לך : שפת הסנה.
אפילו מי סנהר כלולין :

הוא שאל שאל כהוגן והיא נתנה שלא כהוגן הוא שאל שלא כהוגן שנא' מים שאל היא נתנה שלא כהוגן שנאמר מים שאל חלב נתנה . אמר רב שתיין עץ שנתלה בו המן של גפן היה שנא' ויתלו את המן על העץ ונאמר מעץ הנפץ עץ עץ לגזרה שוה . א"ר חמרא ראוי היה המן לתלות באילן ס"ק ומפני כה זכה לגפן לפי שגרם להם לישראל לשכוח בפורים . מן הבתים וכן החצרות . למה לי למיתני בתים ל"ל למתני חצרות צריכא דאי תנא בתים הוה אמינא דוקא בתים דבפניו הוא אבל חצרו' דלאו בפניו הו' לא קמ"ל : כ"מ שאין סבניסין בו וכו' האי כל לאתויי מאי לאתויי מרתף . ת"ר המוציא מים בתוך ביתו בפורי' צריך שיתן עליו עפר עד כמה עד כרי חפישת הכלב : **מתני'** מי שיש לו בור בחצרו בפורים חייב לבטל בג' מחיצות ואילך : ג' חנן אמתהמים העוברת בעיר אסור לילך ע"י שפתה בפורים . עד כמה ירחיק . פליגי בה רב שתיין ורב שכן חד אמר ארבע אצות יחד אמר כמלא עיניו . מאן דאמר ד' אמות סבר לא גזרינן ראיא אטו שתיה ומאן דאמר כמלא עיניו סבר גזרינן ראיא אטו שתיה . אמר רב אמת המים עוברת כו' אמר ר"י לא שנו אלא בצלולין אבל בעבורין לא טעמא מאי דלכא אתי למישחי מיניה וכיון דעבורין הן לא גזרינן מסייע לרב דנא דאמר רב דנא מתר לילך על שפת הנהר בפורים מ"מ דלא חזי למישחי . ואמר רב דנא מותר להפליג במפינה מלא חביות ויין ע"ג הנהר בפורים מ"מ לא שביק היתרא ואכיל איסורא : ת"ר פורים שירדו גשמים יסגור אדם בתוך ביתו ואוכל ושותה ושמת לבו ואם יצא לחוץ עובר בלא תעשה . מתיב ר"ח לא יראה לך שלך אי אתה

מהרש"ע

קאמר כהנא בודקין אור ליל דכא זריכים ואפיו ולבשוליו כוס חרנסה בלא כוס גרם לם לנפסיד ממון כרנסה שריכים לכבוד פורים ויש לישב בדוחק דכא דקאמר אור י"ד אמים לקטת ויין כרנסה על פורים עד שישכרו . ולזה חירלו דלי לאו כרנסה הא ואתר כניסול יכער המים וק"ל : בדיה לפי כוא סיה ישראל מנחמים ממון כרנסה כל ימות רבנסה על שגרם לם כ"י יש לדקדק מאי קשה לכו לכתוס' וכי לא ויין עכשו שכוא גרם לם לישראל לשחית דפורים יראו ידפו חירוס' בוס וכלא חלמוד ערוך כוא שגלוש לשחית ישראל למעט כל סאכ כולס בשמים כדי שיכא לם משה בפורים עד שישכרו וא"כ קשה לכו ויש לישב בדוחק כרנסה על פורים ווס זכות כוא ששכילו ימצאו ישראל כל דודאידעו כחוס' וס אלא ככי קא קשיא לכו מאי זכות עביד

אור לארבעה עשר פרק ראשון

מגף עיטובי. היה כגור את פניו כדשנין הנפת
 כחדיסין והיה פושט כן כדי שלא לעבור על כל יראה
 וכלימלא ומש"ה מתני לה ככל לשמעיין דלגשמים
 נמי עיבדין על כל יראה: מקשה ליה חכא. מסדר
 כשלחן ומסרף לחו: מלכות נונעת בחכמה חסא כמלא נימא:

אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים
 ושל גבוה כי כמו לארעא כדדידיה
 דמיא שנאמר והארץ נתן לבני האדם.
 וכנא לך דמצוה לסגור אמר רב חמרא
 שנא' לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתך
 עד יעבור זעם אל תקרי זעם אלא זרם
 ואין זרם אלא כמר שנא' זרם מים עבר.
 ורב שתיין אמר מהכא נאמר יעבור ואין
 העברה אלא במים שנאמר זרם מים עבר
 והא בין נמי כתיב העברה שנא' כגבר
 עברו יין האי בגברא הוא דכתיב רב כדא
 נפיק לשוקא ביומא דפורים והוה אתי
 כמרא והוה כגף עינוהי ורהיט לביתיה
 מאי קרא עוצם עינו מראות ברע ואין רע
 אלא מים הרעים מכדי מגף עינוהי האריך
 הוה מצי רהיט שאני רב כדא דגברא רבה היא אתרחיש ליה
 ניסא. א"ר שתיין גשמים בפורים סימן רע לשונאיהם של ישראל
 משל למה הדבר דומה לעבר מקשש' ליה הכא לרביה ובא
 רביה ושפך לו קיתון של מים על פניו: **מתני'** המזיק יין
 של חבירו בפורים רבי שתיין משלם תשלומי כפל: **גמ'** רבי שתיין
 מאי עבדיתיה אלא אימא הכירבי שתיין אמר משלם תשלומי כפל
 מ"ס דרב שתיין חרא משום חזק פסגא וחדא משום ביטור מצו'.
 רב שכן מחייב ארבעה דברים נזק צער שבת ובושת נזק היינו
 קרא צער מפני שכל ישראל שמחים ומראוהו עצוב. שבת השבתת

מתני' רב שתיין משלם
 תשלומי כפל. כנמ'
 סרי' רב שתיין מאי עבדית':
 תשלומי כפל. מפרש כנמ':
גמ' בושט שכיני. שהוא
 זרע מפני שכיני שאין
 לו יין בפורים דלא כמתני'.
 דבמתניתין לא קחני רק
 משלם תשלומי כפל. משום
 שכרות. דשכור חסיר
 להחלל משום שאין דעתו
 ללולא. דהוה נחית. כל ל'
 נחית כנמ' משמע תפלה:
 שאני שאלה מהזכרה.
 דמשיב הרוח חליט רק מזכ'
 גבורות גשמים וזה מותר
 אבל וזן על ומסר שולין
 על גשמים וחמרי' לפי
 דגשמי' בפורים ס' רפ הוא:
 הכל חייבים בשתיה. כנמ'
 מפרש הכל לאחויי מאי:
 רבי שכן אומר. כנמלא
 מפרש סעמ':

שביחה. בושט בושט שכנו היינו צער היינו שבת אלא צער ביטול מצוה לימא רב שכן
 דלא כמתניתין אין רבי שכן תנא היא ופליג: אתמר פורי' אסור בתפל' דבי רב שכן ורב
 י גא אמרו חייבי' בתפלה מ"ט דה"ק אילי' משו' שכרו' נצלי והדר נשתי אלא משו' דלא
 לימ' והן טל ומטר ורב יינא מצלי והבי מצלי יין ושכר. האי דנחית קמיה דרב שתיין בפורי'
 אמר ותן טל ומטר וגער ביה רב שתיין א"ל מי לא שמיע לך הא דרב שכן אמרו ליה
 תלמידיו רבינו והלא כבר אמר משיב הרוח שאני שאדה מהזכרה מאי הוה עלה א"ר כדא
 כבר נמנו רבינו דביר' שתיין על דבין ר' שכן ואמרו דמצלינן ותן טו' מוהלכת' ותן יין ושכר:
 פרק ב **הכל** חייבים בשתייה אחד אנשים ואחד נשים ועבדים ושפחות ר"ש אומר אף
 בהמה חיה ועוף: **גמ'** הכל חייבים בשתיה מה"מ א"ר דנא א"ק והימים האלה נזכרים ונעשים
 ואין זכירה אלא בין ש אמר זכור את יום השבת קדשו מה זכירה האמור בשבת בין אף
 זכירה האמור בפורים בין רב כדא אמר הא לא צריך קרא אתיא מק"ו מפסח מה פסח ולא
 הוה הצלה אלא משעבוד לגאולה הייב בשתיית יין פורים דהוה הצלה ממיתה לחיים אינו
 דין שחייב בשתיית יין בין למר ובין למר אין לי אלא שתיה שכרות סנא להו בשלמא
 לה"ק מדהוה מצי למכתב נזכרים ונעשים

הכל חייבים פרק שני

גמ' חייב בשתיית יין של ד' כוסות: כל וראה למתלה לרב כדל דקאמ' לא לשמעותי דשמעון בסורים מלוה: סס אהה מצא שכרות וגבי פורים נמי כוס הנלה ולא הונך לשתוי מקר' זה דמקרה קמא לא משמע שכרות: אמ"ש בנימ' הכי. כלומ' פורים צמקסר שלו כס ס' לוחיותיו הוא צמקסר אמ"ש: מאן דלחינקו בכליה. של הנפסות שגזר המן להשמיד: לפולס ימכור אלס. מכאן סורו רכותי דמני

הגון אשר לא יכול לחזור על הסתחי' ולין לו כמה לקנו' יין של פורים מותר למשכן תסילין ומזוזות לקנות יין ונלמסרתי סד מזל שלא אוכל לקיים מצות שתיית יין בפורים אשריך בני אשריך. כי נס צמך נס היה האחד שנוזמן למסרה של לוס וסשני שסקיחון הקסן נחצרך לו עד שה"ל לשתות יין עד כדי שכרות: **גמ'** מה"מ. אש"ג דפ"כ זריכים סבילה ביין לסי הא דתנן לעיל צודקין את המים וכו' מ"מ מקסי הכל למלוה לו סמך מקרא א"כ ה"ל דמוכלין בכור העומ' כד"ה ללא ידי' ניכסו:

ת"ר כל המשתכר בפורי' זוכה ורואה הוד גפן ביופיה ועוד תניא לעול' ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה יין לפורים א"ר שברן פעם א' הייתי מהל' בדר' ופורי' הי' ולא היה לי לשתות יין ונצטערתי עד מאוד ונעשה לי נס ונזרמנתי למעיה א' ומערה של לוש היתה ומצאתי בה קיתון סלאה יין ונשתברתי כי נח נפש' דרב שברן נפק לוש ל"פיה ואמר אשריך נמי אשריך: אתמר. שכרות בפורי' רב שתיין אמר עד הקא' ורב חמרא אמר עד שינה מ"מ דר' שתיין א"ק שתו ושכרו וקיו' מ"מ דר' חמרא. גמר קיתה קיח' מאד' נאמר כאן קיח' ונתת יין ותירו' יקח לב ונאמר להלן קיח' ויפל עליו תרדמ' ויקח וגו' קה להלן שינ' אף כאן שינע: **מתני'** כל חייבי טבילות שהגיע זמן טהרתן בפורי' טובלין ביין וסופה ונוזיר שותין ואין חוששין: **גמ'** מה"מ א"ק תרתי ביין את בשרי אל תקרי תרתי אלא פהרתני וסופה ונוזיר שותין ואין חוששין סופה מנ"ל א"ק אחר תשת' מים אבל מקמי הכילא ונוזיר מה"מ א"ד שתיין א"ק והימי' הראשונים יפלו אלו ימי פורים שאין נוזיר' נוהג בהן. ת"ר חולה בפורי' מותר להשקותו מים תנן הכל חייבי' בשתי' יין מאי לאו אפי' חולה לא בריא אבל לחולה מאי לא א"ה הכר לאתויי מאי לאתויי חרש שומה וקמן תרע דאל"ת הכי הא כתיב גבי דניאל ובשר ויין לא בא אל פי ודניא' בפורי' היכי הוה עביר אלא שאני דניאל לחולה הי' שנא' ואני דניאל נהייתני ונחליתני רופא חולה בפורים מותר להשקותו מים א"ר כדא לא שנו אלא חולה שיש בו סכנה אבל חולה שאין בו סכנה לא אפי' לא הוה עביר רב כדא עובדא בנפשי' דהוי עובדא ברב כדא דחלה ואיתסי מעט בפורים ואתא אסיא ויהיב ליה סאי דיריב אסיא לחולה ואח"כ יהיב ליה מים ובעט ביה א"ל כל כי האי לא מקילינן כי נח נפשיה דרב כדא אמשיך ונגיר נהר דיין מקבריה אמרו כ"ע זכותו דגרמא ליה:

הכל חייבים פרק שני

מתני' הי . כלל מצינה : כדי שליש דשיעור אין מוזגין אותו כלל . ר"ס אומר דכאי בקיאל לא חכמי שיכורי' דמד כדי שליש נאלי חוץ להשכר : גמ' במל סעמא . יסל הריפות היין לפני פורים ביום שניס עשר בשדר : במל לכו לגבי בשר . אפ"ג דלין מבטלין אסור לכהילה הא קודם פורים מדין לא הוי כמ' אסורין ובפירי' אין המיס חוזרין וגיערן דמין בשלינו מיט אינו חוזר ויעור :

הדרן עלך פרק הכל חייבים

במים קודם פורים מותר לאכול כמנו בפורים מאי שנא רישא ומאי שנא כיפא א"ר כדא רישא כיון דלאו אדעתיה חיישינן דלמא נתן יותר מכדי שיעורא וקא פסלי מים ליינא טעמא סיפא משום מים הא בטיל להו לגבי בשר :

הדרן עלך פרק הכל חייבים

פרק שרישי

מתני' מאימתי מתחילין לשח' . לשח' . לא לשמועין דמקמי הכי לא אלא מאימתי חל מצות שתיית יין בפורים לעבור עליו בכל תאחר ואס"ג לתן במחני' סמוך למנחה אסור היינו קרוב למנחה ממע וכל דלמרינן לעיל גמ' חסידים כרשונים מסורשין פלמן ו' ימים קודם פורים אינו אלא חסידות במלמא : גמ' מנס לאקדומי בשחיס בפורי' היינו מעט קודם דמרב טעם דכא אמרינן גמ' במחני' מרב פורים במוך למנחה אסור לשחוח יין

גמ' כל חכמי השיכורים בכרם ביבנה ושח' כל היום וכל הלילה ולא וזו משום עד שלא יכלו

מתני' מקום שנהגו לשחוח הי אסור למזוג מקום שנהגו למזוג אין נוהגין יותר מכדי שליש : גמ' מ"ט עד כדי שליש אדם משתכר מפי בטל טעמ' ואנן שכרות בעינן וליבא א"ר שכן הא דתנן עד כדי שליש היינו בין חריף אבל בקלוש אין מוזגין אותו כלל אחר יין שנמזג בכים קודם פורים אסור לשחוח ככנו בפורים תבשיל שנהבשל בפורים מאי שנא רישא ומאי שנא כיפא א"ר כדא רישא כיון דלאו אדעתיה חיישינן דלמא נתן יותר מכדי שיעורא וקא פסלי מים ליינא טעמא סיפא משום מים הא בטיל להו לגבי בשר :

הדרן עלך פרק הכל חייבים

פרק שרישי

ערב פורים סמוך למנחה אסור לשח' יין ועמים וכל המשקין המשכרין כדי שישתה בפורים יין לתאבון :

גמ' ת"ר חסידים הראשונים היו מפורשין עצמם שבעת ימים קודם פורים אבל חסידים האחרונים שותין ומשכרין כל הימים אמרו שכרות כל שעתיה ושעתיה זמניה הוא : **מתני'** מאימתי מתחילין לשחוח בפורים מהערב שמש דבי רב שכן רב יינא אמרו מצאת הכוכבים : **גמ'** א"ר כדא משמיה דרב שכן מצוה לאקדומי בשח' בפורי' ולאחר בהפסקת מאי קרא אסר קרא משכמי בבוקר שכן ירדפו ומאחרים בנשף יין ודליקים . כי אתא רב יינא אמר משכיה דרב שכן דשכיע ליה משכיה דרב שתיין ואמרו דה רב כדא כל השותה יין בפורים בפה מלא עליו הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו מה השמש מחם את כל העולם אף היין מחם את כל הגוף וחניא פעם אחת בחרבצו כל חכמי השיכורים בכרם ביבנה ושח' כל היום וכל הלילה ולא וזו משום עד שלא יכלו

תוס' חדשים ומאחרים בנשף . לית הכי בנפסחא' שלפנינו והכי אשכחנ' דמס' זו מוכח זמני כמו תנתי ביין וכו' וכן דרך הס"ס דרזנן לא הוי בקיאי בקראי : תוס' חדשים : ואוהביו כצאת השמש וכו' . תימא לר"ס למה ליה לדיוקי מדכשח הא פסוס' דקרא מוכיח דאוהביו דין ויאלו כפני חמה ובמא מלחא דלחיא מדכשח חביבא ליה : תוס' חדשים : שלא ישחו יין פורים

גמ' מה שכל יכלו לעמוד וכו' והימא וכו' דנשיעור וכו' כלל פירוש רש"י איש שיהיה כנו ואין יכול לעמוד על רגליו

ערב פורים פרק שרישי

יין : חלוצה. השיכור שותה כל כך כמו שש"פ' עד שימח האבן : והוא נכר . נזמח נעמח קתי לו חלוצי כוונ' אחרת מיוחד' וסחרה במלח' ההוא וכדומ' לזה מאלו הרבה פעמי' נגמ' : פראנדרנוס'ל אנסמנדל' . בפל"א בלע"ז : **מתני'** אין בין יו"ם לפורים חלל שכרות בלבד . אבל לכל דבר כס שוין : **גמ'** והא' איך חיפוש . הוא מה שהגבין להחלש כפורי' במלבושי' נכריסומשימי' פ"קוף על פניהם דלא מנכרי והוא ל' מקרה

התחשבו וכו' : מסוה : שרף מלוייר בנוויס מלסק"ל בלע"ז : מהסל . כמה ששכ כדס דכתיב ויחל נח איש האדמ' ויסע כדס . מכאן הורו רבותי שיש לכל א' להשתדל בימיו ליטע כרם כדי שיספיק סיון לדורות הבאים . והא' כתיב התאנה חנמה פניה והגפני' כמד' נגמ' ירוש' מקשי קרתי אהדדי ואמר רסין כאן שטוסין רלונו של מקוס כאן שאין טוסין רלונו של מקוס ונגמרה דידן ליהא לא ירדו מה"ש מדכס' בעלמא מקרה לי ואסמיה אקרה כי על כן בנימסרי' יין : כל

יכלו לעמוד על רגליהם : ת"ר כל המולול בשתיית יין בפורים חמש' מיני יסורין באין עליו . שנא' למי אוי ולמי אבוי למי מדנים ולמי פצעים חנם ודמי הכלילי עינים . ונאמר אחריו למאחרין על היין אשכחיה רב יונא לרב כדא א"ל לימא דן מר מילתא א"ל הב' א"ר חמר' נהירנ' כדא הוין' מל' הוין' אצל רב יונא הזקן ואמר על מדוכה זו ישוב רב שתין הגדול ושתה ארבעה הין על אבן אחת עד שנימח האב' היינו דאמרי אינשי אזל ושתה טשפך על טרש' . אמר רבה בר בר חמרא לדידי חזי לי האי אתר' והוה נהר תלתא באה, פרסי ועוסקו במארע' לרקיע וממנו שותין כל השיכורין רב שתין אמר לדידי חזי לי האי אתרא והוי בכרוכיא רבין הגרונ' מאי כרכ' רבין הגרונ' אמר כלל ספגין מאי ספגין אמר רב בצל קדיגין מאי קלדוגין א"ר שוכן אטליגין מאי אטליגין אמר רב אכלן פראנדרנוסאי : **מתני'** אין בין יו"ם לפורים אלא שכרו' בלבד :

גמ' ותו לא והא איכא חיפוש שכרות חובה חיפוש אינה חובה אלא מנהגא מכדי מנהגא של ישראל תורה היא מאי חזו א"ר דנא לדידי אשתעי לי האי סבא ורויא שמיה פעס אחת גזרו מלכות על ישראל שלא ישתו יין בפורי' מה עשו התחפו במלבושי' נכרים ונתנו מסוה על פניהם ושתו ולא מנכרי וסאתו השעה קבעוה לדור' לזכר א"ר שתין מאי דכתיב כי השתו' יהוסין צדיק מה פעל אל חקרי השתות אלא השתיות . צפה דוד שעתיד לעמוד מלכות רשעה על ישראל ויגזור שלא ישתו יין בפורים . אמר אם השתי' של מצוה יהוסין צדיק מה פעל ואין צדיק אלא נח שנא' ונח איש צדיק מה פעל שנמע כרם . רב יונא כי מטי דהאי קרא בכי כי אומלל הגפן א"ל רב כדא אסאי קא בכית מר והא כתיב התאנה חנמה פניה והגפנים סמדר א"ל נחמתי בני נחמתי : א"ר דנא בשעה שאמר יואל אין ענבים בגפן נהפכו פניהם של שכורים כשולי קדירה שנא' וכל פנים יקבצו פארור עד שבא שלמה ואמר התאנה חנמה פניה והגפנים סמדר . א"ר יונא לא ירדו מלאכי השרת לאברהם אלא לשחות יין שנאמר כי על כן עברתם כן בנימסריא הכי :

הדרן עלך פרק ערב פורים

בהרשיע

יכולין לעמוד על רגליהם : והנה עדיין נזמח נכר . נזמח נעמח קתי לו חלוצי כוונ' אחרת מיוחד' וסחרה במלח' ההוא וכדומ' לזה מאלו הרבה פעמי' נגמ' : פראנדרנוס'ל אנסמנדל' . בפל"א בלע"ז : **מתני'** אין בין יו"ם לפורים חלל שכרות בלבד . אבל לכל דבר כס שוין : **גמ'** והא' איך חיפוש . הוא מה שהגבין להחלש כפורי' במלבושי' נכריסומשימי' פ"קוף על פניהם דלא מנכרי והוא ל' מקרה

התחשבו וכו' : מסוה : שרף מלוייר בנוויס מלסק"ל בלע"ז : מהסל . כמה ששכ כדס דכתיב ויחל נח איש האדמ' ויסע כדס . מכאן הורו רבותי שיש לכל א' להשתדל בימיו ליטע כרם כדי שיספיק סיון לדורות הבאים . והא' כתיב התאנה חנמה פניה והגפני' כמד' נגמ' ירוש' מקשי קרתי אהדדי ואמר רסין כאן שטוסין רלונו של מקוס כאן שאין טוסין רלונו של מקוס ונגמרה דידן ליהא לא ירדו מה"ש מדכס' בעלמא מקרה לי ואסמיה אקרה כי על כן בנימסרי' יין : כל

כל היין פארק רביעי

כל היין שנשתה': מראיתו שנפל בו קיוה כמו מהם' נכנ פק גבו' והוא שי' שפחיד להחמין שימ"ל בלפ"ז:
 זו וזין צריך לומר זו קחני' גמ' לקבולי אגרא'. כמו על יין שבו פיקר המנוה: מתני' בשלשה דברים
 בגמרא יליף לה מקרא: גמ' לחמניות. סולת חשוי בדבש וחמא' פיסיר קיבין בלפ"ז ותענין מין מאפה
 חמור הוא סידורין בלפ"ז. והלביבות קרעפליך בלפ"ז: בשחוק מכ"ל. אבל בשתיים לא קא קשיא ליה

דיליף כבר זכירה זכירה
משנה הייב אדם זהדר תני
לכו לשמטונין שדברים
סללו מכתבין זה אהזה :
מתני' חבורה סתם חבור'
אינו פחות מג' ובשעת
הדחק בב' גמי יוצאין :
גמ' מה"מ . דתנא' לשחוק
בחבורה : חלל ודאי כדי
ליבשן . מכאן הורו רבותי
לפורים לאו יום טוב הוא
דאי יום טוב הוא הא אסור
בי"מ לשמוח ליבשן : תנו
שכר . משמע כדי שיסתכר
שם כהמות שנאמר בשר
חמורים בשרם בינו לבין
עמנו דכיינו סירקד ויחמר
כפי כחם השוחה כל השנה
ובלעד שלא יפזר יותר מדאי
והשוחה נקרא טוב לב :
שנא' וטוב לב משח' תמיד:

כל היין כשר לשתות חוץ מין שנשחנה
מראיתו ויין שהוחמץ ויין שנתערב בו
מים : גמ' האי כל לאתוי מאי לאתוי
שרף ומנא לן דיין שרף נמי אקרי וין מנא
לן הא שמעינן מדיוקא דמתני' אלא היכא
רמיזא בקרא אמר קרא ויין דליקס אל
תקרי ויין ידליקס אלא וין דליקס ומאי
נפקא מינה לקבולי אנרא : מתני' חביות
יין שהתחיל קודם פורים אסור לשתות
ממנו בפורים חביות שהתחיל בפורים
אסור לשתות מן המותר אהר פורים : גמ'
מאי מעמא דרישא חיישינן שמא נפל בו
מים ותנן וין שנתערב בו מים אין יוצאין בו
י"ח מ"ט דסיפא קנסא הוא דקנסינן ליה
שעבר על לאו דלא הותירו ממנה : מתני'
חייב אדם בפורים בג' דברים באכילה
ובשתיה ובצחוק : גמ' ת"ר אכילה כיצד
בשר ודגים צלי ומבושל ומעשה מרחשת
מאי מעשה מרחשת לחמניות ובעבין
ותרסינן והלביבות וכל מיני מתיקה מאי
קרא אמר קרא ומשלוח מנות אל תקרי מנו'
אמר כל מיני מתיקה : שתיה כיצד י' לוג
כמה כוס י' לוג ולוג כמה כשיעור ג' קבין
נריכה שתהא גדולה מכאן ואילך כל המוסף
פוחתין לו איבעיא להו שתה ושהה שתה
היות מצטרפות או לא ויחזור וישתה תיקו.
או חוסץ או אכל אוכלין מלוחין אחר שכרות
מי אמרינן מצוה הוא דרמיא עליה עביר
נלן אתיא עשיה עשיה נאמר כאן לעשות
ה לי אלקים מה להלן עשיה של צחוק אף
ת"ר חייב אדם בפורים בג' דברים באכילה
ולא שתה שתה ולא צחק לא יצא י"ה עד
שיאכל

שְׁתָּה וְשָׂהָה תִּמְאַל הָאִי
אִיבִיעַ' אֲלִיבָא דָּרַב
שְׁתִּין דְּאָמַר לְמִיל בִּפ"ב
שִׁיעוֹר שְׁכָרוֹת עַד כְּדִי
הִקָּאָה נַחֲזִי אִם מִקִּיא אִו
לֹא אִו לָרַב חֲמַרָּה דְּאָמַר
לְמִיל עַד כְּדִי שִׁינָה הָרִי
וְדִלִי לֹא יֵלֵא יְדִי חוּבְתּוֹ
דִּהֵא עַל כְּרַחֵךְ בִּלֵּא יֵשׁ
אִיִּרִי דִּלִי בִישָׁן אִיִּרִי כְּבֵר
נִפִי' י"ח דְּמִלִי לִי לְמַסְבָּד
עוֹד אִם יֵשׁת' בַּחוּךְ הַשִּׁי'
וּפּוֹד דִּלִי בִישָׁן אִיִּרִי מִי
עוֹשֶׂה הַשְׁלָלָה לַחֲבֵם הָרִי
בְּעַל הַמַּעֲשֶׂה יֵשׁן הוּא וְעוֹד
דִּהֵא מִסְקִין הִלְכַתָּא בְּגַמ'
דְּבִבְלָא' דְּלָרִיךְ לְשִׁכּוֹר עַד
לֵלָא יֵדַע בֵּין יִמִּינוֹ לְשִׁמְאַל
וּמִאי אִיבִיעִיא לְהוּ אִם
יֵלֵא יְדִי חוּבְתּוֹ לְשִׁינָה אִי
יֵדַע בֵּין יִמִּין יְדִי' לְשִׁמְאַל
יְדִי' וְעוֹד הֵא וּמַעֲשִׂים
כָּל יוֹם שָׂאֵם שׁוֹמֵין וְשׁוֹבִין
וְחֹרְרִין וְשׁוֹמֵין הַשְׁתִּיה
הִדְּאִשְׁדָּנָה חֲתוּרָתָא וְיִיעֲרַת
הָרִי דְּרֹאֲשֵׁן דִּשְׁחִי' מִנְּסַרְפִּי'
וְחִרְבֵּן דִּ"ם דִּהֵאִי שְׁתָּה
וְשָׂהָה אִיִּרִי שְׁהִיה יֵשׁן צִי'
שְׁתִי' לְשִׁתִי' וּפְנִינִי אִם
כְּשִׁיעוֹד לָרִיךְ עוֹד לְשִׁתוֹת
אִו לֹא אִךְ זֶה דּוּחַךְ דִּהֵא
סְשִׁימָא וּסְבָרָא הוּא לְרִיךְ
לְחֹזֵר וּלְשִׁתוֹת דִּלֵּא שְׁתָּה
יֵגוּ וְיִחְיִיב מִשּׁוֹם כָּל חֲתוּרָו

וישן ב' שמות וייער משנתו ישב בשל כל היום ולא יטעה עוד הלא יותר
בדלי כמאן דלית ליה המגד לא קא מיירי :

מהדש"ע

משיכורים ונגליר מדי צח משחקר חינוג ופשיטא פארד
 (שפות עד כשיפור שיטחקר וילא ירי חונחו וקל

למקדח סוף שנה ושנה פירי דמי אף שנה כפי השיעור
באומר למי כרי שנה כל מצרכו ודמינו ואין סברא להצריך
מוד לשחוט ואף לא שנה כפי השיעור כרי שיעור חכמי

כל היין פרק רביעי

שיאכל וישתה ויצחק שנ' חוט הטטולש לא במהרה ינתק: מתנ"י חייב אדם להשתדל למצוא עמו חבורה לשחוק עמהם בפורים על המן. על בניו ועל הרשעי' כיוצא בו שאחריתן יהיה מרה כדענה: גמ' מה"ם א"ק נקהלו היהודים בעריהם אי לשחות קהלה ל"ל אלא ש"ם לצחק ש"ם ת"ר מעשה ברב כדא ורב יינא ורב רויא ור' צחקן ורב בצל ור' שימן ורב אכלן ורב שתיין ורב שברן שהיו מסובין במרתף של רב דנא והיו אוכלין ושותין ומשחקין כל הלילה על המן ועל בניו ועל הרשעי' כיוצא בו שנאמר כן העולם עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותי הגיע זמן ק"ש של שחרית אמרו שתי' קודם לתפל' ענ' ותקם חנה אחרי אכלה ואחרי שתה ותתפל' אכילה ושתיה והדר תפלה ערכו בהדיהו ושתי' בכנופיא איבעיא להו שלש חבורות אחו אוכלת ואחת שותה ואחת מצחקת הי' מנייהו עדיף אמר רב אכלן אכילה עדיף דאמר קרא ויאכלו וישתו ויקומו לצחק אלמא אכילה והדר שתיה והדר צחוק רב צחקן כי מטי לידיה כי האי גוונא הוי שתה בחד ירא ומצחק בחד ירא ברמיזא שנאמר אחוז בזה וגם בזה אל תנח ירך: ועל בניו אהמר מפני מה נהלו עשרת בני המן רב שומן אמר כדי ליבשן ורב ברוא אמר כדי לעשות עמהם סחורה ורב מגיפה אמר כדי להראות עשירתן ורב סובא אמר כדי להראות חכמתן אמר רב רויא לכולהו אית להו פירכא לבר מדרב שומן לדרב ברוא הא הוי פורתא והיאך ארם עושה סחורה בפרתו של חבירו ולדרב סובא דאמר להראות עשירתן הא הוי דלפון והיה עני ולדרב סובא דאמר להראות חכמתן הא הוי ויותא וקיימא לן דשומא גדול היה אלא ודאי כדי ליבשן ואמר רב רויא האובר מעותיו בפורים משקין לו עד שישתכר שנאמר חנו שבר לאובר חנו רבנן לא מצא אדם שישחוק עמו משקין את בני ביתו כדי שישחקו עמו על המן לקיים מצות שחוק שנאמר והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו על אבודת הרשעים עהם כבהמת ואם אין לו אשה ישחוק בינו לבין עצמו שנא' צחוק עשה לי מכל מקום אמר רב שתיין אע"פ שאמרו חובה לשחות בפורים השותה כל השנה כולה תבא עליו ברכה ולא עוד אל שנקרא טוב לב שנאמר וטוב לב משתה תמיד:

הדרן עלך פרק כל היין וסליקא לה מסכת פורים

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשתות בעזרת היין

הדרן עלך מסכת פורים והדרך עלן דעתן עלך ודעתך עלן מסכת פורים ולא תתגשי מנן לא ביין ולא ביין שרף:

ישתה כמה פעמים ואחר כך יאמר זה

הי רצון שתהא אוכנתינו ביין וביין שרף ובכל מה דמשתכר כדא בר שתיין כוס בר שתיין בוזא בר שתיין נמלא בר שתיין דנא בר שתיין חביות בר שתיין רואה טוב בר שתיין ברוא בר שתיין זמר בר שתיין:

הגדה לליל שבורים

מִיָּמֵינוּ לְסֵדֶל שֶׁל פֻּרִים

שְׂתֵה וְאָכֹל וְאָכֹל וּשְׂתֵה. וְכָל מִכְאוּב לֵב הִלָּאָה זֶרֶה :
אָכֹל וּשְׂתֵה שְׂתֵה וְאָכֹל. עַד לֹא תִדַּע בֵּין יָמֵינוּ לְשִׁמְאֹר :
כִּהְיָ חֲמֹרָא דְשִׁמְפִּנְיָא דִּישְׁתִּי אֲבִהֲתֵנָא בְּכָל אֲתָרָא וְאֲתָרָא כָּל דְּצָמִי
יִיתִי וְיִישְׁתִּי. כָּל דְּאִית לִיה זִוְיָא בְּכִיסִּיה יִיתִי וְיִזְבִּין. הִשְׁעֵתָא הָכָא
לְשַׁעָה הַבָּאָה בְּבִיתָא דְּמִשְׁתָּא. הִשְׁעֵתָא הָכָא לְשַׁעָה הַבָּאָה לְשִׁבּוּרִין:
מָה נִשְׁתַּנָּה הַיּוֹם הַזֶּה מִכָּל הַיָּמִים שֶׁבְּכָל הַיָּמִים פֶּעַם אֶנּוּ עוֹסְקִין
בְּמִלָּאכָה וּפֶעַם אֶנּוּ אוֹכְלִים. הַיּוֹם הַזֶּה בּוֹלוֹ אֲכִידָה וּשְׁתִּיָּה :
שֶׁבְּכָל הַיָּמִים אֶנּוּ שׁוֹתִין מַיִם אוֹ שֶׁכָּר אוֹ יֵין : הַיּוֹם הַזֶּה בּוֹלוֹ יֵין שֶׁבְּכָל
הַיָּמִים לָחֶם לֵבָב אֶנּוּ וְשִׁסְעָד הַיּוֹם הַזֶּה אֵין פְּחוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּלִיסְעוּדָת
מְדָכִים : שֶׁבְּכָל הַיָּמִים אֶנּוּ אוֹכְלִים כְּדִי שֶׁבַע וְשׁוֹתִים לְצִמְאון. הַיּוֹם
הַזֶּה כָּלֵנוּ זוֹלָלִים וְסוֹבְאִים וּשְׁבּוּרִים :
עֲבָדִים הָיִינוּ לְאַחֲשׁוּרֵשׁ בְּשׁוֹשֵׁן וְנִמְסַרְנוּ לְחָמֵן הָרִשָּׁע. וְגַם אֶסְתֵּר
הַמַּדְכָּה צוֹתָה לְצוּם שְׁלֹשֶׁת יָמִים לִידָה וַיּוֹסֶרְנוּ מִצָּרֵנוּ
מֵעֲזוּהוּצִיא מִתּוֹק וּמִתַּעֲנִית מִשְׁתָּה וַיּוֹסֶר טוֹב. וְאֵלּוּ לֹא הִפֵּר הַמָּקוֹם אֶת
מַחֲשַׁבֶּת הָמֵן. הָרִי אֲבוֹתֵינוּ מֵתִים בָּרָעַב וּפְלִים בְּצִמְאָה. וְאִפִּילוּ כָּלֵנוּ
שֶׁבַע יָמִים כָּלֵנוּ חֲרָשִׁים כָּלֵנוּ זִקְנִים מְצוּה עֲלֵינוּ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִהְיוֹת כְּבָר
בְּסַעֲוֹדַת פֻּרִים וְכָל הַמַּרְבֵּה לְהַשְׁתַּכַּר הָרִי זֶה מְשׁוּבָּח :
מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי גִּרְגָּן וְרַבִּי יִנָּא סְבָא וְרַבִּי חֲמֵן וְרַבִּי שִׁכְרָן וְרַבִּי בְּקָבוֹק
שָׁהִיו אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים בְּסַעֲוֹדַת פֻּרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה
וְהָיוּ מִשְׁתַּכְּרִים עַד שֶׁנִּפְלּוּ תַּחַת הַשִּׁלְחָן וְכֹסֶם בְּיָדָם וּלְמַחֲרַת מְצָאוּם
תַּלְמִידֵיהֶם מִתְגַּלְגְּלִים וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן פֶּת שְׁחִירִית :
אָמַר רַבִּי בְּקָבוֹק הִנֵּטֶפְתִּי הָרִי כְּבָר שְׁמַחְתִּי בְּשִׁמְחַת פֻּרִים וְלֹא

הגדה לליל שבוירים

זכיתי שתעשה סעודת פורים שלשה ימים ושלשה לילות עד שדרשה
בן יינא סבא שנאמר מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב מה יגון עלשה
ימים ושלשה לילות כמו שנאמר וצומו ערי ואכל תאכלו ואל תשתו
שלשה ימים לילה ויום בן שמחת יום טוב. רבי גרנרן אומר שבועה
ימים שנאמר ומאכל ליום טוב ואין אכילות פחות משבועה ימים.
והכמים אינם אומרים כלום אלא אוכלים ושותים עד ימות המשיח:
ברוך המקום ברוך הוא ברוך שנתן המגלה לעמו ישראל ברוך הוא
בנגד ארבעה פנים דברה תורה אחד חכם ואחד שוטה ואחד
תם ואחד שאינו יודע לשתות:

חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים לעסוק יומם
ולילה הלא טוב לנו שבת על סיר הפשר או לכת אל בית
המשטה ואף אתה אמור לו אין נפטרין עד הפסח במקומן:
שוטה מה הוא אומר מה שמחת פורים לכם אשר לא ראיתם לא
המן ולא מרדכי לכם ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל
כפר במגילה ואף אתה הקהה את שיניו ואמור לו וכל זה איננו שוטה
די ודא לו. אלו הנה שם הנה נתלה:

תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו סעודת פורים הוא וכל
המסעקים בה זוכים ליהנות מסעודה של לויתן:

ושאינו יודע לשתות את פתח לו את הפה שנאמר הרחב פיך
ואמלאהו ונאמר ולמדך את בני ישראל שימה בפיהם:
יכול מראש חודש לפי שנאמר והחודש אשר נהפך להם תלמוד לומר
דהיות עושים את שני הימים ההם. יכול מעלות השחר תלמוד
לומר מיגון לשמחה. לשמחה לא אמרתי אלא בשעה שהכוסות
מוזגין לפניך:

הגדה לליל שבועות

מתחלה היו מתענים שלשה ימים ואוכלים יום אחד ועבשיו
 מתענים יום אחד ואוכלים עד קץ ואין תכלית. עד שיכלה
 תפשו מהשדחן והיין מהכוס והפרוטה האחרונה מהפסח ואם ימי
 התענית וחגים מבוטלים ימי הפורים יהיו געד קיימים שנאמר וימי
 חפזים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם:
 ברוך שזמר יינו במרתף כל השנה לכובוד פורים. ברוך שחשב
 ומנה וספר את החביות שלא יגזלו ממנו שבכל השנה השתיה
 רשות בפורים חובה לשתות שנאמר והשתיה בדת שישתפר וישן
 ובחלומו יראה שיש לו רכוש גדול:
 והוא היין שעמד לאבותינו ולנו כי ברצות המקום לזכות את ישראל
 הרבה להם סעודות של מצוה וכוסות של ברכה. קרוש והבדלה
 מילה ופדיון תפן. פר מצוה ואירוסין סעודת נשואין וברכת מעין
 חתום. אשרי מי שזכה לכוכם וכוסם בידם:
 צא ולמד מה גדלה מעלת הגפן ממעלת יתר העצים. שכל העצים
 פרי לאכילה ופרי הגפן לאכילה ושתיה ועליו אמר הכתוב לך
 הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד לך הממלכה והמתנשא
 לכל לראש לך הגדולה שנאמר מגדיל ישועות מלכו ואין ישועות
 אלא יין שנאמר כוס ישועות אשא. והגבורה שנאמר גבורים לשתות
 יין. והתפארת שנאמר עטרת תפארת שיבה מאי שיבה שבעים
 כדאמר בן בנן שבעים לשיבה זה היין שנמטריא שדו שבעים.
 והנצח שנאמר לנצח ישכח אביו ואין אביו שזכה עצמו אלא ביו
 וההוד שנאמר הודו ליי כי טוב ואין טוב אלא יין שנאמר ושתה בלב
 טוב יינה. הממלכה שנאמר ויין מלכות רב. והמתנשא שנאמר אדניה
 מתנשא אדניה זה היין דהושבנא דדין בחושבנא דדין. לראש

הגדה ליל שבועות

שנאמר יני ראש אל תקרא יני אלא ייני: דבר אחר קד הקדוה זה
מרדכי שנאמר ופרשת גדולת מרדכי. והגבורה זה אחשוורוש
שנאמר ומעשה תקפו וגבורתו. והתפארת זו אסתר שנאמר כאן
ועטרת תפארת בראשך ונאמר להלן וישם כתר מלכות בראשה
מה להלן אסתר אף כאן אסתר. והנצח זה שושן הבירה שנאמר
למנצח על שושן. וההוד זה סוס המקד שנאמר וסוס הודו במלחמה:
והממלכה זה הגפן שנאמר ויאמרו העצים גפן מלכה עלינו
והמתנשא לכל לראש זה היין שכל המרבה להורידו לגרונו הוא
חוזר ועולה לראש:

החודש אשר נהפך להם מינון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות
אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות
לאביונים מינון לשמחה זה אכילה ושתיה שנאמר יהודה וישראל
רבים אוכלים ושותים ושמחים. ומאכל ליום טוב זה שפרות שנאמר
וטוב לב משתה תמיד. ושמחה זה אכילה שנאמר אכול בשמחה.
מנות זה שתיה שנאמר יי מנת חלקי וכוסי. ומתנות לאביונים זה
אכילה שנאמר ואביוניה אשביע לחם:

דבר אחר מינון לשמחה שתים ומאכל ליום טוב שתים: משתה
ושמחה שתים ומשלוח מנות שתים ומתנות לאביונים שתים:
ארו עשרת בני המן שנתלו על העץ בשושן ואלו הן:
פרשנדתא דפון אספתא פורתא אדריא ארדתא פרמישתא אריסי
ארידי ויותא:

רבי זמרון היה נותן בהם סימנים פרדאלספור אדלאריאפר אריאריי:
רבי שתיין אומר מנין שנים פורים היה עשר פעמים גדול מנס פסח:
פסח מה הוא אומר מבכור פרעה היושב על כסאו ופפורים

הנדה לליר שכורים

מה הוא אומר ואת עשרת בני המן תלדו אמור מעתה בפסח שותים
 ארבעה פעמים ובפורים חייב לשותות עשרה פעמים :
 רבי גרנרן אומר מנין שכל שתית בפורים היא של ארבע כוסות
 שנאמר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר : אורה אחת
 ושמחה שתים : וששון שלש . ויקר ארבע . אמור מעתה בפסח שותים
 ארבע כוסות ובפורים שותים מאה וששים כוסות :

רבי שפרן אומר מנין שכל שתיה בפורים היא של חמשה כוסות
 שנאמר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר . היתה אחת .
 אורה שתים . ושמחה שלש וששון ארבע . ויקר חמש אמור מעתה
 בפסח שותים ארבע כוסות ובפורים שותים מאתים כוסות :

במה מעלות טובות למקום עלינו
 : אלו נהרנה ושתי ולא מלכה אסתר תחתיה דיינו
 : אלו מלכה אסתר ולא קראה את המן אל המשתה דיינו
 : אלו קראה אסתר את המן ולא נדדה שנת המלך דיינו
 : אלו נדדה שנת המלך ולא בא המן אל החצר דיינו
 : אלו בא המן אל החצר ולא הרביב את מרדכי על הסוס דיינו
 : אלו הרביב את מרדכי ולא נפל על המטה דיינו
 : אלו נפל על המטה ולא דבר חרבונה דיינו
 : אלו דבר חרבונה ולא נתלדו בני המן עם אביהם דיינו
 : אלו נתלדו המן ובניו ולא נתן רבושם למרדכי דיינו
 : אלו נתן רבושם למרדכי ולא נעשה נקמה בשונאים דיינו
 : אלו נעשה נקמה בשונאים ולא נקבעו ימי פורים דיינו
 : אלו נקבעו ימי פורים ולא נצטוונו לעשות משתה ושמחה דיינו
 : עד אחת כמה וכמה טובה בפולה ומוכפלת למקום עלינו . שנהרנה

הגדה לליל שכוורים

וְשֵׁתִי וּמִלְכָּה אֶסְתֵּר: תַּחֲתֶיהָ וְקִרְאָהּ אֶת הַמֶּלֶךְ וְנִדְּחָהּ שְׁנֵת
הַמֶּלֶךְ: וְבֹא הָמֶן אֶל הַחֲצֵר וְהִרְכִּיב אֶת מִרְדְּכָי עַל הַסּוּס וְנָפַל עַל
הַמִּטָּה וְדָבָר חֲרִבֹנָא וְנִתְּנָה הָמֶן וּבְנָיו: וְנִתְּנָה רְכוּשָׁם לְמִרְדְּכָי וְנַעֲשֶׂה
נִקְמָה בְּשׁוֹנָאִים וְנִקְבְּעוּ יְמֵי פֹרִים וְנִצְמִינֵנוּ: לַעֲשׂוֹת מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה
בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵינוּ:

רַבֵּן צְחַקִּיאל הָיָה אוֹמֵר כָּל שְׂאֵא עֲשֶׂה שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּפוֹרִים
לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתּוֹ: וְאֵלּוּ הֵן אֲכֹל שְׁתֵּה וְרִקּוּד אֲכֹל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
לֶךְ אֲכֹל בְּשִׁמְחָה לַחֶמֶד: וּמִנֵּין שְׁתֵּהם הוּא סְעוּדָה שֶׁנֶּאֱמַר וְלֶחֶם
דְּבִב אֲנוּשׁ: יִסְעֵד וְנֶאֱמַר לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ: יְחִיָּה הָאָדָם: לִכּוֹ אֲכֹלוֹ
מִשְׁמָנִים: וַיֵּאבִידֵךְ אֶת הָמֶן: אֵל תִּקְרָא הָמֶן אֶלָּא הָמֶן: מִכָּאֵן לְמִדְּנוּ
שְׁתֵּתָם זְמַן אֲבִילָה בְּפוֹרִים: שְׁתּוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשְׁתֵּה בְּלֵב טוֹב יֵינֶךָ
וְנֶאֱמַר בַּעֲשׂוֹת אוֹתָם: יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה מֵאֵי מִשְׁתָּה שְׁתִּיָּה: וּמִפְּנֵי
כֹּה נֶאֱמַר יֵינֶךָ וְלֹא שְׁכָרֶךָ: אוֹ מִימֶיךָ לְלַמֵּד שְׁמִצּוֹת עָלֵינוּ לְשִׁתּוֹת
כָּל הַיּוֹן אֲשֶׁר בְּבֵית: וְלֹא מִשְׁקָה אַחֵר מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וּמוֹתֵר הָאָדָם
מִן הַבְּהֵמָה אֵין אֵל תִּקְרִי אֵין אֶלָּא יֵין: וּמִנֵּין שְׁעָרֵל מִצְטָרֵף לְמִנֵּין
בְּשִׁתִּיָּה שֶׁנֶּאֱמַר שְׁתֵּה גַם אֶתָּה וְהָעָרֶל: וּמִנֵּין שְׁאֵין שִׁיעוֹר דְּשִׁתִּיָּה
שֶׁנֶּאֱמַר שְׁתּוֹ וְשִׁכְרוֹ וְקִיּוֹ:

וְרִקּוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֵתִידִים דְּיוֹם הַזֶּה עֵתִידִים לֹא
נִכְתָּב אֶלָּא עֵתִידִים: לְלַמֵּד מִה עֵתִידִים מְרַקְדִּים אֶת הַיְּהוּדִים
חַיִּיבִים לְרִקּוּד בְּפוֹרִים: וְנֶאֱמַר עֵת רִקּוּד וְאֵין עֵת אֶלָּא פֹרִים שֶׁנֶּאֱמַר
בַּעֲת הַזֹּאת רוּחַ וְהַצֵּלָה יַעֲמוּד לַיְּהוּדִים: וּמִי לָנוּ גֹדֵל מִהֲלֵל הַזֶּקֶן
שְׁתִּיָּה רִקּוּד לְפָנֵי הַהִיכָל בְּשִׁמְחָת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה טַפְּנֵי שְׁכָתוֹב
וְשִׁאבָתָם מִים בְּשִׁשּׁוֹן: עַל אַחַת כְּמָה וּבְכָה מִצְוָה דְּרִקּוּד עַל הַיּוֹן:
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיִּיב אָדָם דְּרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִילוֹ חוֹל הֵיחַ בְּשִׁשּׁוֹן

הגדה לליל שכורים

הבירה שנאמר וכאשר קברו על גפשם ועל זרעם. לא מרדכי
ואסתר לבדם נצולו מידי המן אלא אף אנחנו שנאמר קימו וקברו
היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הגוים עליהם ולא יעבור:
לפיכך אנחנו חייבים לאכול ולשתות ולשמוח בפורים לעשות משתה
ויום טוב להיות זוללים וסובאים ומאחרים עד היין ורוקדים
בעתורים ולעשות בעבודת שלמה בשעתה וכבעודת המלך אחשורוש
ולברך עד הנסים ולמען היותינו רגילים מזמנים ומוכנים לסעודה
של לוויתן הגלויה:

הללו יין הללו שותי יין יחי היין מבורך מכל המשקים שבעולם
מצאת השמש עד בואו הללו ושבחו בפנינו רם על כל משקה
היין על שכר ומים כבודו ומי ביין משתנו המגביהי מולדתו על
התרים המשפילי מקום תחנונו במרתף מתחת לארץ מקימי מעפר
זולל מאשפות ירים סובא קחשיבי קמצנים עם גדיבים מלך גער
עם זקני עמו מושיבי בחורים ובתולות יחדיו אחוזות מרעים שלמים
הללו יין:

בצאת השמש בגבורתו ישמח היקב בפרמו הנפן תתן פריה ענבים
נרא באושים השכר ראה וינוס המים יזלו אחור זוללים רקדו
כאלים וסבאים כבני צאן מה לך השכר כי תנוס המים כי תזלו לאחור
הזוללים הרקדו כאלים סבאים כבני צאן מלפני היין חודי ארץ
מלפני תבואת היקר המחפיר ומבאיש שכר ומים אותבו מבוים
למענו מים. אובלים ושותים עד בלי די ומרקדים מעמ:

פוחנן כחיות
שפוך חמתך הרקקה על הרחוב וצו להביא חמת יין מלאה כי אכלנו
לשבעה ועוד לא שתינו בחובתינו שפוך ועמך על המים וחרו
אפך ישיג השכר תרדוף ותשמידם מתוך הבית:

הגדה לליל שכורים

לא לנו לעמוד מן השלחן כי עוד היום גדול ועוד אוכל בקערה
והכוסות אינם ריקים למה יאמרו הגוים נרפאים הם על בן הולכים
לדרך ביהם ואנחנו לא בן אתנו כי על יום טוב באנו מה לנו לכסף
ולזהב ולכל צלמי בני אדם פה להם ולא ישתו לשון להם ולא יטעמו
שנים ולא ישתנו אוכל ולא יבלעוהו בגרונם שמחו יאכלו רעים כי
זמן אכילה הוא שתו ושכרו דודים כי יום פורים הוא :

אהבתי כי תשמע אזני קול קורא לאכול לחם אפפוני חבלי רעב
ומצרי צמאון מצאוני צרה ויגון אמצא שמחתי באומרים לי
בית היין גלגל בי ישבו בסאות למשתה כוסות מלאות על גדתם
מה טוב ומה נעים שבת זוללים וסובאים גם יחד שומרי שכורים יי
וקי יהושע גם אם אור עיני עזבני ישמור את רגלי מרחי :

מה אשיב ליון כל תגמולוהי עלי כוס ישועות אשא בעוד נשמה
באפי נדרי ליון אשם נגדה נא לכל שותיו בחצרות בית חיון
ערב ובוקר וצהרים הללו יין :

אין נומרים אם ככלל כפורים משום מעשי ידי סונעים גיון ואסם לומרים שירס :

האורחים מנבירים כוסם ואומרים

הללו את חיון כל השותים שבחוהו כל הסובאים כי גבר טובו על
כל המשקים הללוהו :

הודו לבעל הבית כי טוב

אזהב הפירות ירא אלהים

אביר השועים בחיר האדונים

לעושה מערכות גדולות לבדו

למסדר שולחנו בתבונה

לנותן יתרון ליון על המים

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

כ ל ח

תגדה לליל שכורים

כ	ל	ח	:	לממלא גביעים גדולים
כ	ל	ח	:	יין מובחר לכבוד היום
כ	ל	ח	:	מתוך לחיד נותן ומירות בדילה
כ	ל	ח	:	מדם ענבים ומבכוריהם
כ	ל	ח	:	מפרי שפוך מים בתוכם
כ	ל	ח	:	עד ברבור אבוס ידו נטויה
כ	ל	ח	:	למעננו גזר אותו קגורים
כ	ל	ח	:	לנו תיותרת ותכבד אשר בתוכו
כ	ל	ח	:	והנותר שגל האספסוף
כ	ל	ח	:	ויאמר גערוד שגחן במדבר
כ	ל	ח	:	זבח ביום זבחים גדולים
כ	ל	ח	:	חלבם הקריב בספר אדירים
כ	ל	ח	:	לא נסך יינו כדרך האמורי
כ	ל	ח	:	ולא נסך לשעירים אבירי פשן
כ	ל	ח	:	מפל טובו נתן לרעיו נהלה
כ	ל	ח	:	ולא שבח בגי ביתו אמתו ועבדו
כ	ל	ח	:	שבעמאוננו זכר לנו
כ	ל	ח	:	ויפרקנו מן הרעב
כ	ל	ח	:	עינו לא חסה על לחם ובשר
כ	ל	ח	:	לכן יברכהו טובן שמים

נשמת כר חי מדבר תברך את שמך בחיר המשקים ודנת כל בשר
 אדם תפאר ותרוימם זכר מעלות משרת ענבים מן העולם
 ועד העולם אתה מקור כל שמחה וששון ומפלג צדק אין לנו תודה
 וגידה . בכל עת צרת וצנקה אין לנו מנחם אלא אתה . טוב ומטיב

תגדה לליל שבוירים

לכל בריאים ורופא לכל תהלוואים משכך אף וחמה מרחק יגון
ועצב משגב אדרך בצרה מעורר ישנים מקיץ גרדמים ומפילתנומה
ותרדמה על עפעפי מקיצים . משיח אלמים וכוונר פה . מרבה
דברים זקנה כפופים ומשפיל עומדי זקופים : פוקת עורים ומכה
בסגורים ולך לבדך אנחנו נותנים היום שבח והודיה . אלו פינו רחב
פים ושפתותינו רחוקות כמרחבי רקיע וידינו פושרות למזות
הבוסות והגלנו קלות כאילות לרוץ אל בית היין אין אנו מספיקים
לשתות כמות נפשנו ולהשתכר לכבודך בחובותינו על אחת מאלה
אפי אלפים ורבבות הטובות שנמלת עלינו ברעב ונתנו ובצמאון
הרויתנו מיגון הצלתנו מדאגה חלצתנו וממים המרים המאדירים
דליתנו . על כן איברים שחוקת בנו ורוח וגשמה שחוקת באפינו
ולשון אשר הכבדת בפנינו הן הם זעירו ויגידו גבורותיה כי כל פה
ימלא מטוב טעמה וכל לשון תלקק צוף דבשה כל יד תלקט פרי
גפנה וכל רגל תדרוך בגת ענביה וכל הלבבות ישמחו על פעלותיה .
בדבר שפתות ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן . מי כמוך
מציל עני מצרתו כי ישתה ישכח רישו באמור תנו שכר לאובד ויין
למרי נפש וגאמר ושמח לבם כמנויין ובניהם יראו וישמחו יגלו לבם
בני כוס ישועות יצא ויכריע המים שוטפים חלד ויושקיה השכר
שטעמו מר ואחריתו לענה התירוש עודנו בלי גבורה היין מתוק
דחיה חזק וגבור רם ונשא :

שוכן על הררי עד בעורו בבטן אמי ירמכוהו ברגלים דהקצר ימי עלוטו קד הוא על פני מים
בשנותו את טעמו אסור ברגשים וכבלי פרול כי בא יוסו אז יתעב לפני כלבים וכל
קרושיו עמו כעים שכלים קברום ומוכים לרשע ממו . מסיר שפה לגאמנים ויתעם בשיכור
בלחמו . יעצור במים ויבשו ויעתיק צור כמקומו :
ובמקלות בחורים וגם בהולות זכנים עם גזרים יתקלו שמו במשתה כבוס ונביע נמרו לו

הגדה לליל שכורים

תעלו אוהביו לקראתו ירונו. לכבודו בשותם ורוממות היין בגרונם ובכוחם מלאות
 בידם שפן חבת כל השכורים. לאכול ולשתות ולשמוח בפורים. להודות ולהלל תעצומות
 עזה. בעבור נח אשר החל לעבדה. אל העיב פני מספר שבחיה.
 ושתבח שמה לעד סקור שמחתנו המהזק ידים רפות וברפים כושלות מאמין. הלובר
 תכמים בערסם וכפר מהשבות ערומים ברוך אתה בבואך מן היקב. וברוך אתה
 בצאתך מן המרהף. ברוך גומעה וברוך עיטה. ברוך מוכרה וברוך קונה. ברוך מכבדה
 וברוך שותה ברוך הבוחר בבירה ככון לשבתו עזמים. ובכן בקילה ההוא נרדה שנת המלך.
 אז בפקוד אהשורש המלך. בא לפניו שגל המלך. גורה גורו עליו שרי המלך. בלילה ההוא
 נרדה שנת המלך: רבר כמוכן עשה המלך הפקידו פקידים במצות המלך. ובתורות
 נקבצו אל יד הנא כרים המלך בלידה וגו': ורע היהודים ישב בשער המלך. הן מצאה פת
 דודו בעיני המלך: טוב גמל נכתב בכפר לפני המלך. בלידה וגו': ועין המן רע על היהודים
 אל המלך. בסף רב הביא אל גגני המלך. להרגם ולאבדם בכר מרינות המלך. בלידה וגו':
 מרדכי קבש שק ואפר על גרון אף המלך. נהין להודיע לאסתר לחכות פני מלך: סעודה
 עשתה הדסה וקראה המן עם המלך. בלילה וגו': ערין לב הצורר בעמרו בהצר המלך.
 פניו חפו בשמעו מצות המלך: צלו סר מעליו בדבר המלך: בלידה וגו': קטיגור נעשה
 מניגור להלשינו אל המלך: רעה בלחה אליו מאת המלך: שכתה במעלתו חמת המלך:
 תלו אותו ואת בניו בפקודת המלך: בלילה ההוא נרדה שנת המלך: ובכן כמשוב לב
 המלך ביין:

אומין גבורותיה הפלאות יין: בנטוע צדיק תמים נפנו יין: גדה נסתרות בשתותיו מן היין:
 כמשוב לב המלך ביין: דור הפקנה לשונם נבללה בשכורי יין: הוציא מלכי צדק לקראת
 אברהם זהם יין: וותשקנה פנות לזש את אביתן יין: כמשוב וגו': וכן בית אברהם כים
 שאל ולא יין. חתן להעביר לארם הלך ושתה יין: טבח חבין יצחק לאבימלך וכתבה יין:
 כמשוב וגומר: מעקב הביא לאביו מטעמים ויין: ברה קרה יוסף לאריו והשקם יין: לריח נוחה
 נבחר נסך יין כמשוב וגומר: משקר יויר מחוסין ויין: גויר כבו אכר פי רבב אנזש ישמה
 יין: סודו לא ישמור סובא יין: כמשוב וגו' עשרו הראה מלך לעבדיו ברוב יין פדות שדה אל
 לעמו ממשתה יין: צורר היה פשפור ובגבר עברו יין: כמשוב וגו': קייסו וקבלו היהודים עליהם
 לשתות יין: רנים וצוהלים ומאחרים על היין תמות נפשי כות גבורי יין: כמשוב לב המלך ביין:
 כי בעבור זה גם ברוך תהיה. חסוס נרלשי כחרוס שס כמחכר

מן בני אוניה שכת בחיה ושתה בלב טיב יונה

שתה שתה שתה: גם שתה

שתה אף שתה כאות נפשך כי בעבור זה גם ברוך תהיה

יגיע בפיה פי תאכל אשריה ויטב רבה.

רע פי ישינה. או פי מטה ירה. אל תקנה יכיה.

שטן כי יפגעה לרע כי יסיתה אמיר מה די וקה

זכר רב טובה: כי ישבח בן בירה. שמה המרה.

שתה וגו'

שתה וגו':

שתה וגו':

שתה וגו':

שתה וגו'

הנדה לריל שכורים

לֹאֲהַבֵּת נְעוּרֶיהָ . בִּי תִשָּׂאָה חֲמִתָּהּ . הַסִּירָה מִדָּבָר
 מַעַל בִּי יִמְעוּל . רַע כָּאֵחַ דָּהּ . הַצָּרָה אֶפְסָה
 וְאֵף אִם רוּפְאִיהָ . יֹאמֶר שְׂפִיָּה יִינָה : אֵל תִּקְשֹׁב אֲזִנֶּיהָ
 וְדָקָה שְׁיִיבָה בָּהּ : נָא אֵל תִּפְגֹּג דָּבָר וְאֵל תִּנַּח יָרֶיהָ
 חֲזַק וְאַמֵּץ לָבָה : וְזָכוּר אֶת בּוֹרְאָהּ : וְעַד תִּחְלֹשׁ שְׂמִשָּׁה
 שְׂתָה גַם שְׂתָה שְׂתָה אֵף שְׂתָה כִּי בַעֲבוּר זֶה גַם בָּרוּךְ תִּהְיֶה :

שתה ונר
 שתה ונר
 שתה ונר
 שתה ונר
 שתה ונר

לשנה הבאה נשתה בכפלים

חֵין חֹמְרִים כִּרְכָּה חֹמְרִים עַל סִיין נְסוּרִים :
 חֶסֶד סְדוּר פּוֹרִים כְּהִלָּכָתוֹ . כָּכֵל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ . כָּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְשִׁתּוֹת בְּרֹאשִׁיתוֹ . בֵּן נֹכַח
 לְשִׁתּוֹת בְּאַחֲרִיתוֹ . בֵּין אֲדוּר הָמָן לְבָרוּךְ מִדְּרָכֵי לֹא יִדְעֵנוּ . וְשֵׁם תִּרְכֹּנָה לְטוֹב זָכְרֵנוּ .
 לְכֵן עֲשִׂינוּ כָּאֲשֶׁר נִצְמִינוּ . הִנֵּה שִׁכְרֵנוּ אֲתָנוּ וּפְעוּלָתֵינוּ נִבְרַת עַל פָּנֵינוּ :

הַקְרֹאִים מְקִיפִים אַחֵר מְכִינִיהֶם וְדוֹקְדִים מְכִיבֵם וְשׁוֹרְרִים
 אֲכָלָן הוּא יִמְלֵא כְרִסוֹ בְּקָרוֹב בְּמִתְהַרָה בְּמִתְהַרָה בְּפָנֵינוּ בְּקָרוֹב . אֲכֹל וְשִׁתָּה . אֲכֹל וְשִׁתָּה מְלֵא
 כְּרִסָּה בְּקָרוֹב : בִּלְעָן הוּא יִמְלֵא כְרִסוֹ וְנֹר : גִּרְגָּן הוּא . רִלְגָן הוּא יִמְלֵא כְרִסוֹ וְנֹר : הִתְקָן
 הוּא . וְתִתֵּן הוּא זֶכֶר הוּא . חֲמָן הוּא יִמְלֵא כְרִסוֹ וְנֹר : מִלְּךָ הוּא . יִקְבֵּן הוּא כְרִסוֹ הוּא . כָּךְ
 הוּא . מִזְּגָן הוּא . גְּרִיב הוּא . סִיבָא הוּא . עֲשִׂיר הוּא . פִּזְרָן הוּא . צִתְקָן הוּא יִמְלֵא כְרִסוֹ וְנֹר :
 קָצִין הוּא . רִקְדָן הוּא שִׁבְרָן הוּא יִתְקִיף הוּא . יִמְלֵא כְרִסוֹ בְּקָרוֹב בְּמִתְהַרָה בְּמִתְהַרָה בְּפָנֵינוּ בְּסֻחֹב :
 אֶחָד מִי יוֹדֵעַ אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ : אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :
 שְׁנִים מִי יוֹדֵעַ שְׁנִים אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים
 בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :

שְׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ שְׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד הוּא הֵינָן
 הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ
 אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים
 אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :
 חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת
 שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :
 שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוּחָה חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁשָׁה
 סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :
 שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ שִׁבְעָה יָמֵי מִשְׁתָּה שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוּחָה חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע
 כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים
 וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁמוֹנָה יָמֵי מְנוּחָה שִׁבְעָה יָמֵי מִשְׁתָּה שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוּחָה
 חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוֹרִים אֶחָד
 הוּא הֵינָן הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ :

הגדה לליל שכורים

תשעה כי יודע תשעה אני יודע תשעה ימי חג שמונה ימי חנוכה שבועה ימי כשתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע פסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

עשרה מי יודע עשרה אני יודע עשרת בני המן תשעה ימי חג שמונה ימי חנוכה שבועה ימי כשתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע פסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

אחד עשר מי יודע אחד עשר אני יודע עשרת עשר יריעות עשרת בני המן תשעה ימי חג שמונה ימי חנוכה שבועה ימי כשתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע פסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

שנים עשר מי יודע שנים עשר אני יודע עשרת עשר יריעות עשרת בני המן תשעה ימי חג שמונה ימי חנוכה שבועה ימי כשתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע פסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

ששה עשר מי יודע שלשה עשר אני יודע שלשה עשרת פרי חג שנים עשר עינות מים עשרת עשר יריעות עשרת בני המן תשעה ימי חג שמונה ימי חנוכה שבועה ימי כשתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע פסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

חד גדיא חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :
ואתא נבוכדנצר ואכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא :
ואתא אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא ושתי שתתיה מלכה אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :
ואתא אחשורוש וצוה להרוג את ושתי שתתיה מלכה אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :
ואתא בגתן ותרש ובקשו לשלוח יד במסד אחשורוש שצוה להרוג את ושתי שתתיה מלכה אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא מרדכי והגיד על בגתן ותרש שבקשו לשלוח יד במסד שצוה להרוג את ושתי שתתיה מלכה אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא המן ורצה להלות את מרדכי שהגיד על בגתן ותרש שבקשו לשלוח יד במלך אחשורוש שצוה להרוג את ושתי שתתיה מלכה אסתר שהיה מן הגולה אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשפא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

הגדה לליל שכורים

ונאמא התליון ותלה את הקמן שרצה להלות את מרדכי שהניד על בנתן ותרגש שבקשו לשגות
יר במלך אחשורש שצוה להרוג את ושתי שתתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה
אשר הגדה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדא דזבין אבא בתרי זחי חד גריא חד גריא :

סליחות לפורים

ויעבור הכוס על פניו ויקרא
כל תופשי כנור ענב ומנים
כל שותי שכר יינות ושמנים
האספו הנה התקבצו יחד
בואו בעלי שיר נגן היטיבו
בואו שכורים פיכם הרחיבו
הן כעת הזאת כל שמה נאחד

א סליחה ע"פ א"ב

איככה אפצה פה ואיד אשא עין. בלבלה לשוני מנהמת יין. גם אור
עיני אתי אין. דמיתי לאיש נפצע בבלי יין: הן הרבה שתיתי
נהיתי ונחלאתי. ומכל אשר יאכל הרביתי וממי נתקו וינועו סעיפי
מחשבותי. חם לבי בקרבי חמותי אור ראיתי. טפי יכול גפנים
ירדו חדרי. יסורו עלי וסרו כל אבירי. כשגו ברבי ורעדו אברי.
לשוני אסור כבמאסר עד פן לעו דברי: מים אין די לרות צמאוני
נחר במלקוחי חבי וגרוני. סחי גם רוק אין תחת לשוני. עלה ראשי
בדה כחי ואוני: פעמי רפו רגלי עפו וננפו. צעדי יצרו ומאור עיני
חלפו יעפו: קורות הבית עמי יסובו ועמודיה ירופפו. רעד שתיתי
ועל ראשי חפפו: שעו ממני אוזי אוכל להרדם. הנומה אם אמצא
אשוב במקדם. אקיץ אבקשה עוד יין אדמדם. אדעיטני גא מן
האדום האדום. ויעבור הכוס על פניו ויקרא :

ב שניה מיוחדת ע"פ א"ב

אור ארבעה עשר שגחן עורכים. דג יין ובשר עקיו מתוחים: באים
לחקור ממסד במזרקי יין. ובלים רקים יסורו מנגד העין:

סליחות לפורים

גביעות ופוסות גדולים וקטנים. על שפם יעטו ארומים שרקים
וצבנים: דחון בכל מיני מאכל מכינים. יין ותירש בפלים מכדים
שונים: המרתף יחפש בלילה שהוא בנרות. ונשותו מים מן הבתים
ומן החצרות: ועודים קאכול בראש הומיות. ומספים לשמות
בפיפיות. ורזים למצוה וזעשותה מקדימים חייב לבסומי בכל לב
מקיימים: חזים בפוכבים נהיה כל הלילה. אם עוד השחר לא
עלה: טחו מראות עינינו שחק בחר. לפיד אשת יין קרבינו הבער:
יוספים אנחנו מחול על קודש להקדים ומאחרים בנשף עד צאת
שמש קדים: כל הסירים והקערות גריק תוכם נאכל והקליפות
גזרוק: לעז דברינו ורגלינו אסורות פנינו צהובות בחרות צחורות:
נמעדו קרסלינו כשלו ונפדו. סביב יתהלכו רעדו ונבהדו: סבאנו
הנה הלוד וכלה. נשרפים פאישים כדיל פעולה: עבי שחקים לו
יין כמים הריקו. או עינות תירש וקבים השיקו: פקדת כל חמר
ובנקן קרבו מלאים פאו ורקם שבו: צחה כל לשון ונפש שוקקה.
גחר הגרון בקראו הב הב לעדוקה: קול מבישר ואומר אל תוסף.
כי אפס יין אומר שומר הסף: רעדה אחזתם כשמוע הפרודות
דלים וריקים. בוקה ומבוקה כמו בקקום בוקקום. שבת משוש
לבנו וגלה. כי גביט בית האצר והנה חשך ואפידה: תלויות עוד
עינינו לתקפת השנה: גפן בוקק כי ישוב לפרוח בשושנה:
יבצה שותות עמף אשר דם ענבים קד מזה יחד עשיר ואביון בשוע
בגבנה: לקחו היום לאכלם השוק והחזה והיה כעם ככהן כמזה
בן מזה: מחר יהיה פיום הזה: אחר יין ישן ונושן כל אחד דורש: על
הונו לא יחוש: פן יעני או יורש מים כי יביאו על השלחן. רק רע

סליחות לפורים

עלינו חורש. כלה גרש יגרש. קום רר מהר מזה. מחר : חק הוא
 לישראל דהשתפר איש בתוך אהלו. ואם כך הוא מערכו יעביט
 כל אשר לו וכדים מלא נופת יעל בגורלו גביעות ואשישים יצגו
 מימינו ומשמאלו מזה אחר ומזה : מחר : ירצה : מיני מטעמים לא
 תחסור למען ספות הרזה יין ותירוש לשתות קבוצה היום חובה אחר
 טוב לבקר אשר נזרקה בו שיבה נזולים מן לבנון מדוד והבא אשר
 יאמר עליו כי הוא זה : מחר : ירצה : כל היום וכל הלילה אוכלים
 ושותים וחוגגים תפנוקי מעדנים וכל מיני תענוגים מביאים על
 השלחן לעמת הצנים : בשר ודגים גם את זה לעמת זה. מחר.
 ירצה : תורים ובני יונה. פרים ובני בקר מן הבא על השלחן לא
 יותירו ממנו עד הבוקר נתח טוב וכתה בכל חזון לא יקר ובין טוב
 לרע יבקר השמנה היא אם רזה : מחר : ירצה : תירוש יקב שקנים
 ומיני מגדים לחמם. אם במחתרת ימצא היין יבערו פאשר יבער הגל
 עד תומם רישם ועמדם ישכחו ולא יזכר דורש דמם. אז דעתם יסכל
 ולבם כל עמם לדעת מה זה ועל מה זה : מחר יהיה האות הזה :

ירצה : ויעבור וכו' :

עקירה ע"פ א"ב

אך זה פרי גפן אדרת. בלב שותיו פאש בוערת ובפניהם כדמות
 בהרת והיה דהם למשמרת עד הבוקר : בוקר יתנו שיר ושבח.
 לאשר המציא אותנו רוח. ונפל פידינו צר הנזבח. וכל תעם קוראים
 על הזבח. את הכבש האחד תעשה בבוקר. בוקר לובשים בגדים
 נעימים. יאמר קח נא גדיי העזים ועשה מטעמים. וכל היום שותים
 יינות מבושמים ולא ילין מבשר זבח השלמים עד הבוקר : בוקר
 יאמר איש לרעהו גשמח פאהבת ידידים. פירווח והצלח עמד ליהודים
 הנה היין והרובש מועדים לכה נרוה דודים. עד הבוקר : בוקר

סליחות לפורים

שִׁמְחִים בְּקוֹל רָנָה וְצִהֲקָה. דְּצִהַ חֲדָוָה וְגִילָה וְיִתְעַלְלוּ בָּהּ כָּל הַלֵּילָה.
עַד אֹרֶז הַבּוֹקֵר. בּוֹקֵר נֶאֱסָפוּ יַחַד מִשְׁפָּחָה: מִשְׁפָּחָה לְהִתְעַלֵּל
בְּאַהֲבִים. סְעוּדָה לְאֹכֹל לְבִיבוֹת לְחֻמְנִיּוֹת וּכְעָבִים. וַיֵּין כְּמִים
בְּיִשְׁשׁוֹן שׂוֹאֲבִים. וְשׁוֹתִים כָּל הַלֵּילָה עַד שֶׁפְּגִיהֶם מִצְהִיבִים. וְלֹא
יִוָּתֵירוּ מִמֶּנּוּ עַד הַבּוֹקֵר: וַיַּעֲבֹר הַכּוֹס וכו' ;

סלמוניח

אֲשָׁא בּוֹס עֲנָבִים בְּחִיקִי. וְשָׁבַח הֵין עֲרֶכָה אֲגִיד בְּחִיפִי. כִּי לְכָל
שׁוֹתִיהָ מֵאֵד תִּמְתְּקִי כִּי מוֹצֵאָה מֵצֵא חַיִּים. חַיִּים עוֹשֵׂר וְכָבוֹד
יִתְמוֹךְ. מַעֲשִׂיר לָרֶשׁ וּמִנְבִּיחַ לְנִמּוֹךְ: מִרְחִיב לֵב וּלְנֶפֶשׁ נִכְאָה
יִתְמוֹךְ. כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצֵאוֹת חַיִּים: חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים בּוֹ. וְכֵל יוֹסִיף
אִישׁ לְשִׁתּוֹת יִטְשׁוֹךְ לְבּוֹ. וְכִמִּי תִירֶהן קְרוֹב יִגִּיהֶם אֶל קֶרְבּוֹ. וַיֹּאמֶר
גְּבֻלָּעַם כְּשֶׁאֵד חַיִּים: חַיִּים הוּא לְכָל פֶּשֶׁר שֶׁקוֹי לְעֲצָמוֹת. יִתֵּן יִשְׁנָה
לְעוֹן וּלְעַפְפָּה תְּנוּמוֹת. הִידֵד הִידֵד יִשְׁמִיעַ וּרְבַת חֲמֵהוּמוֹת. כָּל
בּוֹאִיו לֹא יִשׁוּבוֹן וְלֹא יִשְׁיֹגֵן אֲרָחוֹת חַיִּים: שׁוֹבֵעַ שְׁמֵחוֹת אֱתוֹ
מִלֵּאִים. מִכּוֹת בְּגִי חֲמֵלָה גַם חֲנֹם יִרְבֶּה פִּצְעִים. אֱלִיו יֶאֱסָפוּ עֲדָרֵי
בְּעֵלֵי אֲסוּפוֹת עָלָיו יִכְרוּ רַעִים. תִּגְבִּיעוֹת בְּיָדָם וְזוֹ לְזוֹ קוֹרֵאִים
וְעוֹנִים לְבִרְכָּה וּלְחַיִּים: וַיַּעֲבֹר הַכּוֹס עַל שׁוּלְיוֹ וַיִּקְרָא כָּל וכו' :

סוחחין כגרון

וְנִשְׁמַח כָּל עַדָּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִגֵּר הִגֵּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁנֵגָה כִּכְתוּב גַּם אֱלֹהֵי בֵינָם שֶׁנּוּ:
כִּי הִנֵּה בְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר. בְּרָצוֹתוֹ מִרְחִיב וּבְרָצוֹתוֹ מְקַצֵּר. כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם כְּדוֹרֶךְ בְּגֵת וְעֲנָבִים בּוֹצֵר: לֵינָּה תִפְתָּח וְאַל תִּפְתָּח דְּאִוִּצֵּר:
כִּי הִנֵּה כְּסִפִּינָה בְּיַד רַב הַחֹזֶק. בְּרָצוֹתוֹ אַחֵר וּבְרָצוֹתוֹ מוֹבֵל. כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם כְּשׁוֹבֵב בְּרֹאשׁ חֶפֶל: לֵינָּה הִבֵּט: כִּי הִנֵּה:
כִּי הִנֵּה כְּנֶרֶן בְּיַד הַחֲרֹשׁ. בְּרָצוֹתוֹ דִּבֵּק לְאֹרֶז וּבְרָצוֹתוֹ פִּרֵּשׁ כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם שׁוֹתִים עֲשִׂיר וָרֶשׁ: לֵינָּה הִבֵּט: כִּי הִנֵּה.

סליחות לפורים

(כפי מנהג סולין)

כִּי הִנֵּה בְּכַסְפָּךָ בְּיַד הַצֹּרֶךְ בְּרָצוֹתָו מִסִּגְנוֹ וּבְרָצוֹתָו מִצָּרָה . בֵּן אֲנִיחֵנוּ
הַיּוֹם שְׁוֹתִים יַיִן שָׂרָה . לַיִּין הִבֵּט : כִּי הִנֵּה :

כִּי הִנֵּה פָּעַנִי הַמֶּהפֶּךְ בַּחֲרָה . בְּרָצוֹתָו אוֹפָה וּבְרָצוֹתָו מְסִירָה . בֵּן
הַכּוֹס בְּיַדֵּנוּ נִהְפֹּךְ כַּמֶּהפֶּכֶת סְדוּם וְעֵמֶזְרָה : לַיִּין הִבֵּט : כִּי הִנֵּה :
כִּי הִנֵּה כַּכּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַתְּאֵנָה . בְּעוֹדָה בְּכַף אִישׁ יִבְלַעְנָה . בֵּן הַכּוֹס
בְּיַדֵּנוּ הִתְעִיף עֵינֶיךָ בָּהּ וְאִינָנָה : לַיִּין הִבֵּט וְאֵלֶּתָפֶן לֹאֹצֵר : כִּי הִנֵּה :

ויעבור הכוס על שוליו ויקרא וגו' . פ'ד א"ב נקלה קלות האין כיון מנוי א"א זכ :

אֲמָנָם בֵּן . הַיִּין סוֹכֵן . פָּנּוּ : בּוֹעֵר גְּחֵלֶת . פֹּאֵשׁ אוֹכֶלֶת לִבֵּינוּ : גִּדֵּר
נְתִיבוֹת וְצָרוֹ הַרְחִיבוֹת בְּעֵדֵינוּ . דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְנִתִּיב מֵאִשָּׁר . לֹא
מִצָּאֵנוּ : הֵן כְּעוֹרִים וְכַסְגִּירִים מִשְׁשָׁנוּ : חֲשֵׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ . שֹׁאֵה וְאֶמֶשׁ
בְּעֵדֵינוּ טָרָם גִּדֵּךְ בְּרֶשֶׁת שְׁלַח קְרִסְלֵינוּ : יִמְעֲדוּ אֲשׁוּרִים . כְּמוֹ
אֲסוּרִים . רַגְלֵינוּ : כָּלָה הַהוֹן וּפְתָחוֹן . אֵין פָּנּוּ : לָעָה וְעֵלָה . וְכְמוֹ פָּגַג .
לִשְׁוֹנָנוּ מִי יִתֵּן . וְמִי הַשֶּׁטֶן הִקְאֵנִי : נִהְרִי נוֹפֶת פֹּאֵשׁ תִּפֶּת קֶרֶפְנוּ
סוֹפָה וְסֶעֱר וְכְמוֹ שֶׁעֶר . בְּטִגְנוּ : עֲשִׂיר וְרֶשֶׁס כְּבוֹכִי רֹאשׁ פִּלְנוּ : פּוֹר
הָמָן פָּחִים טָמֵן לְרַגְלֵינוּ : צִבֵּעַ יַיִן . הַכֵּלִיל עֵין . בְּפָנֵינוּ : קוֹד צֹוָחָה :
רוֹן וְשִׁמְחָה כִּי הִשְׁכַּרְנוּ : רַעֲשׁ וְרַעְדָה . וּמַעְדָה . אֲשִׁירֵנוּ : שְׁאוֹן
שְׁכוֹר . וְכְמוֹ בְּסִקּוֹר . גִּחֵיֵינוּ : תְּנוּמָה וְאַפְלָה . עֲלֵינוּ נִפְלָה וְנִרְדָּמָנוּ :

ויעבור הכוס על פניו ויקרא כו' :

קָאט וְלֹא בַּחֲפֹזוֹן . לְשִׁתּוֹת וְגַם לָזוֹן .

לְשׁוֹבֵעַ וְלֹא קְרוֹזוֹן . הַיּוֹם גָּדוֹשׁ :

אֲפֹר מֵאֵז לְשִׁתּוֹת הַיּוֹם . בְּעוֹז יִשְׁעוֹתָ יוֹם . גִּיל סְפוֹת בְּמִצּוֹת אֲפִדִּיּוֹם .
דֵּן קְבִינֵנוּ לַיְלָה וַיּוֹם : הִדֵּר הוֹסֵן יִשְׁעֵנוּ מִתְּנִים . וְתִיקִי מַעַשׁ
וּבְמִצּוֹת מוֹיִנִים . וְבַח וְנִסְכִּים לְרֹב מִבִּינִים . תְּרִים בְּשִׁמְחָה
וְאוֹכֵלִים לְמַעַרְנִים : טָחִי רֶקֶח לְפָנֵיהֶם מִתּוֹחִים . יַיִן וְרִבֵּשׁ הַסֵּךְ

סליחות לפורים

נִסְכִּים . כָּלִיל צִלִי תַמִּימִים וְנִתְחִים . לֶחֶם רֵב וּשְׁמָנִים מְמַחִים :
מַעֲשֵׂה מִרְחֶשֶׁת יִבְתְּרוּ לְבִתָּרִים . נוֹפֶת כִּשְׁאוֹנֵי מִים כְּבִירִים . סוֹבְאִים
עַד פְּנֵיהֶם צְהִירִים . עֵינֵיהֶם כִּשְׁחַר פָּרוֹם בְּהָרִים : פָּרִים וּבְנֵי בָקָר
אוֹכְרִים . צִלִי אֵשׁ וַיִּין דָּדִים . קוֹר דָּצָה וְחִדּוֹה מְגִדִּילִים . רָנָה וְצִהְלָה
וּמַהֲלִילִים בְּחִלִּילִים : שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה הִלִּילָה מְעוֹתָרִים : תֵּאבִים לֶאֱכֹל
וּכְלֵם חֲדִים . אֲכָלוּ שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים . בִּירוּחַ וְהִצִּלָה עֶמֶד לִיהוֹדִים .

ויעבור הכוס וגו' :

זֶה אֵל זֶה שׁוֹאֲלִים . זֶה אֵל זֶה מְמַלִּים . אֵיה פָּרִים וְאֵילִים : אוֹכְלִים .

וְשׁוֹתִים מִשְׁתַּנְּעִים וּמִתְהוֹלְלִים :

לְאוֹכְלֵי לְבִיבוֹת . וּפְנֵיהֶם צְרוּבוֹת . גְּרוֹשׁ וּבְרוּךְ :

אוֹחֲזֵי כּוֹסוֹת . וְאוֹהֲבֵי אֲשִׁישׁוֹת .

אוֹמְרִים גְּרוֹשׁ :

בְּפִיהֶם מַעֲדָנוֹת וּלְפִנֵּיהֶם מְגִדָּנוֹת .

אוֹמְרִים בְּרוּךְ :

גְּבוּרִים לְשִׁתּוֹת . כְּתוֹת כְּתוֹת

א"ג :

דוֹרְשִׁים בְּבֶשֶׁר . אֵיזָה הַיִּבְשָׁר .

א"ב :

הִידֵּד שׁוֹאֲגִים . וַיִּין מוֹזְגִים .

א"ג :

וְאוֹכְלֵי מִשְׁמָנִים . דִּשְׁנִים וְרַעֲנָנִים

א"ב :

זוֹמְרֵי זְמִירוֹת . וְהוֹגֵי שִׁירוֹת .

א"ג :

חֲכִילֵי עֵינִים . לִבָּן שָׁנִים .

א"ב :

טוֹרְפִים בְּכַפָּם . בּוֹעֵת אֶפֶס .

א"ג :

יּוֹשְׁבֵי שְׁלֶחָנוֹת . וּבְפִיהֶם רִנָּנוֹת :

א"ב :

כּוֹסוֹת יֹכְרִים . בְּיָדָם נִצְמָדִים :

א"ג :

לּוֹבְשֵׁי גְבָרִים . וְהֵם מִתְנַכְּרִים :

א"ב :

נִפְשָׁם שׁוֹקֵקָה . הֵב הֵב דְּעִלּוֹקָה .

א"ג :

סוֹבְאִים וּזוֹלְלִים . וּמַהֲלִילִים בְּחִלִּילִים .

א"ב :

סליחות לפורים

פְּנִיָּהֶם פֶּשְׁרָפִים . פְּחִיזֵת טוֹרְפִים .
 א"נ :
 צְלוּיִם מְמָחִים . לִפְנֵיהֶם מִתּוֹחִים .
 א"ב :
 קֶרֶבֶם נִפּוּת . וּפִיָּהֶם פֶּתוּח .
 א"נ :
 רוֹדִים בָּעֵם . לְטֵעוֹם טֵעַם .
 א"ב :
 שְׂרוּפֵי לִבָּבוֹת . פָּאֵשׁ שֶׁלֹּהֲבוֹת .
 א"נ :
 תוֹמְכֵי קִעְרוֹת . הִיעִים וְהִסִּירוֹת .
 אוֹמְרִים בְּרוּךְ :

לְאוֹכְלֵי לִבִּיבוֹת . וּפְנִיָּהֶם צְרוּבוֹת . גְּדוּשׁ וּבְרוּךְ :

מיוסד ע"ס ח"ב

אוֹהֵה הַמֶּלֶךְ בְּכִסְפוֹ שֶׁנִּלְתוֹ דְּהָבִיא עֲרוּמָה . בְּעֵטָה בּוֹ וּבְחֶרֶף פָּנָיו
 הַכְּלִימָה . גִּזְרָה יֵצֵאָה מִלִּפְנֵי פְמִים לְשִׁפּוֹךְ דָּמָה : דַּת נִתֵּן
 לְבַקֵּשׁ אִשָּׁה לְגַסִּיכָה . הִדְסָה גִשְׁאָה חֵן בְּעֵינָיו וְתַחַת וְשִׁתִּי הַמְּלִיכָה
 וּבִאֲהֶבְתָּה שָׁגָה וְחִמְתּוֹ שָׂכְבָה : וְדִי הִיר בְּאִשְׁרֵי גִדְלוֹ הַמֶּלֶךְ מִכָּל
 שָׂרִים וְעֲבָדִים . הָשֵׁב לְאֶבֶד זֶרַע הַיְּהוּדִים . טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד
 זָקֵנִים וְיֻלְדִים יְמִינֵי חֵלֶם כָּלִיל יִחְלֹף מְרוֹם נִגְזְרָה . כִּנֵּם הַיְּהוּדִים
 לְחִלוֹת פָּנֵי נוֹרָא לְחֻצֵּר מַלְכוּת שֶׁקָּדָה תִּרְסָה בְּנִפְשׁ מָרָה : מַלְכָּה
 בְּרֹאוֹתָ אוֹתָהּ בְּחֻצֵּר עֲצוּרָה . נֵם מָה לָךְ אֶסְתֵּר עֲטוּף בְּצָרָה . סִדְרָה
 בְּחִילָה בְּנִפְשׁ מָרָה וְחִפְצָה הַסְתִּירָה . עֲרֵכָה מִשְׁתָּה פְּעַמִּים וְהַכִּינָה :
 פָּחִים לְרֹגֶל הַצּוֹרֵר הַטְּמִינָה . צוֹרֵר לְבָדוֹ עִם הַמֶּלֶךְ הַזְּמִינָה : קוֹלָה
 נִתְּנָה שֵׁם בְּדַמְעָה . רָאָה צָר וְאוֹיֵב זָכַם קִהְרוֹג עָמִי בְּעֶרְמָה . שָׁמָם
 הַמֶּלֶךְ כְּשִׁמְעוֹ וַיִּמְלֵא חֵימוֹה : הוֹאֵר פָּנֵי הַצּוֹרֵר מִשְׁחֹר אֶפֶס . יִיאַחֲזוּ
 רָעַד וּלְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַתִּנַּפֵּר : הַמֶּלֶךְ בְּשׁוּבוֹ מִבֵּיתֵן וְהָמָן עַל הַמִּטָּה
 נוֹפֵל : וַיִּקְצוּף הַמֶּלֶךְ מְאוֹר וְחִמְתּוֹ נִתְּכָה . דִּבֵּר אֵלָיו בְּחִימָה שְׁפוּכָה :
 הִנֵּם עָמִי בְּבֵית הַכְּבוֹשׁ אֶת הַמֶּלֶכָּה : לֹא כִילָה עוֹד לְדַבֵּר וְהִנֵּה
 חֲרֻבוֹנָה . יִגִּיד קְמָקֶךָ כִּי עֵץ בָּנָה . בְּעֶבֶר מְרֻדְכֵי אִישׁ אֲמוֹנָה חִישׁ
 לְתַלּוֹתוֹ עָלָיו צִוָּה בְּלִי הַמֶּלֶךְ : זִדְוֹן לְבוֹ הַיֵּשׁ לֹא לְמַעַי מִפְּלָה קִיָּה

סליחות לפורים

עדת ישורן יצאו לאור מאפילה : ארור הקמן שמו אבד ואמלך
מִרְדְּכִי בְרוּךְ שְׁמוֹ בְּפִי יִשְׂרָאֵל מְהֵלָּה . צִיְהִלִּים וְשִׁמְחִים כָּלֵנוּ
בְּקִרְיַאת הַמְּגִלָּה :

לויכד ט"ס תשס"ז

יום פורים זה הוכן לשמחה וכושֶׁתָּהּ בִּי רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מְחַצֶּת .
עַל בֶּן וְאַבְרָהָם וְשִׁבְעָה וְשִׁמְחָה : בִּי אָדָם אֵין בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
פִּוּרִים וְלֹא יִשְׁתָּה :

יום פורים זה . אֲנֹרָה שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה לַיהוּדִים . חֲלָלִים הָכּוּ אוֹיְבֵיהֶם
וְהָאֲבִירִים . עַל בֶּן נְהִיָּה כָּלֵנוּ עֲתִידִים : סְעוּדָה לְעֶרְוָה בְּמֵאֵכֶל
וּבְמִשְׁתָּה : כִּי אָדָם וְגו' :

יום פורים זה . בְּפוּעֵל כְּפִיּוֹ רָשָׁע נִזְקָשׁ . טָמֵן פְּחִים כְּרָגְלֵינוּ וְהָיוּ
כִּז לְמוֹקֵשׁ עַל בֶּן נֹאכַל הַכֹּל בְּאֲכֹל אִישׁ קֵשׁ . עֲלָה נְעִלָה וַיֵּן
מִתְרַתִּית דְּיוֹמָא . כִּי אָדָם :

יום פורים זה . גִּעוּד צַחַן תְּמוּרַת זֶר רֹאשׁוֹ נִשְׁפָּךְ . יָקָר וְגִדּוּדָה אֲשֶׁר
חָפֵץ עַל יְמֵי נִחְפָּךְ : עַל בֶּן גְּרִיק הַיּוֹם כָּל כֹּד וּפֶדָּה פִּינוּ נִמְלֵא
בְּמֵאֵכֶל וּבְמִשְׁתָּה . כִּי אָדָם :

יום פורים זה . דַּת נָתַן לְשִׁמּוּחַ בְּלֵב חֲדָים . פְּיָמִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם
הַיְּהוּדִים . עַל בֶּן נִתְעַלֵּם בְּאַהֲבִים וְנִרְוָה דוֹרִים צְלִי נֹאכַל וַיֵּן
נִשְׁתָּה . כִּי אָדָם :

יום פורים זה . הָעֶבֶיר הַמִּקְדָּה מִבְּעֵתוֹ וּלְמִרְדְּכִי נִתְּנוּ . לְכָתוּב עַל
הַיְּהוּדִים בְּטוֹב בְּעֵינֵינוּ עַד בֶּן מְגִדִּים יֹאכְדָּנוּ אִישׁ כְּרָצוֹנוֹ קִדְּנוּ
וּכְרָמָה וַיֵּן מִשְׁתָּה : כִּי אָדָם :

יום פורים זה . וַיִּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אוֹיְבֵיהֶם . מִכַּת חֶרֶב הָרַג וְאֲבָדוֹן
עָשׂוּ בְּשׁוֹנְאֵיהֶם עַל בֶּן מִיָּנִי מְגִדִּים לֹא יִמוּשׁ מִפִּיהֶם רֶשֶׁת וְשׁוֹעַ
יַחַד מְסַבִּים בְּמִשְׁתָּה . כִּי אָדָם :

סליחות לפורים

יום פורים זה יזר נכתר דורש טוב לעמו . נודע ביהודה ובִּישְׂרָאֵל

גדול שמו עד כִּן נִשְׁתַּחֲוֶה יְיָ אֱשֶׁר טוֹב טַעֲמוֹ תִּקְרַן נִפְשֵׁינוּ מִדָּשָׁן

מֵאֲכָל וּמִשְׁתָּה . כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פִּדְיוֹם וְלֹא יִשְׁתָּה :

אֲמַת מַה נִּתְעַב וְנֶאֱלַח הָיְתָה מִרְאֵה הַמֶּן בְּתוֹלָתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הִכִּין

אֶל מִדְרָכֵי גְבוּהַ חֲמוּשִׁים אִמָּה :

בְּאוּרִים בְּפִירָה .	מִרְאֵה הַמֶּן :	פְּקוּדֵי עֲבָדֶיךָ	מִיָּה
בְּכִנּוּר עֵידִים .	מִרְאֵה הַמֶּן :	פְּשָׁעֵיךָ עֲוֹנוֹל	מִיָּה
בְּנִגְבַּת בְּמִדְבָּרֶיךָ	מִיָּה :	בְּזָבֵל בְּאִשְׁפָּה	מִיָּה
בְּדוֹמֵן שִׁנָּה	מִיָּה :	בְּטַנְףָּ בְּמִכְתָּרִים	מִיָּה
בְּהִרְוֹג בְּחִצּוֹת	מִיָּה :	בְּפִלְבֵּל כֶּתֶף	מִיָּה
בְּחִצּוֹר יָבֵשׁ	מִיָּה :	בְּמִכָּה מִרְיָה	מִיָּה
בְּעֵנָה בְּמִדְבָּר	מִיָּה :	בְּסִחֵי סָאוֹס	מִיָּה
בְּלְבוּשׁ צוּאָה	מִיָּה :	בְּצִרְעַת מִכְתָּרֶת	מִיָּה
בְּנִצָּר נִתְעַב	מִיָּה :	בְּרָאשׁ וְהִעָנָה	מִיָּה
בְּפִגְר מוֹנֵס	מִיָּה :	בְּתוֹלָה עַל עֵץ	מִיָּה

הֵן כָּל אֵלֶּה בְּהִיזֹת הָעֵץ עַל מְכוּנוֹ . וְהַמֶּן תָּקָה בִּיתְרוֹתֶיהָ דוֹרוֹ , רָאוּ וְשָׁמְחוּ . אֲשֶׁרֵי עֵין רָאָתָה
בְּרַ אֵלֶּה הָלֹא לְמַשְׁמַע אֵין תִּתְעַבֵּה נִפְשֵׁנוּ :

אֲשֶׁרֵי עֵין רָאָתָה אֲסִתֵּר בְּלְבוּשׁ מְלֻכּוֹת הָלֹא לְמַשְׁמַע אֵין תִּתְעַבֵּה נִפְשֵׁנוּ :

א ע ר	בְּבוֹאָה אֶל הַמֶּקֶד	ה ל א ת נ	א ע ר	מִדְרָכֵי רוֹכֵב	ה ל א ת נ
א ע ר	גְּדוֹל זִיּוּדִים	ה ל א ת נ	א ע ר	גְּדוֹף לְפִיתוֹ	ה ל א ת נ
א ע ר	דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ	ה ל א ת נ	א ע ר	סוֹס נוֹהֵג	ה ל א ת נ
א ע ר	הָמָן תְּלוּי	ה ל א ת נ	א ע ר	עֲשֵׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן	ה ל א ת נ
א ע ר	וְשִׁמְי נְהִרְגָה	ה ל א ת נ	א ע ר	פְּגִימָתָם תְּלוּי	ה ל א ת נ
א ע ר	חֲרִבּוֹנָה הַסְרִים	ה ל א ת נ	א ע ר	צוּר אֲבֵל	ה ל א ת נ
א ע ר	טַבַּעַת הַמֶּקֶד	ה ל א ת נ	א ע ר	רָצוּ לְאַחֵז	ה ל א ת נ
א ע ר	כֶּתֶר אֲסִתֵּר	ה ל א ת נ	א ע ר	שְׂמִיחָה וְיִקֵּר	ה ל א ת נ
א ע ר	לְבוּשׁ מְלֻכּוֹת	ה ל א ת נ	א ע ר	תִּקְמוּ וְנִבְרָהוּ	ה ל א ת נ

וּמַעֲתָה אֵין דָּנוּ לֹא אַחֲשׂוֹרֵשׁ הַמֶּלֶךְ וְלֹא בְּנִתָן וְחֶרֶשׁ לֹא גֵאוֹת

רָשָׁע וְלֹא דִלְקַת עָנִי . לֹא הָמָן הִרְשָׁע וְלֹא וְשִׁמְי הַמְּלֻכָּה .

לֹא זֶרֶשׁ אֲרוּרָה . וְלֹא חֲרִבּוֹנָה הַסְרִים . לֹא טַבַּעַת הַמֶּקֶד וְלֹא יֵין

מִשְׁתֵּיו לֹא כֶּתֶר מְלֻכָּה . וְלֹא לְבוּשׁ מְלֻכּוֹת : לֹא סוֹס הַמֶּקֶד . וְלֹא

סליחות לפורים

עֲשֵׂת אֲלֵפִים: לֹא פִרְשְׁנָתָא וְדַלְפֹּן וְלֹא צוּר הַיַּחֲזִיִּים לֹא קָרָן
וְשִׁתִּי וְלֹא רָצוֹי קָרוֹב אֲדִיו לֹא יִשְׁתַּר וְאֲדַמָּתָא וְלֹא תִרְשִׁישׁ וּמָרָם:

וּמַעַת חֲסִרְנוּ כָּל אֱלֹה הֵינָה כְּהִיּוֹם הַזֶּה:

תַּעֲיִינוּ בֵּינָן כְּלָנוּ שְׁגִינוּ בְּשֹׁכֵר גְּדוּלֵינוּ וְקִטְנֵנוּ רָנָה יֵשׁא לְשׁוֹנֵינוּ קוֹל
שְׂמִיחָה וְשִׁשׁוֹן בְּאַרְמָנוֹתֵינוּ צִהְלָה בְּחוֹצוֹתֵינוּ פָּרִים וּבְגִי בְּקָר
מֵאֲבָלֵינוּ: עֲגָלִים פְּטוּמִים בְּרוֹתֵינוּ סוּבָאִים וְזוּלָלִים הֵינּוּ נוֹפֶת
וְצוּף טַעֲמֵינוּ מִרְבָּדִים רַבְּרָנוּ עֲרִשֵׁינוּ לְבוּשֵׁי מְכַלּוֹל כְּלָנוּ כָּל הַיּוֹם
וְכָל הַלַּיְלָה לֹא יִחַשֶׁה פְּנֵינוּ יִינוֹת מְבוֹשָׁמִים סְבֵאֵינוּ טִפִּי נוֹפֶת
טַעֲמֵינוּ חֲמֵרֶת הַשִּׁיר גוֹרְלָנוּ. וּמִירוֹת וְשִׁירוֹת נִחְלָתֵינוּ: הֵיחָד נִקְרָא
בְּנִעְרֵינוּ וּבִזְקָנֵנוּ. דָּגִים וּבָשָׂר עַל שְׁלַחֲנֵנוּ גְדִיִּים צְלוּיִם בְּכָל תַּנּוּרֵינוּ.
בְּרַבּוּרִים אֲבוּסִים בְּכָל חֲמוּנֵנוּ: אוֹרָה שִׁשׁוֹן וְשְׂמִיחָה בְּכָל גְּבוּלֵינוּ:
פֶּתַח קָנוּ שַׁעַר. בָּעֵת נַעֲלִית שַׁעַר. מֵאָה וְגוֹדֵשׁ:

סוכ נוסח חלו כפסוקים קודם שזיפת בזה:

הַלֵּילָה תִּפְנֶה. תִּירָה יָבֵא וְיִפְנֶה. גְּבוּאָה שַׁעֲרֶיהָ:

ויעביר הכוס בו ויקרא

יַעֲרֵר הַמֶּרְחָף פֶּתַח וְאֵצֶל הַמִּיבָּלָנוּ תִּפְתַּח וְהַשִּׁיאֵנוּ אֶל מַעֲוֵינוּ:

שַׁעֲרֵי הַיָּיִן מִצָּד הַמִּצָּח הַחֲבִלְיָ עֵין: שַׁעֲרֵי נוֹפֶת מִהֶרָה תִּפְתַּח: רַפְּנִידָם כְּתוּפֶת: שַׁעֲרֵי

אֲנוּיִם מִהֶרָה תִּפְתַּח לְרַכִּיכֵיהֶם גְּלוּיִם: שַׁעֲרֵי תַפְחוּיִם מִהֶרָה תִּפְתַּח לְשִׁשִּׁים וּשְׂמֵרָהִים

שַׁעֲרֵי לְבִיבוֹח מִהֶרָה תִּפְתַּח לְמַתְחָשׁ בְּמִדְבוּשׁ נִכְרִי וּפְנִיָהִם צְהוּבוֹת

ויעביר הכוס על שוליו ויקרא בו

שֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵי מִדּוֹת בַּפֶּעַם אֶחָד

וְהָיָה כְּנוֹר וְנִגָּל וַיֵּין מִשְׁתִּיָּהֶם ג' פַּעֲמִים

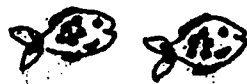
תִּרְחַב פִּיָּה וּמִלֵּאָהּ ז' פַּעֲמִים

שְׁתִּיה נִדּוּלָה

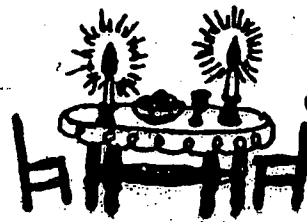
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּכַפָּלִים נִדּוּשׁ טַב

משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים

שמחת צורים

Happy Purim!

תלמוד ינקאי

מכיל בקרבו שש מסכתות הלא הנה:

מסכת הדיוטות, מסכת חנוכה, מסכת נכסים,
מסכת מסוה, מסכת בזבים, מסכת עמידקא.

ונלוה בסופו

מדרש אסתר וזגדה לסופרים,

מאת

גרשון ראזענצווייג

העתק והכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים חשע"א

הוצאת בית מסחר הספרים שכ
ש. דרוקערמאן, 50 סאנעל סטרים, ניו יארק.

מבוא התלמוד.

(א) המסכת הזאת היא כלה הנדיית ואין מורין על ידה הלכה רמעשה ואפילו במקום שבפירוש אתמר בה חייב או פטור. אסור או מותר, הכונה בזה שכך למדו התלמידים בבי מדרשא של רבי ינקא לחיוב או לפטור לאימור או להיתר ולא מפיהן אני חייין.

(ב) לא נתנה המסכת עמיריקא אלא כישראל כי רובה ככרה מדברת בננעים של ישראל, בין בננעים שדבקו בהם על ידי רוב שעבוד ורדיפות ונזירות רעות בהמקומות שבאו משם ובין בננעים שבאו להן עכשו מאוירא דעמיריקא והם שמתחלקים לשני מיני ננעים, ננעים ירקרקים וננעים לבנים. (ג) בהיות שהננעים הלבנים הם ננעים התלויים בארץ ונחשבים במכת מדינה, לכן נאנס מסדר התלמוד הזה לפעמים להטות דברים כדפי עמיריקא כביכול, ואינו מתכון בזה חלילה לדין שכולה חייבת אלא שאינה כולה זכאית ואשרי הארץ שמומיה כפורין ושיש רשות לסופר להוכיח מומיה בפניה.

יְהִי נָא סִפְרֵי זֶה לְמִנָּה
הַלֵּא הוּא לְאוֹת אֶהְבָּה נֶאֱמָנָה,
וְהִיָּה לְךָ לְעוֹלָם לְסִימָן וּלְמַזְכָּר
אֲשֶׁר שִׁנֵּינוּ עֲמָלָנוּ לְבָלִי אֶהְבָּה חוֹזֶרֶת
עֲשֵׂי סוּפְרִים שֶׁלֹּמֶן נֶגֶד הַמֶּגֶפָה הַתּוֹרָה
וְהִיָּתָה דַּעְנוּעַר לָנוּ עֲטָרַת תְּפָאֶרֶת

מֵאֵל אֱלֹהֵינוּ הַיָּחִיד וְיֵדֵינוּ הַמְּבִינָה
בְּמִלָּה וּבְחֵן וּבְחֵן

אל כבוד יחזי ויקרי נעים ספרות ישראל
נרשון ראזענצווייג.

כאני מכתבך בו הודעתני כי נכון אתה לחוציא לאור במחברת מיוחדת
את מסכת אסעריקא איזר חברת. שמחתני מאד יקירי, בבשורת
הזאת, ראוייה היא מחברתך, הן מפאת שפתה והן מפאת תוכנה, למצא לה
מהלכים בין כל אחינו באירופא ובאסעריקא חידועים לקרא כפרים רבי חאיכות
בסגנון לשון חתלמוד, אם נדמה ונשווה אליה שאר המסכתות בספרותנו
תנכתבות בסגנונה ולשונה, כמו מסכת פורים סאת קלויסוס בר קלויסוס
(מחבר של ספר אבן נחן), מסכת עניות סאת אייזיס מאיד דיק, מסכת סופרים
בחשחר שנה חשיעית, או נראה כי יהר. סאת ויחר עז למסכת אסעריקא עליהן.
הן במסכתות פורים ועניות ידעו מחבריהן לכתוב בסגנון לשון חתלמוד, אך
מהתלותיהם לא הביאו שום תועלת. כי באו בפססומי סגן וינבכו על דברים
שלא היו מעולם. במסכת סופרים חפץ המחבר לחקות את לשון חתלמוד ולא
עלתה בידו, אך אתה הנך סופר חרוץ בסגנון לשון חתלמוד באופן מאד נעלה
ולצון חסדה לך בכח ההתול (סאמירא) המוב עליך על מדות שאינן מחוננות
בארץ הזאת ותצא לריב נגד סורים טהעים. נגד בורים וחלמדי חכמים שאין
בהם דעה, נגד "חונים" השרים בשירים על לב רע בעת אחינו מובעים "בים
צרה. נגד פרנסי העדה אשר קופה של שרצים תלוייה להם מפניהם וכאחריהם.
אנכי קראתי את מסכת אסעריקא, מרק אחר פרק, פעמים ושלוש
על מנת לבקרה בלי פסוא פנים. בידעי כי לא לפניך חנף יביא וספת חלקות
שנאה נפסד. והנה ראה זה מצאתי כי הניפיות שבס מהתלוחיד השגונים
כחצים ותדרך קשת הלצותיך רק על המעשים והפנהנים המכוערים אשר לא
נקו מהם בני אסעריקא. אהבתך להארץ המובלה והיקרה הזאת לא קלקלה את
חשורה לעור את עיניך מבלי ראות מומיה וחסרונותיה. לך נאווה חהנה בעד
מפעלך כי הסירת את המסוח מעל פני הצבועים, הכובשים אדרת החסירות
למען כחש, השמים פארי סנבעות—שמוס פייס כלעז—על ראשם כמען כל
עמי הארץ יראו כי שם, רבנים נקרא עליהם וייראו מהם, כדבר בעתו היו

מתחלוצים על מלמדים כאלה אשר לא ידעו קרוא עברית על נכון ומתוך שכל
למדן מעולם יצאו ללמד וקשים המה לאחינו בספחת. גם בלב ונפש אחן צדק
דבריהם בהעמידם על עמוד הקלון, רבנים אורמורדוקסים שלא בשלו כל צרכם
ושבר עמם לא נגע עד נפשם, ורבנים "מתקנים" כאלה מחבילים כרם בית
ישראל, אשר נאותם—חכמתם, ובינתם—עזותם, אשר לא קראו ולא שנו ולא
שמשו חלמירי חכמים ושפת אבותינו היא לחם בספר החתום ויחפצו לגרשה
מתוך פהל ד'.

במלים מעטים אמר כך: בכל חסכת אשר חברת בטוב מעם ודעת
סתתתה ועד סוף: מצאתי רק ענינים נעלים ורעיונים נשגבים: את אשר תהלל
סחלל ואת אשר תחלל סחלל. היא מרגלית טובה בספרתנו, וגם דור יבוא—אם לא
ישכח עוד את שפת אבותינו וסגנון לשון התלמוד—ללך וישים הבוד לך כאשר
יאתה לסיפור נעלה ומשכיל על דבר אמת כסוד היום; הן לא הסלת מים בקדשים
אך בחולין. ותנף גרון מהתלוצות על עץ רקוב, ענפים יבשים ועלים נובלות.
לא אשנה כי כל קוראי מחברתך המבינים דבר לאשורו יתענונו על
דבריהם כאשר התענוני אני ויקראו אליך כאשר אקרא אני היום: לך בכח
עמך זה להעשיר את ספרתנו במסכתות אחרות הנכתבות בסגנון של "מסכת
אמריקא" בחבניתה ובחוכמה, ומי יתן וירבו כמותך בישראל ואז תהיה שפתנו
וספרותה לעולמי עד בימי השמים על הארץ.
בל חרפינה ידיך, כל ירך לבבך וכל תחת סקוק סבירים בלי דעת
ותבונה חכמים השף לאור ומתוק למר ומוב לרע.

אלה דברי אוהבך מוסיר ערכך האותב עמו ושפתו עד שובו לארצתו.

ADOLPH M. RADIN, Ph. Dr.
Rabbi Temple „Gates of Hope“

מסכת

הדייטות

מן

תלמוד ינקאי

עם פרוש קצר ומספיק.

מחבר ומסדר מאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

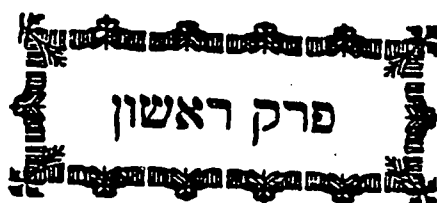

הוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דרוקערמאן, 50 סאנעל סטריט, ניו יארק.

מסכת שלשה הדיוטות פרק ראשון הדיוטות א

מתני' ונוטלין חלק בראש. נשררה משום דהדיוטות לאו בני מחילה
על הניצור ונכל מחלקת ניכסו. דאין מוטלין על כבודן לכיכר
אין כבודן מחולי

ולשם שמים :
הדיוטות כוכרים.
לקמיה מפרש
דכוכרים דהכא
היינו לנזעים :

פרק ראשון

ורג שאל דסנר
דנמחילה ממע
קמירי מתיצלים
מהא דר נ
ליצינאי : כבוד
לאיש שנת. וסכי
דרש ליש אין
חולקין כבוד
אלא לאיש שרין
מקום דקד לשנת
עליו : לא סרנ
אברהם אבינו
לאנימלך. ושקל
מיניה אלף כסף

מתני' שלשה הדיוטות קופצין
בראש. ואלו הן. הדיוטי
תופרים. הדיוטי סופרים והדיוטי
כופרים :

גמ' תניא אין חולקין כבוד לעם
הארץ אבל חולקין כבוד להדיוט,
שנאמר, כבוד חכמים ינחלו (משלי)

גמ' אצל חולקין
כבוד להדיוט.
נכבוד מכוני
סירא קמירי
מתניתא : ואין
חכמים. וכול'
שכן קורין
להדיוטות נלשון
אמיריקי חכמים :

ואין חכמים בעמידקא אלא הדיוטות שקופצין בראש ונוטלין
חלק בראש. מאי עס הארץ מאי הדיוט. אמר רב דעתה. עס הארץ
כל שדעתו כבודת עליו, הדיוט כל שדעתו כבודת על
הצבור. והא אפכא מסתברא עם הארץ דמכה דנפשיה הוא
נחייב בכבודו הדיוט דמכת צבור הוא בכבודו לא נחייב אמר
רב מבינא, משום דהדיוטות לאו בני מחילה נינהו. מתקיף ליה
רב שואל והאמר רב ליצינאי מחילה בעמידקא מביאה
לידי כבוד, דכתיב כבוד לאיש שבת (משלי) אמר ליה
אנא במחילה לחמאים לא קאימנא : אמר מר אין חולקין
כבוד לעם הארץ, והא כתיב נבי אברהם וישתחו לעם הארץ
(בראשית) אמר רב הכימא עפרון באותו יום נעשה הדיוט
תדע שקפץ בראש, וכדתניא מפני מה לא סרב אברהם אבינו
לאבימלך וסרב לעפרון משום דעפרון הדיוט הוה והדיוטות לאו
בני מחילה נינהו : הדיוטי תופרים וכו' תיר כנין שהדיוטי
תופרים קשים מכל ההדיוטים שבעולם שנאמר, שמלתד לא
בלתה מעליך ורגלך לא בצקה (דברים). כך אמר משה לישראל

2 מסכת שלשה הדיוטות פרק ראשון הדיוטות

ולעפרת סרז ולא רזה ליקח חרן שזכו לנדולה : לקח טמט צידו .
 לרנע מאות שקל: מחט קדש למרנע ע"י מחט מגנטי גלה קלומנוס את
 צמעה צראשית שכן מצינו צאדס אמירקא: לענין נטילה. לענין נטילת
 הראשון ויתפרו עלה תאנה. וס' חלק צראש הדיוטי תיכרין קודמין
 מרנע נחא להדיוטי סוכרין
 צתורה וס' מחט ולא טובה נדולה עשה עמכם
 לא נחאל: משום הקב"ה שכל אותן ארבעים שנה
 שהניא חולפה לא היו בכם חייטים ובגדלרים
 לעולם. שמיד ולא שלמו בכם הדיוטות ועזי
 שמיד כשעשה פנים שבדור: אמר רב ספרא
 אהיר חייט העז עזים שבהדיוטות הדיוטי הופרים,
 כניו נלכי מעלה ועזים שבתופרים חייטים,
 ואמר אכלתי וקול: חייטי כדהניא כחם קדם למרנע
 ואוכל: שזאך כדהניא בראשית וכפני מה לא
 אירופא: במעשה בראשית וכפני מה לא
 מתחכין נזכר בתורה משום שבהניא
 נכותלא דמזרח נזכר בתורה משום שבהניא
 לכהתן. שם הוציא לעולם: אמר ליה רב
 לכן הנחה מזה מבינא דרב הכימא הא הוי מה

בין חייטי דהתם לחייטי דהבא, חייטי דהתם מוקדין רבנן וכי
 אתין לבי כנשהא אזלין וקאין בדוכתא עמיקתא, חייטי דהבא
 שונאין תיח ובלגלגין עליהן ובבי כנשהא כההכבין בבוהלא
 דמזרח להנאתן: הנא בשעה שהלך קלובבוס לגלות את עמידקא,
 אמר חוצפא כלפי שמיא כהניא, מה עשה לקח כחם בידן
 ואמר רבשיע חייט הציף אנא, מיד נגרה, יצאה בת קול ואמרה
 חיף שעתידי בני אובנתך להיות עזים שבהדיוטות בארץ
 הזאת: אמר רב ספרא לא אסרן אלא לענין נטיה אבל לענין
 קפיצה הדיוטי סופרים כתופרים כדהניא מפני מה אכרו חכמים
 לא יצא החייט במחשו והלבלר בקולכסו וכי מה ענין לבלר אצל
 חייט אלא משום דמחט וקולכס ירדו כרוכים לעמידקא ת"ר
 שבע מדות מנו חכמים בסופרים הדיוטים שבעמידקא, ואלו
 הן, תוכם כפרם, מתנהגים כתלמידי חכמים, אין מקללין אדם
 חנם, אין חונפין אפילו לחבריהן נזהרים כנגבת דברים נוחנין

מסכת שלשה הדיוטות פרק ראשון הדיוטות ג

מקללן ממרכין ומנזכין: מהרין דין נקרת נוהג זה, כדכתיב נזי
מגננת דברים, אלא קונין מאמרים. שפחה חרופה נקרת תסיה לה;
אל תקרא כוזב
לדפוס מן המיטב, ומביאין גאולה
לעולם: דרש רב ספרא, ושפחה
כי תירש גבירתה (סעלי) זו לשון
הבבלית שגרשה וירשה את לשון
הקדש מישראל שבעמיריקא
והיא בשפחה חרופה לסופרים
הדיוטים, אף על פי שאין דין
בקרת נוהג בה. ואמר רב ספרא
כל ישראל קרואין אדם לפיכך
כל אדם מישראל הרציה ליטול
שם כופר בא ונוטל שנאמר כל
האדם כוזב (ההלים) אל הקרא
כוזב אלא כותב. תניא כל שהוא

שומה כחמור מוכמה שידיו בניו סופרים בעתונם של ישראל
דכתיב, יששכר חמור גרם (גראיית) וכתיב, ובני יששכר יודעו
בינה לעתים (דהיי). והדיוטי כופרים. מאי כופרים אילימא מומדין
והא כבר זכו בהם אחרים, ואילימא אנרכין והא לאו כופרים
אלא מאמינים הן, דתניא מה בין מומר לאנרכי, מומר כופר
במה שהוא מאמין ואנרכי מאמין במה שהוא כופר, ולא זו
בלבד אמר באנרכין אלא שמעשה חסידים בידיהם, שאין להם
אלא מה ששומעין מרביהן ואומרים מוסט-רופטקין ובקונין אמת
ותורתן אמת. ואמר רב ידען איזהו אנרכי כל שמאמין בשתי
רשויות: ברשות היחיד וברשות הרבים, כיצד, רשות היחיד
בממונו, ורשות הרבים בממון של אחרים. אלא מאי כופרים
צבועים ומאי מעמא קרי להו כופרים לפי שהם מבית וכחוץ בכפר.

4 מסכת שלשה הדיוטות פרק ראשון הדיוטות

תקונין. זעלי
סס טונז של
סלנרכין: ילטנע
עלשון נזיעות:
חניא הצבעין דורסין ומורפין כחיות
ומתפרנסין מקדשי שמים כדכתיב ומטל שמים
יצטבע (דניאל) אמר רב ספרא אפשר לאדם
להזהר מכל ההדיוטות חוץ מהדיוטי צבעים
כשום דקיימי עלן כי כסלא לאוניא.

הדרן עלך פרק שלשה הדיוטות.

מ ס כ ה

ח נ ו פ ה

סן

תלמוד ינקאי

עם פרוש קצר ומספיק.

מחבר ומסדר מאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

תוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דיוקערמאן, 60 סאנעל' סטריט, ניו יארק.

מסכת שבעת ימים פרק ראשון חנוכה א

מתני שבעת ימים. וכל המקדים כוסל את ענמו ועוזר צמתכון על צהבה הרי זה משונה: אם לא יניד. ומתוך שהמשק צמנוכה

צלנד אינו כוסל
את ענמו כלל.
שמנה ישראל
הוא: מלכות יון.
יש נורסין מלכות
רומא וזה עיקר:
אם ט ד א ו ת
ואל ימ פילות.
מיני שמקות
של הרומאים:
חנו כה. כלומר

פרק ראשון

מתני שבעת ימים קודם

החנוכה מזמין את

החבורות ואת הקרתין אבל אין

מבינין המקום ואת המעות, לפי

שאין שניהן מעבבין בדבר. רבו סרתיאל אומר אין מבינין

את המקום אבל מבינין את המעות:

גמ' הניא משחק בחנוכה עישה מצוה דוטיא שכרה בפורים

והא מצוה הבאה בעברה היא. אמר רב כלפאי, ביו

שנהנו בה ישראל הותרה להם והרי היא כמצוה, שמהנה

ישראל תורה היא, כדאתמר, שני דברים מנונים למדו ישראל

מן העכו"ם והותרו להם לפי שלא קבעום אלא לפעם אחת

בשנה ומשום שהם זכר לנאולה, כשנאלו מן הפרסיים שהיו

שטופין בשתיה עשו להם יום טוב של שתיה, וכשנאלו מן היווני

שהיו שטיפין במשחק עשי להם יום טוב של משחק, וממכו אקרא

כי בדבר אשר זדו עליהם. אמר רב דעתן שמע מינה דהמשחק

בכל ימות השנה אסור לשחק בחנוכה וכאותה ששנינו גבי

שתיה בפורים: תנו רבנן מאי חנוכה, חנו כה, דכששלטה

מלכות יון על ישראל התחילו בחוריהם של ישראל להשתתף

במשחקיהן של היונים ולבזבזו מסתם של אבותיהם על אסמדת

ואלימפיות שלהם, מה עשו חכמי ישראל שבאותו דור, עבדו

והתקינו להם שחוקות בבתיהן ובחדריהן ואמרו להם חנו כה

כדאמרי אנשי מבא בישא זכורתא מרביתא, וכשנעשה נה

לישראל ונצחו את היונים קבעו משחק בחנוכה לדורות.

מזמין את
החבורות. נמ'
מכרש כמה היא
חנורה:
גמ' והא מלוה
הנאה
נענדה דהמשחק
צקוניא והוא
הדין נכרטיסין
כסול לעדות
נמלא דהמשחק

2 מסכת שבעת ימים פרק ראשון חנוכה

אל תלכו גזרה אחר: נמומן. כסף אית ליה. וכשתמין חנוכה של שלשה
 אקרי מומון וחנורה של שלשה נמי ממילא יהיו שש וששה סני לכולי
 אקרי מומון
 ורז קונאי תכס מוסינן את החבורות. וכו'.
 לשון אחרון: חבורות לסאי. אמר רב נמבליאל.
 שחוק של קיימא. למשחק, דמצות משחק בחנוכה
 ויש לחוש שמא בחבורה היא, לפי שהוא זכר
 תתכרד התנילה: לנאולה וסידי דהוה קרבן פסח
 שמא יאנס אחד ובמה היא חבורה. אמר רב
 מהם. שמא יאנז קוביא מיעוט חבורה בשלשה
 את מעותיו ולא דנמרא שאין שחוק אלא במזומן
 יוכל לשחוק עוד דנמרא
 דנמרא שאין שחוק אלא במזומן
 נרדשיר.

ורב מרדנפי אמר שנים נמי מקרי חבורה דכתיב לא אבוא בסוד
 משחקים ואין סוד אלא בשנים. מתקיף ליה רב קובאי לרב
 מרדנפי האיתכר, שלשה שיושבין ועוסקין במשחק במהדין שלא
 יפסיקו במהרה, שנאמר, והחוט המשולש לא במהרה נתק,
 באי לאו דבפנותה משליכה לאו שחוק של קיימא הוה,
 ולא מקרי חבורה. אפר ליה, לעולם סבירא ליה להאי
 תנא דבשנים נמי מקרי חבורה, ועצה טובה קא שסע לך,
 משום גזרה שסא יאנס אחד מהם, ואנא לא סבירי לי להאי
 גזרה דאם כן אין לדבר סוף. מאי הוה עלה. אמר רב שחקן, כן
 קבלתי מרבתי, בהוסנה אין פותחין ואין מוסיפין משלשה
 ובשחוק יצאין אפילו בשנים. בשלמא אין פותחין משום חששא
 דשסא יאנס אחד מהם, אבל אין מוסיפין מאי טעמא. אמר רב
 גייסא משום דחברא חברא אית ליה. ושית לכולי עלמא מני:
 תניא הוסיף חבורה ונתבטלה הוסיף ומצטרף לחבורה אחרת,
 דכתיבי חבורה תחת חבורה, פשפש ולא מצא אחרת הוסיף ועושה
 חבורה בביתו עם אשתו, ראשת חבר כחבר דמיא. אמר רב
 שחקן מנין ראשה מצטרפת לחבורה עם בעלה, שנאמר, וירא
 את יצחק מצחק את רבקה אשתו, ואותו היום חנוכה הוה
 דכתיב שם, ויהי כי ארכו לו שם הימים, ואין לך זמן שהימים

מסכת שבעת ימים פרק ראשון חנוכה נ

שאך נלע"ז : אסקונדרה . דאס זכרטיסין אסמכתא ליכא. שטנאין
 נלע"ז : יסור כשך יקושים. משמע לשחוק אינם סומכין כלל שדווחו
 שנאלי הוא לשור אלא שיכסידו, ומהעות שהם
 נשעה שזני אדם נראין כארוכין אלא בחנוכה, ומהעות שהם
 נוקשין נשחוק ומנין שאפילו ילד מצטרף מכינים למשחק
 ה ש א ד : לא לחבורה, שנאמר, וילד לחבורתי : הם מקירין
 תעמוד על דם. אוחן חמלה ומכנין את הקרחין מאי קרתא וכל האזכה
 שאפילו לעמוד ברפוסא של משחקין, ואמאי הוא כזוכה
 נשעה שמשחקין בראש אסור : קורין להן האידנא קרתין משום
 דאס סהקר : מן

דשכיחי כולא שתא נבי נמורי קרתא, וכדאמר רב מבתא, כזמן
 הזה נשתנו עלינו סדרי בראשית, בראשונה לא היה מלאך המות
 בא לעיר אלא בשביל כלבים בוכים, ועכשו אינו בא אלא בשביל
 כלבים שחוקין, ומאן נינהו הני כלבי דהציפין נמורי דקרתא
 שיושבין ומבלין כל יסיהן בשחוקות, ובקיימין, לשחוק עושים
 לחם ויין ישבת חיים והכסף יענה את הכל : מחנ"י בכה בשחוקין
 ובהא אין משחקין, אין משחקין לא בנרדשיר, ולא באסקונדרה.
 ולא בפיספטין, ולא בקוביאנות ולא בעזין האבא, אלא בקרתא
 בלבד, אבל משחקין עם התנוקות בעטלין של אבר כדי לחנכו
 במצות. גמ' אמר רב קרתן מנין להא דתנו רבנן אין משחקין
 לא בנרדשיר ולא באסקונדרה וכו', דכריב, ישור כשך יקושים,
 וכתיב, לא תעמוד על דם רעך, ואיך משום דהו שחוק הפסילים,
 כדכתיב, כסיל בחשך הולך : אתמר, בפני מה אמרו חכמים
 אין משחקין בחנוכה אלא בקרתין בלבד, משום שיום טוב של
 חנוכה הוא זכר למסירת נפש הלכך קבעו בו שחוק דאית ביה
 מסירת נפש. מאי ניהו. אמר רב מרפן, כסירת מכן דדמיכ
 תרתי משמע, אי נמי כסירת נפש כבי, דאדם בהול על
 ספוטו חסנין דאתו ביה לידי הכאת. וכשהק במסון לישראל
 מי שריא דהא אכסכתא היא, ואסמכתא לא קניא. אמר רב אבין
 בקרתין אסמכתא ליכא, כדתניא, בני חבורה ינבנסין לשיבה
 הכל מפקירין בלבן את מעותיהם, ועל כל פרוטה ופרוטה

4 מסכת שבעת ימים פרק ראשון חנוכה

נטופסי דקרת. הנורות והנעים
 שנהם שאינם משתנים לעולם:
 שאל יכלו מן השוק. משום
 שירצו הקופלין עליהן
 נערצו חנוכה וינטל מן
 המטה: מאי אין מעכבין בהכנה.
 אצל נשחוק אכילו תיק מודה
 דמעכבין:
 שוורקין לקערה אומרין, הרי זו הפקר לכל
 החבורה, טרפו בכלפי חבה אחד מהם, הזוכה
 קונה במשיכה את הקערה ומהפכה על פיה,
 ומפקיד את הפרוטות לאלתר: אמר רב שפילאי,
 אסר לשנות בקרתא ממטבע שמבעו בהן
 חכמים, במה דברים אכורים, בטופסי דקרת
 אבל בשחוק הכל כמנהג המדינה, וכדאמרי
 אינשי, עלת לקרתא הלך בנמוסה. למיכרא
 דסבר רב שפילאי דצבעים וצורות מעכבין,
 ורמינהו, אמרו עליו על רבי צחקא הבטלן
 שהיה עושה לו פתקאות של גיד, וכותב
 עליהם מספרים בקולבם של איז, והיה משחק
 בהן בלילי חנוכה, דרריש תעשה ולא מן העשוי. לא קשיא, דרבי
 צחקא בטלן היה וסתם בטלן מלמד, ומאי משחק עם תלמידיו, כדי
 להגבין במצווה, דשרי אפילו בעגולין של אבר. הבנה בקרתין למה
 קן. אמר רב צחקא, שאל יכלו מן השוק. אבל אין מעכבין וכו',
 בשלמא מקום פשיטא לן דלא מעכב, דתנן בב"ס שהוא
 ואפילו באכסדרא וטרפכת, אבל טעות מאי מעמא דתנא קסא
 דסבר דלא מעכבין, והא גמירא דליכא הקפה במשחק. אמר
 רב גיימא מאי אין מעכבין, בהכנה, משום דקיימא לן דמכונא
 למשחק משכח שכיחא שיד היצר הרע באמצע. ורבן קרתיאל
 סבר אין סומכין עליו בערבי חנוכה משום דמדיד ביותר
 וחסנין דשבת.

הדרן ערך פרק שבעת ימים.

מ ס כ ת

נ כ ס י ם

כ ן

תלמוד ינקאי

עם פרוש קנז ובספיק.

מחבר ובסדר מאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

הוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דרוקערסאן, 50 טאנעל סטריט, ניו יארק.

מסכת אף על פי פרק ראשון נכמים א

מתני' אף על פי שאמרו חכמים, ולא חיישין שמא לאו נדיקס
נמסכת עניות; אין הכל מעלייתא היא מפני כי רתן
נלמנו על העשירות. הכל לאתיי של נודקין נודקין לכסות ולמזונות
סקונים עליות שמנות נניח הכנסת ולכל מילי דחיי : כאן נשאינו
ישראל, לאפוקי

לפי שאינם
עשין אלא
ליוהרא ומאנדין
מעוה אחריס;
נסימני עשירות;
נמי מוכר לה
מחי נינהו
סימני עשירות.
נמי. ולאחר
נדיקה

פרק ראשון

מתני' אף על פי שאמרו

חכמים הכל נאמנים

על העניות, אין הכל נאמנים

על העשירות, ואפילו בעדות

ובשבועה, אלא בסימני עשירות בלבד.

גמי מאי שנא אעניות דנאמנין ואעשירות דלא. אמר רב
סוצילאי משום דעשיר נקרא רשע כדכתיב ויתן את
רשעים קברו, ומסיים לו קרא ואת עשיר בפותיו, ואין אדם
משים עצמו רשע, ובעדות משום דחיישין לקנוניא, ובשבועת
משום מנ דחשוד אממונא חשוד נמי אשכועתא. מתיב רב
ומבינא, והתנן, האומר הריני חכם סימן שהוא כסיל, הריני
גבור סימן שהוא חלוש, הריני עשיר נאמן ובודקין אחריו,
קתני מיהת דנאמן מאי לאו דלכתחלה. אמר רב בינא, מאי
נאמן בדיעבד ולאחר בדיקה. ואיבעית אימא לא קשיא, כאן
בישראל כאן בשאינו ישראל, שאינו ישראל האומר הריני
עשיר נאמן במסיח לפי תומו ואפילו הכי צריך בדיקה לענין
הלואה, אבל ישראל אינו נאמן במסיח לפי תומו דאוקי נברא
אחוקתיה וסתם ישראל עניים הן, וכדריש רב ידען יש מתעשר
ואין כל וגי מתעשר ואין כל אלו עשירים של ישראל

לפי

2 מסכת אף על פי פרק ראשון נבחים

לפי שמוכין על הקרקע, והון המכפלים, לישנא דכתוב נקט, כלומר
 דנ להס. ואף על פי כן סמך זיכרית. מנקשים סכר כעכרון
 מ ת ר ו ש ש י ס כדרך התנרין
 וקונלים על שמוכין על המסחר מתרושש ונדוכתאחמרתא
 ישראל שהמה והון רב אלו עשירים של אומות
 נ ו ז ל י ס חת העולם לפי שמוכין על הקרקע.
 ממונס. נקרקע ועשירים של ישראל אמו לאו
 ממש, כלומר מוכסידין לנמרי. סמוכין על הקרקע ניהו, והא
 נעד מ ע ר ת תניא בראשונה אמרו לעולם
 ישליש אדם את מעותיו, שליש

בקרקע שליש בפרקמטיא שליש בבמפים, עד שבאי בני
 ישראל לאמירקא והעמידו על שנים על הפרקמטיא ועל
 הקרקע, ומשקיעין את הבמפים בקרקע. מאי לאו
 דבמוכין עד הקרקע גמי. אמר רב חביבא מאי בקרקע בקרקע
 במש, משום שאינם נוהרין בשעת קנייתם, ועושים מעשה
 אברהם אבינו, שמשלכין ארבע מאות שקל בעד מערה
 במכילה, ובבנקשים שבר בעפרון בן צחר, וכדתניא הקונה אינו
 קונה לעצמו אלא בשביל אחרים, והבונה עד כמה יבנה, עד
 שיהא חייב, ואין לזה ולזה אלא חזקת הבתים בלבד. מאי
 חזקת הבתים, כדאתמר, המוכר והקונה נעשים חברים, וחזקה
 לחברים בנכסים שאין מוציאין מתחת ידיהם דבר שאינו
 כסוכו, חזקתו של המוכר באונאת יותר משתות, וחזקתו של
 הקונה בפריעה פחות משתות, ושניהם זוקפין את השאר
 במלוה על מנת פרעון לסירוגין וחוזרין חלילה, המוכר
 נעשה קונה והקונה נעשה מוכר ובין כך ובין כך מעדיפין
 שבר דירה לשכנים. תניא כל הנכסים של ישראל נכסי דניידי
 הן, לפי שאין אדם מישראל קונה לו בית בלא מלוה על גבי
 כשכון, וזה שאמר בלעם הרשע, מה טובו אוהלך יעקב
 כשכנותך ישראל. אמר מר המוכר והקונה, מאי שנא
 שוכר דלא קחשיב, אמר רב ליסאי, שוכר לאו בכלל

מסכת

משכנותיך נפתח הוֹיִם מלשון משכון דיריהם . צמי טנמנטיין מלשון
ועצוטי ומה טונו זלשון סני נסור תן מין מאים, כלומר חדרים אכלים
ולרים. ועשירים
לנדלורד הוי, לפי שהוא קרוב
לשכר ורחוק מהפסד. תנא דבי
רבי בנאי, הני צדיקים שבדורנו
במה זכיין, בשביל שהם בונין
בתי טנמנטיין ואומרים לו
להקב"ה, רבונו של עולם גלוי
וידוע לפניך שרכבודך אנו
עושים כך, לפי שאתה יושב
ברום עולם אנו עושים חדרים
ורומים זלות לבני אדם, ולא עוד
אלא שאנו חסים על ממונם
של ישראל שלא יתבזבו על
כלי בית וסמלילים, לפיכך
אנו עושים את החדרים צרים

וקצרים כלולים של תרנגולים, נקיים מה שנאמר והבטת
צר מעון. אתמר, אין אדם זוכה לבחים באמירקא אלא
אם הוא ירא אלהים שדוחק את שבניו כדי לקיים בהם
לא יחדל אביון, כדכתיב, ויהי כי יראו המילדות את
האלהים ויעש להם בתים. אלא בסימני עשירות בלבד.
מאי ניהו. אמר רב ספרא סימני דחזירא דפושט את
הרגל לבעלי חובות ואינו מעלה להם אפילו גרה. ואמר
רב ספרא עתידים לנדלורדים של ישראל ליתן את הדין,
לפי שאין למדים מוסר מאברהם אבינו, שבשעה שבקש
אברהם אביו לקנות לו נכסים בארץ ישראל הלך וקנה
זו בית הקברות תחלה, ועשירים יל ישראל באמירקא
קתים להם נכסים תחלה ומשלמים עובר לשובר ואינם

4 מסכת אף על פי פרק ראשון נכסים

ועמד כלם	זוכרים את יום המיתה כלל שלא יקברו
צדיקים, לא	בבתי קברות של אחרים. ואמר רב ספרא
צדיקים נמורים	עתידים כל ישראל באמידקא להיות סמוכין
אלא צדיקים	על הקרקע כרבעי דכתיב, ועמד כלם צדיקים
לענין ירושה	לעולם ירשו ארץ.
צדק.	

הדך עלך מסכת נכסים.

מ ס כ ה
מ ס ו ה

סן
תלמוד ינקאי

עם פרוש קצר ומבפיק.

מחבר ומסדר סאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

הוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דרוקערמאן, 60 סאנעל סטריט, ניו יארק.

מסכת בראשונה פרק ראשון מסוה א

מתני' עניים נכורים ששמו מסוה ויש לו סון נמחוק שלמד את
על כניהם נחזרם על התורה משמאל לימין שאינו מנין

אלה התורה

כלשון הקודש

ולומדה מלשונות

אחרות

שמשמאלין

נקריאתן דיהא

לסם עניותא

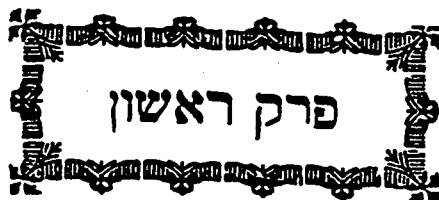
והו כעשירים

דיואלין נמסוה

אנימלך תקן

מסוה לעשירים

מתניתין דקמני

פרק ראשון

מתני' בראשונה לא היו יוצאין

במסוה אלא עניים בפורים

משרבו הצבועין יוצאין בה

העשירים בכל השנה כולה.

הכתמים שלא

יכירו צע"ז מי

ומי ההולכים

ויתנו לכל אחד

נדנה הנונה

נמי יש מתעשר

ואין כלי

והכי דריש קרא

יש רב מתעשר

נתירה ואין כל

נמחוק ויש רב

מתרוש נחורה

גמ'. הניא מפני מה התקינו מסוה לעניים בפורים כדי שלא יתביישו
בשעה שבקבלין צדקה משפסקו העשירים מליתן נפלה מסוה מעניים
ונתנה לעשירים כדי שלא יתביישו בשעה שאינם נותנין. עשירים
אין עניים לא והתניא מדה אחת לסדו רבנים ממשה רבינו
שבשם יוצאין לחוץ אינם יוצאין אלא במסוה והא סתם רבנים עניים
גינהו וקמני יוצאין במסוה. אמר רב ספרא הבא בבאי עסקינן
ברבנין עמיריקאין וכדדריש ההוא מדרבנן יש מתעשר ואין כל
מתרוש והון רב. יש מתעשר ואין כל. זה רב אירופאי שהוא
עשיר בתורה ועניותו מנולתו מתרושש והון רב זה רב עמיריקאי
שהוא רש בתורה ומתעשר מרבנותו ואבעית אימא רבנים
רפורטין נמי רבנים קיי דהו וכדאמר רב נהורא כל רב
שלומד את התורה משמאל לימין סופו שמתעשר ומתכבד
דכתיב ומשמאלה עשר וכבוד. תיש המלמדים השוחטים והחוזנים
וכן כל המתפרנסין מן התורה מן הכשרות ומן התפלה בעמיריקא
אינם יוצאין לחוץ אלא במסוה קמני מיתת מלמדים ונבירא
דמלמדים עניים הן. אמר רב ספרא מלמדים שאני דיאה להם
עניותא ולא מתעשרין עולמית. תניא אבימלך תקן מסוה לעשירים

2 מסכת בראשונה פרק ראשון מסוה

צראשונס לא היו יונאין נה כעשירי המלרים לכל דבר: נמתא
עשירים, ישראל קאי ולא נאומות דנויארק. דסנרא לה דנשנת
סעולס שלא שני של גליות
מנינו שקנלה דכתיב: הנה נתתי אלף כסף
שרס מאנימלך לאחיך הנה לך כסות עינים.
את המסוה דרש רב ספרא מאי דכתיב, ראות
ויעקב שחשד את פניך לא פללתי בשעה ששמע
יוסף שיונא הוא יעקב שנעשה יוסף בנו עשיר
נמסוה כעשירים במצרים אמר שמא מעשה עשירים
חשדוה שלמד בידו ואין אני רואה את פניו,
מעשים של כיון שבא לשם וראה את פניו
עשירי המלרים בלא מסוה שבה ואמר: ראות
ועשירים נזמן חמה
הזה

פניך לא פללתי. הנא דבי רבי

קושמא עת ידה מסוה שתבמל בכל העולם שנאמר: ובלע בהר הזה
פני הלום הלום על כל העינים, והמסכה הנכונה על כל הגוים. הנן
ההם חייב אינש לבסוסי בפוריא וכו' פורים יתל להיות באחר בשבת
במזא דנויארק בסוסי היכי משכתת לה? אמר רב שתויא משכתתלה
בבתי קפא ובכוסות על הלב, וכדכתיב: שתיתי ייני עם חלבי,
אי נמי במשקין מן המוכן שכנהג חסידים הוא לשתות בפורים
מן המוכן, וכחא דדריש רב סבאי, השתיה בפורים מצותה מן
המוכן, לפי שלא זכו לה ישראל אלא בזכותו של המן והמן נקרא
ממוכן. רב רויא אמר, משום גזרת רזזילד לא חיישינן. דאין
אפוסרופס לשתיה, שכן פצינו אצל עלי שאף על פי ששכר את
פיה של חנה חשדה וחשבה לשכורה שנאמר ועלי שופר את
פיה ויחשבה עלי לשכורה. ועשו אותם ימי משחה וסכהה. משחה
לישראל סלקא דעתך, אמי ישראל שותים או שוטים נינהו אלא
הוראת שעה הוה משום ששונאיהם של ישראל היו מלצלגין
ומונין את ישראל ואומדין להם נזירים אתם, ונזירים חוטאין הן,
וממי למדו זאת מאביהן המן הרשע, שקטרג ואמר, ודתייהם

מסכת בראשונה פרק ראשון מסוה ב

ופשתים כדת, ואמר אותו רשע מננה אותו צניל כד וקורא חנר
 שכסם שלנים מקיימן את השמים עליהן ואל סלונים אהם יושב
 כד אינם מקיימן את השמים עליהן ואל סלונים אהם יושב
 יסדת יוס כפורים. וסניר רצ ספרא דק וסדמיון סוף יוס
 וסוף דומה לכורים. מה טונו אהלך יעקב. אלל
 נניח של ישראל הכפורים אחת בשנה, וקראו יוס
 בפורים לאמר לך דעבודה פורים
 אחת בשנה היא. דריש רב ספרא, כתיב, אלה תולדות נח, שם הם
 יופת, וכתיב בתריה אחי יפת הנדול, אה על פי שהבבורה היתה
 לשם, לקח יפת פי שנים בנחלת נח אביו, משום שצפה הקביה
 שעתידים בניו של יפת לשנוא לבניו של שם ולא יוכלו לווד
 עמם בבפיפה אחת, לפיכך פתה את יפת ליכת לו פי שנים
 בנחלתו של אביו, והושיב את בניו של שם בבתי משקין, וה
 הוא שאמר הכתוב יפת אלהים ליפת וישכון באהלי שם. וסאי
 משמע דאהלים בתי משקין הן תדע שבלעם הרשע שבא
 לקלל את ישראל אמר מה טובו אהלך יעקב. ואמר ר'
 ספרא הכל תלוי במזל ואפילו המן שהיה בימי אחשורוש,
 שהרי כמה המנים קמו על ישראל בכל דור ודור ולא זכו
 שתיעשה להם אדוירטיון גדולה כזאת ושתיעשה יום משתה
 ושמחה על שםם. תניא בוא וראה כמה גדול שאינו כצוה
 ועושה מהמצוה ועושה, שבניו של יפת אינם מצוים על
 השתיה אפילו פעם אחת בשנה ואין לך יום שאין אתה מוצא
 מהם שכורים ברחובות, ושאין אתה שומע מכת מרדות כחבת
 שכרות בעתונין, ובניו של שם מצוין ועומדין על השתיה בפורים

4 מסכת בראשונה פרק ראשון מסוה

מטשם לשון ואי אתה מוצא יהודי מבושם ברחוב,
נקים כלומר בדבתיב: אין פרץ ואין יוצאת ואין צוטה
שכורי ומורי ברחיבותינו.
פירש נלשון סני
נסור על שם
סרית רע שיונח
מהשכור.

הדרן עלך מסכת מסות.

מסכת
כזבי

מן

תלמוד ינקאי

עם פרוש קצר ומספיק.

מחבר ומסדר מאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

הוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דרוקערסאן, 50 פאנעל סטריט, ניו יארק.

מסכת באחד פרק ראשון כזבים א

<p>מתני' נתקיעה, ננמי מפרש כי כי אומרים שאנו של אלהינו נתקיעה כן כוזבא סוף נתעברה זאכריל לא מנן אדם כי אם מרוח אל ממרום והוא א ת ח ל ת א דכזבא. הכל חייבין ככזבא לאתויי רדקטרין ושדכנין. שמה חייבין ממש כל השם כלם שם יאמרו אמת אין שומעין לכן אצל שגר</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p>פרק ראשון</p> </div>	<p>וילק לה מקרא. נמי כל אדם כ ו ז נ משמע אפילו אותן שאינם ח ח י כ י ס זאלהותו של יסו מאחר שמונין ללידתו כחזון סן ונתחייבו צרי' לכזבין. אתחלתא דכזבא</p>
---	---	--

מתני' באחד באפריל ראש
 השנה לכזבים ומצוה
 לכזב בו וכל המרבה בתקיעה
 הרי זה משובח ומובטח שיכזב

כל השנה כולה.

גמ' והא תנן ארבעה ראשי שנים הן, וחשיב להו לכולהו
 ואילו רה"ש לכזבין לא קא חשיב. אמר בר כוזבא בזמן
 שהיו ישראל סונין לבריאת עולמו של הקב"ה היו פטורין ברה"ש
 לכזבין דכתיב לא איש אל ויכזב, משקלקלו והתחילו לכנות
 ללידתו של אדם נתחייבו אף ברה"ש לכזבין שנאמר כל האדם
 כוזב. ומאי מעמא קבעוהו באחד באפריל בשום סוד העבוד
 שבו דהוה אתחלתא דכזיבא שכשאתה מונה מאפריל עד יאנואר
 אתה מוצא ט' חדשים. אתמר כויבא לאו חובת יומא הוה
 אלא חובת נברא, רב שקרן אומר הכל חייבים בכזיבה ואפילו
 בכל השנה כולה דכתיב כל האדם כוזב. מאי מעמא דתנא
 קמא, דריש רישא דקרא אני אמרתי בחפזי, פכלל דבחר בן
 לא סבירא ליה לדוד הכי, ורב שקרן אפר לך מאי בחפזי בארץ
 של חפזון. וכך אמר דוד אם ראית ארץ שהכל נעשה בה
 בחפזון ואנשיה חזין ומתין בחפזון דע כי כל האדם כוזב,
 דפזיזות מביאה לידי כזבנות. אמר מר רב, שקרן אומר הכל
 חייבין בכזיבה, הכל לאתויי מאי לאתויי שדפנין ורדקטרין.
 מהו דתיסא פטורין מידי דהוה אשכורין בפורים. וכל המרבה

2 מסכת באחד פרק ראשון בזבים

כל אדם לאו חייבין עמט אלא מותרים נכזינא זכל השנה כלה ומייצין אך נרסאן לאכריל.
בתקיעה, פתח בבזיבה ומסיים בתקיעה, אמר רב כחשאי תקיעה נמי בזיבה במשמע כדאפרי אנשי פלוני תקע לפלוני וכן מצינו אצל לבן הרמאי דכתיב ביה ולבן תקע את אחיו. אמר רב בלופאי באמערקא הבל תוקעין ותקיעתן כשרה לפי שתקיעה הוא סימן לחירות וכל המרבה לתקוע נקרא חכם שכן מצינו ביואב שלא שלח אחר אשה הכמה אלא לתסועה. דריש רבי פפרא אבת מארץ תצמת, מאי מארץ בהדש דסקרי מארץ, דכל השנה כולה האמת כבושה בקרקע כיון דמטי מארץ בתחלה לצמת לפיכך התקינו באחד באפריל רח"ל לכזבין בר כוזבא אוסר ארץ כמס דכל האומר אמת עכשו אין לו שכיחה אלא בקרקע.

הדרן עלך מסכת בזבים.

מסכת עמיריקא

בן

תלמוד ינקאי

עם פירוש קצרה וספיק

הן עוף מצער גדולה
ופרה סלא מתק (ק סדג יט)

מתנה ומסורה מאת העיר

גרשון ראזענצווייג

נליאלס

ביתם אגניסכער 158 איסם בראדווא

1892

מסכת

עמריקא

בן

תלמוד ינקאי

עם פרוש קצור ומספיק.

מחבר ומסדר סאת

גרשון ראזענצווייג

ניו יארק.

1909.

הוצאת בית מסחר הספרים של
ס. דרוקערמאן, 50 סאנעל סטריט, ניו יארק.

מסכת אין בין פרק ראשון עמיריקא א

סתני' אין בין עמיריקא. למעליה. שלשה חלקי יסוד : והיה לנוס שמה. קמירי : אלא שעזר מלכות. שהחלק הרצעי לא נדרא אלא לחק

מקלט : עמא

ריקה. על שם

רקיס וכוחים

אשר חרות

שאלו זה : עלו

נראשונה. לחכוקי

העולין עכש

ללאו כלו יוחסין :

עזרי חרס.

היינו חרס דרננו

גרשון : שהיה

חמרי עונותיהן.

על ידי שנעשו

שם עזרים

ונמילא עונותיהן

פרק ראשון

מתני' אין בין עמיריקא לשאר

ארצות אלא שעבוד

מלכות בלבד דברי רבי ידקא

וחכמים אומרים עמיריקא כשאר

ארצות לכל דבר :

גמ' הניא לא נבראה עמיריקא

אלא לארץ מקלט, שבשעה

דלית נעמיריקא :

וחכמים אומרים.

דשעזר מלכות

נעמיריקא נמי

ליכא, דכל

שעזר דשוכטי

ואטורים לחכמי

שעזר מלכות

הוא :

גמ' שלשה חלקי

היה

דקודם שגלגלה

עמיריקא לא היו

נעולם אלא

שגלה קלומבוס את עמיריקא באו שלשה חלקי הישוב לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו לפניו רבנו של עולם כתבת בתורתך (ויי' י"ג) ושלשה את גבול ארצה, אמר להם הקדוש ברוך הוא והיה לנוס שמה כל רוצח. אמר רב ספרא צפה קלומבוס באצטגנינות שלו שעתידה עמיריקא שתיעשה ארץ מקלט לרקין ופוחזין של כל העולם כלו ובקש רחמים שלא תקרא על שמה קראוה עמא ריקה. איני והא תנן כל הארצות עיסה לעמיריקא שעמיריקא בחזקת יוחסין עומדת. אמר רב מבינא מאי יוחסין פסולין של שאר ארצות כדתנן עשרה יוחסין עלו עם עזרא מבבל וקחשיב סמורים ונתינים וכו' הניא נמי הכי עשרה יוחסין עלו בראשונה לעמיריקא. ואלוהן רוצחים, גנבים, כושרים, מדליקי בתים, מזיפי שמרות, סוכרי נפשות, עדים זוממין, פושטי רגל, עוברי חרס, ובנים סוררים ומורים, ויש אומרים אף נעדרות שנתפתו, ולמה נקראין יוחסין לפי שכל הפסולין של שאר ארצות כיון שבאין לעמיריקא נעשין בה יוחסין. במהניחא תנא מפני כה היא נקראת עמיריקא, משום שהיא מסרקה עונותיהן של

2 מסכת אין בין פרק ראשון עמיריקא

ומתמרקין : כי יש לכסף מוצא. דהכי הדיוט הרי הוא כמלך כדמסיים קרא דריש להאי קרא יש יחוס לכסף ויש יחד שצני ישראל : קרנא ירקא. מקום שעל ידי זה נעשין צני אדם גרין הארץ נלע"ז : צין רצועה למקל. מוזקקין וטהורין : מה צין רצועה מחי טעמייהו. מחרי דשענוד מלכות נמי איכא נעמיריקא והא נאחרת דליכא מלך שענוד מלכות היכי משכחת לה : ראשי עס נכלל מלכים וינהו. ושענודן מעין שענוד מלכות הוא : האי קרא נישתתל וכו'. ונישתתל שחי דצני מלכים הן ולאו דיקא ראשי עס חלל חסילו

בני אדם, ממאין נעשו בה מהורין, ופסולין נעשין בה יוחסין, ובמה היא כמדת ומיחסת אותן בבסקא שנאמר (ויב נ"ה) כי יש לבסקא מוצא, ואין מוצא אלא יוחסין בדכתיב (ספיה) ומוצאותיו מקדם מימי עולם : והכמים אומרים וכו'. מאי מעמייהו. אמר רב טבינא פברי ראשי עס בבלל מלכים ניהו דכתיב (דברים) ויהי בישרון מלך בהתאבקה ראשי עס. ורב ירקא אמר לק הא קרא בישראל קא משתעי דבני מלכים ניהו. אמר רב

של שוטר צמורי למקל של שוטר נעמיריקא מלאך המות מה לי התם מה לי הכא : אחורי ארי. דאשה קטן ושוטר כניעתן רעה נעמיריקא. מעולל. מלשון עוללים. לויכער נלע"ז : שכלם יכולין להזיק. יש גורסין דרכן להזיק והיא עקרה : נזירים

ידעיה מחלוקת בשעבוד מלכות, אבל שעבוד שופטים ושוטרים אפילו רב ירקא מודה דאיכא, דהניא אמרו לו הכמים לרבי ירקא קרנא ירקא ובי מה בין רצועה למקל, אמר להם האי לאו שעבוד מלכות אלא שעבוד שופטים ושוטרים הוא. הניא נם דבי, לא יצא הרוכל בסלו לרשות הרבים אלא אם יש לו רשות, ולא יעמוד הכושך בקרון של פירות על מקום אחד למכור פירותיו, ולא ילך אדם בד' אמותיו של שומר מפני הסכנה, פנע. בו כנוול זה יפסע לאהוריו, הכה במקלו על קדקדו חנם ימכור את דינו לשמים ואל ימכרנו לשופט לפי ששוטר כרעא דשופט הוא : ת"ר אהורי ארי ולא אהורי אשה, אהורי אשה ולא אהורי קטן, אהורי קטן ולא אהורי שומר, שנאמר (ספיה ד') ננשיו מעולל ונשים משלנו בו. כותיבי ארבעה אבות נזיקין הם,

מסכת אין בין פרק ראשון עמידקא ב

נזירים. טעמכערעק זלעז: שבור זכלל שוטר. ומתניתא דקתני שלשה מזיקין לא חשיב שבור לפי ששבור חף שבור זמשמע: שלשה סלי חורי כו'. כדמכרש לקמן דהוקסא עמידקא למזרים וילף מקרא כוש וכוס ולוד ונני חף הנזיר: חרות

על הלוחות. כמו שגנינו אל הקרא חרות אלל חרות ומסיק דלון חרות נעמידקא אלל על הלוחות. כלומר זכתה ולא זכועל מוש:

כתני' חף חת. לא זו חף זו: גב' זח שוחד לעולם. וכיון שהדבר נהג זכל העולם לחו זכת מודינה דחמי- ריקא היל ונתי קומטעלן: זהו זה הב קפנר דשח גרים: ע"ש הגורל ממנין וכו'. קא סיד דזאתרל דליכא גורל לא סיד שוחד ומתק דגורל נמי

גמ' באי קונה אי נימא משוחד פשיטא דתניא בא זהב לעולם בא שוחד לעולם ואמר רב. שופטא זהב זה הב. אלא מאי קונה עושה. והתנן. כל נשיא ונשיא שממנין בעמידקא על פי הגורל ממנין אותו. באי גורל שוחד נאמר כאן (בסלי מין) בחיק ומל את הגורל ונאמר שם (שם כ"א) ושוחד בחיק, חיק חיק לגורה שוה: ורב ינקא אומר אף את הגונש. מאי טעמיה א"ר ספרא דריש קרא דכתיב (ישעיה י"ד) שבת נגוש שבתה מדהבה: ת"ר אלמלא כסף וזהב לא נתמנה כל נשיא בעמידקא שנאמר (תהלים קל"ה)

4 מסכת אין בין פרק ראשון עמיריקא

שוחד נמשנוע שמשחדין את סנאין לשיים ומכיסין על סקלים : וכסף סרנתי. והכי דריש לקרא. הכסף והזהב שסרנתי עשו אותו לנעל נעמי : אין נחמד אלא זהב כו'. מוסב על תיר דלעיל דאין נשיא ונליג וכרנס נחמד סונ וטסור אלא מי

שיש לו זהב לכזר לנעלי הכוליטיקין : סרנתי הינקים. סאזרחים שינקו סורת עמיריקא צילדותס ומדקדקין צנידסא דינקותא שלהס דלא תשתכח ממי זרעס : נמי יסדת עוז. ומנינא אין עוז אלא תורה : וללעוס עלי מרורים טשו טאנאקא נלע"ז : נמי אוקשין. שמוכרין שס כהורה על ידי הכרזה וכל המרבה נמסיר הסמורה וכה נמקסה. ויש נזה אונאס גדולה שנאין

מתני' כל מנהג שנהגו בעמיריקא ואפילו הוא מנהג של שטות אין בו משום בזיון, כל כסחר שהחזיקו בו הינקים ואפילו יש בו גנבה וגזלה אין בו משום אונאה, כלל

גדול אמרו חכמים במסחר כל אונאה מותרת חוץ מאונאת עצמו : גמ' למה לי-לסתני מנהג ולמה לי לסתני מסחר. צריכא דאי תנא מנהג הוה אמינא מנהג אין משום דמנהג ינקים תורה הוא דכתיב (תהלים ה) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז אבל מסחר דלאו תורה היא לא ואי תנא כסחר הוה אמינא כסחר משום דנקרא קדש דכתיב (ישעיה ג) והיה סחרה ואתננה קדש אבל מנהג דלאו קדש הוא לא, צריכא : כל מנהג וכו' כגון כאי אמר רב ציבילאי כגון לאכול בשוק וללעוס עלי מרורים : כל מסחר וכו' כגון מאי אמר רב ביוזא כגון בתי אוקשין ובתי כשקין כדתנן הקונה כלי כסף מן האוקשין ומכאן סינים וכן הקתה יין בבית הכשקין ומכאן

מסכת אין בין פרק ראשון עמיריקא I

גם המוכרים בין הקונים ומיקרין לכיכך נדיני שמים חיצים חצל
 את השער ומונין את הקונים שאינן נדיני אדם פטורים: תניא נמי
 מנעלי הנסיון: הקבלנים והערנים. הכי. דאין אונאה לרנים: חטו
 שמקבלים עליהם נשנות נחים, מים אין לו עליהם כלום: ההוא שיוני את עננים.
 לחקן דר כים גברא דזבין מאני דכספא בביתא נא אחיד נמרמה.
 לעשות נשרים דאוקשין בעשר סלעין נפק דק ולריך זה שאל
 ולחפור נורות ואשבח דלא כספא הוא, אויל מאל את אחיו
 שיחין ומערות: ומכיר יתהון בפלגא דסלע, סליקו נמרמה ויונה
 נכלו. אכילו ע"י דוחמלויה: ואורח אוחיו: קורין
 לשמים הוא. לחנותא למשתי כסא דהמרא לככף מונה.
 לאפוני צערא יהבו ליה ביא ובעו מלשון

מיניה פלגא דסלע קרי אנפשיה (ישעיה א') כפפך היה לסינים כבאך
 מהול במים: אמר רב ידעיה בשם שאין אונאה ליחיד כך
 אין אונאה לרבים דתניא הקבלנים והערבים בין שקבלו מן
 היחיד בין שקבלו מן הצבור בניין בנינים עד עראי, נפלו
 יהויקו או הסיתו פטורים מדיני אדם והייבים בדיני שמים,
 לפי שעל מנת כן קבלו שלא יוציאו כההה ידיון דבר שאינו
 מסובן. אמר רב מקשן אי הכי בדיני שמים נבי לפברי.
 איל משום שבניניהם פורחין באויר ואוירא לשמים הוא. תניא
 נבי הכי הבא מן הדרך צריך להודות לפי שהגשרים והתעלות
 הספינות וענלות של קיטור שבעמיריקא בחזקת כבנה הן שנאמר
 ומהלים קליט) כל דרכי המכנתה: חוץ מאונאת עצמו. אמו
 בשופטני עסקינן, הכמים עצה טובה קא מסכע לן שכל הבא
 להונות את חברו יזהר שלא יונה חברו אותו שנאמר (בראשית כ"ז)
 בא אחיד במרמה: אמר רב כספא גדולה אונאה שמאכלת
 בשר לבעליה דכתיב (ישעיה מ"ט) והאכלתי את בונך את בשרם:
 ואמר רב כספא עשירים שבעמיריקא במה הן זוכין בשביל
 אינאה שכן בעמיריקא קורין לכסף מינה: דריש רב ידעיה מאי
 דכתיב (תהלים ק"ד) זה הים גדול ורחבי ידים וע' זה הים גדול זו

6 מסכת אין בין פרק ראשון עמיריקא

מלשון אונאס . עמיריקא שנמשלת לים מה הים קולט כל מה
לני הלולא . לני שזורקין לתוכו ומכסה עליו , כך עמיריקא
הלולא שעשין קולפת כל הבא אדיה ומכסה על כל פשעיו .
זעתי ריקא שם רמז ואין מספר , אלו בני האדם שרומים
שנותנין את לרמז שכל הגדול מחברו בולע את חברו .
המחזלים על חיות קטנות עם גדולות , אלו העשירים הקטנים
השלחן לכל המחזיזין זיחד שהולכים ומתעשרים עד שנעשו גדולים , ולמה
וכל מי שיכול לקטוף יותר נקראים בשם חיות לפי שכל הכשים עצמו כחיה
ידו על העליונה . שדורסת ואוכלת ממנו מתקיים בידו : אמר רב
ספרא האי עלמא חדתא לבי הלולא דמיא חטוף
ואכול חטוף ושחזא שנאמר (תהלים קכ"ה) יניע כפיד כי תאכל וגו'
אז תקרא כפיד אלא הפיד שכן בלשון יונית קורין
להציבא חפקא :

הדרן עלך אין בין

מסכת חבל ירוקים פרק שני עמיריקא ד

כתנאי הכל ירוקים. לקמן מוכרש ששנה אחת שמו לרבינו ומניד כשט
מאי ירוקים: וכלם ששנו ששנה אחת שמו לפרדיגור ומלמד כשט
וכו'. יצאו מכלל ירוקים ואין ששנה אחת שמו לפרופיסור דמהניא להם
מלגלגין עליהן שנוי השם למאן
צין אחיהן דאמר רובא רב
וקרוניהן: ומלמד אנל לנוד
נב' מאי צינייהו. חרש שוטה וקטן
הא רב מניד אף הן נכלל: מאי
ומלמד היינו הך ירוקים נכרים.
דחרש שוטה וקטן ובלם ששנו את שםם ואת
ומתקן רבינו וכו' בנדיהם אעיפ שלא שנו את
כלומר רב כשט לשונם יצאו:
לומסס עסההן

מתני'

גמ' הכל לאתויי מאי. אמר רב ידעיה לאתויי חדש שומה וקבן
רב מבינא אמר לאתויי רב מניד ומלמד. מאי בינייהו
רבינו פרדיגור ופרופיסור איבא בינייהו, לרב ידעיה דאבו
חדש שומה וקבן רבינו פרדיגור ופרופיסור בכלל ולרב מבינא
דאמר רב מניד ומלמד הני לאו בכלל ניהו: הכל ירוקים הם.
מאי ירוקים, אמר רב ספרא נחותי יבא באוהה ששנינו ולא
בירוקה שעל פני הים. מתקיף ליה רב מקשן אי הכי אפילו נקא
ששהה בספינה נמי. אלא אמר רב ספרא מאי ירוקים נכרים,
כתיב הבא (תהלים ל"ז) ובירק דשא יבולון וכתיב התם (שם י"ח)
בני נבר יבולו לגזרה שוה: אבעי' להו נשים ירוקות הן או לא.
תא שמע, אסתר ירקרקת היתה שבע סינה. אמר מר אבתי
ירקרקת היתה, והא כתיב (אסתר ב') הדסה היא אסתר מכלל
ששנתה את שמה ותנן וכלם ששנו את שםם וכו' יצאו. אמר
רב תופרא שנתה את שמה ולא שנתה את בנדיה אמר ליה רב
מקשן והא כתיב (שם ה') ותלבש אסתר מלכות, מכלל ששנתה את
בנדיה נמי, איל קודם ששנתה את בנדיה ירקרקת היתה:
תנא בשעה שקלל משה את ישראל ואמר (דברים כ"ה) יכבה ה'
בירקון ירד קלומבוס ונעץ קנה בים והעלה עליו

8 מסכת הבל ירוקים פרק שני עמיריקא

ומנסהים: וירקון שמים. נויארק נחלק. ולא עס ינקים: מאי משנים מנחמין. אוחיות הנה ירקון: נאלע מראוון. אכל שלומדין מלות אנגליות אחדות ומנטאין נאלע מנאלל לאו שינוי מעליא הוא: אוחן שלא כהונן חס סימן ניכר שירקון הזקן נכלל נגדים

הוא ונריך שני: שרמון ועליו נבנה כך גדול. כארדוט נלעז. אלא נחער. של עמיריקא וירקון שביה: והוא מין עץ שינלחנולו: אטו ינקים לאו מנדלי זקן נינהו ונינקין אמר רב חלפתא שני השם הרצה ואינו לומד כולו עלמא מודי כיצד צאלע מראובן וריצל לשון אחת על דלאו ירוקין הן: נוריס: ואניס שהזיקו ישראל. מדינה. שני בגדים כיצד ירוק

שלמה ונוהעמים לעזות כמותם: אפילו יפים בקרועים ובלבד שנעשו בעמיריקא. מדקדקין אף עייהם. הוויקין מדקדקין עס יסרלנ מנדלי זקן

ואמר רב חלפתא, הזקן בבל בגדים הוא הדע שבשעה שבת הנון בן נחש בגדים של עבדי דוד גלח גם את חצי זקנם. אמר רב מנחא, זקן אין לו תקנה אלא בתער. אמר ליה רב חלפתא אטו ינקים לאו מנדלי זקן נינהו. אמר ליה כל מצוה שהחזיקו בה ישראל מן העמים מדקדקין בה יותר מן העמים. איבא דאמר רבי אמר לו גדול המצווה שלא לעשות ועושה כשיאנו מצווה ועושה, שמיום שנהנו ישראל בהגלתה מדקדקין אף עמהם כחוט השערה. אתמר נמי שער אחד בזקן כבנה דכתיב (שופטים ב') כל זה קולע באבן אל השערה: אף על פי שלא שנו את לשונם וכו'.

והא אנן תנן שבע מדות מנו חכמים. בירוקים, אוכלים לתיאבון, הולכים באמצע הדרכים, מקלים את קלומבוס, משנים את לשונם, שואלים מה שידעים, מבקשים עצה ואינם מקבלים, מזילים את השער. קתני מידת משנים את לשונם, מאי משנים מנחמין וכדאמר רב לננאי, ישראל למה הוא דומה להוכי שמנבנם בכל לשון שהוא עומע שנאמר (דברים ל"ג) והם תכול רגלך ישא כדברותיך: אמר רב ספרא ירוק בשבעת ימים הראשונים אפילו בתו מתביישת בו שנאמר (נחמד י"ב) ואביה ידע ירם

מסכת הכל ירוקים פרק שני עמיריקא ה

ירוק ירק. דרש מלשון ירקון. שנה נס את לשונו. שזכה לדבר אנגליה:
מהני' נחמיסא ונדלוסקמא. שקיס של עור שנושלין נהו סחורה.
גמ' מסייעין איהו. קרוניו ומכיריו ולא חונה היל קלא רשות: המזיקין.

קטנים שנחשבו
נאמנה אמות
מזיקין וכו' נכל
מקום שמזכיר
נמני מזיק קטן
נחשמה: הוואלדיק
נחור. דלוי לא
משלם ללו רשע
הוא שהמשלם
עושה לכניס
מחורת הדיו:
ונגד נוגדי' נגדו
משמע שאלה
נגדו נהס
הנגדים נגדי
נס הס:
חמיר

בפניה הלא תכלם שבעת ימים, מכאן ואילך
בין ששנה את שמו ואת בנדיו הוא כתבייש
בירוקים אחרים, שנה נס את לשונו הרי הוא
ינקא לכל דבר:
מחני' במה פדלר יוצא בכל ובשק ובארנו
בחפיסא ובדלוסקמא ורב דהקן אובר
אף במחטים ובעצי נפרית שבידו:

גמ' תנו רבנן ירוק שעברו עליו שבעה ימים
ואינו יודע בבה להתפרנס כפי'עין אותו
לחיות פדלר. ביצד, קנין לו כל ומעב כחורה
ומגלין לו רזי דפדלנותא, ואיברין לו גך חור
על הפתחים, ומברכין איהו בשתי ברכות ברוך
אתה בצאתך וברוך אתה בבואך, ברוך אתה

בצאתך שלא ייאלצו בו המזיקין בדרך וברוך אתה בבואך, שיהא
ביאתו כיציאתו, ובה יסה את שכבו לכבול הבילות של כחורה
כחמור גרם, לא ובה ימס סלו ויהיה לעובד שנאמר (בראשית כ"ט)
ויש שכבו לסבול ויהי למס עובר: אמר סר ומגלין לו רזי דפדלנותא,
ומאי ניהו, אמר רב רובלא, שני רזים, שכל קונה המשלם לפדלר
כה שהוא חייב לו הוא צדיק נמור, וכל פדלר המשלם לחנוני
מה שהוא חייב לו הוא צדיק נמור שנאמר (ישעיה כ"ד) צבי לצדיק
רזי לי רזי לי בוגדים בנדו ובגר בוגדים בנדו: ושתהא ביאתו
כיציאתו. אמר רב רובלא שישב לביתו שלם בנופו שלם
בסחורתו. אמר ליה רב מקשן בשלמא שלם בנופו ברכה
היא אבל שלם בסחורתו אמו ברכה היא. אמר ליה זימנא
דברכה מעלייתא היא: תניא שלש כשכרות לפדלר כשכרה

10 ממכת הכל ירוקים פרק שני עמיריקא

חמור סוגל. נושא חזילות של סחורה עליו כחמור נרס: פנויים לועקים.
 אית דגרסי לועקים ואינו נענים: תינוק יונק: הכדלר נעשה כתינוק שיונק
 מחדים לומקות
 שחינו מונק כמה ראשונה חמור סוגל, שניה חנונים לועקים,
 שסוף צריך שלישית תנוק יונק ואינו מוצץ, ועל כל משמר
 למאכלו: כה הוא שואנ כארי ואומר אוי לי שהחרבתי את כחי
 וריש שנכדלר. ופזרתי מסון של אחרים לבין האומות: אמר רב
 ספרא פה וריש שבפדלר בנס הן עומדין, בא וראה
 כמה גדול כחו של פדלר מכח יעקב אבינו שאילו
 ביעקב אבינו כתיב (בראשית ל"ב) ויאבק איש עמו, ובפדלר כתיב
 (שה"ש נ"י) ככל אבקת רובל: ואמר רב ספרא ארבע מדות בפדלר,
 ספוג ומשפך משמרת ונפה, ספוג שהוא סופג את החמורה מן
 החנונים, משפך ששופך את הכל אל הקונים, משמרת שמניח
 את החמורה וקולם את החובות, ונפה שאינו מתמלא בקליפות
 כדכתיב (ישעיה ל"י) להנפה גיים בנפת שוא:

הדרן עלך הכל ירוקים

מסכת אלו חייבים פרק שלישי עמיריקא ז

מתני' וקטנים שהגיעו לחינוך. לקמיה מפרש לזמן חנוך.
גמ' נשעת הצנה. ששכיחא עזודס: נשעת הסלק. שאין עזודה מניס
כלל: דתדיר

מתני'

אלו חייבים בעבודה האנשים והנשים וקטנים
שהגיעו לחנוך. רבי עניא אמר כל שהוא
חייב באכילה חייב בעבודה:

גמ' אמר רב פעלן לא שנו אלא בשעת הבזה
אבל בשעת הסלק הכל פטורין, דתניא
שתי עתים לעבודה עת בזה ועת סלק. מי
שמרח בבזה יאכל בסלק ומי שלא מרח בבזה

ידעב בסלק, דכתיב (קהל י) עת לבקש ועת לאבד, עת לבקש
עבודה ועת לאבד כחו, ומאי טעמא נאמר עת לבקש החילה
מיכוס דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. כהקף ליה רב תופרא
והא כתיב (אסתר ט) ובבזה לא שיהו את ידם אל התם שאני
דבשעת הסמריק הוה דכתיב ברישא דקרא ועמד על נפישם:
רב עובדא אשכח למר יונן דהוה קאי אפעהא דבי
פקטורא והויה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי
עלמא הוה אמר ליה, איל מאי טעמא העובדין בעמידתא אינם
רואין עולמן בחייהן. א"ל משום דעמיריקא מרובה באוכלסין
של ירוקין, וירוקין נעשו סקבין, וסקבין מבלי עולם הן. מאי
בזה, שכבוזין העובדין את כחן בחנם. סלק, שמסתלקין
פעבודה וסתין ברעב. סמריק, שכשעה שכניחין את עבודתן
נשיתן ובניהן סומרין על פניהן וכופין אותן להחזיר את גרושתן:
האנשים והנשים. ונשים חייבות בעבודה, והתנן כל הנשים
בעמיריקא דיין מה שהן עושות בביתן לבעליהן לבניהן
ולברדריהן. לא קשיא כאן בנשואות כאן בשאינן נשואות

ושאינו תדיר.
וסלק תדיר הוא
לצנה. נשעת
הסמריק הוה.
שנטלו העובדין
מתלאתן עיי
ענמן ושלל נרשו
נעלים: כ א ו
נשאין נשואות:
סין ודלי חייבות
נעזודה נכקטרי
ונקטיות

12 מסכת אלו חייבים פרק שלישי עמיריקא

תמטיות: נרי
דיירין. ל פי
שמדיירין ומרזין
זנל זנל:
סכטיר זנל.
שעסה נר מוטה:
שערה. דרש
שערה מלשון
שערות: עתונים.
מכתני

ואיבעית אימא תנא דסתניתן עבודה שבבית נמי
עבודה קרי לה וכדאמר רב מבינה גדולה עבודה
שאשה עושה בביתה, דכל מה ששפחה כנענית
היתה עושה לאדוניה אשה בעמיריקא עושה
בעצמה. באבת אמרו האשה מכבסת את
הבגדים, נודת את הרצפה, מבשלת התבשילין,
מצעת את הבטות ומשמששת את הברדרין. תניא
נמי הכי עבודה יתירה נתנה לאשה מלאישראיש

נאמר (בראשית י') בעצבון היאכלנה ולאשה נאמר הרבה ארבה
עצבונך: אמר מר ומשמששת את הברדרין, מאי ברדרין, אמר
רב ספרא אמרה לי מיכית דביתחו דרב רובלא ברי דיירין, כאותה
ששנינו הברדרין את ידהו: קמנים שהגיעו לחנוך. ואיכא חנוך
בעמיריקא יהא תמן אין בדנבין את הבנים ואת הבנות ואין
מגדלין איתן לתורה ולמצוות טובים אלא לחופה בלבד. מאי
חנוך זמן חנוך: ואיבעית איכא חנוך מלאכה בדהניא הקמן כיון
שהצטיר בנביא, אביו פסיד מעונשו ומחנכו לעבודה: ורבי
עניא אימר וכו' במאי פליגי, אמר רב ספרא בקמן
שלא הגיע לחנוך. מנא ליה לרב עניא דקמן שלא הגיע לחנוך
חייב נמי בעבודה. סקרא דבתיב (בראשית יג) לרגל המלאכה
ולרגל הילדים, נאמר מלאכה אצל ילדים ללמד שחייבים במלאכה.
ותנא קמא אמר לך שפיל לכיפא דקרא, עד אשר אבוא אל אדוני
שעירה, אינו חייב בעבודה קד שביא שתי שערות. תניא כותיה
דרבי עניא, הכל חייבים בעבודה ואפילו ילדים קטנים שנאמר
(שמות י') לכו עבדו ובתיב בהריה גם מפכם ילך עמכם: אמר רב
ידעיה השולח את בניו הקטנים למבור עתונים יצא, כרתניא
מכירת עתונים לבני גדולים מסחר, לבני קטנים מלאכה, לפי
שהקטנים אינן מוכרין אותן אלא עי ריצה וקפיצה ומויעין בה
דרכה: ואמר רב ידעיה לדידי חזי לי ההוא ינוקא דהוה קא רהיט

מסכת אלו חייבים פרק שלישי עמיריקא ז

כי הורמין בר ליליתא בשוקי דמחוזא וסליק
 לברין וצבין ושורר כהאי דהאי וכהאי להאי ונקים
 גוימי בידיה ורמיה קלא מאן בעי עלמא ושמשא
 ואותו היום, משליך קרחי כפתים לפני קרתו
 מי יעמוד הוה: תנו רבנן איזה עבודה, כל
 שהיא מערכת את כל גופו של אדם לפי
 שהיקשה עמיריקא למצרים, דכתיב (יחזקאל י')
 כוש ופוש ולוד ובני ארץ הברית, ובמצרים
 בתיב (שמות א') כל עבודתם אשר עבדו בהם
 בפרך: תניא במקום שנהגו להשכים ולהערים
 ולהערים, לעשות מלאכה מעומד חייב לעשות בעומד, בידים
 וברגלים חייב לעשות בידיו וברגליו, הכל כמנהג המקום.
 ולהשכים ולהערים כמנהג תליא מלתא והתני כל העובדים
 חייבים להשכים ולהערים שנאמר (תהלים קמ"ג) ששכבתי קום
 מאחרי ימתי איבדתי לחם העצבים ואין עצבים אלא עובדי
 עבודה שנאמר (בראשית י') בעצבון ת-כילה. מאי נהגו נהגו
 ועישין בן: אמר רב ספרא על שני דברים עמידקא עומדת
 על העבודה ועל גמילות חסדים, עבודה כדאמרן, גמילות
 חסדים כדכתיב (משלי י"א) גומל נפשו איש הכד, אבל תורה
 לא משום דכתיב (דברים ל') ולא מעבד לים היא:

הדרך עלך אלו חייבים

מתני' שהיה פדלר ונסתחז. שהלך עד שהסתחז שאין לו כשרון למכור ויהיה עובד ונכסל שאין לו כשרון נס למלאכה ננות ישראל ששות אותו

למלתי שלזה לינו

נרק כשרון כלל

נמיסהזמן גרמי

זמן מלמדים

הוא חני שנה

נשים חייבות

למי שכל תכשיטי

חשה נזמן תליא

זמן. סיזון נלע"ז

ומעוק

מתני'

מי שהיה פדלר ונסתחז, היה עובד ונפסל, בנות ישראל מרחמות עליו ועושות אותו למלמד לבניהן, לפי שהמלכות בעמיריקא אינה לא מלאכה ולא חכמה והכל כשרין לה, מעשה בחכם אחד שיצאו מוניסון שלו בסוריא למורה אמן ופדנג ובישבא לעמיריקא חששו לכסור לו תלמידים והגיהו לו שילך עד שיסתאב:

גמ' מעשה לסתור. הסורי מהסרא והבי קתני במה דברים אמורים במי שכתב ישראל מרחמה עליו, אבל מי שאין בנות ישראל מרחמות עליו אפילו הוא חכם שיצאו מוניסון שלו למורה אמן ופדנג אין מוסרין לו תלמידים, ומעשה בהרם אחד וכו'. ומסירה בנים למלמד בנשים תליא מלתא, אין בהתניא רב מלמדיאל אומר הנשים בודרות מלמדים לבניהם ולא האנשים לפי שמסירת תינוקות לבית רבן מצות עשה שהזמן גרמא היא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים חייבות בה וכל מצות שנשים חייבות בה אנשים פטורין ממנה. פטורין מאי טעמא, אמר רב ידעיה מאי פטורין שפוטרין את עצמן כידי דהוה אירוק בן יוסו דהתניא ירוק בן יוסו פטור מן התפלה, פטור סלקא דעתך אלא אימא שפוטרי את עצמו הכא נמי שפוטרין את עצמן. אמר סר לפי שמסירת תינוקות וכו' ומסירת תינוקות לבית רבן מצות עשה שהזמן גרמא היא והתנן בעמיריקא התקינן שאין מוסרין תלמידים למלמד אלא לחדש. אמר רב חדרין מאי זמן זמן דעמיריקא ומאי ניהו חדש: תנו רבנן בודקין לחון ואין בודקין למלמד לפי שאין אדם ששים עצמו למלמד אלא אם כן נכנס בו

מסכת מי שהיה פרק רביעי עמיריקא ח

ומעוף השמים יתבחנו. כלומר מחדר מכני שלא ידע לכתנהג שיהא רוקח
 שהוא כלול שיושנים בו עומות משם נוחה הימנו: משום פוע. דמלתא
 יתבחנו: ויסרו למשפט. המלמד לינו חייז אלא ליסר ולעשות
 מהמלמדו תלמידיו אצל ללמדו תורה הוא דבר המסור לנביא: אי אכשי
 נמלמד זס. רוח שמות וכל שהוא שובה אהמלמדיוכועי
 הרי זה כשר למלמד שנאמר את תלמידהס: כל מלמד שיש בו דעת. היינו
 (אייב ליה) מלפנו מנהגות ארץ. בודקין לדירה ואין בודקין
 לחדר לפי שכל בית שחוא עס אמותיהן של תולדות ולהחניף
 לחדר שנאמר (שם) ומעוף השמים להן

יתבחנו. המוסר את בנו למלמד אינו מוסרו על מנת ללמדו
 תורה אלא על מנת ליסרו שנאמר (ישעיה כ"ח) ויסרו למשפט
 אלהיו יורנו. המוסר את בנו למלמד אמו מסירתו מסירה
 והתנן האיש שמסר את בנו למלמד אין מסירתו מסירה לפי
 שיבילה אישה שתאמר אי אשתי במלמד זה. הבא בבאי
 עסקינן במוסר מדעת אשתו: לפי שהמלמדת אינה לא מלאכה.
 מנלן, אמר רב פקחא שמונתה בשבת. הניא אביה מלאכות
 ארבעים חסר אחת ואיזה היא מלמדות שאף על פי שעבודת
 פרך היא מותרת בשבת. ואמאי נגזר עליה משום פוצע. אמר
 רב זנבא משום דהוקשה למלחמה דכתיב (תהלים י"ח) מלמד ידי
 למלחמה ובמלחמת מצוה פציעה מותרת בשבת: ולא חכמה.
 והא כתיב (שם צ"ד) המלמד אדם דעת. אמר רב פקחא יש דעת
 שהיא ככלות דאמר קרא (קהל א') דעת הוללות וככלות. אמר
 רב ידעיה כל מלמד שיש בו דעת חדרו כתמלא דכתיב (משלי כ"ד)
 ובדעת חררים ימלאו. דרש רב ספרא מאי דכתיב (בראשית כ"ו)
 תבוא אל אבותיך בשלום וגו' בשעה שהוציא הכהן את
 אברהם אבינו החוצה ואמר לו כה יהיה זרעך. הראה לו
 חדרים ומלמדי תינוקות שבכל דור ודור מדינה ומדינה כיון
 שהגיע לחדרים ומלמדים של דור זה בעמיריקא נפלה עליו

להן: לאחר קדיש אחרי מותו. למכה על הצוואה שצריך להשחית נשניל
להצילו מדינו של ניהנס: רק אלו זה ולנטל עונת האכילה נשנת:
שחריכין ימים לוקנה ושינס. תרדמה דכתיב ויהי השמש
שלא ילמדו נניסן לבוא ותרדמה ונר והנה אימה ת ד ע לקרוא
לקרוא עזרית רק חשבה גדולה נופת עליו. כהנן: שני
אחרי שנים רבות ישראל נומלן
ללמוד: אימה אלו החדרים כסה ואומין תמיד
בהנ' ואפילו שנאמ' (אימה ר') ומחדרים אימה
כתרגול חשבה אלו המלמדים שמחשכין
וכי. כלומר עיניהם של תלמידיהן. גדולה זו
שחלמו לקרוא הרמת יד בדכתיב (שמות י"ד)
נעלמה: נוכח וירא ישראל את ה' גדולה, אמר איא לפני
נ'ר

הקב"ה כלום עתידה אש של ניהנס לכלות נפשותיהן שד אלו
שישחיתן את בניהם לחדרים ומלמדים כאלה שנאמר והנה
הנר עין ולפיד אש, ענה לו הקב"ה הבטחה זאת נהנה
וכא אב שמוסר את בנו למלמד שילמדו לאמר קדיש אחרי
ביתו, אף על פי כן לא ינצלו מדינו של ניהנס רק אלו שמאריכין
ימים לוקנה ושיבה, היינו דכתיב תבוא אל אבותיך בשלום
תקבר בשיבה טובה:

מתנ' המטפל בבר מצוה מלמדו לקרוא בתורה ואפילו כתרגול
שקורא בבני אדם, ובלבד שימסור לו דרשה לפי
שדרשת בר מצוה ככת צבור היא:

גמ' תנו רבנן היה עולה על הבימה, רבו עולה עמו ולוחש לו
באזניו ואומר לו אישי בר מצוה, קרא אהה בפך שמא
שכחת או שמא לא למדת, משביע אני עליך שלא תשתחק
ומובטחך שתדך בשלום, שבני ישראל נומלן הן. הניא גדול
יופ הבר מצוה בעמיריקא כיום הלדה, שכשם שבשעת
לדתו של ילד מלאך בא וסומו על חוטמו ומשכיתו כל מה
שלמד במעי אמו, אף ביום הבר מצוה מלאך סומו על חוטמו

מסכת מי שהיה פרק רביעי עמיריקא ט

נר חמנות. נר ומשכיתו כל מה שלמד מרביו, וכשם שתינוק
לסו חק סוף: בן יומו פטור מן המצות אף הבר מצוה
חזן על כי שהיה נעשה פטור מן המצות: אמר רב ספרא
מפני מה מפטירין בנביא לבר מצוה מפני
שנעשה פטור מן המצות, ומפני מה קורין לו בר מצוה
ששם שנעשה בר מצות: לפי שדרשת בר מצוה וכו'. תיר
ארבע דרשות הן, דרשת פולטיקון, דרשת אנארכין, דרשת רב
ודרשת בר מצוה. פולטיקון מה הוא דורש, גורלך תפיל
בהוכנו. אנרכי מה הוא דורש, ונתתי מופתים בארץ דם
ואש ותברות עשן. רב מה הוא דורש, לרב תרבה נחלתו. בר
מצוה מה הוא דורש, מכל כלמדי הסכלתי:

הדרן עלך מי שהיה

18 מסכת איזה היא חברה פרק חשי עמיריקא

מתני' מקום פנישה. נגמרו מפרש מאי פנישה :
גבי מזינים. טרוסין נלעזי מכאן שאין חזרה וכו'. לכו שהממונין חונת
החזרה היא: ואל

מתני'

איזה היא חברה כל שיש בה עשרה חברים ושיש
לה מקום פנישה :
גמ' ליטא מתניתין דלא כרב סנדלאי דהנן אלו הן
הממונין בחברה, הראש והנגו, שלשה מבינים שני
סופרים, סוכן, נבאי, ושמש, מכאן שאין חברה.
פחותה מעשרה דברי ר' חייטא, רב סנדלאי אוכר
תשעה וקמן. לעולם אימא לך מתניתין כרב סנדלאי ועשרה חברים
גבי תשעה וקמן קתני. במאי פליגי, אמר רב חבורן בממנין לקמן,
רב חייטא פבר אין ממנין לקמן משום הא דהנן אין ממנין
ממנה בחברה אלא לכו שבמחזין בו שלא יהיה בן תורה כל
ימיו, ורב סנדלאי פבר בעמידקא אפילו בקמן מובטחין שדא
יהיה בן תורה. והלכתא ממנין לקמן אפילו לראש החברה דכתיב
(ישיב יי) הלא אם קמן אתה בעינך ראש שבטי ישראל אתה :
וישיב לה מקום פנישה. מאי פנישה-מיטינגא, מאי מיטינגא
אמר רב כפרא אסיפה, ומאי קרי לה פנישה משום דלשון
פנישה חיות במשמע דכתיב (ישיב יי) ופגשו צימ את איים
ובדאמר רב מבינא כל אספה שיש בה אכילה ושתיה, קימה,
הדיכה ובזון הרי זו אסיפה של חיות, דכתיב (שם יי) ויאספו
פלשתים לחיה ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים כתיב הכא
עדשים וכתיב גבי עשו עדשים ויאכל וישת ויכס וילך ויבן.
סתקיף לה רב מקשן והא כתיב (פדי יי) פגוש דוב שכול באיש
ואל כסיל באולחו, משמע דכסיל באולחו לאו פנישה היא,
א"ל כסיל אחד באולחו לאו פנישה היא אבל כסילים רבים
באולחם פנישה מעדיהא הוא: גופא כל אסיפה שיש בה אכילה

צדקה

20 **מסכת איזה היא חברה פרק חמישי עמיריקא**

גמ' משפחות משפחות. השני כמו משפחות: לסיכות של כומצי. מלמטיטונע
זלע"ז: מהני ינזא. התרעה שמתרעין על דבר שנזקה מועלת וכו' עלת

זלזות העשירים
כעלוקי לוחים
דמקנתרין. קת
העניים נזנרים:
גמ' אמו חברות מתין והא חברות היינו הק
מלך

דצבור וגמירא דאין צבור מתין, אמר רב לאומיאל
חברות לאו צבור אלא צבורין צבורין הן וכלין וסתין סאליהן.
כדאמר רב ספרא קשין צבורין לישראל ככפחת שנאמר (זכריה י"ג)
וספדה הארץ משפחות משפחות: תניא מפני מה נהחייבו
ישראל בכל דור ובכל מקום להביא מנחה לעשו משום שנתפרדו
לחבירות חברות, כדכתיב (בראשית ל') וישת לו יעקב עדרים
לברו, וכתיב (שם ל"ב) ויהן ביד עבדיו עדר עדר לברו, ומאי
משמע דעדרים לשון חברות הוא דכתיב (שם א') על עריו חבריו:
וחברה של צדקה וכו' מאי בקולי קולות אמר רב עסקן שהוקעין
וצרעין והוקעין בהתניא אין נוקקין לדבר צדקה אלא אם
כן מתרעין עליו בכר העתונים שבעיד ומכריון והורשין עליו
באכפות של פוסבין. מתקין ליה רב הברן שאר כל החברות
שמתות בקולי קולות מאי הוקעין וצרעין והוקעין איבא. אל
התם גמי הוקעין והוקעין איבא ובאנתה ששינוי התוסע להבדלו.
אמר רב אין נוקקין לדבר צדקה אלא איב מתרעין וכו' והא
אמר רב ידעיה. מהניא יבבא לעתידיו כי בינא לשבבי, לעשירים
לא מהניא לעניים מיהת מהניא, כדתניא מפני מה מתרעין על
דבר שבצדקה משום דצדקה דומיא דתענית היא, ואמר רב
מבינא עלה זאת אוסרת עניים דעבדי בתענית עבדי נמי בצדקה.
עשירים דלא עבדי בתענית לא עבדי בצדקה. אמר ליה רב
צריטא חס ושלום פסקת את כל העשירים מן הצדקה אלא
עשירים אף על פי שנותנים נותנים אותה שלא כהוגו ועל
די אנשים שאינם מהוגנים וכדאמר רב ידעיה הני נבאי צדקה
די יתבון בשוקא תמניא יהבין בחר דסקנתרין. תנא שני דברים
התקינו

חניא .

שני דברים התקינו גבאי צדקה בשוקא חסניא ולא הורו להן חכמים, שהעמידו מלאך המות על פתחן, ושחולקין צדקה ולא כבוד ואפילו לרב. ההוא עניא דאזא לשוקא חסניא מרף אבא, נפק האי פליסמנא, גנדיה, ערק וצווח ווי ווי שמארסין והורשין בכאן את הפזוקים, צדקה תציל ממות כתיב, מות מציל מצדקה לא כתיב.

ח"ר שלשה דברים מנו חכמים שמעבירין רוע הגזירה, וישראל שבועמיריקא לא קיימו בעצמן אלא שנים בלבד שבטעה שנורה מלכות יון גירוש על ישראל ירחו וקנים ונורו תענית, וגעו כל העם בבכיה ובקול וכשהגיע לסמון מיד פסקו ואכרו גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם החרש הזה שלא באנו לכאן אלא בשכיד מסון, וששמוננג חביב עדינו מעמנו ומאחינו, וכשאנו מפורין אותו, אין אנר מפויין, אלא על חונים נאים רבנים נאים, אקטורים נאים ואקטירות נאות, ועל כל דבר שיש לנו כבוד או תענוג מזה, יאברו אלפי ישראל ולא יחד מאלפי שקלינו כדום :

חנא ביאו ונחויק טובה למחויקי אודסין ופרדסין, שאלמדיא בלין ופיקניקין לא היתה כל חזרה של צדקה בעמיריקא יבולה לעמוד, לפי שאין עשירים של ישראל פיתחין את שקיהן אלא לשם שמחה, אמר רב ספרא מאי קרא (תהלים ל') פתחת שקי ותאורני שמחה :

מות מציל מצדקה. דהכיאת שומר כדי להמית חייא : שלשה דברים צום, קוד ומסון : שנים מהן. ששרו בתענית וחשמיכו קולי קולות אבל מסון לא נתנו : חונים נאים ורבנים נאים. לא דווקא אלא איירי דבעי למנקס נאים אצל אקטורים ואקטירות, נקס נכי אצל רבנים וחונים :

פרק ששי. מה בין רב.

מתני' מה בין רב ארמלקי לרב רפמי, רב ארמלקי אוכל ואינו עושה בחול ובשבת ורב רפמי אוכל ואינו עושה בחול אבל לא בשבת. רב ארמלקי אינו נאה דורש ונאה מקיים ורב רפמי נאה דורש אבל אינו נאה מקיים.

גמ' וחו' ליבא והאיכא שכתת. תלמוד דתניא רב אולפא אומר רב בימי רבנותו מה הוא עושה, יושב במל' זשוכת תלמודו שלמד בימי הדימיתו, במה דברים אמורים ברב ארמלקי אבל רפמי אינו שוכח תלמודו לעולם. תנא ושייר. מאי שייר דהאי שייר, שייר פשימי דספרא דתניא רב ארמלקי יש לו פשימי דספרא לפי שהוא כותב הכשרים על הפשר על הברכשאות ועל היין, רב רפמי אין לו פשימי דכפרא לפי שהוא מכשיר את הכל בפיו. גופא לפי שהיא כותב וכו' והא תנן אוכל ואינו עושה. מאי כותב על ידי אחרים וכדאמר רב דננאי הרבנים אינן נוקקין לכל לשון ואפילו לדשון הקדש וכשהן כותבין כיתבין כצדיקים גמורין שמלאכתן נעשית על ידי אחרים. איני והתניא חששו רבנים בעמיריקא לתקנת בנות ישראל, לפיכך הן וריון ומקדימין לגמין. בא' גם לידן אין מחסיצין אותו אלא כותבין ומשתלמין דאלתר, מאי לאו דכותבין דומיא דמשתלמין מה משתלמין ע"י עצמן. אף כותבין ע"י עצמן. אמר רב מבינא שאני גמין שנכתבין בדשון ארמית. מתיב ליה

מתני' בחול אבל לא בשבת. ואינו עושה קאי אבל לא אוכל דאילו לענין אכילה אסור רפמיין מתענין בשבת נינהו : אינו נאה דורש ונאה מקיים. יש גורסין ואינו נאה מקיים : גמ' הדימיתו. קידם שנעשה רב : הרבנים אינן נוקקין. כלל וז' נקום בידך כל מקום - שנקם רבנים סתם ארמלקים במשמע :

רב מקצן והא מלאכים שזקקין לכ' לשון נמירא שאינן
 נוקקין ללשין ארמיה, רבנים שאינן ניקקין לשום לשון
 ללשין ארמית לא כל שכן. אלא אמר רב מצינא משתלמין
 ע"י עצמן וכותבין ע"י אחרים. ואבעית אימא משתלמין נמי
 ע"י אחרים היא ומאן נינהו נשיהן ושמשיהן וכדאמר רב
 רבינאי כל רב השרוי בלא אשה ובלא שמש שיוי בלא
 ברכה: אמר מר אבל רב רפרמי אינו שוכח ח"מ"דו לעולם,
 אמר רב ידעיה ואת אומרת אין שכחה שלא מדעת דאי
 אנורת יש שכחה ש"א מדעת רב רפרמי אמאי אינו שוכח
 תלמודו. תא שמע רב רפרמי ששכח פזק אחר בלשון
 הקדש מביא אשם מרפות על שגתו והא לא היה ליה ידיעה
 בתחלה וקתני שכח. אמר רב חלפתא הכא במאי עסקינן
 בארמקאי שנעשה רפרמי ומאי שכח ששכח לפני מי הוא
 עומד ודורש ושיג והוכיר פזק אחר בלשין הקדש שמביא
 אשם מרפות משום דחייש ליקרא דנשי. מאי אשם מרפות
 אמר רב מספלאי שמורף על לבו ואומר במטותא מנייכו
 נשין יקירין דתמחלין לי דאשתמשית בלשנא דשכבא
 באודנייכון. ורב רפרמי נאה דורש והתנן שלשה דברים
 מנו חכמים בדרשות של הרפרמין, מביאין לידי תחתוניות,
 ליזי שינה וליד הקאה. אמר רב מספלאי אידי דקתני
 רישא אינו נאה דורש קתני סיפא נאה דורש. ואבעית
 אימא נאה נמי דקתני כאותה שאומרין לכלה ירקרוקת כלה
 נאה וחאורה וכדאמר רב עתיקתא מרידיגור שדרש אומרין

דליכא שכחה ש"א מדעת. שאין אדם שוכח דבר אלא אם כן
 היה לו ידיעה תחלה: בארמקאי שנעשה רפרמי. וחזו ליה ידיעה
 תחלה שזכר דקתני ששכח לפני מי הוא עומד ודורש: לשנא
 דשכבא. כך קורין הי"כין ללשין הקדש, שכבא בלשון ארמית
 סתם: מביאין לידי תחתוניות. שצריכין לישב זמן רב על מקום

לו נאה דרשת נאה כונת ואף על פי שלא דרש אלא
במעשה מרכבה בלבד. מאי במעשה מרכבה? אמר רב
ממפלאי מרכבה ממש כההיא פרידנא דפזח בדרשה
ואמר הכי; ארבע מיכות הן, מיכת פלונית דביתהו דרבי
פלוני סלקת למתא בוכתא למובן לה לבושין חדתין,
מיסית פלונית טאגנתא אתת להבי לפי הדוא של פלוני
ואויל וחשיב להון כי רוכלא עד דסיים באמן. הניא לפני
אדיהן של נוצרים רבני דפרמין שואלין ודורשין בהורהו
ולידתו של ההוא גברא לקיים מה שנאמר (ישעיה ג')
ובילדי נכרים ישפיקו;

אמר מר לפני אדיהן של נוצרים שואלין ודורשין וכו',
ומי שרי? מתניתא מני רב לבנא דרריש רב לבנא שלוש מן
התורה מנין, דכתיב (בראשית פ"ו) עו משלשת וענדה
משלשת ואיל משלש. אמר רב מיסינא כבא הרי אני וקן
מכרה כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר על ישראל
שמתבבין עליהן את השלוש עד שדרשה רב לבנא
מהא דאכלי בפוריא חלימין וקורצין דשומשמן ברי תלתא
תלתא קרנהא. כי סמא הדבר לרב כפרא אמר חיפוק לה
נמי כהא, דמקיפין בתרנגולא לבנא בערבא דיומי דכפורי
תלתא ומנין;

אחר לשכונ דרשתן: מרכבה ממש. שמספיק בנשים שזלו או
שירדו ממרכבה וכראדיל וספרש: ובילדי נכרים. חיד נוספת ככו
בני אתוננו: ישפיקו. לשון דרשת ואמית תוא בלשון אנגלית. חלימין.
קריפלך: דרריש רב לבנא. מספר במעשה שחיה: דמקיפין
בתרנגולא לבנא. כשום דשמית של חאי דרזן רב לבנא הוא מכיא
לית נכי ראיה מתא דתרנגולא לבנא שלוקחין לכפרת בעיח"כ:

מתני' שלשה חייבין בכרבל וא"ו הן רב רופא ועגלון :
 גמ' מאי כרבל אמר רב ספרא צילנדרא, מאי צילנדרא
 כפלושא, מאי כפלושא כלפקא, מאי כלפקא כתיו פיפא
 ואמאי קרי ל' כרבלא משום שכל הנושאו מתנאה בו כתרנגול
 הוה שמתנאה בכרבלתו וקורא ומקעקע וטודיע לכל שתרנגול
 הוא. איבעי להו כרבל רשות היחיד או רשות הרבים הוה,
 תא שמע החייטין והגדלרין שעלו לגדולה ונעשו גבאין
 ופרוידנטיין פחכרות קונין להם כרבלין ואינן יוצאין בהן
 בחור אלא בשפתות וימים טובים כלכר והא סתם כרבלין
 קמנים וורקין בהן אבנים מרשית הרבים, וכתם קמנים שוורקין
 אבנים, קמנים של ישראל ניהו, אי אמרת בשלמא כרבל רשות
 הרבים הוה שרי להם לקמנים בפחות מר' אמות, אלא אי
 אמרת רשות היחיד וריקת אבנים מי שרי וקא עברי על
 לפני עור לא תתן מכשול: לעולם אימא דך רשות היחיד
 ומאי יוצאין, יוצאין שלא פרישות חכמים. הי"ש שלשה חייבין
 בכרבל ואלו הן רב וכו' ואחמר עלה בחור וק"ו בשבת. אמר
 רב חבימא דלמא לכולי עלמא אכור ולרכנן שרי מידר
 דהוה אשעמנו לכהן גדול. מאי הוה עלה, אמר רב חבימא
 כרמלית הוא דכתיב (שה"ש י') ראשך עליך ככרמל מ"ך
 אסור פרהמים ומאן מלכירבנין: אמר רב מבינא כרבל חיבת
 עגלונין היה ומפני מה נתחייבו בו רבנין של ישראל משום
 דרוכבין על כנכת ישראל ומקיימין בה הא דכתיב (שם א')

מתני' שלשה חייבין בכרבל. לקמיה ספ"ש מאי ניהו כרבל :
 ועגלון. דרור בלע"ז שסנהיג את הסוסים בצללות ובצבים
 וחוח כמרא דאתרא : גמ' כתיו פיפא. סק-וצלוש בלע"ז: וקא עברי
 על לפני עור. הנה שיוצאין בכרבל עוברין על לפני עור לא תתן
 מכשול שמכשילן את הקמנים בחלול שבת : מידר דהוה אשעמנו
 לכה"ג. דלכולא עלמא חוח אסור ולכ"ג חוח שרי :

לסומתי ברכבי פרעה וגו' אמר די' רב מקשן אמרת ברכנין
 מה תאמר ברופאין, אמר ליה רופאין וודאי דומיא דעגלונין
 נינהו כדאמרי אינשי קדרין ואסיין לפום סוסיא מהכבדין.
 רב חכימא אמר כרבל חובת רבנין היא ולא נחייבו בו
 רופאין ועגלונין אלא משום דמתקריין נמי רבנין דכתיב גבי
 רופא (עמוס ח') רב הפגר בכל מקום וגבי עגלון כתיב (ישעי'
 ל"א) על רכב כי רב. מתקיף ליה רב מקשן אי הכי שוחם
 מוהל ומלמד נמי רבנן מתקירין דכתיב רב טבחים, רב
 סריסים ורב החובל. א"ל אין הכי נמי והא קתני מתני'
 שלשה ותו לא, אמר די' משום דבהני מילתא דפשיטא היא
 דבכלל רבנין הן, דתנן ערבי רבנין ברכנין, ואלו שנקראין
 ערבי רבנין, החו"ן והשוחטין המוהלין המלמדין השוכנין
 והברחנין, ומפני מה נקראין כן משום דעבדי לאחלופי
 אומנותיהן זו בזו ומשתמשין בערכוביא. תניא בא וראה
 במה גדול כחו של כרבל בעמיריקא שאפילו עם הארץ גמור
 נעשה על ידו לרב, לרב סלקא דעתך, אלא אימא לערב
 רב. אמר רב ספרא מאי קרא דכתיב (שמות ת') הן רבים
 עתה עם הארץ.

תני תנא קמיה דרב ספרא הדרקטורין חייבין בכרבלין
 משים שכך דרכן של סופיין וכותבין מאמרים לעתונים
 שמקדימין וקורין לדרוקטוריהן רבנין. מתקיף ליה רב ספרא

קדרון ואסיין. עגלונין ורופאין מתכבדין בעיני תביות לפי סוסיחן :
 רב הפגר בכ"מ. חאי ק"א ודאי ברופא קא כשחעי שטרנא פגרים
 סתים ע'י סמני תרפואות שרו : רב סריסים. לפי שרוב המוהלים
 שבעמיריקא אינן מוכחין ובקיאין באומנתן ומסרסין את הילדים לפעמים :
 לרב החובל. חיינו מלמד שחובל בתלמידים : הן רבים עתה וכו'.
 דרש רבים מלשון רבנים :

שמקדימין וקורין. שכותבין כמין הקדמא למאמריהן ומספרין

תנן התם המדיר את ביתו מרוכלין ומכעלי מומין אסיר במחברין
איבעי להו מחבר כרוכל או כבעל מוסדמי, למאי נפקא מינה
למקח וממכר. ת"ש וחכמים אומרים כל שאין לו מנעלים
לרגליו ותנינא לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה
כנצלים לרגליו אי אמרת בשלמא מחבר כבעל מים דמי
מומין לאו למכירה נתנו, אלא אי אמרת כרוכל דמי הא
רוכל סחורה אית ליה וסחירה למכירה נתנה ומכור ויקנה ליה
מנעלים. לעולם מחבר כרוכל דמי וסחורתו לאו למכירה
נתנה לפי שאין לה תובעין. ת"ש איזה מחבר שנקרא חכם
זה שמשים את עצמו כחכם מביישין אותו ואינו מתבייש
דכתיב (תהלים נ"ח) כמו חרש יאמס אונו חובר חברים מחכם,
שימ דמחבה כבעל מוסדמי ש"ס : תניא כל המחבר ספר
בעמיריקא או שבא ממדינת הים וספרו בידו הרי זה משוגע
קל וחומר מדור מלך ישראל, ומה דוד מלך ישראל שלא כתב
אלא תיון אחרים שלא לצורך נחשב למשוגע זה שכתב
או שהביא ספר כולו שלא לצורך לא כל שכן. אמר רב
ידעיה כל כאב ולא כאב ראש של מחברין, כל חודי ולא חילי
הדרוקן, כל מיחוש ולא מיחוש של סופרין אי אפשר לה
לעמיריקא בלי תופר אבל אפשר לה בלי סופר, אשרי למי
שהוא תופר או למי שהוא סופר : וחכמים אומרים כל שאין
לו וכו' במאי פליגי אמר רב רצעני בסנדלר שנעשה
מחבר רב מחבריאל סבר אוקמינן גברא אחוקתיה כיון

המדיר את ביתו שכותב על דלת ביתו, רוכלין ובעלי מומין לא יבואו
אל תבית : ובעלי מומין. לאו דוקא אלא כל עני שחזר על הפתחים
במשמע ואדחא דסלחא נקים : למאי נים למקח ולממכר. דאי
אמרת מחבר כרוכל דמי מקח וממכר נמי איכא ואי כבעל מוסדמי
נרבה איכא מקח וממכר ליכא : לפי שאין לה תובעין. אין קופצין עד
סחורתו של מחבר ולא יוכל לסבור אותה ולקנות לו מנצלים : דלאו

סנדרלר הוה ודאי אין לו מנעלים לרגליו כדאמרי אינשי
 סנדרלרין יחיפין אולין ובלאו סמנא דחור על הפתחים
 וספר בידו לא ידעינן בו דמחבר הוא, וחכמים סברי לא
 אוקמינן גברא אחוקתיה דהואיל דנעשה למחבר גדי אנשיה
 דלאו סנדרלר הוה. א"ל רב מקשן ומי איכא כי האי גוונא.
 א"ל אין כדאמר רב קראן רובן של ספרים שדפסין
 בעמיריקא ריח של ופת נודף מהן. ההוא גברא דיתיב
 אסרנא דמסאנא ארבעין שנין ולא אסתעיא ליה מלתא מדיק
 דעמיריקא וחביר ספרא דהוה ביה טלאי עד גבי מלאי
 וא"ל מקרתא לקרתא ומביתא לביתא וזבין ואסיף מסון
 הרבה, כי מסא הדבר לרב ספרא אמר היינו דכתיב
 (קהל י"ב) וכמסרות נמועים בעלי אסופות. אמר רב קראן
 דרירי חוי די האי ספרא דלא הוה ביה אלא הקדמה אריכתא
 בלבר והוה מוקף הסכמות של רבנין כהנדר המסמר :

פרק שמיני. כל כתבי.

מתני' כל כתבי העתים הבבליים אין מצילין אותן מפני
 הרליקה ומעונין גניזה:

גמ' כתבי העתים הבבליים בעמיריקא מאי עבירההון.
 אמר רב מבינא כתבי העתים של ישראל, ואמאי קרי
 דחן בבליים משום שנכתבין ברשון ברלדה וע"י כופרין

סנדרלר הוה. דאי חות סנדרלר הוה עוסק במלאכתו:
 ריח של ופת נודף. שרבריהן נודפין בזפת וסימן ניכר הוא שכותביהן חיו
 יריהן מלוכלכות בזפת וזה דרכן של סנדרלים: וכמסרות נמועים
 בעלי אסיפות. שכל מי שעסק בנמיעת מסרות בסנדרלים מאסף מסון ע"י
 שנעשה למחבר: מוקף הסכמות כסנדרל המסמר. הסכמות
 של רבנין הקיפותו והר חוי כסנדרל שמוקף במסמרו:

מתני' אין מצילין אותן. בשאינו צריך לקנח קמירי:
 גמ' שנכתבין ברשון ברלדה. לשון זריגון שכלול מכל הלשונות:

מבולבלין, כדחנא רב דנגאי עלובין ישראל מכל האומות,
שכל האומות שלא נחנה להן אלא לשון בדולה משמשות
עכשו בלשון ברורה, וישראל שנתנה לו לשון ברורה
משמש עכשו בלשון בדולה, ולא עוד אלא שסופרין
מבולבלין בדבלו את ספרותו וקיקלו את מעמו הרא הוא
דכתיב (איוב יב) מסיר שפה דנאכנים ומעם וקנים יקח:

ומעונין גניזה. גניזה למאי אי נימא גניזה כרי
לקרות בהן לאחר ימן, הא אמר רב קראן כל
העתונין דין שעתן ואם עבר זמן במל עניני,
ועתונין הבבליין במל ענינן אפילו בזמן, אלא גניזה
דומיא דחמץ לשריפה, וכדחניא דנו חכמים את העהונין
הבבליין בשריפה משום שמלאין הכל וריק וכוזיב (חניק
ב') וייגעו עמים בדי ריק ולאוים בדי אש ייגעו. מהקיף לה
רב מקשן והא חני מתניתן אין מצילין, בריעבד אין לכתחלה
לא. אמר רב חנונאי סתם דליקה לכתחלה היא דאמר קרא
(שמות כ"ב) כי תצא אש ונו' שלם ישלם מבעיר את הבערה
מכאן שאין ש' יוצאה מן השמים אלא אם כן מביאין
איתה מן ההדיוטות נגזין העתונין הבבליין סיפגי
הגשים והקטנים משום שמלאין לצנות ונבול פה. תיא אידך
שני דברים קבלו ישראל מן העמים ויוצאין בהן עי' ידי לצנות
ונבול פה בלבד ואלו הן עתונין ומיאמראות. אמר רב
חכיסא גדול עונשן של סופרים שמבבלים את פיהן מעונשן
של אקטורין לפי שאינה דומה שמיעה לראיה: אמר רב

סופרים מבולבלין. שאין בהן דעה: במל ענינן אפילו
בזמן. למח לית לגזון: לכתחלה לא. משמע דאינו חייב לכתחלה
בשרפתן אלא אם אינו דליקת בריעבד אין מצילין: שאינו דומה
שמיעה לראיה. שבמיאמראות שומעין את הצנות והנבול פה
ואין רואין אותן מעל כתב כמו בעתונין, ודגית חסרת משמיעה:

כפרא אין לך דבר העומד ברומו של עם ככתנין ואין לך
 ארין השמופה בעתונין כעמיריקא, ואין לך עם בעמיריקא
 שעתוניו מכוערין כישראל ומי גרם לזאת רדקטורים שאינן
 מהיגנין: חנא שבע מרות מנו חכמים ברדקטור מהיגן ואילו
 הן, מתון ברוחו, עומד בדעתו וכדבורו, אוהב את השלום,
 אוהב את האמת ומקבלה ממי שאמרה, היה עבד לקוראיו,
 ארון לסופריו ושאל רוח בפני כל מי שגדול טחנו,
 וחלופיהן ברדקטור שאינו מהיגן. על רדקטור שאינו מהיגן
 הנוצב אומר (ירמיה ס') ופקדתי על כל טניל בערלה,
 ועל רדקטור מהיגן הכתוב אומר (ישעיה ליג) והיה אמונת
 עתך חזן ישועות חכמת ודעת.

מתון ברוחו. שאינו יוצא לריב עם כל מי שפגע בכבודו: עבד
 לקוראיו. שאינו חושב את עצמו כארון ליהון שלו לכהוב בו כח
 שחמן, אלא הוא כעבד לקראיו וכוחב רק מה שמביא להם חועלת:

∴ הדרן עלך מסכת אמעריקא

מדרש אפר

מאת

גרשון ראזענצווייג

הוצאת בית מסחר הספרים שכ
ש. דרוקערמאן, 50 סאנעל סמריט, ניו יארק.

מדרש אסתר

המולך מהודו ועד כוש. כלומר שלקח לעצמו
את כל יהודי ולעמו נתן את כל "כוש" כאורחא דקסרין
דיספיטאין ומפשאין בזמן הזה.

חור כרפת ותכלת. מפני מה נכתבה תיבת חור
בחית גדולה. אמר רב בון משום שהיו לצני הדור מרגנן
אחרי אחשורוש ואומרים שגב הוא, מפני שקודם מלכותו היה
עני ומיד אחד נשיאותו נתעשר, מה עשה, צוה לכתוב להם
חור בחית גדולה, כלומר לא עכברא גב אלא חורא גב.

והשתיה כדת אין אונם. אתמר אין אונם
בשתיה לפי שמי שתלתו באונם מופו ברצון.
ותסאן המלכה ושתי. ראשונה שבנשים שעמדה
על זכותיה ושררשה חפשיות לאשה, ומה שבקשה לא מצאת.

ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים
ראה נמורה שמשש היה, שנמלך ביודעי העתים הרדקסורין
והרפורטרין שבדור. ולא ידע דהגו גברין אין להם בעולמן אלא
סנסציאות בלבד. ובשעה שצרכו ישראל לשלוח שער המדבר
לא שדחו אותו אלא ביד איש עתי.

ומדבר ברשון עמו. וכי כה ענין זה לכאן אלא
זה שאמר הכתוב, ועני כסיל בקצה הארץ. צפה אחשורוש
באצבגנינות שגו שעתידים דיני גזרות באסיריקא לבטל את
גזרתו הראשונה ולקיים מצות שלמון אשה על בעלה, אמר להם
חייכם שתכשלו בגזרתי האחרונה. אני אמרתי ומדבר כלשון
עמו ואם גזרים על הנרים שיהיו יכולים לדבר ולכתוב בלשון

עמם. אני גורתי על הזכרים ואתם נזורים אפילו על הנקבות.
אתם אופרים לי טול קיסם ואני אופר לכם טולו קורה.

בן יאיר בן שמעי בן קיש. שלשה כנויים
לישראל אחד לשבח ושנים לפנם. יאיר על שם שהאיר בכל
אימות העולם. שמעו וקיש על שם שדרכו להונת.

ויהי אומן את הדסה. כל מקום שנאמר ויהי משמש
צרה, לפי שבחנוכה של בת ישראל הכתוב כאן מדבר, וצפה
שעתידין בני ישראל קולל ולהתירשל בחניכין של בנותיהן
ולפוטמן מתלמוד תורה ולשונן ומפרותן, וכיון שראה כך התחיל
צוח וי ויהי אומן.

כי מרדכי צוה עליה אשר לא תניד.
מרדכי דכתיב עליו הניד אשר הוא יהודי פה ראה שצוה
לאסתר אשר לא תניד, אלא אמר מרדכי יודע אני שדרכם של
שונאיהם של ישראל שכשם שהם מתרחקים מן היהודים כך
הם מזקרים אל בנותיהם, מוטב לה לאסתר שלא ידעו בה
שבת ישראל היא.

ויבקש המן להשמיד. מפני מה נכתב כאן
להשמיד ולא כתיב להרוג ולאבד לפי שדרכם של שונאיהם של
ישראל שבהחילין בשמר תחלה, וזהו שאמר הכתוב ויבקש,
שישנאי ישראל אפילו בשעה שחושבין לעקור את ישראל נזרין
עליהן שמר תחלה, ובשעה שהם נזרין הם מבקשין ואונסין
אותם ברצון על דתן, ומתחילין בלשון בקשה תחלה, כדכתיב,
ויבקש המן.

בחדש הראשון הוא חדש ניסן. ראה אותו
רשע ולא ראה כהונן, ראה שעתידים רבים מבני ישראל להכשל
בחדש זה באיסור כרת. ולא ראה כהונן, שאילו ראה כהונן היה
מוצא הכשרים של רבנים בכך החניות ואפילו על כל דבר

מדרש אסתר

האסור מפני שהוא חמץ גמור, והרבנין אינם יראים מכרת
דעוסקין בקדשי שמים הן, וככתבים הם לכל דבר, והכתוב
אומר אל תכריתו שבם משפחות הקהתי.

ובשר הדבר לפני המלך. בשעה שאסתר
אסתר סלת ובשר, יצאה בת קול ואסרה, חיך בתי שעתידה
שוק של בשרות באבעריקא להקרא על שמך ודא היא שוקא
דאסתר דבמתא דנויארק רבתי.

ורבים מעמי הארץ מתיהדים. בעמי
הארץ של ישראל הכתוב מדבר, שבין שראו שאף על פי
שאינם יודעים שיהודים הם, יהודים הם לפורעניות, חזרו
בתשובה ונעשו יהודים בשמים. בדמכיים ליה קרא, כי נפל
פחד היהודים עליהם.

תם ונשלם.

הגדה לסופרים

כאת

גר'שון ראזענצווייג

הוצאת בית מסחר הספרים של
ש. דרוקערסאן, 50 פאנעל סטרים, ניו יארק.

הגדה לסופרים.

הא לחמא עניא די אכלין סופרא ד'ישראל בארעא
חרתא. כל דאיהו כופר יכפן, כל דאיהו מחבר יצוק, השתא
מחברין לשנה הבאה הוכלין בהאי ארעא, השתא סופרין
לשנה הבאה תופרין.

מה נשתנה הסופר העברי מכל הסופרים שבעולם,
שכל הסופרים שבעולם אוכלים בספרותם חמץ ומצה, הסופר
העברי איננו אוכל בספרותו חמץ ואין לו כסנו אלא מצה?

שכל הסופרים שבעולם ייחלון כבוד ותפארת ואפילו לא
כתבו אלא שאר ידקות, הסופר העברי ואפילו הוא מן הבצוינים
נוהל רק קלון מכבוד ועולמו פלו כרוד?

שכל הסופרים שבעולם אין מטבילין את עטיהם בהנם
אפילו פעם אחת, הסופר העברי טובל את עטו בהנם כל הימים?

שכל הסופרים שבעולם מוכרין את ספריהם ועתוניהם בין
יושבין ובין מסובין, הסופר העברי צריך להזור עם ספרו על
הפתחים, ואם מ'ל הוא צריך לשלוח את עתונו שנה תמימה
ואחר כך אין משלמין לו אפילו בסובין?

עבדים אנחנו להספרות העברית ויציאנו ה' אלהינו
מכלל כל הסופרים שבעולם, ואפילו אנו חכמים, אנו נבונים, אנו
יודעים אה התורה ואת החיים מצוה עלינו להיות עניים ואביונים
ולקיים את ספרותנו מעני, וכל המרבה להיות עני ואביון
הרי זה משובח.

מעשה בחכמים וסופרים גדולים שהיו כסובין כל ימיהם
וכל לילותיהם והיו כותבין ספרים טובים ומועילים לבני עמם
וכשהגיע יום מותם לא השאירו לנשיהם ובניהם אפילו לסעודה
של שחרית?

אמר רב ספרא הרי אני כבן שבעים שנה ולא
זכיתי שתאמר יציאת סופרים עברים לאבעריקא עד ידרשה בן
חביבא שנאמר יתנך ה' עשוק ורצוצ' כל הימים, הימים בעולם
הישן כל הימים בעולם ההחדש.

ברוך שנתן מכתב עתי עברי לעמו ישראל במקום
הזה, ברוך הוא כנגד ארבעה בנים נהנו, אחד חכם, ואחד
רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לקרוא.

חכם מה הוא עושה, משלם וקורא.

רשע מה הוא עושה קורא ואינו משלם.

תם מה הוא עושה, קורא ומשלם.

ושאינו יודע לקרוא, אינו קורא ואינו משלם.

יכול שמול העברי הוא בעל-בתים ונוטל שכר דירת
מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול
שפרנסתו מוכנת לו מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה, בעבור
זה לא נאמר אלא לומר לך שאין לו מהעברי אלא מצה לחם
עני, ומרורים הרבה מונחים לפניו.

והוא (העברי) שעמד לשפת קדשנו שלא תשכח מישראל
בארץ הזאת, שלא אחד בלבד עמד עליה, אלא שבכל עיר ועיר
עומדים עליה לכלותה והקדוש ברוך הוא מצילה מידם.

צא ולמד מה בקש רבן הסינסנאמי לעשות לשפתנו.

הגדה לסופרים

שנזר על הזכרים שאין להם חלק ונחלה בשפת עבר ופטר
מסנה אפילו את תלמידיו הרבנים שנאמר ויהיו שם לפני גדול
עצום — ורב!

וירדן סופרים לאמעריקא, אנוסים על פי הרבור, ויערו
שם מלכדים בבתי הלמוד תורה, וידעו אותם העברים ויענום
ויהנו עליהם עבודה קשה, וירא ה' את ענים ואת עמלם ואת
לחצם. וירא את ענים זו פרישות דרך ארץ של מנהלים
ומשגיחים, ואת עמלם אלו הבנים, ואת לחצם זו הדחק
אשר בביתם.

ואלו עשר מכות שהביא הקב"ה על סופרי ישראל.

דקדוק

צרות הלשון

כינת סופרים

עניות

דורקות

שפלות

בורים גבירים

אביונים משכילים

חבום הדפוס

מכת בקרת.

(עד כאן אומרים באמעריקא.)

ואמרתם זבח כסף.

אומץ נבורותיך הפלאת כסף, בראש כל חפצים נשאת כסף,
נלית לקלומבוס זאת ארץ הכסף,
ואמרתם זבח כסף.

דלתיה דפק ישראל נודד אין כסף, הסעיד ידו בעצמים

הגדה לסופרים

4

ושכח נקדות הכסף ואל הבקר הלשיב רבניו מקנת כסף.
ואמרתם זבח כסף.

זועמו דת ודעת ולוהמו כסגי כסף, חלץ מהן הלום — כסבת
הכסף מאמאי סביתם טוב סחיה מכסף.
ואמרתם זבח כסף.

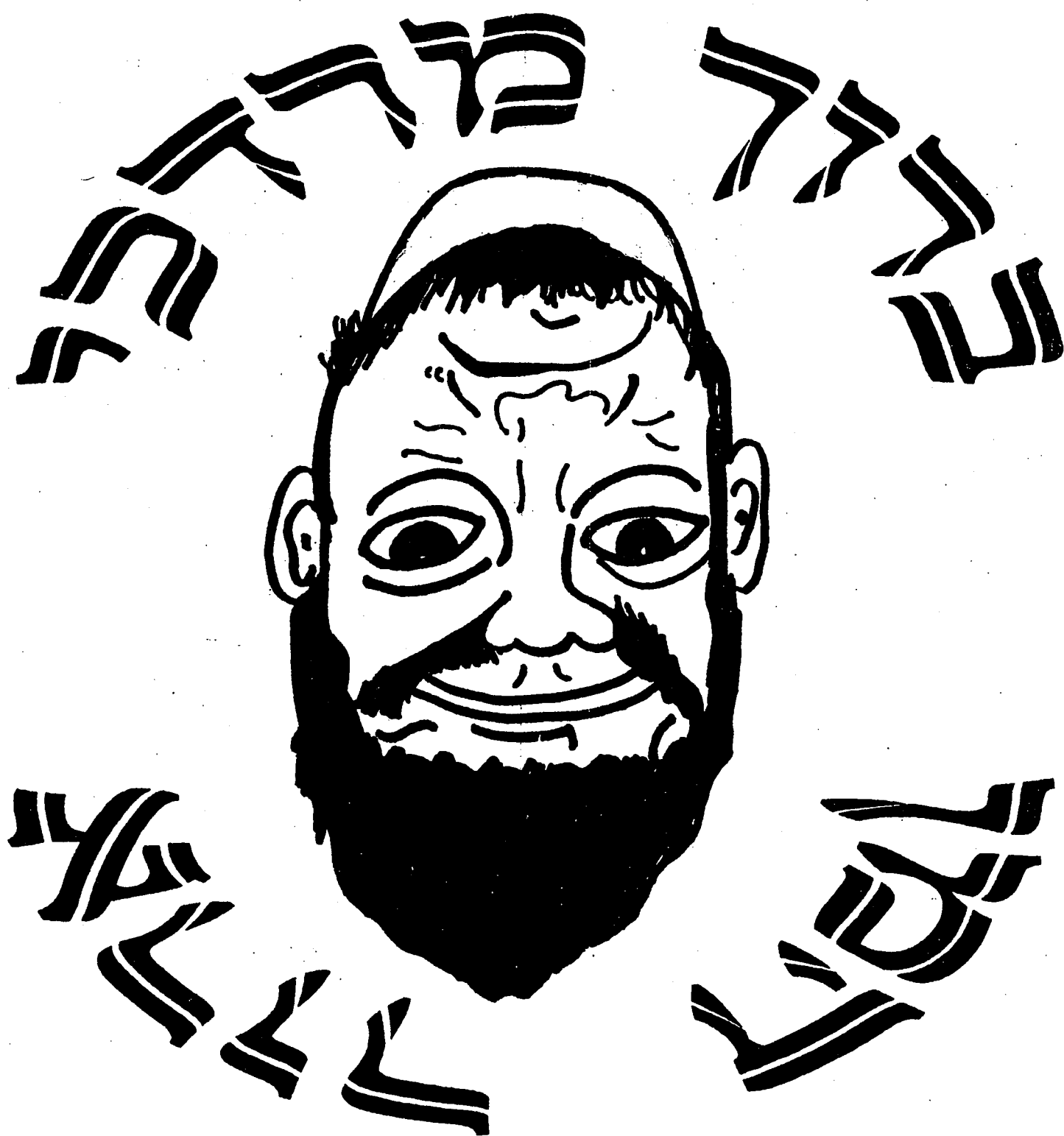
יה ראש כל אתים עשו מוצא לכסף כביר בנו לו היכלות
כצפים כסף, לבלתי תת לבא בפתחיהם מבלי כסף.
ואמרתם זבח כסף.

כסגרת סגרה תורת אל בארון כסף, נשכדו תפלות ישראל כבו
נכאם כסף שודפו חקי קדש בסצורף הכסף.
ואמרתם זבח כסף.

עוד היום נעה חרש אלילי כסף, פס ידו כתבה לסעקע נבחרת
ככסף צוה לשבת קדש לצאת חנם אין כסף.
ואמרתם זבח כסף.

קדועה לנזורים יתה נהפה בכסף, רפורמים ואורטדוקסים עצביהם
כסף, שתי אלה נתקו בעמי חבל הפסף, תעזו יד החנופה וחלל
אשר לו הכסף —

ואמרתם זבח כסף.

SMILE . . .

And the world Smiles With you

Say There's No Difference . . .

It's All in the Way You Look At

And You Will Grouch Alone

GROUCH . . .